

Svenska Forskningsinstitutet
i Istanbul
Meddelanden
20/1995

Svenska Forskningsinstitutet
i Istanbul
Meddelanden
20/1995

Omslagets bilder knyter an till artikeln Matsymbolism i Anatolien (s. 58–85) av Marie Carlson. Omslagets framsida visar en turkisk kvinna vid en ugn, på baksidan ses en man vid en brödaffär – det heliga brödet och vete är en nyckelsymbol i den turkiska kulturen. En måltid utan bröd är inte komplett. Foto: Marie Carlson.

Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul Meddelanden 20/1995

Under redaktion av
Gunnar Jarring och Ulla Ehrensvärd

ISSN 0347-8068

Distribution: Istanbulinstitutets kansli, Kaptensgatan 12, 2 tr., 114 57 Stockholm. Telefon: 08-662 19 40, fax: 08-665 31 33.

Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänner svenska postgirokonto 9 97 52-8. Vänföreningen har även ett turkiskt bankkonto: Yapı ve Kredı Bankası AS, Bahcekapı office, P.O. Box 375, Istanbul, account number 920521-2.

Äldre nummer av Meddelanden distribueras genom Istanbulinstitutets kansli, Kaptensgatan 12, 2 tr., 114 57 Stockholm.
Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul postgirokonto 2 90 27-0.

Produktion: Rubicon
Tryckeri: Gummessons Tryckeri AB, Falköping 1996

Innehåll

JITKA ZAMRAZILOVÁ-JAKMYR
Modern turkisk poesi *5*

BIRGIT N. SCHLYTER
Sait Faik – en Istanbulflanör *28*

SAIT FAIK
En trädgård
Övers. Birgit N. Schlyter & Anne-Marie Özkök *29*

ELISABETH ÖZDALGA
Veiling Banned and Imposed *34*

MARIE CARLSON
Om matsymbolism i Anatolien *58*

Gustav H. Karlsson 1909–1995 *86*

Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul
Forskarkollegiets styrelse *90*
Årsberättelse för verksamhetsåret 1994/95 *92*
Årsredovisning för räkenskapsåret
1994-07-01–1995-06-30 *95*
Föreståndarens verksamhetsberättelse för året 1994/95 *99*

Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänner
Vänföreningens styrelse *127*
Årsberättelse för verksamhetsåret 1994 *128*

Tioårsregister för *Meddelanden* 11/1986–20/1995 *130*

Författare

MARIE CARLSON
Socialantropolog. Smålandsgatan 3, 411 39 Göteborg

BIRGIT N. SCHLYTER
fil. dr, sekr. för ESCAS "European Society for Central Asian Studies" i Sverige. Inst. för orientaliska språk, Kräftriket 4, 106 91 Stockholm

JITKA ZAMRAZILOVÁ-JAKMYR
Fil. dr. Thomanders väg 2 C, 224 65 Lund

ELISABETH ÖZDALGA
Docent, professor. Department of Sociology, Middle East Technical University, TR-06531 Ankara (Turkiet)

LÜTFI & ANNE-MARIE ÖZKÖK
Poet, fotograf, översättare. Stamgatan 59, 125 39 Älvsjö

JITKA ZAMRAZILOVÁ-JAKMYR

Modern turkisk poesi

Det går inte att exakt fastställa tidpunkten för den moderna turkiska poesins födelse ur den äldre klassiska diktningen (s.k. *divan-poesi*), vilken vid 1800-talets början hade sin kulmen långt bakom sig och led av brist på nya impulser. Turkisk divan-poesi skapades efter turkarnas islamisering. Den hade nästan uteslutande arabiska och persiska förebilder vad gällde dikternas innehåll, form och versmått – kvantiterande meter, *aruz*, som inte passade det turkiska språkets struktur och ledde till att det litterära språket så småningom överfylldes med arabiska och persiska ord och blev obegripligt för obildade människor. Poesin var den absolut viktigaste litterära genren. Det var en typisk l'art pour l'art-diktning – innehållets originalitet saknade betydelse, och poetens mästerskap visade sig i förfinat bildspråk och formfulländning.

När de osmanska intellektuella mot 1800-talets mitt kom i kontakt med Europa och insåg, att något radikalt måste göras för att rädda det Osmanska riket från undergång, och att deras uppgift var att sprida upplysning och nya idéer bland sina landsmän, då förstod de också att divan-poesin som sådan inte var något lämpligt instrument. Redan under 1700-talet hade några poeter – t.ex. Nedim – börjat skapa poesi, som i strid mot de abstrakta klassiska normerna återgav livfulla stämningar och var präglade av sinne för det konkreta (typiskt för turkisk mentalitet). I deras dikter tränger fram originella motiv. Hos Nedim

och några andra 1700-talspoeter kan man också skönja en annan väg till omvandling – inspiration från folklig poesi. Parallellt med den "höga" poetiska traditionen hade hela tiden funnits – och finns fortfarande – en folklig tradition bestående av folkvisor och verk av folkliga mystiska skalder eller kringvandrande trubadurer, s.k. *âşık*. Den bevarade det syllabiska turkiska versmåttet och rent turkiskt språk och skulle bli en viktig källa till poesins förnyelse.

Tanzimat och Edebiyat-i Cedide

Under den andra hälften av "reformernas tid", den s.k. *Tanzimat* (1839–1877), då det försvagade feodala Osmanska riket började moderniseras efter västerländska mönster, förändrades det litterära livet. Man började översätta europeisk litteratur, mestadels fransk. Fr.o.m. 1860-talet introducerades helt nya litterära genrer från Europa, som roman, novell, drama, essä, journalistik, men poesins roll var fortfarande viktig, och är så ännu i dag. Verstekniskt byggde Tanzimat-tidens poesi på arvet från divan-poesin, men fyllde den med helt nya idéer, hämtade från Europa: för första gången läste turkarna om fosterland, folk, frihet, nation. Budskapet var nu det som betonades mest. Mycket talar för att det avgörande första steget i den osmanska poesins väg till modernitet togs just då, när poeterna övergav en av den klassiska diktningens viktigaste normer, nämligen att varje verspar skulle innehålla en avslutad tanke, för att kunna utveckla en sammanhängande tankegång genom dikten som helhet (Menemencioğlu & İz 1978:48).

Poeter och författare som Ziya Paşa (1829–1880), Namık Kemal (1840–1888), Şinasi (1826–1871) var framför allt upplysningsmän som skrev poesi med ett klart syfte: de ville motverka allt som var bakåtsträvande, upplysa folket och sprida

kunskap hämtad från Europa. I sin glödande idealism kom de i konflikt med sultanens regim och några av dem levde i exil – även detta något som de har gemensamt med en del nutida poeter.

Under 1800-talets senare del ägnade sig poeterna mer åt poesins formomvandling (*Edebiyat-i Cedide* – Ny litteratur). Källan till den var europeisk, främst fransk, poesi, under denna tid känd även i turkiska översättningar. Versmåttet var fortfarande *aruz*, men divan-diktningens stränga formkrav fick ge vika för experimenterande med nya strofiska former och rimmönster. Även innehållsmässigt blev influenser från Frankrike alltmer påtagliga. Abdulhak Hamit Tarhan (1852–1937) blev påverkad av fransk romantik. Tevfik Fikret (1867–1915) var den störste poeten i den litterära grupp som kallades "Servet-i Fünun" (Konstens rikedom) och som stod under inflytande av franska parnassister. Medan Tanzimat-diktare strävade efter att skriva poesi som skulle vara tillgänglig för en bredare läsekrets, och var övertygade om att de kunde genom sitt verk bidra till en positiv samhällsutveckling, så saknade sekelskiftestidens poeter, präglade av det dåvarande tunga politiska klimatet, sina föregångares optimism, och skrev komplicerad poesi för ett fåtal.

Hece vezni

Men Tanzimat-tidens tanke att skapa poesi på rent turkiskt språk och på ursprungliga turkiska versmått (tydligast formulerad av Ziya Paşa) levde vidare. Mehmet Emin Yurdakul (1869–1944) var ingen stor poet men han var den förste att ge ut poesiböcker författade på det syllabiska versmåttet, s.k. *hece vezni* och på relativt ren turkiska. Det var också han som introducerade den anatoliska landsbygden och dess människor med deras svåra problem i litteraturen. Hans första poesisamling kom ut 1897. Den nationalistiska andan i litteraturen förstärktes efter den lyckade revolutionen 1908. Att skriva i *hece vezni* blev popu-

lärt – de flesta poeter som började skriva under denna tid gjorde det i *hece vezni*, även om några av dem längre fram skulle gå över till fri vers. Det bildades en grupp av "Fem poeter hece vezni" som i stället för att söka inspiration i europeisk poesi fann den hos de folkliga trubadurerna. De använde oftast trubadurernas versform, kallad *koşma*, med fyraradiga strofer, elva stavelser per rad och obligatoriska cesurer. Eftersom även trubadur-diktningen har ganska strikta verstekniska normer, visade det sig att slavisk efterbildning av den skulle leda till hämmande av den moderna poesins livskraft. Trots detta spelade *hece vezni*-poeterna en viktig roll för poesins vidare utveckling, inte minst genom att de satte stopp för okritiskt emottagande av impulser från Europa. Deras efterföljare kunde sedan anpassa de folkliga versmåtten till samtidens krav. *Hece vezni*-poeterna diktade om landsbygden på ett ofta idealiserande sätt. Gruppens mest kände poet var Faruk Nafiz Çamlıbel (1898–1973). Många av hans dikter tonsattes och blev mycket omtyckta.

Den tidiga republikens poesi

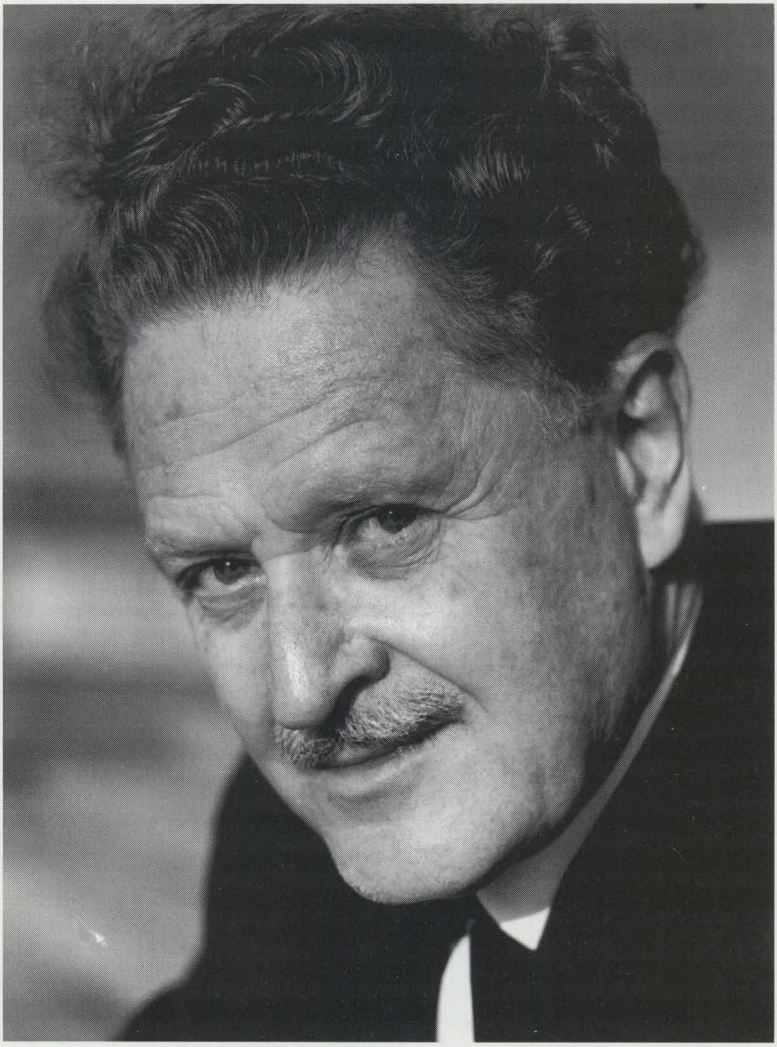
Efter den Turkiska republikens utropande 1923 blev de nationalistiska tendenserna starka. Det har skrivits många patriotiska poem om turkarnas hjältemod under krig. Det kan kallas ödets ironi att den patriotiske poeten Mehmet Akif Ersoy (1873–1936), som skrev uteslutande på *aruz* och författade texten till den turkiska nationalsången, länge levde i exil efter att ha blivit besviken på Atatürks sekulariseringspolitik. En av Atatürks reformer var att ersätta den arabiska skriften med det latinska alfabetet 1928. Syftet var – vid sidan om det symboliska – att underlätta läs- och skrivinlärning. Resultatet blev naturligtvis en dramatisk brytning med hela den månghundraåriga kulturella traditionen. Efter några år kunde ungdomar inte läsa böcker tryckta före 1928. Samtidigt

började en långtgående process som skulle rena det turkiska språket från främst arabiska och persiska ord och ersätta dem med gamla turkiska ord, dialektuttryck eller nybildade ord. Följden blev att i dag kan knappast någon läsa klassisk turkisk poesi om den inte är tryckt i latinskrift och överförd till dagens språk. Divan-litteraturen gick nu definitivt i graven.

Det var dock två poeter som även under republikens tid blev trogna *aruz*. Men de modifierade den och berikade den med nya verstekniska element, innehåll och tankar, uttryckssätt och klangfullhet. Deras namn var Ahmet Haşim och Yahya Kemal. De är också de första turkiska moderna poeter som tål att jämföras med den tidens främsta europeiska.

Yahya Kemal Beyatlı (1884–1958) var neoklassicist. Även om han under sin livstid inte gav ut sina verk i bokform var han enormt älskad och vördad av sitt folk. Som nationalskald högaktades han även av statsledningen, som utnämnde honom till ambassadör. Hans språk låg i många dikter nära det språk som då talades i Istanbul och anses inte så föråldrat, att man inte även i dag kan njuta av hans lyrik, i vilken han vackrare än någon annan besjunger Istanbuls förtrollande naturskönhet. Han blev också berömd för sina kärleksdikter och för sina nostalgiska verser om turkarnas forna storhetstid.

Ahmet Haşim (1885–1933, medlem i den litterära gruppen Fecr-i Âti) skrev mest korta dikter under påverkan från franska symbolister. Hans verk utmärker sig för sitt överraskande bildspråk, subtil melankolisk stämning – hans motiv är ofta en kvälls- eller höstbild – och hans betoning av versernas eufoni. Han var den som först uttryckte en idé som sträcker sig från den klassiska divan-litteraturen till 50- och 60-talens modernister – nämligen att diktens språk inte är menat att uppfattas utan att höras; det befinner sig på gränsen mellan musiken och orden fast närmare musiken (Halman 1982:25).

Nâzim Hikmet Ran (1902–1963). Foto Lütfi Özkök.

De första modernisterna

Medan anhängarna till *aruz* och *hece vezni* diskuterade vilket metriskt system som bäst passade den nya turkiska dikten, introducerades *frivers,* även den på en impuls utifrån.

Det var Nâzım Hikmet Ran (1902–1963) som först började skriva på frivers, detta under studier i Moskva i början på 20-talet, under inflytande av Majakovskij. Fullständigt obunden form använde han dock aldrig. Hans verk präglas av en stark känsla för rytm och klangfullhet som än mer förstärks av radernas trappstegslika grafiska utformning. Oregelbunden användning av slutrim, innerim och assonanser är typiskt för Nâzım Hikmets verk. I sina dikter gjorde han en lyckad syntes av de senaste avantgardiska trenderna med element från turkisk divan-poesi samt folklig tradition. I samklang med sin politiska övertygelse revolutionerade han turkisk poesi inte bara i versteknisk avseende utan även innehållsmässigt.

Särskilt hans verk från 20- och 30-talen utövade en avgörande påverkan på turkisk litteratur, t.ex. diktsamlingarna *835 Satır* (835 verser, 1929), *Jokond ile Si-Ya-U* (Mona Lisa och Si-Ya-U, 1929) *Varan 3* (Det blir 3, 1930), *Sesini Kaybeden Şehir* (Staden som förlorade sin röst, 1931). Han skrev också stora episka verk som *Benerci Kendini Niçin Öldürdü* (Varför Benerci begick självmord, 1932), *Memleketimdem İnsan Manzaraları* (Vyer över människor i mitt land). Den senare skrevs i fängelse, publicerades i fem delar 1966–1967, och är ett brett panorama över det nya Turkiet. Kanske den vackraste av hans berättande dikter är "Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı" (Eposet om Shejk Bedreddin, son till domaren i Simavna, 1936) om ett medeltidsuppror mot centralmakten. Nâzım Hikmet blev anklagad för kommunistisk verksamhet och satt fängslad mellan 1938–1950. Sedan gick han i exil till öststaterna. Många av hans exildikter är sorgsna och i nostalgi faller de tillbaka på traditionell turkisk diktning. Nâzım Hikmet är den mest översatte och kände utomlands av alla turkiska poeter,

men på grund av långa fängelse- och utlandsvistelser var han inte så känd i Turkiet. Först efter 1964, då hans verk åter började publiceras i Turkiet, kunde de igen påverka litteraturens utveckling och fick en rad efterföljare.

En annan tidig litterär avantgardist var dervischen och mystikern Asaf Halet Çelebi (1907–1958) – den främste turkiske surrealisten och kännaren av klassisk litteratur. Han hämtade inspiration i orientaliska myter. Hans verk utgör en länk till 50- och 60-talens "meningslösa" poesi. Även Ercüment Behzat Lav (1903–1984) förenade sitt sociala engagemang med surrealistiska, futuristiska och kubistiska konstgrepp.

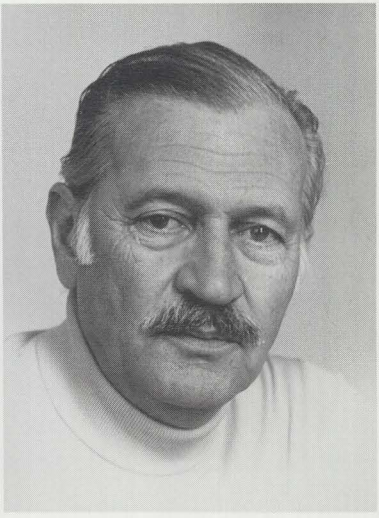
Yngre generation av hece vezni

Men den övervägande trenden under 30-talet var fortfarande vers i bunden form, dvs. modifierad och moderniserad *hece vezni*. En rad begåvade poeter kombinerade den syllabiska verstekniken med nytt stoff påverkade av franska symbolister – längtan, utanförskap, kärlek, ångest, död. Ahmet Muhip Dıranas (1909–1980) och Ahmet Hamdi Tanpınar (1901–1962) skapade verk som stimulerade många yngre poeter. Cahit Sıtkı Tarancı (1910–1956) är fortfarande en av de mest älskade och lästa poeterna. Han gav i sina verk uttryck både för kärlek till livet och ångest inför åldrandet och döden i t.ex. diktsamlingen *Otuz Beş Yaş* (Trettiofem års ålder, 1946).

Necip Fazıl Kısakürek (1905–1983) uttryckte i sina lidelsefulla dikter själens vånda. Hans personlighet var motsägelsefull. Stor betydelse för poesins vidare utveckling har särskilt hans tidiga lyrik (t.ex. samlingen *Kaldırımlar* – Trottoarer, 1928), som leder tankarna till folklig mystik. Senare i livet blev han politiskt aktiv på yttersta högerkanten (han fängslades för detta flera gånger) och i sina dikter ivrade han för islams sak.

Orhan Veli Kanık (1914–1950). Foto Lütfi Özkök.

Oktay Rifat (1914–1988). Foto Lütfi Özkök.

Garip

1940-talet förde med sig ett livligt kulturliv. Det översattes mycket, både på offentligt och privat initiativ, och turkiska läsare blev bekanta även med annan poesi än fransk – i synnerhet anglosaxisk.

Under denna tid inträder på den litterära scenen gruppen *Garip*, som bildades av Orhan Veli Kanık (1914–1950), Melih Cevdet Anday (f. 1915) och Oktay Rifat (1914–1988). *Garip* betyder ungefär konstig.

Melih Cevdet Anday (f. 1915). Foto Lütfi Özkök.

Gruppen är också känd under beteckningen *Yeni Şiir* – Den nya poesin. 1941 publicerade de en gemensam diktsamling *Garip*, med gruppens manifest, skrivet av Orhan Veli, som förord. Det blev en brytpunkt i turkisk litteraturhistoria som innebar ett definitivt inträde i den moderna fasen. *Garip*-poeterna reagerade starkt mot poesins hela tidigare utveckling – några av Orhan Velis välkända dikter är i själva verket provokativ travesti på Ahmet Haşim som representant för den konstlade poesitraditionen (Pazarkaya 1989: 138–140). *Garip*-poeterna var de första att använda en fullständigt obunden form, utan några som helst poetiska attribut. Deras ambition var att på ett enkelt genomskinligt språk skriva enkla dikter om helt vanliga människors vardagsliv på ett sådant sätt att alla skulle kunna ta del av dem. En annan sak var att spontaniteten i deras dikter ofta var skenbar, och att det handlade om en utstuderad enkelhet. *Garip*-poesin stod under inflytande av franska surrealister – men även de japanska haikudikterna m.m. I sin strävan efter en minimalistisk poesi av "understatement" gick de tre dock längre än de samtida västeuropeiska poeter som hade samma mål (Fergar 1992:36).

Orhan Veli, gruppens eldsjäl, räknas till de största turkiska poeterna. I hans diktsamlingar – som *Vazgeçemediğim* (Det jag inte kan avstå från, 1945), *Destan Gibi* (Som ett epos, 1946) ingår dikter som har blivit verkliga klassiker. De är ofta korta, tillspetsade. Satir, starkt socialt engagemang och inlevelse i vanliga människors liv är kännetecknande för Velis poesi.

Melih Cevdets och Oktay Rifats tidiga dikter skapades efter *Garip*-gruppens principer, men efter Orhan Velis alltför tidiga död 1950 gick de som poeter skilda vägar. Melih Cevdets poesi utvecklades till filosofiska, humanistiskt präglade verk, ofta av en episk karaktär, med inspiration från gamla klassiska myter, t.ex. *Kolları Bağlı Odysseus* (Odysseus med bundna armar, 1963)

och *Göçebe Denizin Üstünde* (På nomadhavet, 1970). Oktay Rifat överraskade 1956 med diktsamlingen *Perçemli Sokak* (ungefär: Gata med hårlock) som innebar övergång till den då spirande litterära riktningen av "meningslös" poesi, totalt motsatt *Garip*-gruppens principer. Hans senare dikter som i samlingen *Elleri Var Özgürlüğün* (Friheten har händer, 1966) – utgör en tredje fas i hans författarskap – lågmälda dikter av innerlig, intim karaktär.

İkinci Yeni

Garip-gruppens dikter väckte i början häftig reaktion både hos kritiker och allmänhet, men inom kort blev de allmänt accepterade och det skrevs en del poesi som passivt imiterade dem, dock utan att på långt när nå de tres poetiska styrka. Poesi i *Garip*-stilen började i mitten på 50-talet kännas uttjatad. Samtidigt hårdnade det politiska klimatet, och det var inte riskfritt att skriva öppet. Då slog en motsatt trend igenom – s.k. *İkinci Yeni* – Den andra nya poesin. Det var en stark trend som på ett eller annat sätt berörde nästan alla unga poeter. Den stödde sig delvis på impulser utifrån – som surrealism, dadaism m.m. – men också på inhemska förebilder såsom divan-poesi, Ahmed Haşim och Asaf Halet Çelebi. Även *İkinci Yeni* väckte en stark reaktion och det fördes en livlig diskussion om mening i poesi. De unga poeterna (och även några äldre, som Oktay Rifat) hävdade att poesi antingen inte borde ha någon mening alls – s.k. *anlamsız şiir* (meningslös poesi) eller att meningen borde vara dold och inte tillgänglig vid första ögonkastet – *kapalı şiir* (sluten poesi).

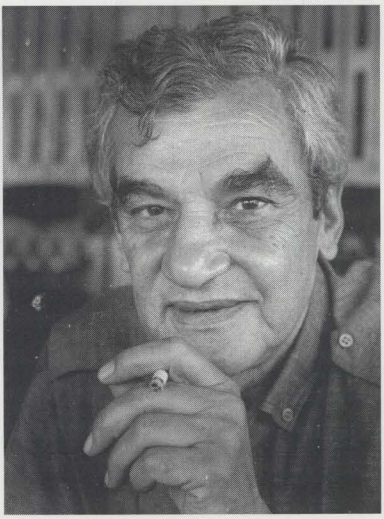
Dikter som skrivits efter *İkinci Yeni*-idén byggde på ordens klang, onomatopoetiska element, ordlekar och framför allt fria associationer. Även om det var en riktning som kritiserats mycket

för abstraktion och verklighetsflykt, kan det inte förnekas att den spelade en betydande roll för berikandet av poesins uttrycksmedel och bildspråk, öppnade dörren för fri fantasi och skapade nya resurser och vägar för vidare utveckling. I prosan hade *İkinci Yeni* som motsvarighet en strömning kallad *Bunaltı* (ungefär: Ångest).

İkinci Yeni utgjorde ingen organiserad grupp och hade ingen ledare. Kanske Cemal Süreya (1931–1990) kan betraktas som dess främste företrädare – i varje fall kändes det vid hans död som om en epok gick i graven. Han slog igenom med sin första poesivolym *Üvercinka,* 1958. Han har blivit känd för sina överflödande metaforer, och sin förmåga att i sina dikter förena komplicerade associationskedjor med klart och flytande språk. Många av hans kärleksdikter är välkända. Edip Cansever (1928–1985) var en typisk Istanbulpoet. Hans tidiga lyrik speglar det bohemiska livet bland stadens unga intellektuella och är skriven på det talade Istanbulspråket (*Yerçekimli Karanfil* – Graviterande nejlika, 1958). Ett hedonistiskt livsbejakande är ett ofta förekommande inslag hos *İkinci Yeni*-poeterna och även hos *Garip*-gruppen. Senare i livet ägnade Edip Cansever sina dikter åt existentiella frågor och livets absurditet. Turgut Uyar (1927–1985) var bland de poeter som för inspiration återvände till divanpoesin (andra var t.ex. İlhan Berk, Behçet Necatigil, Fazıl Hüsnü Dağlarca, m.fl.), och utnyttjade med framgång vissa av dess element (*Divan*, 1970). Hans tidiga lyrikutgåva *Dünyanın En Güzel Arabistanı* (Världens vackraste Arabien, 1959) betraktas som ett banbrytande verk för sitt originella och rika bildspråk och fantasikraft. *İkinci Yeni* betydde ett ständigt experimenterande med poetiska medel. De flesta poeterna hittade under 60-talet sin stil. Men İlhan Berk (f. 1916) är en poet som förnyar sig hela tiden och söker nya vägar. En stadsbild (Istanbul och Bodrum), gator, människor på gator, byggnader, är ofta förekommande motiv.

Fazıl Hüsnü Dağlarca.
Foto Lütfi Özkök.

Arif Damar (f. 1925).
Foto Lütfi Özkök.

Ece Ayhan (f. 1931) har kanske gått längst av alla i sitt experimenterande. Språket är för honom ett instrument att uttrycka djupa, irrationella sammanhang, och har ingen kommunikativ funktion.

Toplumcu şiir

Under 60-talet upplöstes *İkinci Yeni*. Många poeter som började där gick i helt motsatt riktning – till s.k. *toplumcu şiir* (samhällskritisk poesi). Det finns visserligen inte många turkiska poeter som inte på ett eller annat sätt reagerar i sina dikter på samhällets problem, och i en bredare betydelse kan denna beteckning omfatta en mängd diktare. Men oftast betecknar man som *toplumcu*-poeter sådana som är utpräglat vänster- (även marxistiskt) orienterade. Att *toplumcu şiir* upplevde en renässans på 60-talet be-

rodde på friare politisk atmosfär efter 1960, och även på en ny tillgänglighet till Nâzım Hikmets poesi, vilken påverkade och inspirerade många. Den äldre generationen *toplumcu*-poeter skrev redan tidigare under stark påverkan av Nâzım Hikmets dikter – sådana som hade publicerats innan han fängslades eller sådana som smugglats ut ur fängelset och spritts muntligt eller publicerats under pseudonym. Till den äldre generationen av *toplumcu*-poeter som starkt influerades av Nâzım Hikmets verk hör Hasan Hüseyin (1927–1984, han skrev en del episka dikter i Nâzın Hikmets anda), Hasan İzzettin Dinamo (1909–1989), A. Kadir (1917–1985), Arif Damar (f. 1925), Rifat Ilgaz (1911–1993) m.fl. De fick alla på grund av sin litterära verksamhet utstå förföljelse, fängelse eller förvisning. Gemensamt för dem – liksom för den yngre generationen av *toplumcu*-poeter – är ibland en viss schematism, didaktism och entonighet samt passivt härmande av Nâzım Hikmets verk och även bundenhet till den stela teorin socialistisk realism. Dock har deras författarskap betydelse för turkisk engagerad litteratur och innehåller en del dikter av poetiskt värde.

Den mest originelle poeten ur den äldre *toplumcu*-generationen var utan tvekan Ahmet Arif (1927–1991). Han gav ut en enda volym *Hasretimden Prangaları Eskittim* (Min längtan har slitit ut bojorna, 1968). Den nådde enorm popularitet och har hittills publicerats i mer än tjugo upplagor. Dikterna i den bygger på intryck från fängelset. De är en lyckad sammanföring av moderna trender med östanatolisk folklor – i synnerhet legender och klagosånger. Fängelsejargong blandas med dialektuttryck, socialkritik med naturbilder och kärleksdikter. Det var den romantiska gestalten: upprorsman/rövare som fängslade läsarna – en gestalt som vi känner från Y aşar Kemals romaner.

Ahmed Arifs bok gjorde ett starkt intryck på den yngre generationen som började skriva engagerad poesi på 60-talet och

fortsatte under det följande decenniet. Kemal Özers (f.1935) författarskap är ett exempel på den komplicerade utveckling som många turkiska poeter genomgick: först började de skriva i *İkinci Yeni*-anda, gick över till social tematik, för att under senare år överge den förenklade sloganliknande poesin för ett mera nyanserat poetiskt skapande där, vid sidan av budskapet, den estetiska aspekten spelar en allt viktigare roll. Liknande utveckling kan observeras också hos vissa av den äldre *toplumcu*-generationen, t.ex. Arif Damar. Det kan anses vara ett resultat av repressioner under 80-talet, men samma process fanns även hos poeter som då levde i exil, t.ex. Ataol Behramoğlu (f.1942). Han, liksom hans vän İsmet Özel (f. 1944), var en i alla avseenden revolutionär poet. Deras dikter förekom som slogans på banderoller under studentdemonstrationer och blev nästan ett slags kultpoesi i vissa kretsar. Typisk för den epoken är Behramoğlus samling *Bir Gün Mutlaka* (Säkert en dag, 1970). Behramoğlus bror Nihat Behram (f.1946) tillförde den revolutionära tematiken vackra naturbilder och en romantisk lyrism som blir allt mer påtaglig. Özkan Mert (f. 1944) och Süreyya Berfe (f. 1943) genomgick också en utveckling från socialistisk realism till mer individuellt uttryck. Refik Durbaş (f. 1944), även han en revolutionär i början, speglar i sina senare dikter stämningar bland människor i storstadens fattigkvarter; han fångar deras språk och mentalitet.

De flesta ovannämnda poeterna ändrade visserligen sitt uttryckssätt, men i grunden skriver de fortfarande socialt engagerade dikter. Den ende som ändrade sin världsbild totalt är İsmet Özel – han är nu en av de främsta representanterna för islamisk poesi i Turkiet. (En annan är Sezai Karakoç, f. 1933; han tillhörde från början *İkinci Yeni*.)

Poeter utanför etablerade grupper

Den poet som står friast från alla slag av influenser och därtill är mest produktiv (han har publicerat över sjuttio poesivolymer) är Fazıl Hüsnü Dağlarca (f. 1914). Redan hans tidiga diktsamling *Çocuk ve Allah* (Barnet och Allah, 1940) väckte stor uppmärksamhet. Dağlarcas repertoar är häpnadsväckande allsidig – han skriver dikter om allt från turkiska bybors eländiga situation (*Toprak Ana* – Moder jord, 1950) till antiimperialistisk kamp (*Vietnam Savaşımız* – Vårt V ietnamkrig, 1966), från långa poem till dikter på tre fyra rader, från metafysisk poesi till dagsaktuella politiska dikter. Han utnyttjar alla medel som den turkiska poetiska traditionen har att erbjuda. Han blev utnämnd till Turkiets främste poet på ett internationellt symposium i Pittsburg 1967.

En annan betydelsefull poet som inte tillhörde någon litterär riktning är Behçet Necatigil (1916–1979). Hans dikter gav röst åt den anonyma storstadsmänniskan, fångad i maktlöshet över sitt öde och känslan av alienation (t.ex. samlingar *Kapalı Çarşı*, 1945, *Evler* – Hus, 1953). T ill skillnad från *Garip*-poeterna är han pessimist. Han vill utforska den moderna människans undermedvetna. Stilen är dämpad, bildspråket raffinerat och subtilt. Med åren blir hans verk alltmer mångbottnade och svårtolkade.

Attila İlhan (f. 1925) var från början motståndare till *Garip*-gruppen. Han anser att poetisk tradition är någonting man borde bygga på. Hans tidiga samling *Sisler Bulvarı* (Dimmornas aveny, 1954) hade stark påverkan på en mängd poeter. Han bygger på impulser från divan-diktning, folkpoesi och traditionella turkiska musikgenrer, och även samtida fransk poesi, för att skriva sina melodiska, ofta rätt långa dikter. Han betecknas som nyromantiker.

Sabahattin Kudret Aksal (1920–1993) var lyriker med impressionistiska drag, hans naturbilder påminner om vackra akvareller.

Också Bedri Rahmi Eyüboğlu (1913–1975) skapade poesi med stark målerisk prägel – han var en erkänd konstnär. Hans dikter är ljusa, ibland humoristiska. Motiv och uttryck från folkvisor och sagor förekommer ofta.

Men fånga folkpoesins lyrism och melodi kan bäst av alla Cahit Külebi (f. 1917) – en av de mest lästa och älskade poeterna. Han knyter an till de främsta folktrubadurernas diktning (som Karacaoğlan m.fl.) utan att slaviskt imitera deras versteknik (*Yeşeren Otlar* – Gräset blir grönt, 1954). Även Metin Altıok (1940–1993) och den kvinnliga poeten Gülten Akın (f. 1933) inspirerades av folkvisornas klangfullhet. Bland de yngre är det främst Yaşar Miraç, (f. 1953) och Müslim Çelik (f. 1952) som utgår från folklor. Landsbygdstematik bearbetar också Mehmet Başaran (f. 1926), Talip Apaydın (f. 1926) och Ali Yüce (f. 1928).

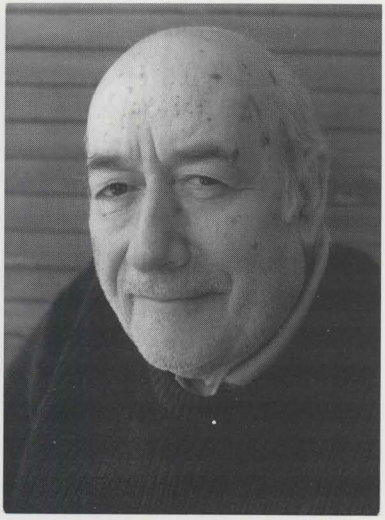
En av de främsta lyrikerna är Necati Cumalı (f. 1921). Hans poesi är musikalisk och känslosam. Trots att han länge levt utomlands, och i Istanbul, är hans poesi präglad av miljöer i det egeiska området där han är uppvuxen (t.ex. *Ceylan Ağıdı* – Klagosång för antilop, 1974).

Sennur Sezer (f.1943) är en av de få kvinnliga poeterna. Hon tar upp vardagens problem, ofta skildrade ur ett kvinnligt perspektiv. Andra kvinnliga poeter är Melisa Gürpinar (f. 1941), och Lâle Müldür (f. 1956), som är en av de mest lovande bland de unga modernisterna. Hon är kanske den mest "västerländska" av dem; i sina dikter använder hon bl.a. konstgrepp ur anglosaxisk rock-poesi.

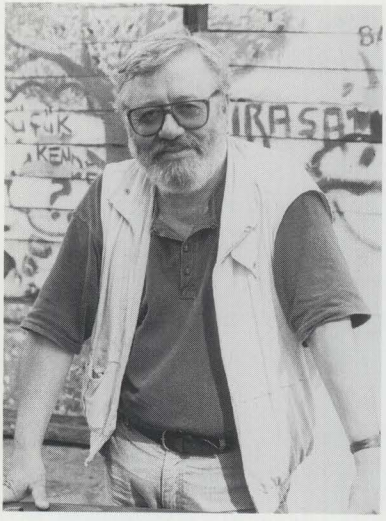
Özdemir İnce (f. 1936) gör i sina dikter en syntes av kulturerna i östra medelhavsområdet, både gamla och nya, han är havets och öarnas diktare. Även Hilmi Yavuz (f. 1936) kombinerar element från äldre litteratur, bl.a. divan-poesi, med moderna drag. Under senare år har han experimenterat med sonett-formen.

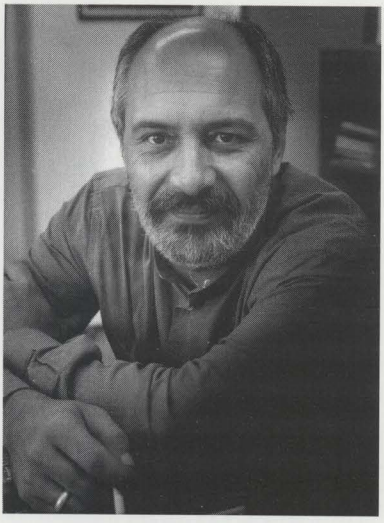
Sabahattin Kudret Aksal (1920–1993). Foto Lütfi Özkök.

Salah Birsel (f. 1919). Foto Lütfi Özkök.

Özdemir İnce (f. 1936). Foto Lütfi Özkök.

Enis Batur (f. 1952). Foto Lütfi Özkök.

Satirisk poesi har en gammal tradition hos turkarna. Under den moderna epoken har det funnits en del utmärkta satiriker. Orhan Veli, Cemal Süreya och Oktay Rifat har blivit kända även för sin satir. Bildkonstnären Metin Eloğlu (1927–1985) skrev humoristiska och skarpt satiriska dikter i vilka han skickligt använde Istanbuls talspråk och t.o.m. den undre världens slang (t.ex. i boken *Horozdan Korkan Oğlan* – Pojken som var rädd för tuppen, 1961.) De bäst kända nu levande satirikerna är Can Yücel (f. 1926) och Salah Birsel (f. 1919).

Bland de yngre diktarna borde även nämnas Murathan Mungan (f. 1955). Han är mycket produktiv; många av hans dikter kännetecknas av en vackert flytande rytm och harmoni. Turgut Tanyol (f. 1953) kombinerar surrealistiska drag med en stillsam lyrism. Enis Batur (f. 1952) är en mångsidig poet som arbetar med olika traditionella inslag. Han är en av de många poeter hos vilka eget poetiskt skapande förenas med litterärteoretisk verksamhet. Nevzat Çelik (f. 1961) är en ny personifikation av den romantiska fånggestalten – hans dikter blev en publiksuccé 1984, medan han satt i fängelse anklagad för samröre med terrorister. Küçük İskender (f. 1964) är en utpräglad modernist; på ett ofta lekfullt sätt tänjer han poesi-genrens alla gränser. Şavkar Altınel och Roni Margulies strävar efter att skapa poesi lättillgänglig för en bredare publik.

Avslutningsvis

Hur ska man kortfattat karakterisera dagens turkiska poesi? Mest påfallande är den roll som poesi – och litteratur överhuvudtaget – spelar i samhället. Poeter har alltid tagit ställning i samhällskonflikter och sedan gammalt har de därför utsatts för förföljelse. Dagens situation är ingenting nytt. Nu som förr hamnar diktare i fängelse eller dödas av fanatiker – som Metin Altıok

och många andra i Sivas 1993 eller Onat Kutlar i Istanbul 1995. Och åter hamnar de i exil eller bor utomlands av olika skäl; här är listan lång. A. Behramoğlu och Nedim Gürsel i Frankrike, Yüksel Pazarkaya, Nihat Behram, Fethi Savaşçi, Gültekin Emre, Hasan Hüseyin m.fl. i Tyskland, medan Feyyaz Kayacan, Ş. Altınel, Mevlut Ceylan och den cypriotiske poeten Osman Türkay har bott i England, Talat S. Halman i USA, Lâle Müldür i Belgien, samt Tekin Sönmez, Ö. Mert, Lutfi Özkök, Gürhan Uçkan och Abdullah Rıza Ergüven i Sverige. Alla har de hållit kontakt med Turkiet och publicerat där. För även under 80-talets militärregim kunde de göra det – märkligt i jämförelse med Östeuropas dåvarande kommunistdiktaturer. Många poeter har också studerat utomlands, främst i Frankrike. Generellt kan man säga att de allra flesta har fått åtminstone något års högskolestudier. Poeterna räknas till de främsta representanterna för landets intellektuella elit (*aydın*).

Nästan alla poeter sysslar också med andra litterära genrer än poesi. Ofta är det drama, men även noveller, romaner, essäer, litteraturkritik m.m.

Politiskt sett har de flesta poeter under de senaste decennierna varit socialt engagerade och stött landets demokratiserings- och sekulariseringsprocess. Den islamistiska gruppen har dock blivit starkare under senare år (ur litterär synvinkel är den långt ifrån traditionsbunden; det handlar snarare om poeter som experimenterar med verstekniska medel).

Jämfört med Europa har poesin en bredare läsekrets i Turkiet. Poesi är omtyckt och det finns så många utmärkta poeter att jag här kunnat nämna bara en bråkdel. För poesins utveckling spelar de kulturella tidskrifterna där poeter kan publicera sig en viktig roll. Tidskrifter som Yaşar Nabis *Varlık*, Hüsamettin Bozoks *Yeditepe* eller Cemal Süreyas *Papirüs* bidrog till genomslag för nya litterära trender.

Om man jämför med t.ex. nordeuropeisk poesi finns det en del skillnader i tematik. Turkisk poesi är mycket starkare engagerad i samhällsdebatten. I övrigt kan det sägas att den handlar mycket mer om människor, naturen spelar inte alls lika stor roll som i Norden – den typ av "naturmystik" som finns här är främmande för turkar. När natur- och landskapsbilder förekommer är det oftast i ett mänskligt sammanhang och inte för sin egen skull. Allmänt i turkisk litteratur märks en frånvaro av genomgripande psykologisk analys och filosofiskt djup (Halman 1982:361.

Under de senaste 150 åren har turkisk litteratur genomgått en dynamisk utveckling. Även om det kan synas som om den huvudsakliga förändringen var att de arabisk-persiska litterära förebilderna bara ersatts av europeiska, märks det tydligt vid närmare betraktande att dagens turkiska poesi är förankrad i traditionen. Alla i Turkiet känner väl till folkvisor (*türkü*) och folktrubadurernas diktning. Och även om divan-poesin inte är tillgänglig för flertalet, är de gamla traditionella sångerna av typ "*şarkı*" fortfarande allmänt kända, fast man kanske inte förstår alla ord. De flesta moderna poeter har byggt på dessa traditionella inspirationskällor som är allmängods. I dag är det få diktare (utom folkpoeterna) som skriver i strikta *hece vezni*-versmått och knappast någon i *aruz* – frivers har slagit igenom överallt. Men komponenter från den traditionella diktningen används av många, och bidrar till att bredden i poesins uttrycksmedel blir allt större.

Som resultat av språkreformen försvann den ordrikedom som kännetecknade det osmanska litterära språket (Halman 1982:36). Det har varit – och är fortfarande – en av poeternas och författarnas viktiga uppgifter att skapa en ny språkrikedom. Det är en process som ständigt pågår.

Litteratur

Akyüz, Kenan, 'La Littérature moderne de Turquie', *Philologiae Turcicae fundamenta* II, pp.465–634. Franz Steiner, Wiesbaden 1964.

Behramoğlu, Ataol, *Son Yüzyıl Büyük Türk Şiiri Antolojisi,* Cilt 1,2. Sosyal Yayınlar, Istanbul 1987.

Behramoğlu, Ataol (ed.), 'La poésie turque contemporaine. De Dağlarca aux années 90', *ANKA, revue d'art et de littérature de Turquie,* no. 24/25, décembre 1994.

Fergar, Feyyaz Kayacan (ed.), *Modern Turkish Poetry.* The Rockingham Press, London 1992.

Halman, Talat S. (ed.), *Contemporary Turkish Literature.* Fiction and Poetry. Fairleigh Dickinson University Press, Rutherford 1982.

Karaalioğlu, Seyit Kemal, *Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü.* İnkılâp ve Aka, Istanbul 1978.

Kurdakul, Şükran, *Şairler ve Yazarlar Sözlüğu,* 5 basım. İnkılâp, Istanbul 1989.

Melikov, T.D., *Tureckaja poezija 60-ch – načala 70-ch godov*. Osnovnyje tendencii i napravlenija. Nauka, Moskva 1980.

Menemencioğlu, Nermin & Fahir İz (eds.), *The Penguin Book of Turkish Verse.* Penguin Books 1978.

Mitler, Louis, *Contemporary Turkish Writers.* A Critical Bio-Bibliography of Leading Writers in the Turkish Republican Period up to 1980. Indiana University, Bloomington 1988.

Mutluay, Rauf, *50 Yılın Türk Edebiyatı.* İş Bankası, Istanbul 1973.

Özkırımlı, Attila, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi,* Cilt 1–5. Cem, Istanbul 1982–1937.

Pazarkaya, Yüksel (hrsg.), *Moderne türkische Lyrik.* Eine Anthologie. Horst Erdmann, Tübingen–Basel 1971.

Pazarkaya, Yüksel, *Rosen in Frost.* Einblicke in die türkische Kultur. Unionsverlag, Zürich 1989.

Pinquié, Jean & Levent Yılmaz, *Anthologie de la poésie turque contemporaine.* Préface de Nedim Gürsel. Publisud. Paris 1991.

Płaskowicka-Rymkiewicz, S. & M. Borzęcka & M. Labęcka-Koecher, *Historia literatury tureckiej.* Zarys. Zaklad narodowy imenia Osso-

liński, Wrocław–Warszawa 1971.
Schimmel, Annemarie, *Aus dem goldenen Becher*. Türkische Gedichte aus sieben Jahrhunderten. Önel, Köln 1993.
Soysal, Ilhami, *20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi.* Bilgi, Ankara 1973.
Türkay, Osman & Taner Baybars (eds.), *Modern Poetry in Translation 10. Turkey.* Lavenham Press Ltd 1971.
Tidskrifter: *Türk Dili, Varlık, Yazko Edebiyat, Hürriyet Gösteri,* m.fl.

Sait Faik – en Istanbulflanör

En författare som betytt mycket för den moderna turkiska novellkonsten är Sait Faik (1906–1954). Efter litteraturstudier vid universitetet i Istanbul, några sorglösa studentår i Frankrike och ytterligare några år som lärare och journalist i hemlandet inledde Sait Faik sitt författarskap i mitten av 1930-talet. Han skrev både dikt och prosa. Mest känd är han för sina noveller – närmare 175 stycken – vilka finns publicerade i samlingsutgåvor.

Sait Faik (1906–1954).

Sait Faik berättar om den lilla människan insnärjd i ett obetydligt och många gånger trist vardagsliv, som ändå för människan själv kan vara fyllt av dramatik. Hans språk är oftast enkelt, ibland färgat av dialektala uttryck och argo, och stämningen är nog så viktig som händelseförloppet. Sitt Istanbul kände Sait Faik in i minsta skrymsle. Han förblev en bohem och dryckesbroder och dog, knappt 48 år gammal, i skrumplever.

Novellen *En trädgård* här nedan översattes ursprungligen till en temadag om "Det litterära Istanbul", anordnad av Istanbulinstitutets vänförening den 13 mars 1994. Den ingår i samlingen *Mahalle Kahvesi* (*Kvarterscaféet*), som utkom första gången år 1950.

Birgit N. Schlyter

En trädgård

av

Sait Faik

Man bor i en stad i åratal och blir blasé. Man tröttnar och tycker sig kunna staden utan och innan. Men ändå, så många mänskor man inte har sett, så många gator; det finns hus som man gått förbi fyra fem gånger varje dag utan att titta ordentligt på dem. Så, plötsligt lyfter man på huvudet och utbrister: "Inte visste jag att det fanns sådana skulpturer, i människoformat, på baksidan av den här byggnaden".

En natt då jag hade stannat ute för länge, eller rättare sagt, inte hade lust att gå hem, tog jag in på ett hotell någonstans i Beyoğlu. Jag var berusad och trött på livet. Innan jag släckte ljuset och gick till sängs, öppnade jag fönstret för att röka en cigarrett. Det var en ljummen höstnatt. Doften av löv och en behaglig tystnad trängde in i rummet. Framför mig, så långt jag kunde se i ljuset från rummets fönster, bredde en trädgård ut sig. Några stora träd vajade i vinden, och jag kände hur mängder av löv böljade fram och tillbaka mot mig. Jag stod orörlig framför fönstret och betraktade de väldiga trädkronorna. Stjärnorna, som jag ju inte såg för första gången, låg utströdda bland trädtopparna och var annorlunda på något vis.

Hos stjärnorna har människorna sökt tröst och placerat sina gudar, och man har anförtrott dem sin kärlek och lycka. När vi sedan får gensvar från dessa magnifika leksaker i tyngdlagens grepp, är det i själva verket återigen vi som har lämnat något ifrån oss. Då jag nu stod där framför fönstret denna kväll och

På ön Burgaz i Marmara-sjön hade Sait Faik ett hus som numera är museum. Ett par kilometer därifrån sitter Sait Faik "själv" på ett café, med flaska och cigarett. Foto Tuula Kojo.

betraktade himlen, skickade även jag iväg en skur av känslor. Finns det kanske också tankar som inte tänks av hjärnan? Jag befann mig i ett tillstånd där känslorna frigjorde sig och försvann bort till stjärnorna, som om de inte var någon sinnesrörelse framkallad i hjärnan utan något helt annat som inte alls hade med hjärnan att göra. Om man nödvändigtvis måste analysera mina förnimmelser, så var det inte känslor som glädje och sorg. Nej, det var något helt annat. Det var som om de hade utsöndrat ett kyligt regn. Min hand sökte en annan hand, mitt sinne ett annat sinne. På mina läppar fanns en tynande smak av choklad, champagne och helva – det var inte någon verklig smak och lukt utan något som kunde uppfattas med hjälp av hår och hud, naglar och ögonfransar, eller kanske inte ens det utan en verklighet som glidit in i drömmens värld.

I natten avtecknade sig en gracil Istanbulminaret, en uteservering, ja, en hel majdag trädde fram. Om jag hade haft någon hos mig, skulle jag ha blivit gråtfärdig av lycka. Men jag var ensam och övergiven, en arbetslös, en vagabond. Jag fick i den stunden en förnimmelse av en svunnen augustis middagstimmar och kvällar, blått hav och doften av vattenmeloner. Ändå hade jag, innan jag kom hit, varit dödstrött på allt och känt aningen av en lust till självmord.

Mellan löven skymtade ett avlägset, flackande sken, som förde mig bort mot ett behagligt stjärnbestrött mörker, till en doft av stjärnor. Med detta ljussken var jag inte längre ensam. Den ena saken efter den andra hade kommit tillbaka. Jag hade skapat mig en värld. Jag var beredd att dela en världs alla glädjeämnen – eller sorger, om man så vill – och jag var upphetsad som ett barn inför alla nya kläder en helgdagsmorgon.

Jag satte mig i fönstersmygen och blickade upp mot himlen ännu en gång. Jag valde ut en stjärna. Den skimrade i tusen färger, från blått till orange, från orange till blått. Jag vet, det finns varken någon trädgård eller några träd framför mig ... Jag är berusad. Sömnlösheten, trötthetеn och bedrövelsen får mig att drömma i vaket tillstånd. Kanske ser jag inte heller dig, stjärna! ...

Jag kastade ut cigarretten genom fönstret. Jag klädde av mig, släckte ljuset och gick till sängs. Jag måste ha somnat omgående. På morgonen vaknade jag tidigt. Så fort jag hade slagit upp ögonen, såg jag där på andra sidan fönstret en otroligt vacker, lite vildvuxen berså. Jag slogs av häpnad. Framför mig, i den stillsamma morgontystnaden, låg en trädgård – höga träd och under deras sus fridfulla små stigar, blad i olika färger på träd av alla de sorter, ett kaos av höstlöv, alltifrån röda och visset bruna till gula, klargröna, mörkgröna, ja till och med vita. En sagolik trädgård! En förtjusande berså. Och det blåste inte längre. Denna trädgård, invaggad i en stillhet som framkallade både vemod och

välbehag, skapade en känsla av att man rörde sig bortåt så långt det var möjligt, ner till havsstranden eller fram till någon flickskola och dess morgontrötta unga flickor.

Jag måste ha haft blicken riktad rakt framåt hela tiden, för när jag tittade åt höger, fick jag syn på en kyrka. Miljontals löv svävade sakta omkring dess port. De dansade runt och klättrade uppför den tre fyra steg höga kyrktrappan. Vid sidan av kyrkan reste sig i dimman en massiv byggnad med en fasad, vars yta såg ut att vara gjord av kartong, och med järnbeslag på fönstren i bottenvåningen. Jag trodde i det ögonblicket att dessa drömbilder plötsligt skulle slockna, lika lätt som när man blåser ut ett ljus, eller att en enorm vind skulle dra in och tillsammans med dimman som omgav trädgården svepa bort träden, löven, kyrkan och palatset.

Det började visserligen blåsa efter en stund, men det blev inte som jag hade föreställt mig. Trädgården och husen stod kvar. Träden vajade. Det var bara dimman som började vika undan. Trädgården omgavs nu av ett gyllene solsken som banat sig väg in här och där. Min cigarrett for blixtrande blå ut genom fönstret. Några steg längre bort virvlade guldglänsande stoftkorn, som fångna i en solvind. Löven i trädgården kom också emot mig. De hopade sig på varandra under diskussioner om hur de skulle kunna ta sig upp till mig från marken nedanför mitt fönster. Längre bort, i slutet av de små ljudlösa stigarna, fanns det blad i en annan, urblekt och metallgrå färg. De snodde runt, törnade emot tomflaskor och gav ifrån sig ett annat slags ljud. De såg alla ut som små blonda dvärgar. Trädgården var full av sådana skapelser. Sedan fylldes träden av fåglar. De firade också helg. Jag tyckte mig höra grodor. Men så här års låg dessa på djupt vatten, försjunkna i en grumlig, missfärgad tystnad i bassänger, vars vatten inte längre kunde sägas vara blått. Grodorna sov och längtade till sina platser under pilträden i maj och juni.

Men kråkor fanns det. Jag hörde hur de kraxade med sina hesa röster högt uppe på grenarna. De tjöt som tåg och fick en att tänka på jämna, snöklädda slätter. Kråkorna bråkade med varandra, och de tjattrade och skrek. De komponerade en klagosång över åkrar utan majs, en hungersnödsmarsch.

Plötsligt hörde jag ljudet av en spårvagnsklocka. Bakom denna förunderliga trädgård fanns alltså de för mig så bekanta Istanbulgatorna, och mänskor som jag kände och träffade varje dag. Detta var kanske dagens första spårvagn. Jag såg framför mig spårvagnsföraren med yllemössan neddragen över öronen, den sömndruckne biljettförsäljaren, de strävsamma passagerarna på dagens första spårvagn, stora och små. Jag skakade på mig. Det kändes som om ljusen slocknade och att trädgården avlägsnade sig, trots att den låg där framför mig.

Då förstod jag att jag var i Beyoğlu, på hotell "...". Och denna trädgård, det var trädgården intill den engelska beskickningen.

Övers. Birgit N. Schlyter & Anne-Marie Özkök

ELISABETH ÖZDALGA

Veiling Banned and Imposed

Some Reflections on a Controversial Contemporary Issue

Introduction

I made my first visit to Turkey during the summer of 1968. At that time student radicalism was at its peak. Tight jeans, long hair, mini skirts, and powerful colors had become symbolic expressions for liberation and emancipation.

One afternoon, while I was visiting a coffee-house in the central part of Istanbul, a man came up and told me with gestures to be more careful about my way of sitting. I was wearing a short dress, and the man apparently meant that the atmosphere of the place was disturbed due to my provocative posture.

I complied and tried to put my dress in order, although I was offended. I took his remark as an intrusion, but somehow I wasn't too much disturbed. After all, I was a foreigner visiting a country of old-fashioned traditions, a country that had not yet truly got on its way towards modernization. In light of such considerations, the intrusion was from my viewpoint understandable and excusable.

When I look back at this episode, it does not appear as occasional and innocent any more as I used to think. Adventurous dressing by women had then become an issue arousing strong feelings of contempt in Turkey in a way that was different from ordinary traditionalism. As a matter of fact, many Islamic

women, who decided to cover themselves in the Islamic way started to do so with a reference to, or as a defense against, the challenge of liberal boldness in this respect. It was just toward the end of the 1960s that the first student demonstrations took place at Turkish universities around the issue of the right to veil. Provocative dressing by emancipated women, and Islamic veiling among university students, have coincided in time. In different ways, both fashions became the symbolic expression for new or "modern" life-styles.

Suppose that the central university administration in Sweden, where I was studying at that time, had consisted of conservative and authoritarian professors of the "old school". Suppose also that one effect of their urge to preserve an old-fashioned and honorable spirit in the universities would have been that they had promulgated an edict prohibiting certain kinds of provocative dressing. Students would probably have raged against such an encroachment and organized a resistance movement for the right to dress freely or for the removal of the university leadership. Whether they had been victorious is not so important, since, after all, the example is hypothetical. More crucial to think about, however, is that in the process they would probably have become aware of the significance of cultural values and attributes in a way different from what happened in the actual course of events. As things turned out in our own part of the world, students were almost totally free concerning cultural expression. Student radicalism was therefore turned against the social/economic/political hard-core structures, while cultural attributes were regarded as less important. This somewhat distorted conception of the state of things was reinforced by Marxist theory, which regarded culture as an epiphenomenon anyway.

In other parts of the world the situation was different. Development in many Islamic countries, for example, bears witness

to the fact that cultural symbolism has played a very important role in political confrontations. Controversies over cultural attributes have been fought out by modernists as well as religious revivalists. As an illustration, it may be noted that in today's Iran, Saudi Arabia, and Libya the *chador* is obligatory, while in countries like Turkey and Egypt the central administration has tried to keep the veil away from certain sectors of social and political life. In Turkey, which is the only country in the Middle East having an outright secularist political order, the veil is not supposed to be used in universities, public schools, public offices, courts, the parliament, etc. As the Islamic revivalist movement has gained momentum during the recent decades, the prohibitions against covering has caused uneasiness and conflict. The universities have become especially important arenas of confrontation around this issue. Due to the hardened attitude of Turkish authorities after the 1980 military intervention, the last decade has been especially conflict ridden in this respect.

Without going into the details of what may be called the "movement for the right to veil," this article will present a discussion related to veiling as a modern phenomenon. The way veiling has reappeared during recent decades puts it apart from traditional covering practices. The discussion will be related to observations and experiences made in Turkey. Still, I hope that my contribution will convey the impression that the problems confronted by veiling Turkish students have wider relevance.

Modernity

A telling description of life in modern society has been given by the Austrian writer Robert Musil. Ulrich, the principal character of Musil's main work, carries the epithet "The Man without Qualities," which is also the name of the novel itself.

The novel is set in Vienna the year before the outbreak of the First World War. Ulrich, thirty-two years old, has studied mathematics and philosophy, and through his father´s profession he is also well acquainted with law. He used to be a cavalry officer and has preserved the posture of a man with a well-trained body. He is professionally, physically, and intellectually well equipped. The problem with him, however, is that he lacks ambition. He is letting time pass by casually. Even the women he sleeps with are indifferent to him. He has lost a sense of direction. What is good and what is bad, what is ultimately worth struggling for or taking a stand against, all such questions have lost their meaning. When the author reflects on life as it was at the time of The Man without Qualities, he writes:

> Persons who had previously not been taken altogether seriously now acquired fame. What had been harsh mellowed down, what had been separated re-united, those who had been independent made concessions for the sake of public approval, and established taste fell a prey to new uncertainties. Sharp borderlines everywhere became blurred, and some new, undescribable capacity for entering into hitherto unheard-of relationships threw up new people and new ideas. These people and ideas were not wicked. No, far from it. It was only that the good was adulterated with a little too much of the bad, the truth with error, and the meaning with a little too much of the spirit of accommodation.
>
> (Musil 1980, p. 62).

Musil´s description of the conditions prevailing in prewar Vienna comes close to what Emile Durkheim (1858–1917) described as *anomie,* or normlessness. That concept will constitute the key to how Musil´s novel is related to the question of veiling in a Muslim country more than half a century after the events of the novel took place.

The American sociologist Carl E. Schorske´s singular work, *Fin-de-Siècle Vienna* (1961), has already become a modern classic. In this book the author presents not only an eloquent analysis of science, politics, and arts in fin-de siècle Vienna, but also offers an analysis that is valid for very different contexts of social reality as well. Schorske´s approach to architecture, politics, psychoanalysis, and art in fin de siècle Vienna owes a lot to Musil´s own characterization of the prevailing atmosphere.

Schorske´s analysis starts from an assertion of a state of anomie. In the political field this normlessness became apparent at the end of the grandiose liberal era, which had started to emerge after the 1848 revolution. The second half of the nineteenth century was an era of glorious modernization for Vienna, when architectural reconstructions like the Ring, with all its pompous buildings, came into being[1]. The motto of this era was "Wir können warten. Wissen macht frei,"[2] which expressed a strong belief in future, progress, and reason. That was an era when bourgeois elite groups were safe and confident about the liberal values of freedom and individualism. Starting from these values it was no great problem to decide what was morally defensible and reprehensible, what represented progress or retrogression. Science certainly scored higher than religion.

Toward the end of the last century other groups than the bourgeoisie proper had started to put their imprint on politics in Vienna. On the one hand non-Germanic groups like Czechs, Croats, Serbs, and Hungarians started to demand national independence.

---

[1] A lot of pompous residential houses as well as public buildings like the Opera, the National Theater, the Art Museum, the Natural Museum, and the Reichstag.

[2] This was an expression by Ritter von Schmerling. (Schorske 1961, p. 134).

On the other hand peasants, farmers, artisans, and workers started to demand economic welfare and democratic rights.

New political streams of thought emerged that, to a large extent, expressed a reaction against liberalism. Values from very different established ideologies blended into "ideological mosaics." This ideological confusion became a fertile ground for different kinds of extremist movements. It was in this atmosphere that modern demagogues like Georg von Schönerer, Karl Lueger, and Theodor Herzl appeared. Georg von Schönerer was a confirmed anti-Semite, the predecessor and inspirational source for Hitler. Karl Lueger was also a leader who knew how to make use of the anti-Semitic sentiments in Austria for his own political purposes. He founded the Christian Socialist Party in Austria. Theodor Herzl was the founder of Zionism.

It was under the spell of these "ideological mosaics" that Catholicism became an influential factor in Austrian politics. Catholicism offered an ideology with the capacity to unite values that had earlier been regarded as belonging to opposite ideological camps: democracy and social reform (liberalism/socialism) could be united with anti-Semitism and royalism (conservatism).

Turkey has for a long time been regarded as a country carrying singular characteristics. It is neither a typical European, nor a typical Middle Eastern country. Due to its special features, a general reluctance has prevailed as to approaching its problems by applying comparative perspectives. This observation pertains especially to local scholarly work, which has often failed to secure broader insights. Religious boundaries have all too often constituted barriers in the endeavor to widen the perspectives.

Inspiration to break that trend, however, may come from the most unexpected sources. Schorske's analysis of religion and politics in Austria at the turn of the century constitutes but one example of a work, that maintains the power to invigorate ques-

tions about societies as distant from its own subject matter as Turkey. A more thorough-going comparison between Austria and Turkey, the heirs to the last empires on European soil, seems to offer illuminating insights. A couple of suggestions, done in immediate connection to the above mentioned analysis, will hopefully convince the reader in this direction, since systematic elaboration exceeds the framework of the present article.

Unlike Austria, Turkey has never had a Liberal political movement worthy of the name, but it has had groups representing a rational way of approaching political decision-making and social reform. The Kemalist movement, led by the founder of modern Turkey, Mustafa Kemal Atatürk (1881–1938), promoted in an élitist manner many of the ideals of the French revolution: equality, national self-determination, secularism, progress, and with certain reservations freedom and individualism. For the Turkish modernizers these values were accepted as a matter of course. During the one-party period (1923–1946), when the Kemalist élite was in power, misunderstandings would hardly arise concerning the meaning of the defended values. Alluding to Schorske's analysis, nobody would question the direction of what was to be regarded as progressive, and what was to be repudiated as reactionary within this given ideological frame of reference.

After the transition to a parliamentary multi-party system in 1950, however, this picture changed. The Republican People's Party, which was the ruling party between 1923 and 1950, defined progress in terms of an ideology based on secularism and étatism, the latter meaning an economy based on state economic enterprises. The Democratic Party (1950–60), on the other hand, defended an ideology based on economic as well as religious freedom, and claimed that these principles were necessary for social and economic progress. As the arena of public debate

opened up, ideological values intermixed and became more confused than before.

During the mid-war period, political power had been in the hands of a relatively homogenous elite. After 1950, when the barrages opened and the masses were let into the streams of politics, the well-known ideological notions of the previous period disintegrated. Ideological boundary-crossing has been most boldly ventured by the Islamic opposition, organized under the name of the National Salvation Party during the 1970s and the Welfare Party during the 1980s and 1990s[3]. This political movement has been opposed to all kinds of foreign interference: economical, political as well as cultural. Supporting local, and preferably small and middle-sized capital owners, it has declared war against Big International Capital. It is opposed to the existing social, political, and economical system as a whole and aims at a fundamental reformation of society. It is populist and authoritarian at one and the same time, and represents a mixture of pieces taken from socialist, as well as conservative ideologies. Thereby it seems that Islam has become for the National Salvation Party and the Welfare Party, what Catholicism once used to be for the Christian Socialists in Austria, namely a thought system offering cohesion to a situation marked by ideological fragmentation. In a way similar to the Christian Socialists, the adherents of the Welfare Party embrace an ideology which combines a radical, "leftist", anti capitalist rhetoric, and an economic reform program aiming at the poor masses, on the one hand,

---

[3] The reason why the same party occurs under different names is the ban against all political parties following upon the military intervention in September 1980. When the National Salvation Party was reorganized again in 1983, it took the name the Welfare Party.

and puritanism, conservatism, and authoritarianism in terms of cultural values, education, and social policies on the other.

The Welfare Party has gathered increasingly stronger momentum during the past decades. In the last local elections, held at the end of March 1994, the party scored almost one fifth of the electorate. As suggested by the above discussion, these developments have to be understood within a matrix of political power constellations. Yet, this contention should not inveigle the observer into ignoring the power set in motion by a wave of growing enthusiasm for the Islamic cause as such. In the movement for Islamic revivalism, an increasing number of university students has played an important role.

Religious revivalism

During the winter of 1992–93 I interviewed a number of veiling students in different parts of Ankara. The interviews focused on questions related to why the interviewee had started to cover, how covering had changed her opinion about herself and her environment, whether she participated in different actions around this question, and what were her family relationships, religious beliefs, and political affiliations.[4]

A common feature of most interviewed students is that covering is preceded by a period of careful deliberation. This may last for a longer or shorter period, but it bears witness to the

[4] The research mentioned about includes about 15 in-depth interviews and other written material related to the problem of covering in Turkish universities. The research, which is supported by The Research Council for Studies in the Humanities and the Social Sciences (HSFR) in Stockholm, will be reported more extensively in a different context. What is referred to in this essay is only a small part of a larger endeavour.

fact that to start covering is a very serious step. A confirmed decision is often experienced with great relief.

The moral dilemma related to covering is often joined by an existential crisis. One student, let me call her Elif, tells about her experience of such a religious crisis, which began when she was in her last year in secondary school.

> I started to think about these problems when I was still in secondary school. It was very difficult for me during this period, because I couldn´t make up my mind concerning which religion to choose. I thought that I had to study Christianity, and Judaism, as well as Islam, in order to consider all possible alternatives. . . It was difficult for me also, because I didn´t have anyone to talk to. You see, if I had told people I knew that I was considering to become a Christian, they would not have believed me, or if I had told anybody that I was considering Judaism as a belief, they would have turned their backs on me. During that period I was totally alone. And I used to think that, how come that there are so many people around and nobody seems to ruminate over these problems like me. . . I was living together with my family, but at the same time I felt myself at a very long distance from them.

This crisis lasted for several years. Elif would read the Bible and the Koran secretly. She didn´t want her parents to ask too many impertinent questions. So she went to sleep early, when the other members of the family were still awake, and stood up at night, when the others were asleep in order to be able to study the holy texts all by herself.

According to her own account, she had at this point of searching not yet decided which "god" to believe in. She knew that there was a "god," but she had still not been convinced concerning whether the true god was Allah, Jahwe, or God, the Father. She feared during these years that something would hap-

pen to her, so that she would die before she had found an answer to this question.

The solution came as a great relief, when Elif was in her second year in lycée. After having searched for years in the holy texts, she finally found "her god" in the Koran. After that, she was able to call Him by name. Even if the strategy chosen for inquiring seemed exaggeratedly rational (or rationalized), the experience of final relief was markedly emotional. "That night I cried," she said.

Uneasy about the anxiety she experienced, when entering into adolescence, Elif set her mind to zero. Her answer to the fear of going astray among the disparate and conflicting impulses she encountered as she grew more conscious about herself and her environment was that she tried to obliterate all impressions from before. Freeing herself from all kinds of prejudices, she wanted to meet life with a naked eye. To venture to challenge all already accepted values was in itself vertiginous. As things developed later on, she would have to pay a high price for her conviction. Her conscientious interpretation of the Koran made it necessary for her to start veiling. However, since that kind of covering was not allowed in the universities at the time when she enrolled, she had to give up a promising education as an engineer in one of Turkey´s most prestigious universities.

After this experience of salvation the rest came by itself. Having decided by way of this long diversion to commit herself to her original religion, she started to study its scriptures in more detail. The first step in her inquiry had concerned which god, i.e. which religion to choose. The second step was to find out what was expected of a faithful believer and then carry out these practices in blind obedience.

Covering was obligatory, according to her conscientious interpretation of the scriptures. The long scarf covering the shoul-

ders and the wide "pardesü," leaving only the feet and the hands visible, became the main outward symbols for this religious devotion.

Veiling as a Reaction against the "Nakedness" of Modern Society

Elvan, a pseudonym for another of the interviewed students, has a very different story to tell about how she started to cover.

> I had a friend at the university who was covering. Once, when a problem[5] with the university administration occurred, I told my friend, "Why don't you tell what has happened in such a way that you don't get into trouble?" You know what she said then ? She said, that if she had told the story in that way she would have told a lie. That would have been to falsify official papers, she said. Now, I became very impressed by the righteousness shown by this friend. Thereby she showed that she had a strong personality.
>
> After that, I started to do my regular prayers *(namaz)*. The reason why I started to do so was that this same friend of mine one day asked me if I was doing my prayers. "No," I said. "Well," she replied, "but you have to. Just as well as you have to eat and drink, you have to do your prayers. It is something ordered by the Prophet *(farz)*. " And when I really pondered this I realized that I had started to feel about it in a different way. Then I had a dream and after that I started to do my regular prayers.
>
> Then, one day I was walking down the street with this friend, and in the middle of our conversation she said: "Please don't

---

[5] This problem was related to the obligation of the students to sign a list, indicating their presence during the lectures. What the interviewee hints at here is that her friend could have let another friend sign in her place.

take it as a personal insult, because I have lived through the same things myself, but even if a woman does not consciously put herself to sale in the market, unconsciously by her mere appearance she is doing so."

This comment disturbed me a lot. That moment I started to feel myself as if stripped naked. I suddenly couldn't stand the glance of the men in the street. I was overcome by nausea. In that terrible state I went back to the dormitory. One week later I had started to cover[6].

What was the significance of this feeling of nakedness? I will approach that question by referring again to *Fin-de-Siècle Vienna.*

Schorske's book is not only about political developments. He analyzed not only Austria's well-known political leaders, but also its architects, scientists, and artists. Otto Wagner, as well as Sigmund Freud and Gustav Klimt, were given detailed presentation and analysis.

At the cost of proposing a farfetched argument, it seems to me that there is something in the analysis of Gustav Klimt and the circle of artists around him, that is highly relevant to the issue of covering.

Think, for example, about such famous paintings by Gustav Klimt as Judith and Holofernes (1901) and Watersnakes II (1904–1907). The libidinous freedom for which Gustav Klimt was a courageous spokesman was by no means unproblematic for the artist himself. Schorske analyzes in an animated way the ambiguousness of the erotic freedom reflected in Klimt's paintings. Emptiness, meaninglessness, death, extermination, are

---

[6] The interview with "Elvan" was done by Feryal Tansuğ, a student at Middle East Technical University, assisting me during the interviews.

frighteningly imminent in many of Klimt´s representations. If the instincts and emotions are given free rein, one ends not up rising into in some glittering paradise, but is rather drawn down to hell or the kingdom of the dead. It is a dangerous game to yield oneself to the full expression of erotic feelings. For Klimt, however, there was no choice.

The problem of freedom is an important part of modernity. Whether one sees individual freedom as a possibility or as a liability, this problem has to be handled in some way. In Vienna at the turn of the century, freedom was widely seen as a threat to established traditions and the status quo. Gustav Klimt´s full expression of feelings tormented not only himself; it scared others into different kinds of ideological moderation and temperance.

This is to some extent also the case in Turkey today. If one disregards the abysmal difference in artistic sophistication, what the Turkish mass media, during recent decades, have churned out in terms of pictures of naked women in more or less impudent or immodest postures strikes a similar chord. The fact that different TV channels compete for an audience rating and therefore have to offer ever more brash films, and that certain groups enjoy the freedom of dressing up or acting out in increasingly daring ways, may be conceived as a threat, something one has to protect oneself against. One way to do so is to mark out a visible distance to this libertinism by devoting oneself to religion and as an example dress according to strict Islamic rules. To interpret this attitude as simply an expression of compliance with religious and "reactionary" external authorities, denying its connection with any inner conviction, is to belittle the meaning of it. I think that it is important to take the problem more seriously and admit that feelings of inner anxiety and uneasiness concerning the deeper meanings of life in modern society are also

involved. Searching for identity cannot be isolated from inquiring about the meaning of existence. These are expressions for existential problems of our own time. And these problems are no less important for people carried by a religious, Islamic conviction than for people with artistic, philosophical, or political inclinations. Perhaps it would be even more appropriate to assume that it is exactly the other way around.

Veiling as Faith, or Tasdik

The historian Wilfred Cantwell Smith analyzes in his *On Understanding Islam* (1981) the relationship between belief and faith.

In order to delineate these concepts Smith starts with a definition of "knowledge," a concept which, he contends, involves certitude and correctness. Knowledge is either true or false, and something we know with confidence. If this is not the case, meaning, that we feel less certain about a thing, we would talk not about knowledge, but about **believing.** Believing means either a lack of, or an openness to, certitude. You believe a thing to be true when you actually are not quite sure about it (Smith 1981, pp. 117–18).

To use the concept of believing when characterizing a religious position may be fully correct, if we restrict ourselves to a modern setting. Smith writes: "this notion of believing correlates beautifully with the lack of confidence that in our day characterizes a large, and growing, number of believers. They believe something, perhaps hesitantly or perhaps deliberately even to the point of being willing to stake their life upon it; yet in either case they are not quite sure. Not quietly sure, with that unruffled awareness of intellectual perspicuity" (Smith 1981, p. 118).

To use the same concept when referring to the Arabic *iman* [7] as it appears in the Koran, however, would be totally mistaken. Smith is critical about the fact that too many translations of the original Islamic sources have been done using the word "believing," while "faith" would be the correct translation. Faith *(iman)* as it appears in the Koran is not based on belief in the modern sense, but on knowledge. The true Muslim **knows** that "There is no god but God, and Mohammed is God's apostle." His or her faith is based on that certitude, but adds something else to that knowledge, namely what in Arabic is called *tasdik*, or a will to **live** according to that knowledge. "*Tasdik* is to recognize a truth, to appropriate it, to affirm it, to confirm it, to actualize it. And the truth, in each case, is personalist and sincere" (Smith 1981, p. 150).

Faith, thus, means to **know** and to **do** something about it, as an engaged and morally responsible person[8].

The religious position on part of many serious Muslims in the modern world seems to come close to faith in its old Koranic sense. Faith understood this way is based on "inner appropriation" and "outward implementation," that is, it is a conviction that has to be carried over into daily life practices (Smith 1981, p. 151).

---

[7] Turkish transcription of originally Arabic terms will be used throughout the article.

[8] Everybody who has attended Sunday school, or who has been confirmed knows how important the distinction between belief and faith is also for a true Christian. The fact that Smith feels the need to take up a long discussion on this issue may be seen as a telling indication of how secularization has come to influence patterns of thinking in the western world.

The five pillars[9] are a matter of course. However, they mark out but the beginning of a rich set of rules devolved upon a righteous life. For many faithful Muslim women in the modern world the veil has regained its significance as a symbol for *tasdik*, or faith, which is taken seriously enough to generate important changes in their daily way of life.

With respect to the development in Turkey it may be said, that traditionally, the veil was a symbol of chastity, during the era of self-confident modernization it signified rural and/or lower-class status, in recent years it has become a symbol for faith, based on deed. This has meant a return, not to traditionalism as an expression of compliance, but to a classical[10], original, and authentic interpretation of a true Islamic position. This is faith based on a fear of God, which leads to a worldly, moral, and personal responsibility. This religious position has also been maintained with no small amount of pride.

The fact that the inspiration for this individual self-assertedness on the part of many Muslim women in the modern world has been taken from the era of classical Islam should not entice the observer to think that these Islamic revivalists have come to resemble their early precursors also in sociological terms. Nothing could be more erroneous. Individual self-assertedness and moral engagement mean something very different in the modern world compared to the time of classical Islam. In terms of education, professional career, equality between the sexes, family relationships, and possibilities for public positions the

---

[9] The five pillars are the creed *(şahadet getirmek)*, daily prayer *(namaz kılmak)*, fasting during Ramadan *(oruç tutmak)*, giving alms *(zekat vermek)*, and pilgrimage *(hacca gitmek)*.

[10] A common periodization of Islamic history would be the classical, the medieval, and the modern era. "Classical" thus refers to the era of early Islam.

modern world is light-years from the Muhammedanean era. The present situation seems to be incomparably more challenging and difficult than the old one, if nothing else, so at least due to its multifacetedness. The remarkable thing is that faith seems possible to maintain at all in this world marked by competing ideological influences. These observations are, however, supported by the contentions of many experts on Islam. The anthropologist Ernest Gellner, for example, claims that Islam is a religion that will not decline, but rather prosper during modernization (Gellner 1992, p. 12 f).

Reactions and Obstacles to Veiling

Religious revivalism has been met with strong reactions. To a common believer the fervor of the truly faithful seems frightening. To a secularist or a non believer it only confirms earlier prejudices about fanatism and ignorance.

Many of the covering students can witness scornful attitudes on part of faculty, or people in the street. When Elif, mentioned about before, was chatting with her classmates during the breaks between classes, the teacher would come up to her and say: "Don't you dare to impose your propaganda on the other students !"

Another student tells how people in the street would scoff at her, saying: "Hey there, old woman," or "Why don't you go back to Saudi Arabia."

However, the most difficult reactions to cope with seem to have come from close family circles. To be sure, not all parents have been critical of their covering daughters, but in a significant number of families the insistence on part of the girls to cover, even at the cost of losing a promising professional career, has caused deep rifts. Elif, for example, left home after a couple of years of strident conflicts.

Another girl is said to have been punished by her mother with house arrest, when she refused to follow the regulations of her university and uncover. And, as if that was not enough, her mother also forced her to do needlework and prepare herself for the only career left for a girl, who quits school, namely marriage. Only when the girl became depressed and stopped talking and friends interfered, seriously worried about her health, did the mother yield.

Many generational conflicts within Turkish families during the last decades have been caused by the prohibition against covering in Turkish universities. It has to be pointed out that since there is no outright **law** prohibiting veiling, but only certain regulations valid for those who work or stay in certain institutions, like the universities, hospitals, public schools, government offices etc., there has been a lot of arbitrariness and confusion concerning the implementations of these rules. From the point of view of the Islamic students the toughest years took place right after the military intervention in September 1980 and up to 1987. After that, the influence of the liberal-minded prime minister Turgut Özal[11] became more decisive and greater tolerance was noticed. Still, the question remains undecided and different universities, even different institutions within the same university, may apply different policies against the covering students.

[11] Turgut Özal, leader of the Motherland Party (ANAP) was prime-minister in Turkey between 1983 and 1989, when he was elected president. He died in April 1993, and was then succeeded by the veteran in Turkish politics – Süleyman Demirel.

External versus Internal Constraint

The recent rise of Islam in Turkish society has led to needed reassessments of ingrained concepts and values. In this respect, the movement constituted by the covering Islamic students, has been especially effective in bringing the matters to a head.

It has often been claimed that the Islamic students cover due to family pressure, or demands coming from different Islamic organizations (orders or *tarikats*), which require covering as a tribute for a well needed study grant. One observation supporting these contentions is that Islamic dressing is so uniform. It is the same type of wide scarf, and the same type of long "pardesü." A closer glance would reveal, however, that covering is done in a great variety of ways.

Another observation, which has been taken as a pretext for external compulsion, is related to the intensity of the religious engagement, which for the outside observer often seems fanatic. Considering the pluralism of present Turkish society it seems highly unlikely, however, that devotion to religious faith mainly should be the result of outside, instead of inner, pressure. The fact that the Islamic movement in Turkey today is connected to different kinds of sects, or *tarikats*, does not prove that the source of engagement should be based on external pressure or threat.

To think in terms of **external constraint** is a habit from traditional society. It is exactly this pattern of thinking that has been challenged by many engaged Islamists. Their selfassertedness has often been misunderstood and taken for blind fanaticism instead of faith based on inner, personal sentiment. To listen to the voice of inner constraint instead of depending on external constraints is part of the "civilizing process," according to the sociologist Norbert Elias (1982, p. 268). For the Islamic believer in the society of our own day the experience of

inner force represents something that is both new and at the same time as old as Islam itself.

Veiling as a Religious Innovation

According to Enlightenment rationalism, religion belonged to the past. Faith in imagined authorities had had its day, while the future belonged to science. This view has had to yield to more sensible and realistic interpretations. It is now widely recognized, that religion will continue to play an important role, thus changing and renewing itself both in terms of ideas, symbols, and social organization.

The Turkish sociologist Nilüfer Göle has drawn attention in her book *Modern Mahrem* (1991, p. 137), to the fact that covering was a way for many contemporary Islamic women to play an active role in public life. In a modern context, covering opened the doors for active participation in education, and in professional and political life. This stood in sharp contrast to the passive role assigned to women in traditional society, where they were expected to limit their lives to the private *(mahrem)* sphere. With the help of the head-scarf Islamic women could go modern, while remaining *mahrem* (secluded).[12]

In spite of its long tradition, covering as it is practiced today signifies, in fact, an innovation. Wilfred Cantwell Smith, Mircea Eliade, and other historians of religion have drawn attention to the dynamic aspects of religious life. The history of religion has been marked by innovations of different kinds. The daily prayers, fasting during Ramadan, represent such innovations of decisive

---

[12] Göle´s book attracted much attention in secularist as well as Islamic circles in Turkey. The book has been translated into French as *Volization en Turk Musulmanes et modernes,* Éditions la découverte, Paris, 1993.

significance. The importance given to sufism (Islamic mysticism) during the crisis following upon the breakdown of the Abbasid Empire (thirteenth century) signifies another great renewal, according to Smith (Smith 1957, p. 34). None of these practices were totally new when they were adopted by Islam, but they were given new forms and new meanings. It is in this capacity that one can talk about the head-scarf as a recent innovation, namely as a practice that allows the opening of new spheres of social and public life for new kinds of well-educated and faithful Islamic women.

Concluding Remarks

We are living in a world that is opening up at unprecedented speed. In this process, cultural differences are becoming more articulated and called into question than they used to be. Besides, cultural multifacetedness has all too easily been experienced as a threat to ingrained identities and normative systems.

When Emile Durkheim, at the end of the last century, first drew attention to the phenomenon of anomie, he also expressed concern about possible solutions to this predicament. He firmly opposed ideas about a strong state, imposing social order by force, but he was also aware of the difficulties in founding a morality based on freely acting individuals.

In spite of the threat posed by authoritarianism, and the weakness inherent in individualism, Durkheim fostered an immutable belief in the future. His optimism was knit to the internal mechanisms of the social system itself. The most significant characteristic of modern society was, according to him, increasing structural differentiation. Social integration would come by itself as an effect of the growing division of labor. The concept he used to describe order based on such functional interdependence was "organic solidarity."

Developments in the world since Durkheim wrote his *Division of Labor in Society* have shown that his theory betrayed him. The theory was beautifully coherent, but reality has not followed suit (Abrams 1982).

Durkheim anticipated **one** solution to the modern predicament. Experience has shown, however, that modernity has developed along many and very different roads. With focus on an Islamic context, the anthropologist Clifford Geertz has written:

> In the new states as in the old, the intriguing question for the anthropologist is, How do men of religious sensibility react when the machinery of faith begins to wear out ? What do they do when traditions falter ? ...They do, of course, all sorts of things. They lose their sensibility. Or they channel it into ideological fervor. Or they adopt an imported creed. Or they turn worriedly upon themselves. Or they cling even more intensely to the faltering traditions. Or they try to rework those traditions into more effective forms. Or they split themselves in half, living spiritually in the past and physically in the present. Or they try to express their religiousness in secular activities. And a few simply fail to notice their world is moving or, noticing, just collapse.
>
> (Geertz 1968, p. 3)

The roads leading to modernity are many and do not necessarily develop along national boundaries. Many internal political conflicts concern controversies exactly on this question. In a Muslim country like Turkey secularists have for a long time refused to accept "the Islamic way" as part of the country's "modernizing project." A solution to conflicts born out of this controversy may be reached if the basic character of modern society is better understood. Modernity means diversity, and diversity requires open mindedness and tolerance. So, instead of mak-

ing a fuss about traveling dress, and with whom to share compartment the passengers on board the "Modernity Express" will enjoy their journey a lot more, if they concentrate on what is going on outside the windows. What could better inspire detachment in thought and feeling than the distant skyline of the open, slowly waving Anatolian landscape. However, passengers would fare even better by going beyond their own horizons, looking into the conditions of other countries around the globe. Even if its vision is sometimes frightful, it is out there that the keys will be found to more lucid self-understanding.

References

Abrams, Philip, *Historical Sociology,* Cornell University Press, Ithaca N.Y. 1982.

Durkheim, Emile, *The Division of Labor in Society,* The Free Press 1964; first published 1893.

Elias, Norbert, *The Civilizing Process: State Formation and Civilization* (Vol. 2). Basil Blackwell Oxford 1982.

Geertz, Clifford, *Islam Observed,* University of Chicago Press 1968.

Gellner, Ernest. *Postmodernism, Reason, and Religion,* Routledge, London 1992.

Nilüfer Göle, *Modern Mahrem,* Istanbul 1991.

Musil, Robert. *The Man Without Qualities,* Perigee Books N.Y. 1980; first published in German in 1930.

Schorske, Carl E. *Fin-de-Siècle Vienna: Politics and Culture.* Cambridge University Press, London 1961.

Smith, Wilfred Cantwell, *Islam in Modern History*, Princeton University Press 1957.

Smith, Wilfred Cantwell, *On Understanding Islam*, Mouton Publishers, New York 1981.

MARIE CARLSON

Om matsymbolism i Anatolien

I följande artikel ämnar jag att utifrån ett antropologiskt perspektiv diskutera hur mat och hantering av mat tar sig uttryck i en förhållandevis traditionell by i Konyaprovinsen. Mat som symboliskt fält är både ett tacksamt och intressant område att studera genom sin starka artikulativa potential inom specifika samhällen eller hos enskilda grupper. Födan som kategori är en mycket mångfasetterad företeelse; mat är sannerligen inte enbart en fråga om näringsgivande substans. Många dimensioner kan uttryckas genom mat, så kan t.ex. mat användas som kulturellt betydelsesystem för att symbolisera, manifestera och bekräfta sociala relationer. Mathantering kan också markera intimitet/distans eller som social markör visa på etniska grupper eller indelning/avgränsning av kön, ålder och sociala skikt. Dessutom ger mat ofta kunskap om ett samhälles kosmologiska föreställningar. Mat är i hög grad manipulerbart; det finns möjlighet till många transformationer och symbolisk manipulering. "Mat är god att tänka med", som antropologen Lévi-Strauss uttryckt det. Genom mat är det möjligt att symboliskt hantera form, färg och konsistens. Mat tycks påfallande ofta vara kopplat till sexualitet. Förutom den starka symboliska kraften och de många dimensionerna har mat som studiefält också den analytiska fördelen att den har visat sig vara förhållandevis motståndskraftig mot förändringar. Även vid omfattande ekonomiska och sociala förändringar är matvanor bland det sista som förändras. Men matens betydelse som symboliskt fält har inte alltid uppmärk-

sammats tillräckligt inom antropologin, åtminstone inte tidigare, vilket bl.a. Mary Douglas påpekat:

> We simply do not know the uses of food, and our ignorance is explosively dangerous. It is more conveniant for us to take a veterinary surgeon's view of food as an animal feed, to think of it as a merely bodily input, than to recognize its great symbolic force... Food is not feed. Let this be a beginning to a systematic anthropology of food.
>
> (1977: 7.)

Det var med bl a dessa utgångspunkter som jag tidigare gav mig i kast med att försöka undersöka och diskutera hur mat och mathantering tar sig symboliska uttryck i en centralanatolisk kontext. Arbetet resulterade i en C-uppsats i socialantropologi som presenterades vid Göteborgs universitet 1992 och det är denna uppsats som föreliggande artikel bygger på.[1] Centrala frågeställningar i den tidigare uppsatsen var följande: Vilka symboler verkar vara mest framträdande i samband med hantering och beredning av mat?

Vilka värderingar betonas som särskilt viktiga kring födoämnen? Vad uttrycks i och kring måltider? Hur manifesteras sociala relationer genom måltider? (T.ex. bekräftelse/återbekräftelse) Hur kommer centrala sociala strukturer till uttryck

---

[1] Uppsatsen bygger förutom på relevanta sekundärdata också till stora delar på primärdata insamlade under en fältstudie, ett MFS-uppdrag 1989 (MFS= Minor Field Study) finansierat av SIDA. Avsikten med MFS är att man ska få tillfälle att konfronteras med en fältsituation och utföra en enklare undersökningsuppgift. MFS-uppdraget innebar för min del en tvåmånaders vistelse i Turkiet, varav fem veckor i en by i centrala Anatolien. Fältarbetet i byn innebar ett stort antal intervjuer och i viss utsträckning deltagande observationer. De "deltagande observationerna" bestod dock mer av observationer

i samband med mat? (T.ex. indelning/avgränsning av kön, ålder, sociala skikt och etniska grupper.) Hur kopplas mat till livscykler, religiösa och folkliga föreställningar?

I stort följs även dessa frågor i denna bearbetade och förkortade artikel. Artikeln är disponerad enligt följande: först ges en kort presentation av antropologi kring mat, kallad kulinarisk antropologi – dels för att orientera läsaren, dels för att sätta in mitt bidrag i ett större sammanhang. Vidare beskrivs den aktuella byn, som här i texten kallas Karaköy; ett fingerat namn. Sist följer en redovisning av den analys som skedde av etnografiska data.

Kulinarisk antropologi

I den tidiga antropologin var man framför allt intresserad av att spåra stadier i det mänskliga tänkandet. En typisk företrädare för denna inriktning var James Frazer. Han menade att tidigare mänskliga kulturstadier hade överlevt och kunde spåras i myter och ritualer hos samtida ättlingar. Vad gäller "kulinariska" aspekter var intresset till största delen inriktat på forskning kring tabu, offer och gemensamma måltider i sakrala sammanhang, dvs det var främst fråga om religiösa aspekter av konsumtionsprocessen.

Senare kom man att analysera rituella handlingar och föreställningar inom ramen för vidare sociala processer utgående från

---

än deltagande, eftersom tiden var alldeles för kort för att jag skulle bli en tillräckligt kompetent deltagare. Under två av de fem veckorna i byn hade jag till min hjälp två nutritionister från Hacettepeuniversitetet i Ankara, nämligen dr Sevil Başoğlu och dr Nevin Taşçı. Jag har också att tacka professor Ayşe Baysal och professor Türkan Kutluay från samma institution för många intressanta synpunkter och kommentarer. Direkt efter MFS-uppdraget skrev jag en rapport av mer deskriptiv karaktär som redovisning till SIDA. C-uppsatsen i socialantropologi blev ett försök till en mer analytisk ansats.

en funktionalistisk teori. Här betonades matens sociala funktioner, gemensamt ätande var viktigt när det gällde att etablera och upprätthålla sociala relationer. Framträdande representanter för det funktionalistiska synsättet var A. R. Radcliffe-Brown och Bronislav Malinowski. Teoretiskt inspirerades de av fransk sociologi med Emile Durkheim i spetsen och metodologiskt betonades betydelsen av direkt insamlade primärdata av professionellt tränade antropologer, vilka skulle genomföra långvariga fältarbeten och själva kunna använda lokalspråket som kommunikationsmedel.

De senaste decennierna har intresset för studier av mat ökat inom socialantropologin. Framför allt har man sett mat ur ett kulinariskt-kulturellt perspektiv. Man har studerat såväl tvärkulturell symbolartikulation gällande mat och mathantering som specifika "matkulturer". De två mest centrala antropologerna här är Claude Lévi-Strauss och Mary Douglas. Lévi-Strauss har varit ledande när det gäller studier av tvärkulturell symbolartikulation, vilket innebär att hans studier har ett uttalat jämförande perspektiv med analys av kulinariska traditioner världen över. Han analyserar således ur ett makroperspektiv. Douglas har väglett forskningen rörande matens kultursemantik. Hanteringen av mat styrs enligt henne av en elaborerad uppsättning regler och mat klassificeras enligt en komplex serie koder i olika sociala sammanhang. Douglas' studier omfattar i första hand det engelska köket, vilket hon studerar ur ett mikroperspektiv.

Både Lévi-Strauss och Douglas har en strukturalistisk ansats i sina studier. I och med att de anser att mat och matlagning är att likna vid språk, använder de lingvistiska modeller i sina analyser. Trots den gemensamma strukturalistiska ansatsen kan emellertid avsevärda skillnader konstateras dem emellan. Douglas anser bl.a. att Lévi-Strauss visar en bristande lyhördhet för

de sociala relationer som finns att avläsa i mat och måltider (1972: 62). Själv har hon ju framför allt fokuserat sin kulinariska forskning på de sociala gränserna, som hon menar, finns inbäddade, inkodade i mat och mathantering. Genom att också betona vikten av mångfald och relativism närmar sig Douglas snarare ett hermeneutiskt synsätt än ett strukturalistiskt. Trots dessa ambitioner har även Douglas ådragit sig kritik för att hon lanserat alltför långtgående och ibland godtyckliga tolkningar (Bergesen 1984: 92,94, Goody 1982: 32, Sahlins 1976:118).

Till skillnad från Douglas' synsätt att betrakta kulturen enbart som en återspegling av sociala förhållanden anser Lévi-Strauss att kulturen utgör en egen autonom ordning. Både de sociala och kulturella strukturerna ryms inom en och samma övergripande symboliska ordning. Denna går att analysera fram med en metod hämtad från den strukturalistiska lingvistiken, där särskilt den s.k. Pragskolan varit inspirationskälla. Ur sitt makroperspektiv menar Lévi-Strauss att kulturella fenomen uppvisar en inre strukturell logik som i sin tur har en motsvarande djupare analog struktur i den mänskliga hjärnan. Genom att studera t.ex. tillagning av mat eller andra dimensioner inom det sociala livet med hjälp av den strukturella analysen försöker man få fram universella, djupliggande strukturer i det mänskliga tänkandet. Dessa befinner sig på en omedveten nivå. Lévi-Strauss har emellertid ofta fått kritik för sin deduktiva ansats där den egna modellen anses styra själva analysen av empiriska data på ett dogmatiskt sätt. Somliga anser att han väljer exempel som passar just till den redan färdiga modellen (se t.ex. Leach 1974: 13). Det må så vara att Lévi-Strauss har blivit starkt kritiserad, han förblir dock en av 1900-talets ledande forskare inom socialantropologin och en inspiratör för många andra. Oppositioner, transformationer och strukturell logik utgör exempelvis ständigt återkommande temata i modern symbolantropologi.

Alla studier kring mat och hantering av mat bedrivs nu inte enbart ur ett kultursemantiskt eller strukturalistiskt perspektiv. Somliga vill koppla samman antropologi och näringslära till en nutritionell antropologi[2], medan andra förespråkar en mer socioekonomisk inriktning med större fokusering på t.ex. ekonomi, ekologi och förändring. En av dem som efterlyser mer utrymme för processuella förändringsaspekter är t.ex. antropologen Jack Goody. Denna artikel skall dock uppehålla sig i den symbolantropologiska fåran och med denna kortfattade bakgrund går vi nu över till att se något närmare på byn som ska utgöra exempel.

Byn Karaköy

Först bör sägas att Turkiet är ett land som uppvisar stora regionala variationer vad gäller levnadsstandard, livskraften i traditionella kulturmönster och etnisk identitet. Dock bör Turkiet fortfarande ses som ett utpräglat jordbruksland i den meningen att majoriteten av befolkningen bor på landsbygden eller i mindre samhällen. Byn Karaköy kan betraktas som en slags genomsnittsby, varken särskilt fattig eller rik, med en tämligen stark traditionell miljö (muntlig uppgift från nutritionister från Hacettepeuniversitetet i Ankara). Den är belägen 1.600 m.ö.h. i Konyaprovinsen med Karaman som närmaste stad. Vintrarna kan bli mycket kalla och somrarna torra och heta. På

---

[2] Resonemang kring detta finns i t.ex. *Nutrition and Anthropology in Action* med T. Fitzgerald som redaktör (1977). *Gastronomy – The Anthropology of Food and Food Habits* utgiven av M. Arnott är en mer allmänt hållen essäsamling kring studier av mat (1975). I *Food & Nutrition: Customs & Culture* ger P. Fieldhouse kulturhistoriska utblickar och mängder av litteraturreferenser (1986).

sluttningarna runt om i det vackra landskapet är de stora vindruvsodlingarna ett markant inslag.

Vid mitt besök 1989 bodde 730 personer i byn, fördelade på 120 familjer. Vad gäller islam var man anhängare av den sunnitiska formen. På frågor om etniskt ursprung svarade de flesta att "vi är bara turkar", dock kände man till andra etniska grupper. Etnografisk litteratur om centralanatoliska byar brukar i allmänhet beskriva härstamning i termer av patrilinjalitet (Engelbrektsson 1978: 53). Det sägs också att man i området liksom i övriga Mellanöstern och vissa delar av medelhavstrakten föredrar äktenskap inom gruppen dvs. endogami. Därtill ses äktenskap mellan parallellkusiner som ett ideal (Delaney 1991: 100, 103). Genom att välja partners inom den patrilinjära gruppen anses det att lojalitet och heder garanteras. Även byn Karaköy uppvisade dessa mönster. Många hus stod emellertid tomma i byn, eftersom 1.300 personer tillhörande 120 familjer, hade lämnat byn under de två senaste decennierna. Antingen hade flyttningen gått till Europa eller större städer i framför allt västra delarna av landet. Ekonomiska problem och sociala omständigheter uppgavs vara de främsta orsakerna till migrationen.

TV-antenner stack upp på många av byns tak, men det var inte mer än ett par år sedan som de flesta hushåll fått vatten inomhus. Något gemensamt avloppssystem fanns inte och sopor och avskräde eldades utanför varje hus. Ett litet post- och telegrafkontor hade öppet några timmar på vardagarna. Elektricitet installerades i byn 1979. Enda affären sålde inte mat, men väl läsk, cigaretter, glödlampor, muttrar och andra små förnödenheter. Den som ville göra större inköp tog morgonbussen in till Karaman och återvände sedan med kvällsbussen. De flesta byborna gjorde emellertid denna resa ytterst sällan. Man tycktes leva ett tämligen avskilt liv inom byns gränser. Huvudnäring i byn var jordbruk och man satte en ära i att vara självförsörjande.

Det enda byborna köpte utifrån var socker, te, salt, makaroner, ris och sesamolja. Förutom vindruvor och vete odlades allehanda grönsaker och en del frukter. Druvor odlades mest för avsalu. Bröd och olika former av vete dominerade kosthållet vid sidan om olika grönsaksrätter. Rent kött åts utomordentligt sällan, medan *kıyma*, ett slags köttfärs, åts då och då. Bönderna var självägande vad gäller jord, men en del maskiner ägdes gemensamt. Många ålderdomliga redskap användes också. Ibland förekom ett kollektivt arbete, *imece*, då grannar och släktingar hjälpte en familj i taget. De djur som hölls var getter, kor, får, höns, ankor och kalkoner. Häst och åsna användes som arbetsdjur. De familjer som ägde slaktdjur sålde till övriga hushåll.

Husen med tjocka stenväggar var väl anpassade för rådande klimat. Uppvärmning skedde genom kaminer, som eldades med ved. De flesta hus hade ett besöksrum, detta inte sällan med TV, ett sovrum för vuxna, ett sovrum för barn, ett rum till kök och övriga rum till förvaring, *ambar*. I rummen var golven täckta med mattor. På dessa låg sittdynor utmed väggarna. På kvällarna tog man fram madrasser och tjocka bolstrar för natten. En almanacka och en färgstark bonad var vanliga väggprydnader.

Förvaringsrummen låg i regel i markplanet. Ett vanligt sätt att förvara kött var att först göra köttfärs, *kıyma*, och sedan steka den länge i stora mängder fett och salt. Efter stekningen lades massan att stelna i en rund träform. Denna metod gör köttet hållbart upp till omkring fem månader. Många familjer hade kylskåp, men ingen frys. Maten tillagades i regel på ett gasolkök. Bröd bakades antingen i en enkel jordugn, *tandır*, eller på en slags gasolugn, *saç*. Jordugnen var ibland belägen ute på den kringbyggda gården. En stor del av kvinnornas liv försiggick ute på denna gård. Här tvättade man t.ex. och ofta fanns där en köksträdgård. Utrustningen som användes i matlagningen var för det mesta av aluminium och plast.

I mitt arbete var det framför allt kvinnorna som jag vände mig till, eftersom undersökningens tematik berörde främst dessa. Hemmet med allehanda sysslor kring mat utgör en uttalad kvinnlig sfär, men det hände även att män var närvarande och hade synpunkter. Överlag kan man säga att mina data ytterst sällan består av enskilda informantröster, eftersom det nästan alltid var ett antal personer närvarande vid varje intervjutillfälle. Snarast möter vi en polyfon röst från byn Karaköy. Innan vi går vidare till en presentation av vissa data från min vistelse i Karaköy, bör det påpekas att man inte får glömma att det i mitt fall är fråga om en begränsad studie under en kortare tid. Alltför generella slutsatser är inte möjliga att dra från mitt material; däremot kan man relatera tankegångar till annan relevant litteratur. Som jag tidigare nämnt har framför allt ett symbolantropologiskt perspektiv varit av intresse. En viktig källa har *Seed and Soil; Symbols of Procreation – Creation of a World (An example from Turkey)* av Carol L. Delaney varit (1984). Denna avhandling som bygger på ett tvåårigt fältarbete fann jag särskilt lämplig som jämförelsematerial, eftersom den delvis behandlar likartade symboliska temata i en by inte långt från mitt eget studieområde. Inom ramen för denna artikel ska vi nu göra några kulinariska nedslag i Karaköy, där jag tänker visa, hur det kan vara möjligt att resonera utifrån ett huvudsakligen symbolantropologiskt perspektiv.

Det heliga brödet/vetet – stapelföda och en nyckelsymbol

Redan tidigt i intervjuerna kom vete/bröd att framstå som något alldeles speciellt. Det var många som lovprisade brödet, det ansågs som det absolut viktigaste födoämnet; ”människan kan inte leva utan bröd”, sade man. Därtill hävdades att bröd hade

gudomligt ursprung. "Brödet kommer från Allah – det är heligt *(kutsal)*". Det kan emellertid inte påvisas någon särskild plats i Koranen för vete och bröd. Trots detta har vete uppenbarligen en religiös innebörd, vilket antropologerna Marianne och Jerry Leach tidigare visat på i turkiska sammanhang (Leach & Leach 1977). Vete anses vara en välsignelse från Gud. Förolämpande beteende mot vetet kan också bestraffas av Gud. Vete bör ätas först efter att händer och ansikte tvättats. När man äter skall vetet hållas över midjehöjd, detta för att åtskilja det från den lägre mer profana delen av kroppen. Bröd får aldrig beröra golvet eller marken, och om så ändå skulle vara fallet, skulle det vara en stor skam att trampa på det. Att tala högt, svära eller bråka när man äter, särskilt när man intar bröd, anses vara syndigt. Turkiska barn får lära sig att kyssa bröd som man tappat och att ta det till pannan som en förlåtelse till Gud. Framför all annan mat bör bröd ätas upp vid en måltid. Om man trots allt måste lämna bröd, får man absolut inte kasta det. Olika tabun hjälper att skydda den fruktsamhetskraft man tror finns hos vetet, men också en korrekt relation mellan människan och Gud (ibid: 64–65).

Yttrandena från Karaköys bybor stämde till stora delar överens med makarna Leach' beskrivning av vete och bröd. Man sade t.ex. att vetet hade med fertilitet att göra, vilket bl.a. kommer till uttryck vid bröllop då brudgummen i syfte att bringa fruktsamhet kastar vete på bruden vid hennes ankomst. Man talade också om olika regler för hur man hanterar vete. Bröd uppträder därtill som en kraftfull symbolbärare i många populära uppfattningar och idéer. "Bröd" kan t.ex. symbolisera liv, välstånd, arbete och pengar. Vete, den gudomliga gåvan, förekom som det viktigaste födoämnet i många varianter i kosthållet. *Bulgur* t.ex. är kokt soltorkat vete som sedan krossats. Brödets betydelse visade sig också i att ordet i sig förknippas med ätandet som helhet. Delaney skriver i sin avhandling: "Villagers do not ask,

'Have you eaten?' but 'Ekmek yedin mi?' – 'Have you eaten bread?' Nor 'Do you want something to eat?' but 'Ekmek ister misin?' – 'Do you want some bread?'" (1984: 303). T ydligen tillskrivs bröd unika egenskaper i den turkiska bygemenskapen och det uppfattas som oumbärligt vid varje måltid. Inom kulinarisk antropologi finns en särskild kategori av födoämnen benämnd superföda. Denna tillskrivs just enastående drag och den måste därtill ingå i varje komplett måltid. Det är vanligt att stapelföda får denna status. Den används även i religiösa och sociala riter eller som symbolisk markör för välbefinnande. Enligt etnografen Margaret Mead symboliserar superfödan individers och gruppers liv. I stora delar av Mellanöstern är bröd/vete stapelföda och all annan föda ses som komplement. Man äter aldrig mat utan bröd (Mead 1953: 217). Också för det turkiska bysamhället tycks bröd utgöra detta slag av superföda.

Det är kvinnornas arbete att baka bröd. Varje kvinna i Karaköy bakar bröd var åttonde till tionde dag. De runda brödkakorna förvaras på en torr plats. Inför varje måltid brukar kvinnorna stänka litet vatten på kakorna och värma dem så att de blir mjuka och mer välsmakande. Brödkakorna benämns *mayalı* och bakas på jäst deg.[3] Medan det är kvinnornas uppgift att sörja för det dagliga brödet, för männen säden till huset. *Buğday*, vete, själva säden är till största delen männens område. De sköter sädesfälten, vänder jorden, sår, gödslar, skördar, tröskar och tar kornen för att mala dem till mjöl. I Delaneys material är det enbart män som ombesörjer odlingen av vete och säd står också som den väsentliga symbolen för manlig fruktsamhet och potens (ibid:

[3] Dock anses det vara vanligare i traditionell miljö med ett ojäst bröd, *yufka*. Hur fördelningen är i landet mellan *mayalı* och *yufka* har jag ingen uppgift om. I Delaneys och mitt eget fall var däremot nästan enbart *mayalı*-kakor aktuella.

91). Männen bidrar sålunda med säden och kvinnorna transformerar denna till bröd.[4] Analogin med avlande, fortplantning, kan tyckas vara slående. Delaney vill ytterligare framhäva analogin mellan brödbak och fortplantning genom att visa på att den plats, där brödbaket äger rum, *ocak* (härd, spisel) också symboliserar patrilinjen:

> The ocak is another way of talking about the house, that physical embodiment of the male line, and the spark that keeps it going. It is the place where the woman (wife/mother) transforms the seed (grain/flour) into bread which is the staff of life village diet, in the same way that she transforms the man's seed into child, the staff of the line.
>
> (Ibid: 193.)

Ocak representerar sålunda patrilinjens kontinuitet. Att det är pojkar som värderas högst, kommer till uttryck på många sätt. När en pojke föds firas det med eftertryck medan ett flickebarns födelse går nästan obemärkt förbi. Ordet *çocuk*, barn, är för många också synonymt med enbart pojkar. I den kulturella ordningen tycks kvinnans och mannens position vara av största betydelse. En stark könsdikotomi är alltså tydlig. I Karaköy sade t.ex. kvinnorna ofta: "Männen är alltid första klass". På min fråga om varför det förhöll sig på ena eller andra sättet, fick jag gång

[4] Det kan också vara av intresse här att lägga märke till hur byborna enligt Delaney uppfattar avelsens natur. Barnet kommer nämligen från säden, från mannen – kvinnan står endast till tjänst med den närande miljön för fostret i livmodern. Det är mannens roll som är den primära i fortplantningen, det är han som skapar. Männen ger liv, kvinnorna föder bara. Dessa tankegångar medför ytterligare konsekvenser i det sociala livet; eftersom det är mannen som är den primäre skaparen, betraktas han också som dess ägare, *çocuk sahibi*, vilket ordagrant betyder barnägare. Då man ser mannen som den som kan föra livet vidare genom sin säd, blir det också nödvändigt att söner föds, vilka i sin tur kan skapa nya liv (Delaney 1984: 31–32).

Det råder en stark könsdikotomi i hantering av mat, både vad gäller tillagning och under måltider. Foto Marie Carlson.

på gång som svar: "Det står i Koranen". Mannens ställning ansågs sålunda ha gudomlig sanktion. Troligen hade de flesta kvinnor en begränsad kunskap om den egentliga ideologiska grundvalen. På grund av att de är avskilda från stora delar av det religiösa livet ute i samhället, blir det männen som får tolkningsföreträde. Dessa omständigheter är något som t.ex. antropologen Ulla-Britt Engelbrektsson påpekar i sin monografi *The Force of Tradition: Turkish Migrants at Home and Abroad* (1978). Eftersom kvinnorna själva har begränsade möjligheter att undersöka eller värdera tolkningar av olika religiösa skrifter, presenteras 'gudomliga' regler för dem via männen (ibid: 122). Det förhåller sig också så att många av bybornas föreställningar snarare är att betrakta som mer folkliga och traditionella än strikt angivna i Koranen. Detta påpekades ofta av imamen, men desto mindre uppfattade byborna själva att Koranen stod för ordningen i tillvaron.

Eftersom det i resonemang kring bröd och vete visat sig vara möjligt att skönja en analogi beträffande fortplantning och mannens och kvinnans uppgifter, kan det vara av intresse att också se efter något vad Koranen säger kring detta tema. Där står bl.a. att läsa: "Women are given to you as fields, sow your seed there as you wish" (Koranen sura 2 vers 223). Männen är alltså att betrakta som aktiva subjekt och har fått fälten, kvinnorna som mer passiva mottagande subjekt. Denna metafor med säd–jord är vanlig i muslimska föreställningar; i monografier om Turkiet har den nämnts av t.ex. Engelbrektsson och Paul Magnarella (Engelbrektsson 1978: 137, Magnarella 1974: 89). I och med att kvinnan liknas vid ett sädesfält som mannen besöker för att där så sin säd, anses sexualakten äga rum utanför mannen, men inuti kvinnan. Detta implicerar att ett samlag alltid sätter spår hos kvinnan, men inte hos mannen. Detta medför också att otrohet är något som en kvinna aldrig kan få ogjord; hon anses för alltid besudlad. En man däremot kan inte besudlas, eftersom sexualakten äger rum utanför hans kropp. Han är inte ens mottaglig för nedsmutsning av en redan besudlad kvinna (Engelbrektsson 1978: 137).

Genom att en kvinna på detta sätt anses vara mer utsatt än mannen, är tidigt äktenskap något som kan skydda henne. Det blir också mycket viktigt att könen hålls åtskilda överlag i samhället, då också begreppen heder och skam är starkt knutna till kvinnans sexuella renhet. Hela tillvaron genomsyras av en strikt uppdelning mellan män och kvinnor ur olika aspekter; könsdikotomin går igen i arbetsfördelning, umgängesliv, det religiösa utövandet osv.

Jag har redan framhållit att bröd/vete tycks vara så centralt i det turkiska bylivet att det går att föra in det under begreppet superföda. Men det är också möjligt att tala om bröd och vete som nyckelsymbol enligt antropologen Sherry Ortners termino-

logi (Ortner 1979). Enligt henne utmärks de flesta nyckelsymboler utav mer än en av följande indikationer:

1. Lokalbefolkningen säger att X är kulturellt viktig.
2. Lokalbefolkningen tycks positivt eller negativt berörd av X snarare än likgiltig.
3. X kommer upp i många sammanhang. Det kan vara fråga om beteende eller organisation. X kommer upp inom många olika symboliska domäner (myt, ritual, konst, retorik etc).
4. X omges av större kulturell elaboration vad gäller vokabulär och detaljer om X' natur jämfört med liknande fenomen i kulturen.
5. Det råder mer omfattande kulturella restriktioner kring X, antingen i termer av antal regler eller stränghet vid sanktioner mot missbruk av X (Ortner 1979: 93–94).

Förvisso tycks vete/bröd överensstämma med bröd i alla dessa indikationer enligt mina primärdata. Byborna säger att vete är viktigt, bröd anses som det absolut mest väsentliga födoämnet. Man lovprisar brödet, visar hur man ska äta det, säger att det är synd, *günah*, om brödet vidrör marken. Man får inte kasta bort bröd, varenda smula ska tas till vara. Bröd är heligt, det kommer från Allah och det är aktuellt i olika symboliska sammanhang. Det finns också regler och restriktioner kring vete, som inte går att finna i lika hög grad gällande något annat födoämne. För mig är det uppenbart att vete står som en nyckelsymbol i förhållande till andra element i det kulturella tankesystemet som omgärdar föda, både i den elaborerande och summerande betydelsen som Ortner talar om (ibid: 92–94). Att däremot gå vidare som Delaney gör och utifrån "seed-soil"-metaforen lansera en hel kulturmodell som därtill innefattar kosmologiska föreställningar, tillåter inte mitt eget begränsade material (se här Delaney 1984: 18, 31–32, 133, 189, 386–387).

Kött och slakt

Människan erbjuds en mångfald av ätbart och näringsrikt material. Emellertid blir endast en liten del av detta klassificerat som föda. Inom kulturens ramar inordnas vad som uppfattas som rätt och riktigt att äta. Det som betraktas som ätbart kan delas in i tre olika kategorier:

1. Det som är ätbart och anses som föda och konsumeras i den normala dieten.
2. Det som är ätbart och eventuellt anses som föda men är förbjudet eller äts under speciella (rituella) omständigheter. Dessa är medvetna tabun.
3. Det som är ätbart men kulturellt och språkligt inte betraktas som föda (Leach 1979: 156). Vad gäller muslimer och tabut mot griskött är detta välkänt. I Koranens sura 5:3/4 står skrivet:

> Förbjudet för er är det självdöda, blodet, svinets kött och sådant som helgats i någon annans namn än Guds, det som strypts eller dödats genom slag, det som dött av ett fall eller blivit ihjälslaget, det som rovdjur bitit, dock undantaget allt vad ni hunnit slakta, och det som slaktats på offersten...

Indirekt anges här också den traditionella slaktningsproceduren inom islam enligt vilken slaktdjuret vändes med huvudet mot Mecka, välsignas i Guds namn och dödas genom skäktning, dvs. halspulsådern avskäres. Tabut mot griskött används både som en religiös och etnisk gränsmarkör, dvs. det har en viktig funktion både för den egna identiteten och i förhållande till andra grupper i vidare sociala sammanhang. I Karaköy anger byborna med eftertryck att just en av de främsta skillnaderna mellan dem och icke-muslimer – ofta avses européer – är att de själva inte äter griskött vilket icke-muslimer gör. Även bybor som immigrerat till Sverige hänvisar till tabut mot fläsk som en av de avgörande gränsmarkeringarna mot andra.

I Karaköy slaktar man enligt vad som beskrivits ovan, dvs. genom skäktning. En välsignelse *"Bi'smillah"* uttalas innan halspulsådern skärs av. Vidare sade man att kvinnor inte får slakta. Endast om män inte finns tillgängliga kan en kvinna tillåtas slakta, men hon måste absolut ha uppnått menopausen. Vid *Kurban Bayram*, den Stora Offerfesten, är det möjligt för endast män att slakta. Varför det förhåller sig så att kvinnor inte får lov att slakta, sade man sig inte veta. Däremot hänvisade man som tidigare ofta i allmänna ordalag till att tillvarons normativa ordning står att finna i Allahs ord. Imamen sade emellertid om slakt att kvinnor mycket väl kan få slakta och att kvinnans ålder inte har någon betydelse. Här fann jag ytterligare ett exempel på hur bybornas uppfattning skiljer sig från den skriftlärdes. I beskrivningen av vem som tillåts slakta kan man åter se ett uttryck för könsdikotomin. Mannen tillåts, kvinnan inte. Det är också tydligt att kvinnan i bysamhället förknippas med orenhet genom menstruationen. De data jag erhöll stämmer väl överens med Delaneys material (1984: 110).

När man slaktat ett djur, grävs blod och delar av djuret som ej rengjorts, t.ex. inälvor och tarmar, ned i en grop, *çukor*, i trädgården. Platsen ska vara där man inte går ofta för att visa respekt mot djuret. Tvättade inälvor köps utifrån och äts. Man kan enligt de flesta förutom själva köttet också äta hjärna, tunga, delar av huvudet, hjärta, njurar, lever, testiklar (av somliga ansett som potensförhöjande), mjälte och tarmar. Alla instämde inte helt med denna uppräkning; somliga sade t.ex. att det är *haram*, synd, att äta testiklar och inälvor. För "synd" använde man både *haram* och *günah*. *Haram* verkade vara knutet till tankesfären, medan *günah* står för själva handlingen. Kunskap om vad som är tillåtet att äta eller ej, sade sig byborna få från föräldrar, imamen och hadditerna (Muhammeds levnadshistoria).

Överhuvudtaget äter byborna kött, särskilt rent kött, utom-

ordentligt sällan. Detta kan delvis förklara varför kött tillskrivs hög status. Något som också kommer till uttryck i ordspråket: "Kött är sultanen, bröd är ministern och allt annat bara detaljer" ("Et sultan, ekmek vezir, gerisi vazır vuzur"). Om vete kan betraktas som en nyckelsymbol starkt verksam i det dagliga livet, kan man förmodligen se kött och hantering av kött som en viktig symbol artikulerad i mer formaliserade och sakrala sammanhang. Som redan nämnts talade man i byn om slakt i samband med *Kurban Bayram* som något alldeles speciellt. Den Stora Offerfesten, "slaktandets dag", inträffar på vallfartmånadens tionde dag och anses av många muslimer vara en av de viktigaste högtiderna. Denna dag utförs en rituell slaktning både av den som vallfärdar och av de som har möjlighet i den övriga muslimska världen. Själva riten utförs till åminnelse av då Gud prövade Abraham med en befallning att offra sin son Ismael. Abraham hade för avsikt att lyda, men hindras i sista ögonblicket från att fullfölja sin handling. Här kan vi kanske delvis finna en möjlig förklaring till varför endast män får slakta vid just denna fest, varunder ett rituellt återskapande sker, då Abraham, en paradigmatiskt gudfruktig man, innehar huvudrollen.

Vid *Kurban Bayram* säger man i Karaköy att det är av yttersta vikt att dela med sig. Denna praxis innebär att man i regel ger 1/3 till fattiga, 1/3 till gäster medan resterande tredjedel behålls av familjen själv. Eftersom generositet vid det här tillfället uppfattas vara en extra god gärning, *sevap*, som kan ge välsignelser för det kommande livet, önskar många deltaga i denna högtid. Även den som är bosatt utomlands, kan skicka pengar till släktingar i hemlandet, vilka där ombesörjer att ett djur blir slaktat för ens egen räkning. Offerfesten erbjuder ett tillfälle där somliga, som annars aldrig äter kött, får deltaga och andra kan utöka sitt symboliska kapital genom att vara generösa. *Kurban Bayram* erbjuder sålunda möjligheter till ackumulation av religiösa

meriter under jordelivet, men den anknyter även till mytiska föreställningar i det förgångna.

Kött används även i andra sammanhang, där det snarare uppbär en symbolisk funktion än utgör ren föda. I Karaköy berättade byborna om *adak*, ett slags överenskommelse eller vadhållning med Gud som fullgörs genom ett offer. Det kan t.ex. vara fråga om en önskan om att någon sjuk ska bli frisk eller att en kommande resa ska avlöpa väl. Vanligtvis är det just ett djur som offras och det skänks alltid bort. Köttets höga status kan också komma till uttryck genom att det bjuds vid större och viktiga fester och prominenta gäster hedras i regel med mer elaborerad mat där kött utgör en viktig komponent. Den som kan bjuda på kött ökar sitt symboliska kapital, sin sociala prestige. Att bjuda på mer högstatusmat ger även möjligheter att i högre grad manipulera och befrämja sina intressen på den sociala arenan.

Enligt Delaney är det mytiska temat med Abrahams offer mycket levande i dagens Turkiet. På bonader, affischer och vykort i hela landet kan man se ett barn bundet till händer och fötter, över honom står hans far böjd med en kniv i sin upplyfta hand. Delaney spekulerar i huruvida detta tema hjälper till att förstärka de auktoritära värdena (1984: 360–361). Hon berättar också om ett autentiskt fall i Turkiet på 1970-talet, då en man dödat sin son i fullbordan av en *adak*. Inför domstol hade den svarande åberopat historien om Abraham (ibid: 361). I Karaköy kom vi aldrig att diskutera den mytiska innebörden bakom *Kurban Bayram*, men överlag tycks temata kring offer vara ett spännande område att mer utforska. I annan litteratur finns flera exempel på att *adak* som företeelse i högsta grad tycks vara aktuell i samtida Turkiet. Djur kan offras t.ex. vid omskärelser, bröllop och inflyttning till ett nytt hus (Lewis 1989: 122). Även vid mer officiella sammanhang kan offer förekomma:

> On great occasions it is also necessary to sacrifice in order to avert the influence of the Eye. At the opening of the Bosphorus Bridge, attended by great international dignitaries of State and religion, speeches and cutting of ribbon and flights of doves, the workmen ensured the real safety of the bridge by the sacrifice at the same time of two sheep on a lower walkway.
>
> (Ibid.)

Måltider och bordsskick

En måltid är en social händelse, vilket innebär att de sålunda utgör arenor för socialisering, reproduktion, identifikation och tradition. En måltid kan även ses som en slags rituell arena. Eftersom måltider är kulturellt konstruerade kan de inte särskiljas från andra områden i livet. Regler och klassificeringar vid måltider är relaterade till andra sociokulturella enheter och är en manifestation av dessa.

Enligt traditionen börjar ett nygift par sin äktenskapliga bana i mannens fars hem. Äldre män fördelar arbetsuppgifter till yngre män; alla ger de order till kvinnorna. En svärdotter, *gelin*, måste ofta ta hand om merparten av hushållssysslorna (Engelbrektsson 1978: 153–154). En individ värderas alltså först och främst efter kön och ålder och lägst position har den ingifta svärdottern. Sittordningen sker enligt samma principer varvid den äldste mannen sitter på hedersplatsen, vanligtvis i hörnet längst från dörren och nära ett fönster. Vid hans sidor sitter övriga män efter ålder, därefter följer äldre kvinnor och kvinnliga gäster. Makar sitter sålunda inte bredvid varandra. Husets kvinnor sitter oftast på golvet nära dörren tillsammans med barnen. Detta sociala mönster var också klart urskiljbart i Karaköy. Både sittordning och serveringsordning visar alltså på den sociala hierarkin och det är åter möjligt att se hur en könsdikotomi kommer till uttryck.

Maten serveras på en duk på golvet eller på en stor bricka placerad på en träring. Man sitter på golvet och tar till sig en flik av duken som serviett. Vanligtvis används stora gemensamma kärl, ett för varje maträtt. När familjen är ensam äter man tillsammans, mannen brukar ta först, sedan kvinnor och barn. Om gäster närvarar, äter mannen tillsammans med dem. Barnen äter i köket eller ett annat rum och kvinnorna äter efteråt. Somliga menar att det inte går an att kvinnor ska äta tillsammans med utomstående, då en alltför stor intimitet anses uppstå. Andra åter menar att det mer har att göra med att visa respekt, *hürmet*, för gästen. Om gästen är en främling utifrån är det *ayıp*, skamligt, att sitta med. Att äta ur gemensamma skålar förklarade man med att det var en gammal tradition att göra så. En kvinna skämtade och sade att man inte kunde bli mätt om man åt från så små tallrikar, som hennes syster gör i Tyskland... Men man framhöll även att det var praktiskt att ha färre skålar, eftersom det då blir mindre att diska. Någon påpekade också att det till stora delar är en ekonomisk fråga, eftersom många inte har råd att köpa en stor servis.

Vad gäller bordsskick visade byborna noggrant hur man ska äta på rätt sätt. Du ska sitta med rak rygg utan att luta dig, höger ben invikt under dig och det vänstra utsträckt. Du ska äta med höger hand, vänster är *günah*, synd, eftersom denna hand används vid toalettbesök. "Mat som äts med vänster hand, kräks upp i den andra världen", förklarade en kvinna. Måttfullhet betonas; du bör inte äta stora bitar och du ska sluta äta innan du är mätt.

Profeten lär ha sagt: "Den rättrogne äter med en tarm, men den otrogne med sju". Att fylla magen, betraktas som slöseri, *israf*. Bristande självdisciplin är inte bra. Det är viktigt att visa respekt för mat, att kasta bort sådant som blivit över är *günah*. Att tala mycket under tiden man äter är förkastligt. Måltiden

startas med en välsignelse, som i regel uttalas tyst. "Utan bön kan djävulen, äta din mage", sade någon. Efter måltiden läses en kort tackbön.

Först efter det att man ätit maten, dricker alla vatten, vilket är den viktigaste drycken enligt byborna. Genom att sitta när du dricker, visar du respekt; att stå upp är *günah*, synd. Ett och samma glas användes till alla. Ingen bör dricka mer än ett glas per person och det ska helst drickas i tre klunkar. Åter framhölls måttfullhet som ett ideal. Reglerna kring måltiderna förklarades härröra ur både tradition och religion. Vad gäller respekten för vatten menar Raphaela Lewis i sin essä "Popular Turkish Ritual and Practice" att denna är djup och förekommer i hela Turkiet på alla nivåer och detta trots att det inte råder någon vattenbrist. Man är också mycket mån om att skydda dricksvatten mot förorening och vatten får aldrig stå stilla. Vatten anses ha gudomligt ursprung och dess renhet som egenskap överförs t.o.m på vattenförsäljaren, vilken anses vara den enda handlare som kan tillåtas komma in och leverera sin vara direkt i ett muslimskt hem (1989: 118).

Om man inte släpper in vem som helst i sitt hem, bör det ändå påpekas att man ofta talar om gästfrihet som ett av den turkiska kulturens särdrag. Delaney betonar att det anses vara ett mycket allvarligt fördömande, ifall man om en person eller en by säger, att dessa inte är gästfria (1984: 238). I Karaköy återkom byborna i olika sammanhang till hur viktigt det är att visa *hürmet*, respekt, för gäster. Tillvaron präglas av återkommande besökande och hela samhället genomsyras av en underförstådd reciprocitetsnorm. På samma gång som det är fråga om ömsesidighet, kan gästfriheten också uppfattas som en möjlighet att ackumulera goda gärningar inför det hinsides livet. Man kan t.ex. förvänta sig att goda handlingar under den jordiska tillvaron vid inträdet i nästa existens kan konverteras till nåd.

Artikeln avslutas nu med ytterligare några kommentarer kring religiösa och folkliga föreställningar.

Religiösa och folkliga föreställningar

När man talar om "islam" bör man betona att det är fråga om en generaliserad kategori. Många olika faktorer bestämmer tolkning och rituell praxis. Genom att islam betonar den direkta förbindelsen mellan individ och Gud, ges det också möjlighet till större utrymme för både personliga och lokala former. Detta kan vara en av orsakerna till att det inte är ovanligt att religiösa och folkliga föreställningar flyter in i varandra. Som redan nämnts är den viktigaste högtiden för många muslimer den Stora Offerfesten under *Ramazan*, fastemånaden. När det gäller fastan angav de flesta i Karaköy som skäl att det är en förpliktelse från Gud liksom att det är bra att träna upp självbehärskning och känna på hur det är att vara utan mat. Att fasta ses också som en god gärning, *sevap*. Det finns ingen mat som är förbjuden under *Ramazan*, men många i byn sade att enligt imamen skulle man inte äta lök eller vitlök. Imamen själv menade att detta var för luktens skull. Vad man äter under perioden är ovanligt mycket *börek* (ett slags piroger), *kadayıf* (ett sött bakverk), *ekmeklik* (hemmagjorda makaroner), *hoşaf* (fruktkompott), *ayran* (yoghurt och vatten), dadlar och sallad. Man undviker sådant som anses vara alltför påfrestande för matsmältningen som t.ex. bönor, kikärtor, pumpa och aubergine. *Ramazan* innebär alltså inte att man helt avstår från mat, man äter däremot under dygnets mörka timmar. Två timmar innan den första morgonbönen går en trumslagare runt i byn och väcker alla till *sohur*, morgonmåltiden. Vid denna bör man inte äta fet eller sockerrik mat, eftersom den ökar törsten. Man får inte heller dricka under dygnets ljusa timmar. En rätttrogen bör också under dagen avstå

från sexuellt umgänge och rökning. Gravida kvinnor eller kvinnor som ammar, liksom gamla eller sjuka och personer med tungt arbete är befriade från fastan. Det är också möjligt att dela upp fastan eller skjuta upp den till senare under året. Överlag tycktes en slags förhöjd positiv stämning råda under *Ramazan*, en känsla av fest, som t.ex. när man väntade in fastans brytande vid kvällningen och likaså vid själva måltiderna. Men det fanns också de som talade om humörpåfrestningar under denna period av somliga kallat "ramazanhumör". Folk talade hursomhelst om fastemånaden som en speciell period, något utöver det vanliga. *Ramazan* tycktes medföra en intensifiering av det "normala" vardagslivet och viktiga centrala värden lyftes fram i samtalen.

Fastedagen bryts med dadlar, salt och oliver. Därefter följer kvällsbönen och sedan intas *iftar*, kvällsmåltiden. Salt förknippas med *sevap*, god gärning. Man betraktar också salt som något extraordinärt i förhållande till socker och kryddor. Somliga påstod att man använder salt i alla maträtter t.o.m i desserter och det kan även förekomma när man försöker att bota sjukdomar enligt folkmedicinsk praxis.

De tydligaste uttrycken för s.k. folkliga uppfattningar, som jag stötte på i Karaköy, var föreställningar om botemedel mot sjukdomar och hur man kunde framkalla regn. Under min vistelse kom en regnbön att äga rum i tre dagar. Enligt byborna uppmanar Koranen till regnbön, när så behövs. Kvinnorna bad ute på fälten och besökte byns helgongrav, *yatır*. De gick också till grannbyar för att samla in pengar, så att man kunde offra djur vid bönens avslutande. De unga männen bidrog till att samla in 71.000 småstenar från bergen; ett antal som man menade stod angivet i Koranen. På tredje dagen grävdes stenarna ned tillsammans med ett hästkranium nere vid floden. Samma dag offrades också tio får och en stor festmåltid gavs, men endast för byns män. Några kvinnor fick närvara i bakgrunden för att

hjälpa till. Trots att både imamen och byns skollärare ansåg att detta slag av bön var att betrakta som vidskepelse, deltog de i ceremonierna för att kunna vidmakthålla goda sociala relationer.

När det gällde föreställningar om botemedel mot sjukdomar, verkade kvinnorna vara mest engagerade. Det var de som besökte byns helgongrav. Dit gick man t.ex. om man var drabbad av ett sjukdomstillstånd, som yttrade sig så att ansiktet blev blossande rött – detta kunde också vara en orsak till att man inte fick barn. Till graven skulle kvinnan ha med sig ett ägg, en spik och en sten. Ägget lades på stenen och därefter slog man på det med spiken. Till sist åt man upp ägget. Vid helgongraven fanns också ett träd och i dess grenverk hängde fullt av tygbitar. Genom att hänga dit en tygbit från ett klädesplagg tillhörande en sjuk, hoppades man att sjukdomen skulle stanna kvar på platsen. Träd med sådan tygbitar kan man se även på andra heliga platser i landet. Enligt Raphaela Lewis är det ett karaktäristiskt drag att födoämnen ingår i ritualer av mer folkligt slag (Lewis 1989: 121).

Den del av livscykeln som byborna avgjort hade mest att tala om var begravning och efterföljande ceremonier. Detta är också i samklang med vad som sägs hos Delaney. Medan födelsedagar inte firas återkommande eller lägges på minnet, uppmärksammas dödsdagen desto mer. Enligt Delaney framstår döden i Koranen som en andra och högre födelse (1984:378). I Karaköy berättade man att när någon dog, kom grannarna med mat till den dödes hem. Man ska inte behöva utföra några sysslor, när man har drabbats av sorg, man arbetar inte heller och lagar inte mat i hushållet. Från den dödes hus ger man dock karameller till grannarna första dagen, detta för att "röra vid den dödes själ". På den sjunde dagen gör man ett slags jäst deg, *bişi*, som steks i olja och distribueras till grannarna. På fyrtionde dagen slaktas en höna eller kalkon och köttet serveras tillsammans med ojäst *yufka*-bröd och *bulgurpilav*. Denna mat anses visa välvilja, *hayır*,

från den döde. Det bör uppmärksammas att vete är en återkommande ingrediens vid dessa viktiga ceremonier. I andra sammanhang har jag fått uppgift om att även *helva* är en viktig och vanligt förekommande rituell föda, särskilt i samband med någons bortgång (Carlson 1986: 8, 1991: 39, Lewis 1989: 118). *Helva* betyder enligt Lewis "sött kött" och består av sötat mjöl eller mannagryn kokat i mjölk eller vatten.

Den femtioandra dagen efter dödsfallet utföres en *Mevlûd*, en ceremoni då en lång diktcykel om Muhammeds liv reciteras. Från början associerades detta poem med årsdagen av Muhammeds födelsedag, men idag har dessa recitationer blivit en central del i religionsutövandet och kan hållas vid vilken tidpunkt som helst under året och i många olika sammanhang. I dagens Turkiet är *Mevlûd* bland det mest framträdande i det religiösa utövandet (Tapper & Tapper 1987: 73). I Karaköy är det kvinnorna som utför recitationen. En *Mevlûd* kom att äga rum under den tid jag vistades där och i det här fallet för någon som hade dött. Sent en kväll samlades vi i den dödes hem. Några äldre korankunniga ledde de andra, ledarna läste rymtiskt och övriga kvinnor fyllde då och då i med amen och vissa refränger. Det första som hände när recitationen var avslutad var att en skål med salt skickades runt, varvid alla doppade en finger och smakade på saltet. Därefter serverades *şerbeti*, en dryck av socker och vatten. Till drycken fick vi biskvier, jordnötter och äpplen, russin och popcorn eller kokt majs. Enligt byborna hölls ceremonien den här kvällen, den femtioandra dagen efter dödsfallet, för att underlätta för den döde, eftersom kött och ben anses bli separerade under kommande natt. Ifall man äter av det ovanstående och reciterar kommer den döde inte att känna någon smärta. Från imamens sida sades åter att denna uppfattning var fråga om folktro. Koranen nämner inte något om att kött och ben ska skiljas åt den femtioandra dagen, men det kunde ju ändå vara bra att läsa en *Mevlûd*.

Med dessa rader om en sammanflätning av religiösa och folkliga föreställningar avslutar jag denna artikel, där jag försökt att visa på hur man kan resonera kring mat och hantering av mat ur ett symbolantropologiskt perspektiv. Naturligtvis har jag bara kunnat visa på ett utsnitt av det kulinariska livet i den turkiska byn och jag kan inte hävda några generella anspråk utifrån ett så begränsat material. Inte desto mindre kan mat tyckas vara ett intressant symbolfält att mer utforska...

Litteratur

Arnott, M. L. (ed), *Gastronomy – The Anthropology of Food and Food Habits,* Mouton Publisher, The Hague 1975.

Bergesen, A., *Cultural Analyses. The Work of Peter L. Berger, Mary Douglas, Michel Foucault and Jürgen Habermas.* Eds Wuthnow, R., Davidson Hunter, J., Bergesen, A., Kurzweil, E., Routledge & Kegan Paul, London 1984.

Carlson, M., 'Döden och sorgen i olika kulturer', I *Invandrare & Minoriteter* 2/87 1986

Carlson, M., 'Some food traditions in central Anatolia.' MFS-rapport till SIDA 1989

Carlson, M., *Turkiet. Landet mellan öst och väst*, Almqvist & Wiksell, Stockholm 1991.

Delaney, C., *Seed and Soil: Symbols of Procreation – Creation of a World. (An example from Turkey.)* Opublicerad doktorsavhandling, University of Chicago 1984.

Delaney, C., *The Seed and the Soil. Gender and Cosmology in Turkish Village Society*, University of California Press, Berkely 1991.

Douglas, M., 'Introduction' i *The Anthropologists' Cookbook*. Ed. Kuper, J., Universe Books, New York 1977.

Engelbrektsson, U-B., *The Force of Tradition: Turkish Migrants at Home and Abroad*, Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg 1978.

Fieldhouse, P., *Food & Nutrition: Customs & Culture*, Croom Helm, London 1986.
Goody, J., *Cooking, Cuisine and Class. A Study in Comparative Sociology*, Cambridge University Press, Cambridge 1982.
Leach, E., *Claude Lévi-Strauss*, University of Chicago Press, Chicago 1974.
Leach, J. & Leach, M., 'Meydihas Kısır: a Wheat Dish from Southern Turkey.' I *The Anthropologists' Cookbook*. Ed. Kuper, J., Universe Books, New York 1977.
Lewis, R., 'Popular Turkish Ritual and Practice.' I *Köpfer, Essen und Trinken im Kulturverständnis der Balkanvölker*. Ed. Burkhardt, D., Balkanlogische Veröffentlichungen Band 19, Berlin 1989.
Magnarella, P., *Tradition and Change in a Turkish Town*, Schenkman Publishing Co, Cambridge MA 1974.
Mead, M., *Cultural Patterns and Technical Change*, Unesco, The Hague 1953.
Ortner, S., 'On Key Symbols.' I *A Reader in Comparative Religion. An Anthropological Approach*, Ed. Lessa, W.A. & Vogt, E. Z., Harper & Row Publishers, New York 1979.
Tapper, N. & Tapper, R., 'The Birth of the Prophet: Ritual and Gender in Turkish Islam.' I *Man* (n.s.) vol 22 no. 1: 69–92.

Abstract

The purpose of this contribution is to tentatively piece together, and suggest possible interpretations of certain cultural elements as regards food and food handling in a rural Turkish setting. The theoretical point of departure is contemporary symbolic anthropology. Food as a category is a very multidimensional phenomenon and decidedly not a mere matter of nutritional value. Many cultural symbolic dimensions can be expressed by food as a cultural system: it can e.g. symbolize, display and confirm social relationships. Food handling can also indicate intimacy/ distance or, as a social marker, point out ethnic groups or classifications/ definitions of gender, age or social stratum.

Gustav H. Karlsson 1909–1995

Gustav H. Karlsson var Svenska Forskningsinstitutets i Istanbul hedersledamot och tjänstgjorde under en tid 1977/78 efter pensioneringen från professuren i Berlin som föreståndare för institutet i Istanbul.

Professor Stig Y. Rudberg skrev följande om honom i *Svenska Dagbladet* 12/2 1995:

Professor Gustav Karlsson, Berlin, 85 år, föddes i Undenäs, Skaraborgs län, son till kamrer Karl Ferdinand Karlsson och dennes hustru Anna Maria, född Holger. Han blev fil. dr och docent i Uppsala 1959 samt professor vid Freie Universität i Berlin 1966.

Efter flera år som gymnasie- och universitetslärare i Uppsala erhöll han en nyinrättad lärostol i bysantinologi i Berlin, vartill säkerligen hans uppmärksammade doktorsavhandling om bysantinsk brevlitteratur bidrog. Den rönte den ovanliga framgången att efter några år utkomma i ny upplaga.

Fastän grekiska från äldsta tid till nutid var hans egentliga område, hindrade det honom inte från att göra förnämliga översättningar från latin (främst Vergilius), ryska (en hel antologi med dryga 30-talet diktare från 200 år) och portugisiska (Camões). Även minnesgoda läsare av denna tidning erinrar sig värdefulla bidrag från hans sida.

Många äldre medlemmar av Västgöta nation i Uppsala minns hans formfulländade krönikor på rimmad hexameter över vad som sig i nationen tilldragit. Härtill kan läggas, att Gustav Karlsson hade goda musikaliska kunskaper och var en skicklig tecknare, representerad som sådan i nationens sångbok.

Alltsedan sin flyttning till Berlin hade ungkarlen Gustav Karlsson tre hem, i Berlin, i Uppsala och i den västgötska hembygden, alla fulla av böcker – han var en stor bibliofil. (Hans bibliotek har donerats till Atheninstitutet.)

En av hans elever, Carl Cederberg, framhöll i *Upsala Nya Tidning* 14/2 1995 följande om hans insatser som lärare och översättare:

Professor Gustav H. Karlsson har avlidit. Jag tror mig veta att han varit något av en legend och idol bland oss elever på latinlinjer vid Uppsalagymnasierna. Som lärare var han omutlig. Han avslöjade varje försök till dåligt påläst läxa. Men detta skedde med sorg i hans ögon och stämma. Varför kunde eleven inte skilja mellan ablativ och vokativ, som för Latin-Kalle var så naturligt?

Jag har haft förmånen att efter studentexamen ha en personlig vän i Latin-Kalle. Han växelverkade i Uppsala och Berlin, men väl i Uppsala höll vi kontakt.

Han var ett språkgeni, behärskade över dussintalet språk. Vid sidan av sin forskning hängav han sig åt härliga översättningar till svenska av diktverk från ryska, portugisiska och andra språk, vars pregnans enbart den insatte kan bedöma. Vi övriga får njuta...

På nästa uppslag får vi ta del av en översättning av Gustav H. Karlsson.

Alexej Konstantinovitj Tolstoj

1817–1875

Ur *Joann Damaskin*

”Ni skogar! Jag välsignar er,
ni fält och berg, floder och dalar!
Min fria väg välsignar jag
och himlens vida, blåa salar.
Och jag välsignar tiggarpåsen
och vandringsstaven i min hand
och solens ljus och nattens dunkel
och steppens vidd från rand till rand
och stigen här i ödsligheten,
där nu min tiggarvandring går,
vart grässtrå på det vida fältet
och varje stjärnas ljus, som står
på himlen. Kunde jag blott gjuta
mitt liv i ert, min hela själ!
O, kunde jag en gång få sluta
er, bröder, fiender och vänner,
ja, själva alltet till mitt bröst!”...

1859

Alexej Konstantinovitj Tolstoj

Alexej Tolstoj var avlägset släkt till den berömde romanförfattaren. Som pojke hade han varit lekkamrat till den blivande tsaren, Alexander II. Han hade alltså kunnat räkna med en lysande bana som hovman. Alexej Tolstoj föredrog emellertid att dra sig tillbaka till sina gods i Sydryssland och leva för sin familj och sin diktning. Hans lyrik speglar en högkultiverad rysk adelsmans värld. På en maskeradbal i S:t Petersburg träffade han sin blivande maka, överstinnan Sofia Miller. Därpå syftar en av hans dikter – tonsatt av ingen mindre än Tjajkovskij.

Det stora "poemet" *Joann Damaskin*, berättar om den bysantinske teologen Johannes Damaskenus, så som han framställes i den ortodoxa kyrkans legendtradition. Johannes var enligt denna storvisir hos kalifen i Damaskus men lämnade staden och palatslivet för sin diktning och sin frihet. Det är om sitt avsked från tsarhovet, som Tolstoj här beslöjat berättar. Tankegången i det här översatta avsnittet speglar dessutom en av de vackraste traditionerna i östkyrkans åldriga arv. Dessa vers är desslikes tonsatta av Tjajkovskij.

Alexej Tolstoj är också berömd som dramatiker och poetisk kåsör. Hans diktning var populär bland musikerna. Kompositioner till hans dikter finns bl.a. av Rimski-Korsakov, Musorgskij, Rubinstein och Rachmaninov. Och han var, som antytt, Tjajkovskijs favoritpoet.

Och en sällsam detalj. Majakovskij kunde denne grandseigneurs dikter utantill och deklamerade dem gärna.

Ur *Från Dubbelörnen till Hammaren och Skäran – Rysk dikt från 200 år,* i översättning och urval av Gustav H. Karlsson. Rubicon, Stockholm 1989.

Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul

c/o Consulat général de Suède, P.K. 125, Beyoğlu, TR 80072 Istanbul
Gatuadress: Palais de Suède, Istiklâl caddesi 497, Istanbul
Tel: 00990-212-252 41 19
Fax: 00990-212-249 79 67
Kansli i Sverige: Kansliet för de Svenska Instituten i Rom, Athen och Istanbul, Kaptensgatan 12, 2 tr., 114 57 Stockholm, tel: 08-662 19 40; fax 08-665 31 33. Kanslist: Lilian Hedman-Björling.
Sekreterare: docent Karin Ådahl, Medelhavsmuseet, Box 5405, 114 84 Stockholm, tel: 08-783 94 43

Forskarkollegiets styrelse:
Professor Carl-Gustaf Andrén, *ordf.*
Avd.chef Rütger Croneborg, *skattmästare*
Professor Ulla Ehrensvärd
Professor Pontus Hellström, *v.ordf.*
Professor Jan Hjärpe
Professor Lars Johanson
Professor Folke Josephson
Arkitekt, professor Johan Mårtelius
Professor Jan Retsö
Professor Lennart Rydén
Fil.dr Birgit N. Schlyter
Professor Christopher Toll
Docent Karin Ådahl, *sekr.*

Suppleant
Fil.kand. Peter Liljenstolpe

Revisorer
Auktor. revisor Bo Lindén
Departementssekr. Birgitta Lindencrona
Urbanist Nils E:son Gyllenstierna

Suppleanter
Departementssekr. Gunnar Backman
Aukt.revisor Lars Ljungh

Föreståndare i Istanbul
Docent Bengt Knutsson

Hedersledamöter
Ambassadör, professor Gunnar Jarring
Professor Alfred Westholm

Årsberättelse för verksamhetsåret 1994/1995

Styrelsen för Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul får härmed i enlighet med stadgarna avgiva berättelse för verksamhetsåret 1994/1995.

I styrelsen har följande förändringar inträffat under det gångna verksamhetsåret:

Två styrelseledmöter har anhållit om att få lämna styrelsen, departementsrådet Greger Widgren, Stockholm och professor Christopher Toll, Köpenhamn. Peter Liljenstolpe har efterträtt Katrin Moberg Nilsson som suppleant för företrädaren för Samarbetsnämnden för de klassiska institutionerna. Professor Pär Göran Gierow har avsagt sig sitt uppdrag som medlem av valberedningen. Styrelsens sammansättning är i övrigt oförändrad. Styrelsens arbetsutskott består av ordföranden, vice ordföranden, skattmästaren och sekreteraren.

Istanbulinstitutets representanter i Labrayndakommittén är professor Pontus Hellström och professor Lennart Rydén.

Antalet valda ledamöter av forskarkollegiet var vid verksamhetsårets utgång 94, varav två hedersledamöter. Institutet har även en stödjande ledamot.

Under det gångna verksamhetsåret avled Forskningsinstitutets tidigare skattmästare, civilekonom Tage Florin och docent Tomas Gerholm, 1993 invald som ledamot av forskarkollegiet.

Ordinarie årsmöte hölls den 21 november 1994 i Medelhavsmuseet, Stockholm. Vid detta tillfälle utsågs följande nya leda-

möter av forskarkollegiet ambassadör Ingmar Karlsson, Stockholm, professor Staffan Rosén, Uppsala, docent Elżbieta Święcicka, Uppsala och intendent Suzanne Unge Sörling, Stockholm. Efter årsmötesförhandlingarna talade professor Staffan Rosén om sina resor i Östturkestan under titeln "Med kamel och satellitkompass genom Taklamakan – rapport från en arkeologisk expedition till Östturkestan oktober 94".

Årsmötet avslutades med en liten supé till vilken ledamöterna av forskarkollegiet inbjöds.

Styrelsen har under verksamhetsåret hållit styrelsemöten den 12 september, 21 november, 20 mars, 3 maj och 13 juni.

Arbetsutskottet har hållit sammanträden den 7 september, 14 november, 26 januari, 30 mars och 26 april.

Årsmöte hölls, som nämnt ovan, den 30 november 1994.

Till storstipendiat utsågs forskarstuderanden, teol. kand. Ilhan Ataseven Lund. Till stipendiater för vårterminen 1995 utsågs Peter Liljenstolpe, forskarstuderande vid institutionen för Antikens kultur och samhällsliv, Uppsala och Patric von Schmalensee, forskarstuderande vid Kgl. Tekniska Högskolan i Stockholm.

Till stipendiater för höstterminen 1994 utsågs Marie Carlson, Socialantropologiska institutionen, Göteborgs universitet.

Meddelanden nr 19/1994, utgiven av Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul, innehöll fyra artiklar av Elisabet Özdalga, professor vid Middle East Technical University, Ankara, Boel Matzner, textilkonstnär i Göteborg, fil. dr Jitka Zamrazilová-Jakmyr samt Steven Turk Christensen, Ph. D., Köpenhamn. I *Meddelanden* fanns vidare rapporter från två symposier med svenskt deltagande i Turkiet, det ena arrangerat av Forskningsinstitutet i Istanbul samt recensioner av litteratur med anknytning till Turkiet och redogörelser för Forskningsinstitutets samt Vänföreningens verksamhet under det gångna verksamhetsåret.

I serien *Transactions* har under 1994 volym 5 utkommit med

titeln *Arabic Prosody and its Applications in Muslim Poetry* under redaktion av Lars Johanson och Bo Utas.

Under året har ett gemensamt kansli för de tre medelhavsinstituten inrättats på Kaptensgatan 12, Stockholm. Ansvarig för Istanbulinstitutets arbete är Lilian Hedman-Björling.

Under hösten 1994 avslutades renoverings- och tillbyggnadsarbetena i institutet och den nya föreståndarbostaden kunde tas i bruk. Katalogiseringen av biblioteksbeståndet påbörjades under ledning av Eva Nylander.

Stockholm i november 1995

För styrelsen för Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul

Carl-Gustaf Andrén *Karin Ådahl*

Förvaltningsberättelse

Årsredovisning för räkenskapsåret 1994-07-01–1995-06-30

Verksamhet

Forskningsinstitutets lokaler i Istanbul, det s.k. Dragomanhuset, som upprustats i Fastighetsverkets regi, färdigställdes och togs i bruk under perioden. Hyreskontrakt har tecknats med Fastighetsverket.

Informationsskriften om Dragomanhuset och dess historia kommer att nyutges efter omarbetning av professor Ulla Ehrensvärd. Datakapaciteten vid forskningsinstitutet har kraftigt förstärkts. En katalogisering och datorisering av biblioteksbeståndet har inletts under ledning av fil. lic. Eva Nylander, Rom.

Ett större stipendium – 75.000 – och fyra mindre har utdelats under perioden. I Stockholm har ett för Medelhavsinstituten gemensamt kansli upprättats, till vilket forskningsinstitutet anslutits genom avtal. Verksamheten har i övrigt varit av normal omfattning.

För budgetperioden 1995/1996 (18 mån.) har styrelsen planerat en utvidgning av verksamheten. Den nödvändiga personalförstärkningen förutses komma till stånd genom anställning på projektbasis.

Inflationen i Turkiet har under räkenskapsåret varit betydande, vilket också har avspeglat sig i kursutvecklingen för den turkiska liran. Vid årets början erhölls 3.953 turkiska lira för 100 svenska kronor. Vid årets slut var kursen 5.953 lira.

Forskningsinstitutet har under räkenskapsåret i statsbidrag erhållit 1.656.660 kronor. Statsbidraget har räknats upp för att täcka den höjda hyreskostnaden för lokalerna i Istanbul. Vidare har från Norges Forskningsråd erhållits ett bidrag om 56.450 kronor.

Personal

Föreståndare är docent Bengt Knutsson. Till hjälp har föreståndaren haft en sekreterare/assistent (lokalanställd) på halvtid. Styrelsen har beslutat att omvandla denna tjänst till en heltidstjänst. Föreståndaren biträds också av "storstipendiaten" när denne vistas i Istanbul.

Stockholm 1995-11-27

Carl-Gustaf Andrén, ordförande — *Karin Ådahl*

Pontus Hellström — *Rütger Croneborg*

Vår revisionsberättelse har avgivits 1995-11-23

Nils E:son Gyllenstierna — *Birgitta Lindencrona*

Bo Lindén, aukt. revisor

RESULTATRÄKNING	1994/1995	1993/1994
Intäkter		
Statsbidrag	1.656.660	575.000
Gåvor och bidrag	96.450	55.775
Hyresinkomster m.m. Istanbul	22.438	59.275
Sålda Meddelanden m.m.	12.674	921
Räntor	62.851	23.883
	1.851.073	**714.854**
Kostnader		
Personal och drift [1)]	810.301	386.687
Egna publikationer	92.332	108.204
Seminarier o.dyl.		6.000
Övriga omkostnader	134.621	36.150
Stipendier	104.000	41.000
Kursdifferenser	-52.136	-96
Bidragsfinansierade inventarie- och bokinköp		22.805
Revisionsarvoden	22.839	
Arvoden	11.000	
Nyanskaffn. föreståndarbostad	43.352	
Nyanskaffn. institutet	163.472	
Bibliotekskostn. katalogisering	70.027	
Bankkostnader	4.927	
Årets överskott	446.338	114.104
	1.851.073	**714.854**

1) Ingår reserv kanslikostnader 119.000

BALANSRÄKNING	1995-06-30	1994-06-30
Tillgångar		
Kassa	10.044	2.008
Postgiro	209.031	302.932
Bank i Sverige	1.283.635	670.916
Bank i Istanbul	77.375	37.752
Interimsfordringar	36.895	11.721
	1.616.980	**1.025.329**
Skulder och eget kapital		
Interimsskulder	240.584	207.163
Övriga skulder (Labraunda proj.)	9.116	9.116
	249.700	216.279
Fonder		
B. Wallenbergs fond	23.217	21.698
Jacobssons stiftelse	1.868	1.746
Toll/Transactions	–	25.565
Ingrid och Björn Schylanders donationsfond	257.040	240.224
	282.125	289.233
Obeskattade reserver		
Reserverade medel kansliet	119.000	–
	119.000	
Eget kapital	519.817	405.713
Årets överskott	446.338	114.104
	966.155	519.817
	1.616.980	**1.025.329**
Ställda panter	–	–
Ansvarsförbindelser	–	–

Verksamhetsberättelse för året 1994/95

1. Institutets personal och stipendiater

Föreståndare: doc. Bengt Knutsson, Lund.
Tf. sekretare: 1 juli 1994 t.o.m. 30 april 1995 Pia Anundsdotter; 15 juni 1995 och tills vidare cand. mag. och polit. Bente Nikolaisen, Oslo.
Lokalvårdare: fru Ayten Yavar.
Det mindre stipendiet: fil. kand. Mircea Iliescu, Stockholm, för hösten 1994; fil. kand. Peter Liljenstolpe, Uppsala, och arkitekt Patric von Schmalensee, Stockholm, för våren 1995.
Det större stipendiet: fil. kand. İlhan Ataseven, Lund, för år 1995.

2. Allmänt om verksamheten

Efter 1994/1995 års ombyggnad och restaurering av Dragomanhuset är Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul (SFII) åter redo att på allvar återuppta sina vetenskapliga och kulturella aktiviteter.

Ombyggnadsmomentet innebär att en ljus och luftig föreståndarbostad har skapats på den tidigare takterrassen, restaureringsmomentet att övriga delar av Dragomanhuset penetrerande förnyats. Därmed har framtidsgarantier skapats för den byggnad, vars nuvarande utseende präglades av den italienske arkitekten Bottarlini 1886, men vars historia går ytterligare hundra år tillbaka i tiden. Föreståndarlägenheten kunde tas i bruk i december 1994.

Själva institutet öppnades för gäster den 1 november 1994. Det var en nödtvungen lösning; stipendiater och forskare hade sedan länge tryckt på. Renoveringsarbetena var dock långt ifrån

avslutade. Hela nedervåningen – själva institutslokalerna – var vid tillfället ett enda virrvarr av inventarier.

Först i och med den 7 juni 1995 kunde det "yttre skalet" sägas vara klart. Detta datum gav Allan Lundin, elektriker från Statens fastighetsverk, klartecken för de elektriska installationerna i Dragomanhuset. Så sent som de sista dagarna av april hade, till yttermera visso, golven i kök, kopiator- och datorrum samt gästrummen på andra våningen lagts om. Därmed kom hela vårterminen 1995 att präglas av *restitution.*

En märkesdag var tisdagen den 10 januari 1995, då uppackningen av biblioteket tog sin början. Böckerna, lagda i papplådor, hade hittills bildat ett bokberg mitt på golvet. De uppsattes nu provisoriskt i väntan på Eva Nylanders katalogiseringsgrupp från Rom. Arbetsstyrkan bestod av Pia Anundsdotter, Ayten – dagvakten Ekrems dotter och SFII:s lokalvårdare –, fastighetsskötaren Savaş, dennes son Bengi, en professionell *hamal* – arabiskt ord i turkiskan för bärare –, volontärerna Kerstin Erkan, Monica Ericsson och SFII:s föreståndare. Ur kaos framsteg indikationer på en ny, ordnad verklighet. Kompletterande biblioteksarbete gjordes längre fram på våren av storstipendiat İlhan Ataseven och lektor Lennart Oldsjö.

Inredningsarbetet har präglats av såväl nyanskaffning som återanvändning.

Biblioteket – institutets nav – har försetts med nya, kompletterande bokhyllor. Detta har väsentligen ökat bibliotekets bokkapacitet. De tidigare hyllorna har i restaurerat skick förts till bibliotekets mitt, där de, rygg mot rygg, likt ett Janus-ansikte, vänder sig mot såväl öster som väster. Bibliotekets östra långvägg har täckts från golv till tak med en specialbeställd bokhyllesektion tillverkad i Turkiet. Statens fastighetsverk har utrustat biblioteket med funktionell armatur.

Vid möbleringen av institutet i övrigt har föreståndaren haft

som ledstjärna att restaurera och återanvända. Möbelkonservatorn Selim Yalçınkaya från Deha Mobilya har gjort underverk med SFII:s gamla, till dels kasserade möbler. Här skall främst nämnas en ädel Malmstensgrupp bestående av soffa och två fåtöljer. Den var i ruiner men väcktes till nytt liv och klädde med bästa tänkbara klädsel från den celebra firman Aykut Hamzagil. Den har placerats i Parlatoriet, som har återfått sin prägel av paradrum.

Den tekniska infrastrukturen har förstärkts genom ny datorutrustning. Stationärt: en st. Power Macintosh 6100/66 8 MB/350 MB HD försedd med CD-ROM, faxmodem, scanner och laserskrivare. Vidare som biblioteksdator en st. IBM PC 330 6571 (jfr nedan under punkt 5, Biblioteket.) Mobilt: en st. PowerBook 520 c 4 MB/160 HD jämte bläckstråleskrivare samt, som arbetsredskap för Rombibliotekarierna, en st. laptop Zenith Data Systems. Det skall tilläggas att Macintoshparken har bundits samman i ett nätverk (s.k. Local Talk Connection). För att garantera jämn strömtillförsel till datorerna har två UPS-enheter inköpts (UPS= Uninterupted Power Supply, vilket innebär en kombination av ackumulator och motstånd).

I väntan på ett projekterat auditorium på institutets inre gård (jfr nedan under punkt 8, Planerad verksamhet för året 1995/96, sist) har SFII genom Bengt Krantz, Statens fastighetsverk, fått tillåtelse att bruka det Svenska kapellet som föreläsningslokal. Som motprestation har SFII föranstaltat om iståndsättning av kapellets harmonium – av märke Malmsjö. Detta skedde onsdagen den 1 februari 1995 genom den holländske orgelreparatören Jan Verschoor (denne var i Istanbul för att restaurera orgeln i det Holländska kapellet och orgeln i den Anglikanska kyrkan; det lyckades SFII:s föreståndare att "fånga in" honom). JV gick igenom harmoniet, plockade isär, dammsög och justerade. Ur harmoniet kom välljud.

SFII har under året mottagit två emissarier från styrelsen: revisor Lars Ljungh och prof. Ulla Ehrensvärd.

Lars Ljungh kom fredagen den 7 oktober 1994 och stannade till tisdagen den 11 oktober. Hans ärende var att se hur SFII utvecklats sedan första besöket; detta gjordes i början av 80-talet. LL, tillika revisor för Rom- och Atheninstituten samt stiftelsen San Michele, gav institutsledningen goda råd i budget-, bokförings- och konteringsfrågor. Ulla Ehrensvärd, SFII:s mångåriga stöttepelare, kom söndagen den 23 april 1995 och stannade till tisdagen den 25 april. UE:s uppgift var att uppdatera sin skrift om Dragomanhuset.

SFII:s föreståndare tackar alla som under året 1994/95 på ett eller annat sätt bidragit till institutets välfärd. I ett närperspektiv medarbetarna på institutet, Pia Anundsdotter, Bente Nikolaisen och Ayten Yavar. Till generalkonsul Kaj Falkman och hans stab, vicekonsulerna Margaretha Lindström och Barbro Arguvanlıgil, sekreterare Cuşan Yenier, receptionisterna Rengin Mısırlı och Banu Gürdöl, riktas tack för hjärtligt bemötande och gott samarbete. Till generalkonsulinnan Sigrid Falkman ett särskilt tack för outtröttlig gästfrihet.

I ett fjärrperspektiv tackas SFII:s styrelse, enkannerligen dem som föreståndaren haft mest med att göra: ordföranden prof. Carl-Gustaf Andrén, dess vice ordf. prof. Pontus Hellström, sekreteraren doc. Karin Ådahl och skattmästaren Rütger Croneborg. Föreståndaren vill också apostrofera den insats, som Lilian Hedman-Björling på Medelhavsinstitutens kansli i Stockholm redan hunnit göra för SFII.

Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänner har varit fortsatt storvulen mot institutet. (Jfr nedan under punkt 7, Donationer och bidrag.) Ordföranden prof. Ulla Ehrensvärd, sekr. intendent Suzanne Unge Sörling och t.f. sekr. prof. Carl-Gustaf Styrenius tackas varmt för sitt engagemang.

2.1. Kalendarium

Under denna rubrik förtecknas i dagboksform ett urval händelser, som, både genom sitt innehåll, sin form och kronologiska spridning, ger en bild av SFII:s anläggsyta gentemot omvärlden, dess *Sitz im Leben.* Den strukturellt intresserade har nytta av ledorden vetenskap, kultur, relation,information.

Måndagen den 8 augusti 1994. Magnus Rydén, Statens Invandrarverk (SIV), storstipendiat Önver Cetrez och SFII:s föreståndare går till fots till den Syrisk-ortodoxa ärkebiskopskyrkan i Tarlabaşı. Där hålles avskedsvesper inför ärkebiskopen Filüksinos Yusuf Çetins resa till Holland och Sverige. I Holland skall han inviga en kyrka tillägnad Jungfru Maria, i Sverige visitera, samt förhoppningsvis träffa den svenske ärkebiskopen. (Önskemålet förverkligades; SFII:s föreståndare kom, glädjande nog, att spela en viss roll i detta sammanhang.) Det svenska sällskapet mottogs med hjärtlighet av ärkebiskopen. Turkiskt kaffe och samtal i audiensrummet.

Tisdagen den 16 augusti 1994. Besök på Rum Patrikhanesi, Grekisk-ortodoxa patriarkatet, i Fener. Reverent Vassilios Drussos tar emot; sällskapet består av Magnus Rydén, SIV, turkiskan Sezan, storstipendiaterna Önver Cetrez och Rikard Larsson samt SFII:s föreståndare. VD visar biblioteket. Detta är kostligt, fyllt med grekiska handskrifter. VD betonar att det inte är öppet för allmänheten. Orsaken till att samtliga i gruppen fått komma är, säger han, hans tidigare möte med SFII:s föreståndare, samt, tillägger han, det faktum att föreståndaren sysslar med "science and culture". – På tillbakavägen görs en avstickare till Women´s Library and Information Center; det ligger nära det Grekisk-ortodoxa patriarkatet. De svenska gästerna förtrollas av den unga Aifle Gül, som ger sig god tid – hon röker tre cigaretter – att berätta om biblioteket och den turkiska verkligheten.

Torsdagen den 18 augusti 1994. Sammanträffande med Johan Thorén, politiskt sakkunnig hos Alf Svensson, UD:s biståndsavdelning, och Gabriel (Gebro) Marawgeh, jur kand från Göteborg och en av Syrianska Riksförbundets chefsideologer. De ingår i en större grupp med uppgift att ta reda på vad som händer med syrianer och assyrier som utvisas från Sverige till Istanbul. Vid kaffebordet på GK:s terrass deltog, förutom gästerna, vicekonsulerna Margaretha Lindström och Barbro Arguvanlıgil, Pia Anundsdotter, Önver Cetrez, Rikard Larsson och SFII:s föreståndare. (Givande diskussion där åsikterna bröts mot varandra.) SFII:s föreståndare hade tillfälle att lördagen den 20 augusti möta ytterligare personer i den svenska delegationen: Ivar Lundgren, Bertil Bengtsson, Elisabeth Fritz samt tolken Hanna. (IL är liksom JTh sakkunnig på UD:s biståndsavdelning, BB är flyktingkonsulent och på halvtid anställd som språkgranskare av tidskriften *Bahro Suryoyo,* EF, själv syrian, är jur. kand och har egen rådgivningsspalt i Bahro Suryoyo.) Fallet med den utvisade unga syrianskan Aygul togs upp. (Jfr Bahro Suryoyo nr. 6-7 1994, sid. 5 ff.)

Lördagen den 27 augusti 1994. En 25 man stark norsk studentgrupp kommer för att få information om SFII. Vetenskapliga ledare var docent Einar Thomassen, universitetet i Bergen, och en kollega från Trondheim. Teknisk ledare i Turkiet och *dragoman* var Gülbin Gürs, Incentive Tours. (GG, som studerat pedagogik vid Stockholms universitet, är utbildad lärare och talar flytande svenska.) Dagen för besöket var regnig och varm; institutet var fortfarande en byggplats. I en anda av nödtvungen improvisation berättade SFII:s föreståndare om fastigheten – den norska anknytningen under unionstiden väckte intresse –, om Dragomanhuset och institutet. Som befästelse av den svensk-norska samarbetsandan, meddelade de norska ledarna att Norska forskningsrådet även detta år hade anslagit 50.000 norska kronor till driften av SFII.

Måndagen den 29 augusti 1994. SFII får besök av den rumänske arkeologen Dr. Victor Spinei. Denne informerade om drakslingor och runor i Rumänien, vilka ännu inte fått någon tolkning. – Senare samma dag kom Dr .-Ing. Wolf Koenigs, Das Deutsche Archäologische Institut, för att göra avskedsvisit. Efter att i fem och ett halvt års tid ha lett Tyska Arkeologiska Institutet i Istanbul, återvänder Koenigs till Tyskland; där tillträder han en professur i arkitekturhistoria i München. På en fråga från SFII:s föreståndare berättade Koenigs att Tyska Arkeologiska Institutet i Istanbul har 25 anställda varav 8 är forskare och resten bibliotekarier och teknisk personal. (Tänk om SFII hade åtminstone en bibliotekarie!)

Torsdagen den 1 september 1994. Generalkonsul Christiane Geissler-Kuss och hennes man Herr László Lörincz inbjuder till festföredrag på Tyska generalkonsulatet. Anledning: föreståndarskifte på Tyska Orientinstitutet – Orient-Institut der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Prof. Dr. Erika Glassen återvänder till Tyskland. Ny föreståndare är Prof. Dr. Angelika Neuwirth.

Onsdagen den 14 september 1994. BK visar Dragomanhuset för en UD-delegation bestående av departementsrådet Pontus Järborg, ambassadrådet Sören Freij samt kanslisekreterare Bo Pettersson.

Måndagen den 10 oktober 1994. Tjugo personer från Pazyryk Orientmattsällskapet besöker SFII under ledning av Harriet Lindh, Svenska Institutet i Stockholm. Enligt önskemål berättade institutets föreståndare om svensk-bysantinska kontakter – vikingarna! – och svensk-turkiska relationer genom tiderna – Karl XII! Intensiv frågestund vittnade om intresse.

Söndagen den 30 oktober 1994. Möte med föreståndaren för Svenska Institutet i Athen doc. Berit Wells på besök i Turkiet och hennes kollega Dr. Nancy Winther. Den senare, representant

för The American School of Classical Studies i Athen, berättade att hon 1990 hade bott på SFII i samband med en konferens. De lärda gästerna trakterades med lunch på Richmond.

Lördagen den 29 oktober till onsdagen den 2 november 1994. Delegationsresa från Göteborgs universitet till Amman och Ankara. Delegater: prorektor professor Annica Dahlström, docent Sune Persson och professor Jan Retsö. Reseprogram: Amman 29–31 oktober, Ankara 31 oktober–2 november. Syftet var att, i en uppföljning av sonderande kontakter i februari 1994, knyta samarbetsavtal med Jordanska universitetet i Amman och Middle East Technical University i Ankara. Kontaktperson i Ankara var professor Elisabeth Özdalga, METU. Vid besök på SFII måndagen den 7 november rapporterade Sune Persson om förhandlingarna. Kvintessens: Göteborgs universitet kommer sannolikt att sluta ett samarbetsavtal med METU, något som Sveriges ambassadörspar i Ankara Erik och Gudrun Cornell välkomnade.

Tisdagen den 8 november 1994. Professor Günsel Renda föreläser om den osmanska konstsamlingen på Biby gård. Ett antal specimina utvalda av professor John Carswell från Sotheby's utställes samtidigt på Harbiye Kültür Merkezi. Hedersgäster var Inga och Fredrik von Celsing. På kvällen gav Sveriges generalkonsulspar Kaj och Sigrid Falkman smokingmiddag i Svenska Palatset. Ryttmästarn själv, Fredrik von Celsing, berättade i ett festligt tal om sina anfäders bedrifter i Konstantinopel.

Torsdagen den 15 december 1994. Ambassadör Gunnar Jarring förlänas hedersdoktorat vid Istanbuls Marmarauniversitet. Ceremonin, som tog sin början kl. 10.45, ägde rum i universitetets administrationsbyggnad vid Sultanahmet. Representanter för Sverige var ambassadör Erik Cornell, Ankara, generalkonsul Kaj Falkman och doc. Bengt Knutsson, SFII. Inför rektor och ett

50-tal professorer gav turkologen prof. dr. Emine Gürsoy-Naskali en utförlig presentation av Gunnar Jarring på turkiska samt en sammanfattning på engelska. Rektor, prof. dr. Ömer Faruk Batirel delade ut diplomet; det mottogs i Gunnar Jarrings ställe av ambassadör Cornell. Densamme höll ett kort tal på engelska, i vilket han rekapitulerade viktiga fakta i de svensk-turkiska förbindelserna. Efter samtal i rektors rum följde en måltid; ett tjugofemtal professorer deltog. Allt avslutades med turkiskt kaffe i rektors rum. SFII:s föreståndare gjorde en intressant bekantskap i prof. dr. Nadir Devlet. Tatar och född i Kina verkar han vid Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Göztepe Kampüsü.

Fredagen den 27 januari 1995. Den nye föreståndaren för Tyska Arkeologiska Institutet Dr. Harald Hauptmann kommer på visit tillsammans med sin egyptiskfödda fru. Han hade redan den 12 januari gett en installationsföreläsning betitlad "Ausgrabungen am oberen und mittleren Euphrat, Ein Beitrag zur Siedlungsgeschichte vom frühen Neolithikum bis zum islamischen Mittelalter."

Söndagen den 5 till tisdagen den 7 februari 1995. SFII:s föreståndare gör tillsammans med Alan Mc Cain, generalsekreterare för Amerikan Bord Hayeti, en resa till det Syrisk-ortodoxa klostret Mar Gabriel i Tur Abdin i sydöstra Turkiet.

Tisdagen den 28 februari 1995. Kanslirådet Greger Widgren, UD, och hans kollega Rolf Lagell, anländer från Rom. Ärende: att inspektera fastigheten och ta ställning till viseringslokal och fastighetsskötarbostad. GW hade explicit bett om sammanträffande med SFII:s föreståndare. I generalkonsulns frånvaro mötte föreståndaren vid flygplatsen, UD-representanterna skjutsades till hotellet – legendariska Pera Palas; någon timma senare visiterades Dragomanhuset. Efter kaffedrickning i föreståndarbostaden avslutades kvällen på Four Seasons, där SFII bjöd gästerna på middag. Erfarenheter utbyttes.

Tisdagen den 21–fredagen den 24 mars 1995. Genom interinstitutionella förhandlingar mellan Athen och Istanbul – samarbetsviljan stärktes vid den göteborgska ämneskonferensen i antikens kultur och samhällsliv i november 1994 – möjliggjordes i mars 1995 ett mindreasiatiskt studiebesök för sex arkeologistuderande från Svenska institutet i Athen. Exkursionen utgjorde avslutning av Atheninstitutets arkeologiska kurs som började den 20 januari. Gruppen leddes av Arto Penttinen. Den kom med direktflyg från Athen till İzmir och återvände med båt från Kuşadası till Samos. Bland platser som besöktes var Claros, Miletus, Didyma, Priene, Ephesus och Selcuk. Högkvarter var hotell Efe på Kuşadası. Förflyttningen inom Turkiet skedde med två hyrbilar. Från SFII – finansiell bidragsgivare – medverkade İlhan Ataseven.

Måndagen den 3 april 1995. Mottagning hos generalkonsulsparet Falkman till ära för en delegation representanter för svenska PEN. Turkiska författare och journalister var också där. Den svenska delegationen hade först varit i Ankara. Ärende: att kontrollera de turkiska myndigheternas tillämpning av mänskliga rättigheter gentemot turkiska och kurdiska författare. I delegationen fanns den kurdiske författaren Mehmed Uzun, som hösten 1993 deltog i Författarförbundets konferens på SFII – samma konferens som ett år senare ledde till internationellt författarmöte på en båt i Svarta havet och Medelhavet. SvD:s Bitte Hammargren, för vilken SFII:s föreståndare hösten 1992 gjort upp ett besöksprogram, ledsagade delegationen. Han tipsade henne nu om Arif Aşçıs kamelexpedition utmed Sidenvägen från Kina till Turkiet; den startar 1995, 100 år efter Sven Hedins expedition. BH kom sedermera att skriva en intressant artikel om AA och hans projekt (SvD 18/6).

Måndagen den 10 april 1995. Författarmöte hos generalkonsulsparet Falkman till ära för Per Wästberg. (PW och Anita

Theorell var betalande gäster på SFII mellan lördagen den 8 och fredagen den 14 april.) PW inledde varefter följde diskussion och middag. Bland de närvarande – ett trettiotal – fanns eliten av Turkiets litterära värld med Yaşar Kemal och Orhan Pamuk i spetsen. Söndagen den 16 april kom en helsidesintervju med PW i *Cumhuriyet*. Intervjuare var Leyla Tavşanoğlu. Överrubrik: *Fikirler baskı altında tutulmamalı.* "Tankar bör inte hållas under tryck."

Onsdagen den 12 april 1995. Fem lärare från Björkvallaskolan, Upplands Väsby, besöker SFII. Gruppen leddes av rektor Majlis Wirell. Kontaktman mellan skolan och SFII var den svensktalande turkiska hemspråkslärarinnan Sevil Torpare. BK visade runt och berättade om SFII. Som tack utdelades en runsten från Uppland i miniatyr. – Senare samma dag kom Ove Hansen från Grekland. OH är dansk privatforskare och mångårig vän av SFII.

Lördagen den 15 april 1995. Kl. 16.00. Mottagning hos David Asseo, den judiske chefsrabbinen i Turkiet. Hans bostad ligger i Nişantaşı, ett stenkast från guvernörens residens. Protokollchefen Kohen förde fram SFII:s föreståndare till DA. Samtalet fördes på hebreiska. – Från chefsrabbinen direkt till mottagning hos den israeliska generalkonsuln. Också dennes residens ligger i Nişantaşı. – *Kl. 20.30.* Istanbuls 14:e internationella filmfestival avslutas på biografen Emek. Generalkonsulsparet Falkman, generalkonsulinnans mor, fru Gun Bylund, och SFII:s föreståndare är på plats. Den svenska skådespelerskan Helena Bergström, huvudrollsinnehavare i Colin Nutleys film "Sista dansen", tilldelas pris för bästa huvudroll. ("Sista dansen" med prägel av grekiskt ödesdrama hade visats föregående kväll.) Generalkonsulinnan tar emot priset i HB:s frånvaro. Priset var hiskeligt och tungt som bly.

Måndagen den 17 april–måndagen den 1 maj 1995. Professor Pontus Hellström, ansvarig för utgrävningsarbetet i Labraynda,

och doc. Johan Flemberg leder under andra hälften av april 1995 en arkeologisk doktorandexkursion till Anatolien. Av deltagarna var Lena Johansson, Allan Klynne och Peter Liljenstolpe från Institutionen för antikens kultur och samhällsliv, Uppsala universitet; Patric von Schmalensee representerade Institutionen för arkitekturhistoria vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Exkursionen, som företogs i minibuss, startade i Ankara den 17 april och avslutades med hemresa den 1 maj. I ett tätt program bekantgjordes deltagarna med kvintessensen av det klassiska arvet i Mindre Asien. Det ligger i sakens natur att Labraynda blev föremål för särskilt intresse, så mycket mer som vårens innehavare av det lilla stipendiet, arkeologen Peter Liljenstolpe och arkitekturhistorikern Patric von Schmalensee, är direkt involverade i Labrayndaprojektet.

Onsdagen den 19 april 1995. Dr. David Shankland, antropolog och specialist på alevierna, kommer på besök. Han är föreståndare för British Institute of Archaeology i Ankara. DSh hade av Ted LaGro, föreståndare för Holländska Historiska och Arkeologiska Institutet, hört att det på SFII fanns en person som sysslar med alevierna (= İlhan Ataseven). BK berättade för DSh att den svenske ambassadören i Ankara, Erik Cornell, är en kännare av alevierna. DSh skulle inbjuda honom till Brittiska Institutet.

Torsdagen den 27 april 1995. Potatisseminarium på Hyatt Regency med avslutande båtfärd och middag på Bosporen. Arrangör och finansiär: The Swedish Potatoe Group. Verkställande: Exportkontoret i Istanbul. SFII:s föreståndare deltar och, som vetenskapsman överraskas, som människa skräms av uppgiften att ett svenskt förädlingsföretag lyckats göra en potatissort köldhärdig genom att plantera in en gen från en Ishavsfisk.

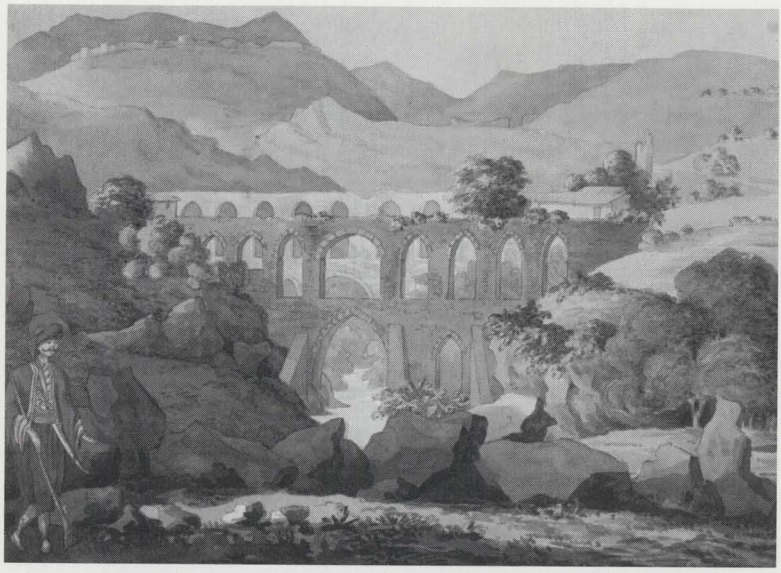
Onsdagen den 3 maj 1995. Ronny Knutsson från Statens Invandrarverk i Norrköping ringer. RK hade fått senaste numret

av *Meddelanden* i sin hand och uppmärksammat namnet på SFII:s föreståndare. RK ansvarar för SIV:s utbildningssektion. SIV tänker förlägga en kurs till Istanbul om ca ett år och frågar om man kan utnyttja SFII som konferenscentrum. Normalt deltagarantal på SIV:s kurser är 20 pers. Syfte: att bekanta sig med det mångkulturella Istanbul. BK svarar att SFII är till för sådana satsningar. Närmast på programmet står en rekognoseringsresa under hösten 1995. (Jfr under punkt 8, Planerad verksamhet för året 1995/96, slutet.)

Fredagen den 5 maj 1995. Den svenskfödda konstnärinnan Sonja Böhlander Tanrısever kommer personligen till SFII för att inbjuda till sin konstutställning, som öppnar den 16 maj 1995 kl. 18:45 på Rönesans Galeri Bar, Bestekar Hacı Faik Bey Sokak, No. 3 Balmumcu, Beşiktaş. SBT med utbildning fr. bl.a. Konstfack har vunnit erkännande i Turkiet för bl.a. sin textilkonst. Hon är SFII:s vän och en varm förespråkare för ökade svensk-turkiska kulturrelationer.

Onsdagen den 17 maj 1995. Sven K. Soderlund, professor i Biblical Studies, Regent College, Vancouver, Canada, kommer spontant på besök. SKS är, berättade han, svenskättling från Estland; hans far var präst och kallades till en församling i Canada. SKS, som fortfarande talar bra svenska, hade personligen träffat professorn i Gamla Testamentets exegetik i Lund, Tryggve N.D. Mettinger, i London och sedermera skickat en doktorand till Lund. Intresserad tog SFII:s föreståndare emot SKS och visade honom runt; han blev rörd av Svenska kapellet.

Måndagen den 22 maj 1995. Möte mellan professor Elisabeth Özdalga, Middle East Technical University i Ankara, och SFII:s föreståndare. BK presenterade idén om en ny tvärvetenskaplig disciplin kallad *Turkietkunskap* – först framförd vid AU:s sammanträde i Lund den 30 mars. EÖ blev intresserad; hon var villig att medverka vid uppbyggnaden av ett sådant ämne. (Detta var

"Utsikt från 'petit paradis' över akvedukterna mellan Smyrna och Efesos." Akvarell av Carl Gustaf Löwenhielm. De två akvedukterna söder om Izmir kallas Kızıl Çullu. De byggdes under romersk-bysantinsk tid och restaurerades under den Osmanska perioden.

vårens andra sammanträffande mellan EÖ och BK; det första ägde rum lördagen den 4 februari.)

Torsdagen den 1 juni 1995. SFII:s föreståndare återvänder till Istanbul. Med på samma SAS-flygning var major Eric Nicander från Universitetsbiblioteket handskriftsavdelning i Lund, och statsvetaren Jörgen Sandström från Uppsala universitet. Båda skulle på ett 13 månader långt FN-uppdrag i Georgien ("United Nations Observer Mission in Georgia"). EN var väl förtrogen med Gunnar Jarrings samling av östturkiska handskrifter och berättade att den handskrivna katalogen redan väcker stort intresse i forskarvärlden. GJ är, underströk han, fortfarande sysselsatt med katalogen. Tanken är att den så småningom skall tryckas.

Söndagen den 11 juni 1995. Middag hos generalkonsulsparet Falkman till ära för Nils E. Ihre. En av hans förfäder, Albrecht E. Ihre, tjänstgjorde vid Svenska legationen i Konstantinopel. Tillsammans med greve Carl Gustaf Löwenhielm gjorde han audiens hos storvisiren i Konstantinopel den 6 september 1824. AEI:s sentida ättling har skrivit en bok om förfadern. Titel: *Albrecht E. IHRE hos Mahmoud II Constantinopel, 6 September 1824.* Titel på försättsbladet: *AUDIENSEN hos STORVISIREN S ᶜAID MEHEMED ĞALIB PASCHA den 6 September 1824 enligit Svenska Beskickningen i Konstantinopel Kommenterad av NILS E. IHRE.* Boken är högintressant men innehåller ett stort antal tryckfel beroende på att texten är satt i Frankrike (dvs. av personer som inte kan svenska). SFII:s föreståndare ställde frågor. Dessa besvarades villigt; NEI besatt talets gåva.

Måndagen den 12 juni 1995. Med generalkonsulsparet och Louise Tamm till mottagning på Armeniska patriarkatet.

Tisdagen den 20 juni 1995. Olof Rapp, chef för Volvo lastvagnar Turkiet och en av SFII:s främsta förespråkare i det svenska näringslivet, kommer för att ta farväl. OR lämnar Istanbul denna vecka för att efter semester i Spanien tillträda en tjänst i Singapore. Han önskar BK välkommen dit för att studera islam i Malaisia. OR har vid besök i Singapore uppmärksammat att det finns arabiska ord i språket.

Lördagen den 24 juni 1995. Den turkisk-svenske ingenjören och läraren Ahmet Göker inbjuder SFII till "Midsommarfirande" i den tjerkessiska hembyn Kırkpinar. Från SFII kommer föreståndaren och de två italienska bibliotekarierna Valeria De Matteis och Donatella Zita. Färden dit gick med båt från Karaköy till Haydarpaşa – Istanbuls järnvägsstation på den asiatiska sidan. Tåg till Sapanca, där Ahmet och hans bror Mehmet mötte i Saab 9000 CD. Modern, som kunde litet engelska, tog emot,

liksom systern Hilal och Mehmets svenska fru Susanna och barnen Sofia och Daniel. Tjerkessisk lunch: kycklingrätt och potatis samt fyllda dolmar.

Måndagen den 26 juni 1995. Mehmet Ekinci och Nuray Şen från en kurdisk kulturorganisation kallad Mesopotamya Kültür Merkezi har begärt företräde. Skälet till att man kommer till Sveriges generalkonsulat är att man i informerande syfte söker kontakt med de europeiska representationernas kulturavdelningar i Istanbul. (Föregående vecka hade man, t.ex., i samma syfte besökt Österrikes kulturinstitut i Yeniköy.) NŞ, som presenterar sig som yönetici, "föreståndare", ger organisationens fullständiga namn: Yukarı Mezopotamya Bilimsel Araştırma ve Kültür Merkezi ve Reklamcılık San. ve Tic. Ltd. Şti., "Övre Mesopotamiens Vetenskaps- och kulturinstitut samt Reklamindustri och kommersiella aktiebolag". Organisationen, som är den enda i sitt slag i Turkiet, grundades 1991; den har sitt centrum i Istanbul. Fyra filialer finns: i İzmir, Adana, Diyarbakır och Erbil. Organisationens syfte är att utan politiska bindningar verka för kurdernas rätt att läsa, skriva och tala kurdiska. NŞ hävdade att organisationen Övre Mesopotamien söker samarbete med alla folk, som har hemortsrätt i området, dvs. kurder, syrianer, assyrier och armenier. Man har kontakter med syrianer och assyrier i Diyarbakır, inte i Istanbul. SFII:s föreståndare tog upp frågan om kurdernas härstamning. NŞ och ME bekräftade kurdernas övertygelse om att deras anfäder är det antika folket mederna.

Måndagen den 26 juni 1995. Bayan Deniz Mazlum från Technical University ringer och önskar utställningskatalog till Cornelius Loos. Dagen därpå ringer Bayan Ferda från Tarih Vakfı och efterlyser samma bok. (Varför detta plötsliga intresse för CL?)

Torsdagen den 29 juni 1995. Vårterminens slut markerades med en bejublad föreläsning som hölls av den turkiske konst-

vetaren och fotografen Arif Aşçı. Under senhösten 1995 startar han en kamelexpedition, som skall tillryggalägga 12.000 km utmed Sidenvägen, alltifrån Xian i Kina till Istanbul i Turkiet. Företaget har inspirerats av Sven Hedins centralasiatiska expedition 1895 och beräknas vara 18 månader. AA:s expedition har redan väckt internationell uppmärksamhet. Den stöds finansiellt av Kale-gruppen, Lufthansa, ATLAS och Fuji Film och åtnjuter organisatoriskt stöd av Unesco Turkish National Commission.

Expeditionen, syfte, uppläggning och tänkt genomförande, har beskrivits i en tvåspråkig publikation – turkiska och engelska – betitlad *The Silk Road by Camel Caravan from Xian to Istanbul,* Istanbul 1995. (SFII:s föreståndare presenteras välvilligt som rådgivare till expeditionen.) Svenska läsare har kunnat stifta bekantskap med AA i en artikel i *Svenska Dagbladet* signerad Bitte Hammargren söndagen den 18 juni 1995. Staffan Rosén, sekreterare i Sven Hedins stiftelse, och Håkan Wahlquist, Folkens museum/Etnografiska, har tillställts material om projektet.

Miki Dedijer, frilansjournalist och – *mirabile dictu* – avlägsen släkting till Sven Hedin, har i personlig kontakt med AA i Istanbul fått dennes tillåtelse att partiellt deltaga som den femte expeditionsmedlemmen. Den sträcka som lockar Miki Dedijer är vägen mellan Anxi och Kashgar. (Som en kuriositet kan nämnas att MD är son till den så kallade "spiondocenten" Stefan Dedijer, grundaren av Forskningspolitiska programmet vid Lunds universitet.)

3. Forskning och studier

İlhan Ataseven, 1995 års storstipendiat, är doktorand i islamologi vid Lunds universitet. Hans forskningsområde är *Bektaşi*-orden. Född av turkiska föräldrar i Sverige och med utbildning vid

svenskt universitet förenar han kunskaper i turkiska och arabiska med västerländsk vetenskapsmetod. Detta är en fruktbärande kombination för İA:s forskningsuppgift. Arbetet i Istanbul, intervjuer med ledande Bektaşi-företrädare och litteraturstudier, har redan lett till ett första avsnitt av avhandlingen. Därtill var İA institutet behjälplig med biblioteks- och kontorsarbete och som SFII:s representant vid Atheninstitutets exkursion i mars 1995. (Jfr ovan under punkt 2, Kalendarium, tisdagen den 21–fredagen den 24 mars 1995.)

Bernt Brendemoen, känd turkolog från Oslo universitet och översättare av Orhan Pamuks *Kara kitap,* "Svart bok", tillbringade två veckor på SFII i juni och juli 1995. BB:s uppgift var att, inom ramen för sitt projekt om turkiska Svartahavsdialekter, söka kompletterande uppgifter hos turkiska lingvister och turkologer.

Claes Engblom, f.d. läroverksadjunkt i svenska och historia i Alingsås, därtill konstnär och författare, gästade SFII under tvenne perioder. Han var den förste gästen att flytta in efter renoveringen av Dragomanhuset – 1 november 1994; han kom tillbaka i april 1995. CE:s strövtåg i Istanbul resulterade i fyllda skissblock. På begäran av SFII:s föreståndare blev Dragomanhusets fasad till en teckning.

Teol. och fil. kand. *Eva Gonta* är doktorand i religionshistoria vid Lunds universitet. I två uppsatser på kandidatstadiet – "Klandrets väg, En studie i sufiernas malamatiyya-tradition" och "Mellan kontrovers och kommers, En studie i sufiernas *sama*-tradition" – har hon förberett sig för vetenskaplig forskning om islamisk mystik. Fr.o.m. den 6 juni 1995 och en månad framåt vistades hon vid SFII för inledande kontakter med *Melami-skolan* i Istanbul. (*Melami* är en sekt sunni-dervisher, som genom sin likgiltighet inför islams yttre former, utsätter sig för allmänt "klander", *melamet* – därav namnet på sekten.)

Albrecht Hofheinz, doktorand i Mellanösterns historia vid universitetet i Bergen, vistades vid SFII i februari och mars 1995. Han hade tre syften med sitt uppehåll i Istanbul: 1. Att identifiera och samla material om *Idrīsıyya-* brödraskapets turkisk-albanska förbindelselänkar. – 2. Att, i samband med författarskap av en artikel för TDV *İslam Ansiklopedisi,* besöka İslam Araştırmaları Merkezi, "Islamiska vetenskapscentret", vid Türkiye Diyanet Vakfı i Üsküdar. – 3. Att köpa tillgängligt material om brödraskapen *ʿAlawiyya* och *Madaniyya* för Senter for Midtausten- og islamske studiar, Universitetet i Bergen. Tilläggas kan att Albrecht Hofheinz, trots sin ungdom, redan har publicerat ett imponerande antal artiklar.

Mircea Iliescu, doktorand vid Konstvetenskapliga institu-tionen, Stockholms universitet, var innehavare av det mindre stipendiet under hösten 1994. Som den andre gästen efter husrenoveringen tillbringade han november månad vid SFII. MI:s forskningsområde är senbysantinsk arkitektur. Med eget bildmaterial från Athos i Grekland som grund samlade MI kompletterande fotodokumentation i Istanbul.

Cand. phil. *Niels Peter Skøtt Jørgensen,* Århus, vistades, med början den 10 juni 1995, tre månader vid SFII. NPSJ är en av Nordens få hetitologer; hans forskningsområde är historisk topografi. Sin vana trogen visade han SFII:s bibliotek intresse. Jfr nedan under punkt 5, Biblioteket.

Doc. *Bengt Knutsson,* föreståndare. Fredagen den 22 juli 1994 intervjuades han av Lars Holl, Kammarrätten i Göteborg, om kulturkommunikativa aspekter på affärer med Turkiet. (I ett kontrastivt perspektiv utifrån BK:s erfarenheter från kulturkommunikation med arabvärlden.) – Måndagen den 14 och tisdagen den 15 november 1994 deltog han i en ämneskonferens i Göteborg mellan Rom-, Athen- och Istanbulinstituten. – Söndagen den 20 november 1994 föreläste han till ljusbilder inför Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänner. Temat var "Svenska

Forskningsinstitutet i Istanbul – brygga till T urkiet och Främre Orienten." – I samband med SFII:s årsmöte måndagen den 21 november 1994 berättade han om ombyggnaden av Dragomanhuset. – Inom föredragsserien *Fred i Mellemøstern* föreläste han tisdagen den 14 mars 1995 i Århus i Danmark. Ämnet var "Ordet fred och dets betydning i arabisk litteratur." Arrangör var Liberalt Oplysnings Forbund i Århus kommune. – T orsdagen den 15–lördagen den 17 juni 1995 medverkade han i konferens om temat Euro-Islam på Rönneberga kursgård i Lidingö, Stockholm. Skriftligt bidrag: "Islam and the West – tolerance and limitations. A theological remark." – BK har beretts tillfälle att presentera institutet och dess historia i en turkiskspråkig publikation utkommen sensommaren 1995. Publikationen, finansierad av svenska affärsföretag i Turkiet och producerad av Voice of Scandinavia AB, heter *İsveç Türkiye'de 1995*, "Sweden in Turkey 1995." BK:s bidrag bär titeln "İstanbul' daki İsveç Araştırma Enstitüsü: bilim ve kültür için bir toplantı yeri", "The Swedish Research Institute in Istanbul – a meeting-place for science and culture." (Ytterligare två humanistiska bidrag ges i samma nummer av generalkonsul Kaj Falkman och docent Karin Ådahl.) – I egenskap av arabist har BK rådfrågats i två sammanhang: bedömning av en palestinsk bok med titeln *Al-quds fi l-qalb*, "Jerusalem i hjärtat" (uppdragsgivare: Stefan Holmström, IM Lund); kollationering av arabiska transkriptioner i prof. Ulla Ehrensvärds artikel "Varjagernas hav i arabisk kartografi" (avsnitt i ett större internationellt arbete om Östersjön i kartologiskt perspektiv).

Tuula Kojo, Finland, SFII:s gäst under hela mars månad 1995, arbetade med översättning till finska av Orhan Pamuks bok *Kara Kitap.*

Ingrid Lexander, se nedan under Raija Öhrstedt.

Peter Liljenstolpe , doktorand vid Institutionen för antikens kultur och samhällsliv, Uppsala universitet, delade med *Patric*

von Schmalensee, Institutionen för arkitekturhistoria vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm, det mindre stipendiet för våren 1995. Som tidigare medlemmar i prof. Pontus Hellströms expeditioner till Labraynda var deras stipendieuppgift att söka rekonstruera portikerna på tempelterrassen i Labraynda. Det gemensamma arbetet förlades till månaderna mars och april 1995. Patric von Schmalensee tillbringade ytterligare en period vid SFII under maj och juni.

Dr. philos. *Marina Mundt,* Norge, tillbringade fyra veckor vid SFII under februari och mars 1995. Huvudsyftet med vistelsen var att komplettera material för en artikel om freskerna i en gravnisch i Kariye Camii (Grav E). Det kan också nämnas att MM den 14 mars gav ett föredrag på Orientinstitut der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Titel: "Übernommene Bilder: Zum Auftauchen nahöstlicher Vorstellungen in Heldensagen der Wikinger."

Carolina Sander, MA, Otto-Friedrich-Universität Bamberg, vistades vid SFII i i februari och mars samtidigt med Albrecht Hofheinz från Bergen. CS skriver sin doktorsavhandling om illuminerade handskrifter av den persiske poeten Ḥāfiẓ från den Safavidiska perioden (1501–1722). En del av dessa handskrifter (645 H.1010, 628 H. 1015, 629 Y. 93, 633 H. 1014, 634 H. 986, 635 H. 1009, 636 Y.94, 638 R. 944, 639 H. 1012, 641 R. 948, 643 E.H. 1650 and 647 Y. 5852) finns i Topkapı Sarayı. Syftet med CS:s vistelse i Istanbul var att knyta kontakter med relevanta myndigheter, att granska handskrifterna och att beställa mikrofilmer.

Patric von Schmalensee, se ovan under Peter Liljenstolpe.

Fil. kand. *Erik Sundberg,* Stockholm, var Turkiska statens stipendiat under läsåret 1994/95. I ett projekt kallat "Topos – tillstånd och platser" förenade ES historiskt, litteratur- och konstvetenskapligt, konstnärligt, fotografiskt och cinemato-

grafiskt kunnande. Det kan nämnas att han under två månaders tid åtnjöt egen ateljé på AKSANAT (Akbank Kültür Sanat Eğitim Merkezi) i Istanbul. Konstnären ES uppmärksammades av turkisk TV. Formellt knuten till Mimar Sinan-universitetet bodde ES på SFII från den 4 november 1994 och vårterminen ut.

Professor *Tord Olsson,* Lunds universitet, bedrev religionsantropologiska studier under juni och juli 1995 genom deltagande observation i Halveti Cerrahi-orden.

Författaren *Per Wästberg* och hans fru *Anita Theorell* var SFII:s gäster från den 8 april 1995 och en vecka framåt. För PW:s aktiviteter under vistelsen se ovan under punkt 2, Kalendarium, måndagen den 10 april 1995. (PW och ATh trivdes på SFII. En tid efter hemfärden till Sverige kom med posten PW:s bok *Bergets källa,* en roman om västgöten Wilhelm Knutson, på sin tid kallad "Afrika-Knutson".)

Raija Öhrstedt, mattkonsulent från Löddeköpinge, gästade SFII i juni 1995. Liksom tidigare åtföljdes hon av sin assistent *Ingrid Lexander,* Bjärred. Motivet för resan var att knyta forskarkontakter och att samla ytterligare bilddokumentation om turkisk mattkonst i Turkiet och den turkiska delen av Cypern. 18 filmrullar togs under resan. Detta bildmaterial ställer RÖ till Malmö Musei förfogande. RÖ planerar ytterligare en resa till museet i Kütahya, som har en depå med turkiska mattor. Till denna önskar hon tillgång. För studium krävs emellertid tillstånd från det Turkiska kulturministeriet. Inledande kontakter har tagits.

Anne Grete Öker, turkolog från Köpenhamns universitet, tillbringade, med början i februari 1995, sex månader vid SFII. Forskningsstipendiat hos Det Humanistiske Forskningsråd driver hon ett forskningsprojekt betitlat "Turkiska barns språkutveckling på turkiska i en dansk kontext." AGÖ är i Köpenhamn knuten till Carsten Niebuhrinstitutet.

4. Forskarservice m.m.

Turkiskspråkiga "forskarpass" utfärdade av SFII har visat sig vara till gagn för antikvetare på exkursion i Turkiet. Detta läsår har sådana forskarpass utställts för deltagare i professor Pontus Hellströms doktorandkurs i april 1995. (Jfr ovan under punkt 2, Kalendarium, måndagen den 17 april 1995.)

SFII har, liksom tidigare år, fungerat som akademisk filial i samband med tentamina i Uppsala universitets distansundervisning.

Som en service för turkiska studenter förmedlar SFII Svenska Institutets informationsmaterial för utländska akademiker som vill studera i Sverige.

5. Biblioteket

Sedan januari 1995 är fyra bibliotekarier från Svenska institutet i Rom i färd med att datorkatalogisera SFII:s bibliotek. Arbetet, som tillika innebär en omkategorisering enligt SAB-systemet, beräknas avslutat i och med utgången av detta år. Det leds av fil. lic. Eva Nylander; hennes medarbetare är Janet Mente, Valeria De Matteis och Donatella Zita. Två arbetsbesök i Istanbul har gjorts, lördagen den 14–torsdagen den 26 januari 1995 och torsdagen den 15–torsdagen den 29 juni 1995. Det avslutande arbetet jämte kataloginstallation äger rum i november 1995. Hela arbetsstyrkan kommer att vara på plats åtföljd av Svenska Rominstitutets tekniker David La Monaca. För detta syfte har en biblioteksdator inköpts av märket IBM PC330 6571. (En bärbar dator, en s.k. lap-top, har tidigare inköpts som arbetsredskap för bibliotekarierna.) David La Monaca kommer i ett nätverk att ansluta biblioteksdatorn – förhoppningsvis också tidigare existerande dator av märket Fox – till institutets PC laserskrivare. Vad beträffar tillämpningsprogram har bibliotekarierna arbetat med *Follet, Catalogue Plus,* rekommenderat av

Congress Library. (En känd privatskola i Istanbul, Koç Özel Lisesi – populärt kallad Koç School –, använder sig av samma program.)

Med hänvisning till preliminär information i *Meddelanden* 19, 1994, sid. 97, följer här detaljerad redovisning för accessionsförda böcker under tiden 1 juli – 31 december 1993. Sammanlagt antal: 1.036 (inkluderande böcker, särtryck, tidskrifter, kort). Av dessa utgör Åke Åkerströms samling 875 nummer. Genom köp förvärvades ytterligare ca 75 böcker och genom donation (bokgåva) och byte ca 80. Bokgåvor har mottagits från: Vemund Aarbakke, Jens Bartelson, Föreningen Svenska Atheninstitutets Vänner, J Habib Gerez, Ove Hansen, Cecilia Hennix, Åke Johansson, NP Skøtt Jørgensen, Orhan Koloğlu, İhsan Kutlu, Nationalencyklopedin, Statens Humanistiske Forskningsråd (København), Svenska Institutet, Türk Tarih Kurumu, T.C. Kültür Bakanlığı, samt utbildningsminister Per Unckel. Bland bytesinstitutionerna kan nämnas Das Deutsche Archäologische Institut, British Institute of Archaeology och Svenska Instituten i Athen och Rom.

Under 1994 och fram till 1 september 1995 har 573 nummer accessionsförts. Härav utgör bokdonationen från Gunhild Möllers bibliotek ca 220 nummer (jfr *Meddelanden* 19, 1994, sid. 97). Andra gåvor omfattar ca 130 nummer. Genom köp har förvärvats ca 100 nummer, genom abonnemang ca 70 nummer och genom byte ca 50. Bokgåvor har mottagits från: Antikbulletinen, Cecilia Beer, Magnus Berg, Claude Björk, Samir Boutani, Bernt Brendemoen, Byzantinska Sällskapet, Önver Cetrez, Das Deutsche Orient-Institut, Anne Ellingsen, Föreningen Svenska Atheninstitutets Vänner, Christer Gerding, Björn Holmér, Nils E Ihre, Tuija Impola, Lena Johansson, NP Skøtt Jørgensen, Lars Karlsson, Marina Mundt, Nationalencyklopedin, Bente Nikolaisen, Ann-Louise Schallin, Marit

Stålesen, Statens Humanistiske Forskningsråd (København), Anders Svensson, Syrianska Riksförbundet, Thomas Tottie, Wolfgang Undorf, Elisabeth Özdalga. Bytesinstitutionerna var för 1994 och 1995 samma som för 1993.

För insats i samband med accessionsföring och annat biblioteksarbete tackar SFII Niels Peter Skøtt Jørgensen.

6. Diverse aktiviteter

Som representant för Sveriges generalkonsulat har SFII:s föreståndare varit engagerad i diverse kulturprojekt. Dit hör *European Cultural Weeks* senhösten 1994, en gemensam satsning av Europeiska unionens medlemsstater i Istanbul. (Sverige, Norge och Österrike inbjöds att medverka som potentiellt blivande EU-medlemmar.) Sveriges kulturbidrag var en ljusbildsillustrerad föreläsning tisdagen den 29 november under temat "The Human Dimension – Swedish Conception of Industrial Design." Den gavs av Kerstin Wickman, Stockholm, lärare på Konstfack och redaktionsmedlem i tidskriften *Form*. Platsen för föreläsningen var Mimar Sinanuniversitetet.

SFII:s föreståndare var också med i förberedelsekommittén för *Istanbuls 7:e internationella kortfilmsdagar* (7. Uluslararası İstanbul Kısa Film Günleri) mellan den 20 och 25 februari 1995. Den hölls liksom tidigare år på Franska kulturinstitutet. Tisdagen den 21 februari visades den svenska filmen "Pappan som bakade prinsessor", producerad 1993 av Gunilla Ambjörnsson med Peter Östling som fotograf. Den turkiska titeln var: *Prenses, Baba, Büyücü ve siyah Kuş,* "Prinsessan, pappan, trollkarlen och den svarta fågeln."

Filmaren Hikmet Yenigün, den svensktalande regissören Mazlum Kiper och hans son Mufit Kiper förbereder för turkiska TV 2 en serie program om svensk-turkiska relationer genom

tiderna. Det samlande arbetsnamnet är *Mot norr i tiden.* SFII har kunnat stå till tjänst med passande litteratur: vikingaböcker, svensk orientalism (Karin Ådahl), Gunnar Ekelöfs dikter o.a. Till yttermera visso har institutets datorer ställts till programmakarnas förfogande för manusutskrifter.

Slutligen kan nämnas att SFII:s föreståndare under hela verksamhetsåret 1994/95 gav svenskundervisning av speciellt slag till Nilüfer Şener, en turkisk studentska med mångårigt vikingaintresse. Som textunderlag tjänade föreståndarens arabiskspråkiga föredrag om relationerna mellan vikingarna och Österlandet översatt från arabiska till svenska.

7. Donationer och bidrag

Föreningen Svenska Istanbulinstitutets vänner har genom en donation av 40.000 SEK möjliggjort för SFII att inköpa Svenska Generalkonsulatets förra tjänstebil, en Volvo 740.

Norska forskningsrådet har även detta år anslagit 50.000 norska kronor till driften av SFII. (Jfr ovan under punkt 2, Kalendarium, lördagen den 27 augusti 1994.)

8. Planerad verksamhet för året 1995/96

Närmast på programmet står en nordisk forskarkurs i bysantinologi mellan den 6 och den 22 oktober. Första veckan ägnas åt en rundresa i Anatolien, den andra åt Istanbul med omnejd. I samband härmed arrangerar SFII den 20 oktober fyra offentliga kortföreläsningar. Övergripande tema är *Aspects of the Queen of Cities.* Föreläsare och ämnen är som följer:

1. Dr. Karsten Fledelius, Köpenhamn: "Byzantium-Constantinople-Istanbul. Change and Continuity."

2. Univ. lektor Dr. Bente Kiilerich, Bergen, "The Arts of Constantinople in the Early Byzantine Period c. 325–500 AD."

3. Prof. Per Jonas Nordhagen, Bergen: "The Mosaics of the Great Palace and their Place in the History of Byzantine Art."

4. Prof. Øystein Hjort, Köpenhamn: "Aspects of Palaeologan Art."

5. Prof. Lennart Rydén, Uppsala: "Constinople and the End of the World."

Mellan den 8 och den 11 november arrangerar Forskningsrådsnämnden (FRN) i samarbete med SFII en tvärvetenskaplig konferens betitlad *Boundaries of Europe?*

Tisdagen den 28 november 1995 inleder professor Ulla Ehrensvärd en serie om tre gästföreläsningar. U.E., internationellt känd inom kartografins historia, har som övergripande tema valt *The Reality Represented in Early Maps.* De enskilda föreläsningarna är i tur och ordning betitlade "Mapping the Ancient World", "Christian Dogma and Arabic Science Reflected in Mediaeval Cartography" och "Surveyors of Sea and Shore".

Den stora händelsen våren 1996 kan sägas vara att SFII då får en vetenskaplig projektmedarbetare i *islamisk kultur.* Tjänsten, avsedd för en etablerad forskare, är tvåårig och på halvtid. Tanken är att tjänsten i islamisk kultur skall följas av andra projektledartjänster inom temata av intresse för SFII.

Professor Bo Utas, Uppsala, har, med finansiellt bidrag från SFII, planerat en forskarkurs om islamiska handskrifter för våren 1996. Bidrag för en annan forskarkurs vid institutet har sökts av Konstvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet.

Förutom gästföreläsningar våren 1996 föreligger redan detaljerat program för en kurs i minoritetsproblematik i september 1996. Arrangör är Statens Invandrarverk i samverkan med SFII. Tema: "Att behärska mångfald – utsikter och insikter från Istanbul." (Planering: Annika Belkert, SIV Utbildning, religionsvetare Bo Johansson och SFII:s föreståndare.)

1996 är vidare det år då SFII:s bibliotek, efter genomförd

inventering, klassificering och datorkatalogisering, förväntas ta ett rejält steg framåt vad gäller bokbeståndet.

Slutligen hoppas SFII att medel kan ställas till förfogande så att ett auditorium kan byggas på den inre gården. Två utformningsförslag föreligger, ett från arkitekt Chet Kanra och ett från SFII:s föreståndare. Det senare är byggnadstekniskt sett mera krävande men ger i gengäld 90 sittplatser i stället för 60.

Istanbul i oktober 1995

Bengt Knutsson

Föreningen Svenska Istanbulinstitutets vänner

Kansli: Kaptensgatan 12, 2 tr., 114 57 Stockholm
Postgiro: 9 97 52-8. Telefon 08-662 77 32; fax 08-665 31 33

Vänföreningens styrelse
Produktionschef Åke Björk
Professor Ulla Ehrensvärd, *ordf.*
Area manager Agneta Freyschuss, *skattm.*
1:e intendent Anette Granlund-Larsson
Departementssekreterare Ingelise Grunewald
Docent Asim Kurtoglu
Docent Michael Nordberg, *v. ordf.*
Professor Carl-Gustaf Styrenius, *sekr.*
Intendent Suzanne Unge Sörling
Departementsråd Fredrik Vahlquist
1:e bibliotekarie Lena Wester

Revisor
Bo Lindén

Revisorssuppleant
Lars Ljungh

Årsberättelse 1994

Styrelsen för Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänner får härmed avge verksamhetsberättelse för 1994.

Vid föreningens årsmöte den 18 maj 1994 på Medelhavsmuseet förrättades styrelseval. Omval skedde av ordföranden, professor Ulla Ehrensvärd, och av följande styrelseledamöter: produktionschef Åke Björk, bankdirektör Agneta Freyschuss, förste intendent Anette Granlund-Larsson, departementssekreterare Ingelise Grunewald, docent Michael Nordberg, museidirektör Carl-Gustaf Styrenius, intendent Suzanne Unge Sörling och förste bibliotekarie Lena Wester. Nyval skedde av tekn. dr Asim Kurtoglu och departementsrådet Fredrik Vahlquist.

Till revisorer omvaldes Bo Lindén med Lars Ljungh som suppleant, båda från TRG Revision. Till valberedningen omvaldes förste bibliotekarie John Rohnström och tekn. dr Jan Bröchner.

Styrelsen har under verksamhetsåret haft fyra protokollförda möten: den 24 mars, 18 maj, 13 september och 5 december. Inom styrelsen har Michael Nordberg fungerat som vice ordförande, Carl-Gustaf Styrenius som sekreterare, Suzanne Unge Sörling som vice sekreterare och Agneta Freyschuss som skattmästare.

Föreningen har under året haft följande programutbud: den 13 mars anordnades temadagen "Det litterära Istanbul". Vid årsmötet den 18 maj föreläste författaren Sigrid Kahle över ämnet

"H:S: Nyberg, Islam och Östrom". Den 20 november föreläste chefen för Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul, docent Bengt Knutsson, över ämnet "Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul – En brygga till Turkiet och Främre Orienten". Föreningens medlemsantal per den 31 december 1994 uppgick till 564 medlemmar.

Resultatet av föreningens ekonomiska verksamhet och den ekonomiska ställningen framgår av bifogad kassaberättelse och balansräkning. Något bidrag till Institutet har ej utgått under året utan styrelsen avser att göra en större satsning under 1995.

Stockholm den 20 mars 1995

Ulla Ehrensvärd *Carl-Gustaf Styrenius*

Svenska Forskningsinstitutet
i Istanbul
Meddelanden

Under redaktion av Gunnar Jarring och Ulla Ehrensvärd

Register 11/1986 – 20/1995

Tryckt med bidrag från Kungl. Patriotiska Sällskapet

Register för nr 1/1976 – 10/1985 ingår i nr 10/1985 sid. 155–202

INNEHÅLL

(med sammanfattningar på engelska)

11/1986. 92 s., ill.
Göran Börge: Till Harran
Ulf Abel: Rapport från den helige Sabas' kloster – ett stycke levande Bysans
Gunnar Jarring: Claes Brorsson Rålamb. 1600-talsresenär, diplomat och kulturpersonlighet
Dimitri Theodoridis: Ein latenter zentralasiatischer 'Herr der Winde'
Ali C.C. Ayral: Ett schabrak från Pazırıkgrav V
Ingvar Svanberg: Zigenare och andra lågstatusgrupper i Turkiet

12/1987. 147 s., ill.
Gunnar Jarring: Den första svenska översättningen från turkiskan och Kungl. translatorn Peter Rubens
Christopher Toll: Ståthållarens i Mokka gästabud
Eric von Post: Resa i Cilicien
Ingvar Svanberg: The Loplyks. A vanishing fishing and gathering culture in Xinjiang
Dimitri Theodoridis: 'Frühstück' im Türkeitürkischen und Aserbaidschanischen
Margareta Cramér: Rörstrandskakelugnar i Sultanpalats i Istanbul
Ulla Ehrensvärd: Dragomanhuset och Svenska forskningsinstitutet i Istanbul
Gunnar Jarring: Olof Landenius 1908–1987

13/1988. 104 s., ill.
Jan Olof Rosenqvist: Mirakelman i statens tjänst: om S:t Eugenios och det bysantinska i Trapezunt
Jitka Zamrazilová-Weltman: Turkisk litteratur. En översikt
Mats G. Larsson: Runklotter i Hagia Sofia
Christian Callmer: Adolf Barnekow. Adelsman och ämbetsman
Tord Hagen: Resa i västra Turkiet 23–31 augusti 1948
Björn Schylander: Demre. Antalya

14/1989. 112 s., ill.
Åke Holmberg: Svensk syn på turkarna och deras tro under två hundra år
Bernt Brendemoen: Den tyrkiske språkreformen
Ali C.C. Ayral: Mandalan i islamisk konst
Jitka Zamrazilová-Weltman: En ny minoritetsgrupp – turkar från Bulgarien
Dimitri Theodoridis: Qaraqat: Psychiatrisches in einem Gedicht von Gadā'ī
Peter von Busch: Hurra Hurra – Hurra Hurra!
Christopher Toll: Ännu ett arabiskt sigill med svenskt namn – Albrecht Elof Ihre i Konstantinopel 1824–1831
Agnes Geijer. In memoriam. – En svensk textilforskare av internationell rang. Av Greta Arwidsson

15/1990. 132 s., ill.
Ulf Abel: Från Hippodromen i Konstantinopel till Blasieholmstorg – om de venetianska bronshästarna
Sivert Lindblom & Ulla Ehrensvärd: Två bronshästars väg till Blasieholmstorg från Rottneros
Ove Hansen: Slangesøjlen og uskyldigt mistænkte
Ulla Ehrensvärd with contributions by Zygmunt Abrahamowicz: Two maps printed by Ibrahim Müteferrika in 1724/25 and 1729/30
Jitka Zamrazilová-Weltman: Some Comments on the Situation of Turkish Teenagers in Sweden
Ingrid Lundberg: Kulu – utvandrarbygd i Anatolien
Gunnar Jarring: Eric von Post. Diplomat och poet. Några minnesord

16/1991. 128 s., ill.
Alf Åberg: Svenskarna i Konstantinopel
Bernt Brendemoen: Det kosmopolitiska, nostalgiska Istanbul
Björn Engdahl: Kring Süleymans moské – kupolarkitektur och rum i Istanbul
Andreas Ådahl: Some Features of Libyan–Swedish Relations over 250 Years
Turkiska utrikesdepartementets förtjänstmedalj tilldelad Gunnar Jarring
Gunnar Jarring: Bengt Odhner 1918–1990

17/1992. 95 s., ill.

Wilhelm Odelberg: Sverige och den turkiska sjömakten

Ying Toijer-Nilsson: Selma Lagerlöfs resa till österlandet

Cem Taylan: Ömer Kavur's *Motherland Hotel* (Anayurt Oteli): the Novel and the Film

Paavo Roos: Från Tartu via Svenska palatset i Konstantinopel till Karien. Till 200-årsminnet av Otto Friedrich von Richters födelse

Ulla Ehrensvärd: A Pilgrimage to the Mausoleum of Mahmud al-Kashghari

Christopher Toll: Oscar Löfgren in memoriam

Reviews: H.E. Boeschoten, *Acquistition of Turkish by Immigrant Children* (1990). – A.J. Schaufeli, *Turkish in an Immigrant Setting* (1991). By Jitka Zamrazilová-Jakmyr

18/1993. 111 s., ill.

Solmaz Ünaydin: Address on the Occasion of the 70th Anniversary of the Proclamation of the Turkish Republic

Turkar som fått svensk identitet: Lütfi Özkök av Ludvig Rasmusson

Bernt Brendemoen: Orhan Pamuk og hans Svarte Bok

Elisabeth Piltz: Aya Sofya och den osmanska arkitekturen – förebild och motbild

Gunnar Jarring: C.G. Löwenhielm. Konstnär och diplomat i Istanbul 1824–1827

Reviews: *Modern Turkish Poetry.* Ed. by F. Kayacan Fergar (1992). – G. Jarring, *Stimulants among the Turks of Eastern Turkestan* (1993). – T. Koctürk-Runefors, *En fråga om heder* (1991). – B. Brendemoen & E. Hovdhaugen, *Tyrkisk grammatikk* (1992). By Jitka Zamrazilová-Jakmyr

19/1994. 116 s., ill.

Elisabeth Özdalga: Necip Fazıl Kısakürek: Heroic Nationalist in the Garden of Mysticism

Boel Matzner: "Österns must i mönstren"

Jitka Zamrazilová-Jakmyr: How Turkish Youth in Sweden spend their Free time

Stephen Turk Christensen: Historieskriveren Stefan Zweig

Symposier: Temadag: Det litterära Istanbul (Stockholm). — Culture and Society in ex-Socialist Countries (Ankara)

Reviews: R. Eyrumlu, *Turkar möter Sverige* (1992). – *Voices of memory.* Transl. by R. Christie & R. McKane (1993). – G. Gün, *På vägen till Bagdad* (1993). By Jitka Zamrazilová-Jakmyr

20/1995. 192 s., ill.
Jitka Zamrazilová-Jakmyr: Modern turkisk poesi
Birgit N. Schlyter: Sait Faik – en Istanbulflanör
Sait Faik: En trädgård. Övers. Birgit N. Schlyter & Anne-Marie Özkök
Elisabeth Özdalga: Veiling Banned and Imposed
Marie Carlson: Om matsymbolism i Anatolien
Gustav H. Karlsson 1909–1995

PERSON-, ORTS- OCH SAKREGISTER

Fet siffra före kolon anger volymnummer

Aarbacke, Vemund **19**: 88, 91
Aasen, Ivar **14**: 29
ABA, flygbolag **12**: 34
Abadan-Unat, N. **15**: 67
Abaka, mongolhärskare **18**: 51
Abbasid(er) **14**: 54; **20**: 55
Abbot **11**: 21–22, 28
Abd-er-Rahman Bediri, hadji sidi **16**: 93–96, 98, 100, 103; **17**: 13
Abdal, Pir Sultan **13**: 51; **19**: 76
Abdal(er) **11**: 68–70, 72–73, 76; **12**: 60–69, 78
Abdul Aziz **13**: 65
Abdülhakim Avrasi **19**: 15
Abdülhamit II **12**: 98, 100; **16**: 34; **17**: 23, 38
Abdülmecit **18**: 75
Abel, Ulf **11**: 18–28; **14**: 110; **15**: 5–34, 105; **18**: 107
Abraham, patriark **11**: 14; **20**: 75–76
Abrahamowicz, Zygmunt **15**: 46–49, 51–66
Absid **11**: 20, **18**: 68, 72–73
Abû Hanîfa **14**: 57
Abû 'l-Hassan 'Ali Al-Aş'arî **14**: 57
Abû Mansûr Muhammed Al-Mâturîdî **14**: 57
Abukir **17**: 20
Acı göl **13**: 85
Adams, John **16**: 86
Adana **11**: 72–73, 76; **12**: 32, 34–38, 41
Adel(-skap) **11**: 30; **13**: 59; **15**: 14; **17**: 17–18; **20**: 89
Aden **12**: 22, 27
Adevar, Halide Edip **13**: 36
Adiyaman **15**: 77
Administration **14**: 103; **15**: 77; **16**: 25, 32–33, 78, 81, 88, 92, 96, 98; **18**: 6, 93; **20**: 35–36, 42, 44–45, 52

Adolf Fredrik, kung **12**: 12, 22
Adrianopel **11**: 42; **15**: 55; **18**: 64, 75, 78
Adriatiska Havet **16**: 85, 107
Affär(slokaler) **12**:109–110, 118, 132; **13**: 69; **14**: 81; **15**: 78, 80; **16**: 46, 48, 66; **19**: 39; **20**: 64
Afghanistan **14**: 55, 72; **16**: 105–107
Afrika **14**: 11, 17, 23–25; **16**: 71, 95; **17**: 9, 26; **19**: 41. Se även *Nordafrika. Västafrika.*
Afrikan(er) **16**: 71
Afrodiasias **17**: 59
Afyon **13**: 85
Afyonkarahisar **13**: 88
Aga **12**: 23–24, 26; **17**: 59
Ağaca, Mehmet Ali **18**: 38
Agadēs **16**: 100, 102
Ağaoğlu, Adalet **13**: 40; **16**: 44; **18**: 21, 54
Aghib, handelshus, Livorno **16**: 103
Aghvan(er) **12**: 16
Agilkia **17**: 29
Agion Oros **11**: 18, 21
Agora **13**: 82
Agrell, Sven **16**: 10–11, 13, 16
Aguesseau, Henri François d' **12**: 20
Ahlat **14**: 72
Ahlberg-Cornell, Gudrun **17**: 84; **20**: 106–107
Ahmed I **12**: 23; **18**: 52, 76
Ahmed III **16**: 9
Ahmed Karamanli **16**: 75, 96, 99
Ahmed Paşa **13**: 30
Ahmed Pascha (Bonneval, C.A. de) **17**: 17
Ahmedi **13**: 28
Ahmedü'l-Kırımi, gravör **15**: 59
Ahmet Carpets & Kilims **17**: 87
Ahrbom, Nils **12**: 118
Ahrida-synagogan **16**: 22–23
Ainsworth, William Francis **17**: 59
Ajmatov, Čingiz **11**: 48, 51–52
Ak Kale **12**: 45–46
Akademi **13**: 21–22
Akathistos **11**: 24
Akay, Erdil K. **16**: 104–106
Akbal, Oktay **13**: 39; **18**: 8; **19**: 62–63, 65
Akın, Gülten **13**: 43; **20**: 21
Akkadisk **11**: 12
Akropol(is) **12**: 51, 54; **15**: 21; **17**: 60
Aksal, Sabahattin Kudret **20**: 20, 22
Aksaray, Istanbul **16**: 62, 68
Akvedukt **12**: 44; **13**: 86; **15**: 53; **16**: 8, 11; **20**: 112
Akylas **13**: 9
Aközer, Ali Sami **17**: 37
Alabanda **17**: 61
Alata **12**: 44
Alban(er) **11**: 66; **16**: 23; **19**: 42
Albanien **11**: 63; **18**: 32
Albanskt **11**: 36, 74 (språk)
Alberius, Anders **17**: 86
"Albertina", skepp **16**: 100
Aleppo **11**: 14, 16; **12**: 23
Alevi(ter) **11**: 66, 68, 73; **13**: 51–52; **14**: 80; **18**: 32; **19**: 35; **20**: 110
Alexander den Store **11**: 6, 10, 14; **12**: 40, 51; **13**: 28; **15**: 21, 23, 33
Alexander I, tsar **17**: 61
Alexander II, tsar **20**: 89
Alexandrette. Se *Iskenderum.*
Alexandria **12**: 23; **13**: 66; **16**: 48; **17**: 20, 28; **18**: 90
Alexios II **13**: 18, 20
Alexios III **13**: 11, 19–20
Alfabet **14**: 30–31, 46; **17**: 71; **18**: 27, 86; **20**: 8
Alger **17**: 9, 12
Algeriet **14**: 12; **16**: 70, 79–82, 99; **17**: 7, 9, 12, 26
Ali, kalif **14**: 64; **18**: 32

Ali bin Mahmud, Karamanli **16**: 95, 99
Ali Burghul **16**: 77, 89, 93
Ali Chogia (Hogia) Effendi, hadji **12**: 12; **16**: 94
Ali Macar Reis **15**: 54
Ali Pascha (= Henrik V. Kuyl) **16**: 13
'Ali Šīr Nawā'ī **11**: 47; **13**: 30
Ali, Sabahattin **13**: 37
Alinda **17**: 61
Alkohol **15**: 70; **19**: 44–45
Allah **13**: 28; **14**: 48, 50, 56, 58, 60–61, 64; **18**: 24, 32, 37, 54, 56, 59; **19**: 15, 22; **20**: 43, 49–50, 67, 72–74, 76, 80
Allard, Nils Urban **12**: 126; **15**: 52
Alliance Israélite Universelle **16**: 29, 34
Allitteration **13**: 25, 50; **19**: 26
Allmosa **20**: 50
Almanacka **12**: 28, 31; **20**: 65
Almgren, Bertil **12**: 120
Almqvist & Wiksell International **13**: 99
Almström, Karl-Erik **12**: 87
Almström, Robert **12**: 87–88
Alpacka **17**: 27–28
Alpay, Şahin **15**: 70, 72
Alstadt, Audrey **19**: 68
Altai **12**: 57; **14**: 72
Altaiskt språk **14**: 76
Altan, Çetin **13**: 40
Altare **11**: 10; **13**: 80
Althin, Margit **12**: 124, 135
Althin, Torsten **17**: 22
Altınel, Şavkar **18**: 23; **20**: 23–24
Altıok, Metin **20**: 21, 23
Amban **12**: 70
Ambassad **11**: 30, 40, 42; **12**: 9, 105–106, 109, 113–114, 126; **14**: 93; **15**: 87–88; **16**: 14, 16, 32, 74, 88, 94, 99–100, 104; **17**: 12, 36; **18**: 102
Ambassadör **11**: 35, 39, 41–42; **12**: 8, 11–13, 18, 114–116, 118, 122, 124, 133–134, 136; **13**: 36, 66; **15**: 44, 55, 84, 88; **16**: 7, 12–14, 16, 75, 92–94, 101, 104–108; **17**: 10, 12–13; **18**: 5, 78, 80; **20**: 9
Ambrosianabiblioteket, Milano **17**: 74–76
(The) American Research Institute in Turkey **18**: 93
Amerika **12**: 42; **13**: 90; **15**: 46, 53; **16**: 23. Se även *USA*.
Amerikan(skt) **12**: 57, 98, 137; **14**: 26; **16**: 74, 79, 82, 84; **17**: 11, 28, 33–34, 45; **18**: 54; **19**: 13, 44, 59; **20**: 38
Amiral **12**: 23; **15**: 46, 53–54; **16**: 99; **17**: 7 9, 11–12, 18–19, 21
Amiralitetskollegiet **17**: 16
Amman **15**: 51
Amr b. Ubayid **14**: 57
Amsterdam **15**: 54
Anacapri **17**: 7
Anakoret **11**: 18. Se även *Eremit*.
Anamur **11**: 68; **12**: 38, 46
Anatolien **11**: 66, 68, 70, 72–73, 76, 79; **12**: 33, 55; **13**: 6, 8, 14, 27, 36, 56, 76, 82, 90; **14**: 31, 65, 75, 77, 87; **15**: 56, 60, 74, 77, 83, 98; **16**: 17–18, 21, 44; **17**: 5; **18**: 31, 37, 56, 74, 94; **19**: 32–33, 35; **20**: 1, 58–85, 110, 124
Anatolisk **11**: 36, 77; **12**: 84; **13**: 27–28, 37; **14**: 35; **15**: 76, 81, 104; **17**: 55, 58; **18**: 73–74; **19**: 7; **20**: 7, 18, 57
Anav **14**: 67
Anckarloo, David **17**: 17
Anday, Melih Cevdet **13**: 42, 44–45, 47; **19**: 73; **20**: 13–14
Andenäs, Ulf **18**: 103
Andersen, Hans Christian **16**: 17-18
Andersen, Øivind

16: 115
Andersson, Anita **11**: 77, 81–83; **18**: 108
Andersson, Christoph **15**: 69, 71; **19**: 48
Andersson, Maria **18**: 90
Andersson, Ulla-Britta **18**: 92, 94, 96–97; **19**: 86
Andrén, Carl-Gustaf **14**: 100, 104; **16**: 115
Andronovokultur **11**: 53
Aneer, Gudmar **19**: 88
(Gunvor & Josef) Anérs stiftelse **17**: 84, 90
Anger, Per **12**: 118
Anglosachsisk **13**: 37; **14**: 80; **20**: 13, 21
Animis(-m) (-ter) **11**: 51; **13**: 26
Ankara **12**: 32, 34, 37, 55, 113–114, 116, 118, 133; **13**: 76, 101; **15**: 52, 76, 78, 81, 85, 87, 98; **16**: 104; **18**: 77; **19**: 66, 82–83, 88, 97–101; **20**: 42, 63, 108, 110
Anna Komnena **17**: 83, 94
Annons(er) **16**: 39, 44
Antalya **11**: 73; **12**: 38; **13**: 85–88, 93–94; **14**: 105; **15**: 87
Anthemios från Tralles **18**: 70–71
Antigoni **16**: 42
Antikviteter **13**: 65, 73, 76; **14**: 6; **17**: 58, 62
Antikvitetskollegiet **11**: 30
Antiochia **17**: 56
Antiochos **11**: 8, 10
Antisemit **20**: 39
Anti-Taurusbergen **11**: 8; **12**: 36, 39
Antonius, abbot **13**: 16
Antoninus Pius **15**: 24
Antropolog(er)(-i) **11**: 64; **12**: 66, 113; **18**: 84; **19**: 15, 66; **20**: 51, 56, 58–63, 66–68, 70–71, 84–85
Antwerpen **15**: 54
Anundsdotter, Pia **19**: 84; **20**: 99–100, 102, 104
Anvari Suhaili **12**: 6
Anville, J.B. d' **15**: 57
Apaydın, Talip **13**: 39; **20**: 21
Apollon **11**: 10–11; **15**: 42, 45
Apostel **12**: 48, 50; **18**: 68, 74; **20**: 49
(Heliga) Apostlarnas kyrka, Konstantinopel **18**: 74
"Apoyevmatini", tidning **16**: 37–39
Arab(-er)(-iskt) **11**: 8, 16, 21, 77–79; **12**: 23, 27, 34; **13**: 5; **14**: 8, 10, 23–24, 26, 56; **15**: 9, 51, 54; **16**: 12, 95, 99; **17**: 6, 65, 68, 73–77; **18**: 24, 31–33, 62, 64; **19**: 36, 42; **20**: 49
Arabesk **14**: 55, 64
Arabhisar **17**: 61
Arabien **12**: 19, 22–23, 27–29, 31; **14**: 25; **15**: 56; **16**: 15; **17**: 75, 77
Arabisk skrift **13**: 29, 36; **14**: 93–95; **15**: 54; **16**: 25, 83; **17**: 71; **18**: 56; **20**: 8
Arabiskt språk **11**: 12, 16; **12**: 6, 8–9, 11, 14, 16–18, 22, 27; **13**: 26, 28, 36, 47, 53; **14**: 8–9, 18, 29–36, 38–40; **16**: 13–14, 29, 96; **17**: 75, 83, 86; **18**: 105; **19**: 21; **20**: 5, 9, 25
Aralsjön **15**: 60
Arameiska **17**: 77
Arap(lar) **11**: 73
Archimandrit **11**: 20, 28
Archontaris **11**: 22
Are, väring **13**: 55–58; **17**: 6
Argan **12**: 81
Argonaut(er) **13**: 8
Arhan, Sabahattin **15**: 105
Arif, Ahmet **20**: 18
Aristoteles **14**: 50, 56
Arkeolog(er)(-i) **11**: 10, 16; **12**: 41–42, 113–114, 120, 129, 134–135; **13**: 66, 74–75, 80, 98, 100; **14**: 6; **15**: 32, 34; **18**: 93, 95, 105; **19**: 86
Arkitekt(er) **12**: 92, 95, 100, 105, 109–110,

112–113, 118, 130, 132; **13**: 98, 101; **14**: 7, 105; **16**: 11, 13, 55; **18**: 64, 70–72, 74; **19**: 85; **20**: 46, 99
Arkitektur **11**: 16, 77, 79, 81-82; **12**: 98; **14**: 47, 73; **15**: 13, 79; **16**: 13, 18, 42, 48, 54–69; **18**: 61–76; **20**: 38, 105, 117
Arkiv **11**: 18; **12**: 113; **15**: 34, 52, 66; **16**: 71, 73–74, 76, 95; **18**: 102
Arkont **11**: 22
Armé **11**: 6, 12, 14, 39 40, 79, 81; **13**: 33, 81; **14**: 9, 16, 34; **15**: 26; **16**: 78, 89; **17**: 12, 15
Armémuseum, Stockholm **11**: 77, 79, 81–82, 89; **18**: 108
Armenien **15**: 21; **16**: 21
Armeni(-er)(-skt) **11**: 8; **12**: 46; **13**: 8, 16, 47, 52, 81; **14**: 12, 48, 64–66; **16**: 12, 17 18, 20–22, 25, 27, 29, 32–35, 38–40, 42, 44, 46, 48, 52; **18**: 72; **20**: 113–114
Armeniskt språk **11**: 70; **16**: 29, 38
Arnavutköy **16**: 34
Arne, Ture J. **12**: 113; **17**: 11
Arnold, Hermann **11**: 70
Arnstberg, K.-O. **19**: 36
Aron **14**: 94
Arrhenius, Birgit **15**: 95
Arsenal **17**: 18, 20–21
Artesisk brunn. Se *Brunn.*
Artilleri **16**: 84, 93
Artillerimuseum, Stockholm **11**: 81
Artvin **12**: 84
Aruz **13**: 26, 29, 32, 34, 41, 51; **20**: 5, 7–9, 11, 25
Arwidsson, Greta **14**: 97–98
Asanaliev, U. **12**: 79
Asbest **16**: 6
Aşçı, Arif **20**: 108, 115
"Ascension", ostindiefarare **12**: 22
Asea Brown Boveri **15**: 99
Aserbeidjanska **12**: 82–86
Asgård **16**: 5
Asena, Orhan **13**: 44
Ashkenazi **16**: 29, 52
Âşık **13**: 49–51; **20**: 6
Asklepi(-eion)(-os) **13**: 80
Askeri Müze, Istanbul **11**: 77
Asketism **11**: 18; **13**: 11
Asp, Per Olof von **17**: 18
Aspendos **13**: 86–87
Asper **13**: 9
Asplund, Johan **19**: 22–23
Assonans **13**: 25
Assuan(-dammen) **17**: 29–30
Assyrier **11**: 8, 12; **15**: 67; **19**: 35, 70; **20**: 104, 114
Assyriologi **12**: 118
Astley, Thomas **12**: 20
Astrolab **15**: 51
Astrolog(er) **15**: 52
Astronom(-er)(-i) **13**: 21–22; **14**: 65; **15**: 52, 55
Ataç, Uluhan **19**: 85
Ataseven, Ilhan **18**: 92, 97; **20**: 93, 99–100, 108, 110, 115
Atatürk, Mustafa Kemal **12**: 121; **13**: 36–37, 81; **14**: 29–32, 34, 40, 44, 46; **15**: 88; **16**: 37, 107; **17**: 5, 46, 50–51; **18**: 5–6, 27, 32, 55; **20**: 8, 40
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksel Kurumu **14**: 40, 42, 45–46
Atatürk Kültür Merkezi **18**: 93
Atatürkbron, Istanbul **16**: 5
Ateism **11**: 45; **14**: 27; **19**: 57
Athen **11**: 63; **12**: 119; **13**: 66, 69; **15**: 21, 23, 40; **16**: 115; **17**: 27, 38, 40; **20**: 108
Athen-institutet **12**: 119–120, 122, 128; **14**: 102, 104; **15**: 104; **17**: 90; **18**: 91, 104; **20**: 94–95, 102, 105, 108, 117, 122

Athos (-kloster) **11**: 18, 25
Atılgan, Yusuf **17**: 41, 46, 52–55
Atlanten **17**: 9, 11, 26; **19**: 52, 58
Atlas **15**: 54–56
Atlas Copco (Ticaret) **11**: 88; **12**: 127, 137, 142–143; **13**: 98; **14**: 106
Atombomb **12**: 81
Atomfysik **14**: 50
Atrium **11**: 21, 25
Attalos **13**: 80
Attila **11**: 78
Attisk **15**: 16
Audiens **11**: 38, 40–42; **16**: 7, 10, 14–16, 92–93; **20**: 113
Augustus, kejsare **15**: 24
Avicenna (Ibn Sina) **14**: 56
Axelsson, Sun **19**: 98
Aya Sofya **13**: 54–58; **14**: 23; **15**: 19; **16**: 6–7, 9, 11–13, 16; **17**: 6, 38; **18**: 61–76; **19**: 7, 53
Ayaş **12**: 44
Ayata, Celal **17**: 86
Ayatekla **12**: 51
Aydın **13**: 83
Ayhan, Ece **20**: 17
Aypar, Fatma **16**: 114; **17**: 85; **18**: 92; **19**: 84
Ayral, Ali C.C. **11**: 53–62; **13**: 97; **14**: 47–72
Ayran **12**: 36; **20**: 80
Ayvalık **13**: 79
Azeri **13**: 26, 28, 30; **19**: 70
Azov(-ska sjön) **15**: 53, 58, 66

Baalbek **17**: 36
Bab al-Mandib **12**: 27–28; **17**: 75
Babylon **19**: 56
Babyloni(-er)(-sk) **11**: 12; **18**: 71
Backman, Gunnar **18**: 89
Bad(hus) **16**: 8, 15, 24. Se även *Termer.*
Badmästare **16**: 23
Baedeker **12**: 43, 55
Bagare (bak) **16**: 23; **17**: 71; **20**: 65, 68–69
Bagdad **11**: 36, 78; **12**: 34; **16**: 108; **17**: 68; **19**: 76
Bageri **11**: 20, 22
Bahriye **19**: 13
Bakî, Mahmud **13**: 31, 47
Bakillanî **14**: 57
Balancell **17**: 9
Balasaghun **13**: 26
Balat **16**: 28-29
Balbōa, Vasco Nuñez de **19**: 52
Baldwin, James **18**: 12
Balık Pazarı **16**: 46–48
Balıkesir **13**: 78–79
Balkan **11**: 38, 44, 63, 66, 76; **13**: 5; **14**: 12, 75–78; **15**: 53, 58, 67, 69; **16**: 23; **17**: 26, 90; **18**: 32, 64; **19**: 35, 42, 70
Balpınar, Belkis **17**: 93
Baltisk **16**: 13
Balutchistan **15**: 53
Bandırma **13**: 77–78
Banghāzi (Benghāzi) **16**: 85, 102
Bank(ir) **13**: 81; **16**: 49; **19**: 14, 38
al-Banna, Hasan **19**: 21
Barbaresk(-er) (-staterna) **12**: 13; **16**: 78–79, 81, 84–85, 88; **17**: 6–7, 9–13, 26
Barbarossa-borgen **17**: 7
Barkenbom, översättare **12**: 16–17
Barnekow, Adolf **13**: 59–75
Barnekow, Kjell Henrik **13**: 59
Barsghān **17**: 66–67
Barthes, Roland **17**: 53
Basalt **12**: 41, 54
Basar(er) **12**: 23; **13**: 69, 87, 89; **16**: 8, 16–17, 29, 46–48, 54, 62, 68–69; **17**: 40; **18**: 75
Başaran, Mehmet **20**: 21
Basileios II **13**: 13, 19
Basilika **13**: 80, 84; **18**: 61, 71
Baskiskt språk **14**: 32
Basra **14**: 54
Bastion **11**: 17
Batalj(-formering) **17**: 19
Batur, Enis **18**: 47, 60; **20**: 22–23
Baudelaire, Charles

14: 47; 18: 13
Baxton, James 19: 88
Bayburt 13: 14–16
Baydur, Mehmet 12: 124
Bāyezid II 15: 43; 18: 74
Bayezidiye-moskén 18: 73–74
Baykan, Sema 16: 114; 17: 85; 18: 92, 96
Baykurt, Fakir 13: 38, 40
Baysan, Selahattin 19: 38, 44, 49
Becati, G. 15: 26
Beckett, Samuel 18: 10–13
Beck-Friis, Lave 13: 64
Bediri, släkt 16: 98
Beduin(er) 14: 10; 16: 80; 17: 29
Befästning 16: 6
Begravning 11: 5; 12: 27–28, 78; 16: 17; 19: 8; 20: 82
Begravningsbyrå 16: 48
Behram, Nihat 20: 19, 24
Behramoğlu, Ataol 20: 19, 24
Beijing (Peking) 12: 81; 17: 64, 67
Beirut 16: 46; 17: 36
Beisembiev, Timur K. 19: 68
Bej (beg) 12: 70, 76; 16: 80; 17: 7, 11
Bektaşi 13: 51; 18: 32–33, 56, 60
Belgien 20: 24
Belgrad 15: 53
Belh 14: 54
Belkis 13: 86–87
Beller-Hann, Ildiko 19: 68
Bellini, Gentile 15: 8–10, 33, 18: 66–67
Bellman, Carl Michael 16: 93; 17: 13
Bender 14: 5, 92; 16: 9, 12–14, 16; 17: 13–17; 18: 78
Benfey, Theodor 12: 5
Bengtsson, Frans G. 13: 57
Bennerstam, Hanns R. 19: 38, 44, 49
Benzelius, Henric 12: 10; 16: 14; 18: 78
Berfe, Süreyya 20: 19
Berg, Magnus 18: 90, 92, 97
Berg, Rikard 19: 82
Bergama 13: 80
Bergemann, J. 15: 20, 24
Berger, Albrecht 17: 87
Berggreen, Brit 16: 115
Berggren, Guillaume (Wilhelm) 16: 49; 17: 39; 18: 104
Berggren, Jacob 14: 9–10
Berghaus, Heinrich 14: 15
Bergius, Peter Jonas 16: 94
Berglund, Bengt 12: 126
Bergman, Ingmar 17: 41
Bergman, Jan 15: 95
(P.G.) Bergmans konstgjuteri 15: 35, 39–40
Bergson, Henri 14: 48
Bergström, Per 11: 87
(Magn.) Bergvalls stiftelse 17: 84, 91
Berk, Ilhan 13: 43, 47; 20: 16
Berlin 12: 129; 13: 80; 14: 22; 15: 85; 16: 7; 17: 75; 20: 86–87
Berman, Paul 18: 23
Bernadottebiblioteket, Stockholm 12: 32, 56
Berndal, Bo 12: 128; 14: 110
"Beş Sanat", tidskrift 18: 8
Besalel 11: 20
Beşiktaş 18: 93
Beskattning 17: 10
Beskickning. Se *Ambassad. – Konsulat. – Palais de Suède*
Beskow, Bo 12: 124
Bessarabien 16: 9, 16
Bessarion, kardinal 13: 8
Bessé, Alfred de 14: 15–16
Betlehem 11: 18, 28
Betuel 11: 14
Beyatlı, Yahya Kemal 13: 41; 20: 9
Beyazit, Istanbul 16: 55
Beylerbeyi 19: 7
Beylik 13: 27

Beyoğlu, Istanbul **15**: 99; **16**: 48, 50, 52; **18**: 8; **19**: 15, 61, 65; **20**: 29, 33
Bibeln **11**: 14, 17, 78, 81; **14**: 6–7; **16**: 34; **17**: 74–76; **20**: 43
Bibliofil **20**: 87
Bibliografi **12**: 5, 20; **18**: 85, 104
Bibliotek(-arie) **12**: 114, 118, 121–125, 127, 134–135, 143; **13**: 80–81, 99, 101–102; **14**: 106; **15**: 52–54, 58, 66, 99; **16**: 15, 96, 113–114, 118; **17**: 65, 71, 73–75, 77, 84–85, 90–91; **18**: 75, 90, 92–93, 95, 102–104; **19**: 37, 45, 48, 90, 92, 97–98, 101–102, 110; **20**: 94–95, 100, 103, 105, 117, 121–123, 125
Biblisk **14**: 6–7
Biby **15**: 104; **18**: 79; **20**: 106
Bidpai **12**: 5, 11, 16–18
Bi(kupa) **11**: 14; **16**: 17
Bilbaşar, Kemal **13**: 38
Bild(-förbud)(-strid) **16**: 12–13; **18**: 68, 73
Biografi **13**: 32, 50; **17**: 66, 76; **18**: 47, 66; **19**: 7, 14
Birecik **11**: 5–8, 12, 14, 17; **12**: 113
Birinci Yeni **18**: 82
Birka **14**: 97
Birsel, Salah **20**: 22–23
Bishop Hill (Biskopskulla) **12**: 137
Biskop **11**: 78; **14**: 7; **16**: 21
Bitlis **19**: 6
Bizerte **17**: 9
Björk, Åke **14**: 110; **18**: 95, 108
Björkman, Walther **12**: 116
Björn **11**: 72
Björnförare **11**: 71, 76
Björnstierna, Oscar Magnus **12**: 109
Björnström, Herman **13** : 63
Björnståhl, Jacob Jonas **12**: 128; **14**: 7; **16**: 15
Blake, Robert **17**: 9
Blandäktenskap **16**: 46
Blasieholmstorg, Stockholm **15**: 1, 5, 33–41
Blaeu, Joan **15**: 54–55
Blessingh, L.G. **16**: 99
Blichfeldt, Jan-Olaf **11**: 87; **12**: 141
Blixt **17**: 17, 26
Blockad **16**: 78, 81, 84, 89
Blod **11**: 72; **16**: 34; **20**: 73–74
Blomé, Börje **17**: 86; **18**: 95
Blomqvist, Jerker **15**: 95
Bluestone, George **17**: 43
Blå moskén, Istanbul **15**: 42, 45; **16**: 7; **19**: 7
Bodrum **18**: 105; **20**: 16
Boeschoten, Hendrik E. **17**: 78
Boëthius, Axel **12**: 122, 135
Bokförläggare **12**: 5; **13**: 37; **18**: 23
Bokstav(-stäver) **12**: 27; **14**: 77–78, 93; **16**: 34; **17**: 16; **18**: 30–33, 38, 43, 45, 48, 56, 59
Boktryck(are)(-eri) **12**: 5; **13**: 32; **15**: 46, 56; **16**: 13, 25; **18**: 78
Bollspel **17**: 29
Bologna **15**: 53
Bolsjevik(er) **19**: 57
Bolu **11**: 70; **16**: 23
Bolu, Turgut **12**: 124
Bombardemang **16**: 37, 84; **17**: 9, 12
Bomull **11**: 72, 81–83; **12**: 34, 36–37, 41, 51; **13**: 80; **16**: 102; **19**: 33
Bonde **11**: 34, 46, 51, 63–64, 73, 77–79; **12**: 51, 59, 69, 75; **13**: 14; **14**: 14; **15**: 77; **16**: 17, 95; **17**: 24, 27, 31–32, 40; **19**: 57; **20**: 39, 65
Bonneval, Claude Alexandre de (Ahmed Pascha) **17**: 17
Bonvalot, Gabriel **12**: 66, 76–77
Boratav, Pertev Naili **11**: 73
Borg **12**: 32, 34, 46; **13**: 80–81, 88; **16**: 6;

85, 92; **17**: 60–62
Borg, Eskil **16**: 74
Borgenär(er) **14**: 92; **16**: 14; **17**: 17
Borneman, Johan Aron af **17**: 18–20, 26
Bornu, Nigeria **16**: 71
Boskapsskötare **11**: 63; **15**: 76
Bosnier **16**: 18; **19**: 42
Bosporen **12**: 107, 113; **13**: 32, 66, 71, 97; **14**: 17, 26; **16**: 5, 8, 34, 61; **17**: 5, 40; **18**:80–81; **19**: 7, 14, 63–65
Bosporen-bron **20**: 77
Boström, Anna & Tore **12**: 124, 126, 135
Boström, Christoffer Jacob **13**: 62
Botanist **11**: 65
Bottarlini, arkitekt 1803 **12**: 110–111, 132; **20**: 99
Boucher, François **12**: 22
Boulevard **12**: 34; **13**: 59, 77; **16**: 62, 68
Boyd, Michael **17**: 52–53
Bozok, Husamettin **20**: 24
Braad, Chr. Henrik **12**: 28
Brahe, Tycho **15**: 56
Brahma **14**: 26
Branting, Agnes **14**: 97
Bratislava **16**: 7
Brendemoen, Bernt **14**: 29–46; **15**: 95; **16**: 17–53; **17**: 86; **18**: 21–60, 85, 98; **19**: 61, 64, 89; **20**: 116
Brigg **17**: 9–11
Brincken, Anna Dorothee von den **15**: 54
Brindisi **17**: 28
Brittiska imperiet **19**: 58
Bro **11**: 6, 8; **12**: 34, 51; **13**: 78; **17**: 35; **18**: 52; **20**: 77
Brodsky, Joseph **18**: 10, 12
Broecke, Pieter van den **12**: 28
Brokadpåse **11**: 42–43
Bronsålder **12**: 41; **17**: 5
Bruijn, J.T.P. de **17**: 86
Brumana **17**: 36
Brun, Richard **12**: 141
Brunet, J. Ch. **12**: 20
Brunn **11**: 14; **14**: 5; **15**: 33, 36; **17**: 36; **18**: 37, 43, 58, 74
Brunnsåker, Sture **12**: 122, 135
Brussa (Bursa) **13**: 28, 71, 78, 88–89; **16**: 11, 21–22; **17**: 40; **19**: 29, 33
Bryer, Anthony **13**: 6–7
Bröd **13**: 11; **16**: 34; **17**: 71; **20**: 65–69, 71–72, 82
Bröllop(-sfest) **11**: 73; **12**: 76–78; **13**: 72; **14**: 91; **15**: 50, 80; **19**: 30, 32; **20**: 67, 76
Brömsebro **11**: 30
Budapest **17**: 94
Buddha **14**: 26; **17**: 65
Buddhism **13**: 26; **14**: 20, 25, 50, 65; **17**: 64
Bukarest **12**: 137
Bulgar(er)(-isk) **14**: 73–75, 78–81; **16**: 17, 20, 23; **19**: 34–35
Bulgarien **11**: 63; **13**: 77; **14**: 73–82; **16**: 106; **19**: 46, 48
Bulgariskt språk **14**: 77–78, 81
Bunaltı **13**: 39, 43
Burdur **13**: 85
Burgaz **16**: 42; **20**: 30
Burhaneddin, Kadı **13**: 28
Burnus **11**: 12
Bursa (Brussa) **13**: 28, 71, 78, 88–89; **16**: 11, 21–22; **17**: 40; **19**: 29, 33
Burslan, Kivameddin **14**: 54
Burström, Pehr Niclas **16**: 92
Busch, Peter von **14**: 90–92
Butor, Michel **15**: 33
Buyati, Hamed Sherif **16**: 103
"Büyük Doğu", tidskrift **19**: 9–10, 15, 18–19
Büyükada **16**: 42–44
Büyükdere **13**: 71; **18**: 81
Byggmästare **17**: 18, 20
Byggnadsarbetare **11**: 72

Byggnadsstyrelsen **11**: 87; **12**: 110–112, 116, 118, 120–122, 126-128, 134–135, 142; **13**: 98, 101; **15**: 97; **16**: 114; **17**: 85; **18**: 92, 95
Byggnadsteknik **11**: 77
Byron, George Noel Gordon **15**: 26, 33
Byråkrati **16**: 32
Bysans **11**: 18, 28, 63, 76; **15**: 13, 19–21; **16**: 6; **17**: 83, 94; **18**: 51, 61, 64, 73–74; **19**: 54–56, 59
Bysantin(-are)(-sk) **11**: 8, 18, 20, 25, 28; **13**: 81, 84; **15**: 9, 19, 33; **16**: 18, 20–22, 27; **18**: 42, 61–62, 64, 66, 72, 76; **19**: 54, 65, 74; **20**: 86, 89, 105, 112
Bysantinsk tid (rike) **12**: 44, 46, 55; **13**: 5–7, 10–11, 19, 24; **16**: 20, 42; **17**: 6; **19**: 51, 55
Bysantinskt stipendium (KVA) **17**: 18
Bysantinolog(i) **12**: 134; **20**: 86, 124
Byxor **11**: 78; **17**: 28
(De) Båda Sicilierna **15**: 59; **16**: 87
Båstad **15**: 85
Båt **11**: 41; **12**: 63, 67, 74–75, 78; **13**: 32; **16**: 7–8, 10, 13; **17**: 28–31; **18**: 52; **19**: 14. Se även *Fartyg. - Skepp.*
Bärare (hamal) **16**: 23; **20**: 100
Bärstol **17**: 30
Bödel **11**: 72; **14**: 10; **16**: 9
Bödtker, Berndt Anker **13**: 66
Bön **11**: 24, 49; **12**: 27, 78; **15**: 44; **17**: 70, 76; **18**: 30, 66, 74; **19**: 8, 46; **20**: 45, 50, 54, 79, 81–82
Böneutropare **17**: 36
Börge, Göran **11**: 5–17; **18**: 107

Çağatay , Kari **17**: 85; **18**: 92
Calabria, Lorenzo di **15**: 55
Callmer, Christian **11**: 29; **13**: 59–75; **14**: 5
Çamlıbel, Faruk Nafiz **13**: 41; **20**: 8
Camões, Luís de **20**: 87
Camus, Albert **13**: 39
Canaletto, Antonio **15**: 9, 33
Çankaya, Ankara **12**: 32
Canova, Antonio **15**: 26
Cansever, Edip **13**: 43; **20**: 16
Caracalla **11**: 14
"Carlberg", skepp **16**: 100
Carl(e)son, Edvard **12**: 6, 8–9; **14**: 6; **16**: 14; **17**: 17; **18**: 78
Carlson, Marie **13**: 98; **20**: 1, 58–85, 93
Carpini, John de Plano **12**: 57
Carrhae. Se *Harran.*
Carriera, Rosalba **15**: 31
Cartoceto **15**: 24, 33
Cathcart, James Leander **16**: 79
Cebriyye **14**: 54, 58
Cederberg, Carl **20**: 87
Cederström, O. Rudolf **16**: 99; **17**: 11
Çelebi, Asaf Halet **20**: 12, 15
Çelebi, Evliyâ **13**: 32; **15**: 58, 61; **18**: 64, 75
Çelebi, Kâtib (Mustafa bin Abdullah) **15**: 55–57
Çelebi, Süleyman **13**: 28
Çelebi Kömürciyan, Eremia **16**: 34
Çelik, Müslim **20**: 21
Çelik, Nevzat **20**: 23
Céline, Louis-Ferdinand **18**: 21, 54
Celsing, Fredrik von **15**: 104; **18**: 94; **20**: 106
Celsing, Gustaf d.y. **12**: 101, 130; **17**: 18; **18**: 78–79, 94
Celsing, Gustaf d.ä. **16**: 13–16; **17**: 18
Celsing, Inga von **15**: 104; **18**: 94; **20**: 106

Celsing, Ulric **17**: 18; **18**: 78–79
Celsius, Anders **12**: 8
Celsius, Magnus O. **15**: 46
Cennet Deresi **12**: 47–51
Centralasien **11**: 45–47, 50–52; **12**: 57–59, 64, 80; **13**: 25; **14**: 32, 57, 61, 64–65, 67, 83, 88; **15**: 51; **16**: 107; **17**: 64–65, 68; **19**: 67
Ceremoni **11**: 41–42, 79; **12**: 26; **15**: 19, 24; **18**: 83; **19**: 22; **20**: 82–83, 106
Cesarea **11**: 18
Çetin, Filüksinos Yusuf **19**: 89
Cetrez, Önver **19**: 82, 84, 91; **20**: 103–104
Ceyhun, Demirtaş **13**: 40; **19**: 62–63, 65
Ceylan, Mevlut **20**: 24
Ceylon **12**: 6; **14**: 26; **17**: 67
Chador **20**: 34–57
Chagall, Marc **18**: 12
Chaldia **13**: 14, 19
Chalketor **17**: 61
Chalki **16**: 42
Champollion, François **18**: 52
Chapman, Fredrik Henrik af **17**: 19
Char, René **18**: 11–13, 20
Charkhlik (Ruoqiang) **12**: 68–60, 72, 75–76, 80–81
Chebeck **17**: 9
Chedel, Pierre Quentin **12**: 22, 31
Cheopspyramiden **16**: 12
Chereiana **13**: 17
Chilandar-klostret **11**: 21
Chioniades, Gregorios **13**: 21–22
Chios **15**: 19, 32
Christensen, Stephen Turk **19**: 51–60
Christian VI av Danmark **15**: 31
Christina, drottning **11**: 30, 32
Chrysoboulla **11**: 18
Cicero **19**: 59
Cilicien **12**: 32–56
(Den) ciliciska porten **12**: 39–40, 55
Çingene **11**: 66, 68–70, 72, 76
Cirkusfolk **11**: 77
Citadell **13**: 13–15
Çivril **11**: 70
Clapperton, Hugh **16**: 90
Clason, Isak Gustaf **12**: 87, 92, 95–96, 100
Cluver, Philip **15**: 55
Cochin, Charles Nicholas d.y. **12**: 22, 31
Codrington, William **17**: 8
Colier, holländsk ambassadör **15**: 55
Collett, Peter **12**: 109
Colonna, Antonio **17**: 7
Cooks resebyrå **17**: 27, 30
Copernicus, Nicolaus **15**: 55–56
Córdoba **14**: 61; **18**: 74
Cormack, Robin **17**: 93
Cornell, Erik **18**: 95; **19**: 98–100; **20**: 106–107
Cornell, Gudrun Ahlberg- **17**: 84; **20**: 106–107
Cornell, Henrik **15**: 38–40
Covert, Robert **12**: 23
Cramér, Margareta **12**: 87–100
Crassus **11**: 12
Crome, J.F. **15**: 21
Cromwell, Oliver **17**: 9
Croneborg, Adolf **12**: 114–116, 123–124, 133–135
Croneborg, Rütger **19**: 80–81
Cronsioe, Igor **17**: 84–85
Crozatier, Charles **15**: 26
Crystal Palace, London **11**: 79
Csató Johanson, Éva. Se *Johanson, Éva Csató*
Çukorova **11**: 73; **12**: 32, 36–39, 56
Cumali, Necatı **13**: 39–40, 43–44; **20**: 21
Curman, Peter **19**: 63–65, 98
Cypern **11**: 74; **12**: 41;

14: 6; **16**: 37, 52; **17**: 6, 58, 90, **18**: 74
Cypress **16**: 13, 43
Cypriot **20**: 24

Dadaism **20**: 15
Dadaloğlu **13**: 51
Dağlarca, Fazıl Hüsnü **13**: 43, 48; **18**: 82; **20**: 16–17, 20
Dagström, Olof **17**: 17–18
Dahlstedt, Gullik **13**: 98
Daktylotek **13**: 73–75
Dalafolk **17**: 31, 40
Dalarna **17**: 27
Damar, Arif **20**: 17–19
Damaskus **11**: 16, 21, 36; **14**: 10; **17**: 36, 40; **18**: 37, 58; **20**: 89
Damm(ar) **16**: 8, 11
Damollah, Muhammad Ali **18**: 83
Dandalo, Enrico **15**: 9
Daniel, rysk abbot **11**: 21
Danmark **13**: 57; **15**: 78, 104; **16**: 6, 72, 77, 82, 85, 87–88; **17**: 5
Dannemora **16**: 94
Dans **11**: 64, 70; **16**: 10, 17, 48; **19**: 44, 46
Dansk(ar)(-t) **12**: 19–20, 22, 28–29, 31; **13**: 25, 69; **14**: 91–92; **15**: 31; **16**: 15; **17**: 22; **18**: 70, 85; **19**: 53
Dardanellerna **17**: 23, 26
Dareios **11**: 10; **12**: 40
Darnah **16**: 102
Darrabuna **17**: 30
Darwin, Charles **19**: 58
David **14**: 94
Davis, John **19**: 68
Davud **14**: 64
Dede Korkut **13**: 52
Deesis **11**: 25
De Geer, Louis **12**: 122
Değirmen Dere **13**: 17
Dej **12**: 12; **17**: 7, 9, 12
Dekoration. Se *Mönster.*
Delaney, Carol L. **20**: 66–69, 72, 74, 76, 79, 82
Deli Orman **14**: 77
Delisle, Guillaume **15**: 60, 62, 64–66
Delphi **15**: 42, 45
Demirel, Süleyman **20**: 52
Demir-kalesi **17**: 61
Demon **11**: 56
Demre **13**: 90–92
Demus, Otto **15**: 13
Denham, Dixon **16**: 90
Denizli **11**: 70; **13**: 84–85
Dervisch(er) **11**: 6; **12**: 126, 135; **13**: 1, 27, 50–51; **16**: 111; **18**: 38, 44, 58–59; **20**: 12. Se även *Mevlana.*
Desfontaines, P.F.G. **12**: 22
Design **19**: 28–29, 31
Despoti(-sm) **14**: 6, 8, 10–11, 14–15, 22, 28
(Das) Deutsche Archäologische Institut, Istanbul **17**: 56, 87, 90; **18**: 93, 96; **20**: 105, 107, 122
Dhimma **16**: 20
Diakon **11**: 25
Dialekt(er) **11**: 69; **13**: 28, 36; **14**: 29, 31, 35, 74, 77; **16**: 96, 105–106; **17**: 77–78; **20**: 9, 18, 28
Didyma **13**: 82
Digenes Akritas **13**: 23
Dikili **13**: 79
Diktatur **13**: 48; **20**: 24
Dil, Atay **18**: 94
Dillman, E. **17**: 76
Dilmen, Güngör **13**: 44
Dinamo, Hasa Izzettin **20**: 18
Dinar **13**: 85, 88
Diocletianus **13**: 10
Diokaisareia **12**: 51, 55
Dionysios Areiopagitens **18**: 70
Dionysius av Furna **11**: 26
Diplomat(er) **11**: 29, 32–35, 39, 44; **12**: 13; **14**: 6; **15**: 84, 87–88; **16**: 7, 13, 16, 25, 27, 32, 108; **18**: 77–81
Diplomati **11**: 32–33, 39; **12**: 10–11, 18, 58, 130, 137; **16**: 88, 94; **17**: 5, 11, 15, 18, 23, 26; **18**: 77; **19**: 57
Dıranas, Ahmet Muhip **20**: 12
Divan(er) **11**: 79; **17**: 71
Divanen **11**: 41; **16**: 10

Divan-diktning **13**: 26 34, 43, 50–51; **14**: 83 84; **18**: 82; **20**: 5–7, 9, 15–16, 20–21, 25
Dja'far Pascha **12**: 23
Djagataiskt språk **13**: 26, 28, 30; **14**: 83–89
al-Djâhiz **17**: 75
Djalāluddīn Rūmī **13**: 1, 27; **18**: 37, 58
Djanibek Girej **12**: 11
Djingis-Khan **11**: 14
Djursborg, Stockholm **17**: 12
Dnepr **16**: 5
Dobrogea (Dobrudja) **14**: 75–77
Docka **16**: 34; **18**: 29–30, 52
Docka (skepps-) **13**: 87; **17**: 19–21, 26
Doerfer, Gerhard **17**: 86
D'Ohsson, Ignatius Mouradgea **16**: 32; **17**: 18
Dolan(er) **12**: 60, 64
Dolmabahçe **12**: 87; **17**: 38
Domare **12**: 26
Donau **14**: 10, 75; **15**: 61; **16**: 7
Donghuang **12**: 57–58, 64
Dop **11**: 25
Doria, Andrea **17**: 7
Dostojevskij, Fjodor M. **18**: 45, 59; **19**: 57
Douglas, Mary **20**: 59, 61–62
Dragoman **12**: 13, 24, 105, 110, 112, 131–132; **13**: 66, 70; **15**: 59; **16**: 32; **17**: 35. Se även *Tolk*.
Dragomanhuset **11**: 87–88; **12**: 101–135; **13**: 98, 101–102; **14**: 102; **15**: 97–99; **18**: 90, 92, 94; **19**: 82, 84–86, 90–92, 97–98, 103; **20**: 95, 99–100, 102, 104–105, 107, 116, 118
Dragut **17**: 7
Drake **11**: 56, 59–60, 62; **12**: 48; **13**: 18; **16**: 6; **19**: 19; **20**: 105
Drakkult **11**: 56
Drama(-tiker) **13**: 34, 44; **19**: 7, 9, 25; **20**: 6, 24, 89
Drickspengar **12**: 12–13; **17**: 30
Droger **15**: 70; **18**: 83; **19**: 44
Droska **17**: 38
Drottningholms slott **12**: 11
Dryck **11**: 34–35; **12**: 24, 26–27, 36, 41, 76; **13**: 11, 71; **16**: 7, 10–11, 44, 102; **17**: 5; **18**: 83; **20**: 79–80, 83
Dräkt **11**: 24 (munk-), 41; **16**: 43
Dublin **18**: 47, 60
Duisburg **15**: 54
"Dumlupinar", ubåt **17**: 23, 26
Dunhuang **17**: 65
Du Quesne, Abraham **17**: 9
Durbaş, Refik **20**: 19
Durkheim, Emile **20**: 37, 55–56, 61
Dursun K., Tarık **13**: 39
Duru, Orhan **13**: 40
Duru, Sezer **19**: 62–63, 65
Düzce **11**: 70
Dvärg **18**: 52
Džikiev, A. **11**: 51
Dzungariet **12**: 57
Döda Havet **11**: 18, 28; **12**: 33
Döda Havsrullarna **17**: 77
Dödgrävare **11**: 72
Dönik Taş **12**: 43
Dönme **16**: 30

Eberhard, Wolfram **11**: 66
Ebu Bekir bin Behram Dimishki **15**: 55–56
Ebû Naşr Muhammed Fârâbî **14**: 56
Ebubekir, kalif **14**: 64
Ebül Gazi Bahadur Han **16**: 107
Ebül Hüzeyl **14**: 54
Ecevit, Bülent **14**: 38; **19**: 24
Eckmann, János **14**: 84
Edchmiadzin **14**: 66
Eddan **16**: 5
Edebiyat-i Cedide **20**: 7
Edelstam, Carl **13**: 97
Edelstam, Harald

12: 119
Edgün, Ferit 13: 40, 46
Edincik 13: 78
Edirne 13: 28; 14: 75; 16: 22; 18: 75
Edirnekapı 11: 70, 76
Edremit 13: 79
Edwards, Folke 11: 88
Efraim, abbot 13: 16
Eftaliter 11: 69
Egeisk(a havet) 13: 79; 17: 55; 20: 21
Eggeling, Willi 11: 73
Egypten 11: 73; 12: 23, 28; 13: 29; 14: 5–6, 9, 11–12, 24–25; 15: 53, 58–59, 66; 16: 12, 14, 28; 17: 8, 20, 27–30, 40, 58, 63; 19: 21; 20: 36
Egyptier 14: 6, 65; 16: 17; 17: 8
Egyptiskt 12: 41; 15: 19; 16: 12
Egyptologi 14: 9, 18
Ehrenheim, Fredrik Vilhelm von 17: 20
Ehrenhoff, Selim 12: 110–11, 132; 13: 65–67
Ehrenskiöld, Nils 17: 8
Ehrensvärd, Ulla 12: 101–135; 13: 102; 14: 102, 109–110; 15: 37–40, 46–49, 51 66, 98; 17: 64–72, 75, 91, 93; 18: 7–8, 103; 20: 95, 102, 118, 125
Einstein, Albert 14: 60
Eisenstaedt, Alfred 12: 121
Ekelöf, Gunnar 18: 12–13, 108
Ekfraser 13: 8
Ekonomi 12: 38; 14: 81–82, 102–103, 109; 15: 38–39, 77–81; 16: 25, 27, 30, 52, 70–71, 76, 78, 81, 86–87, 91, 94, 96, 98; 17: 68; 18: 8, 26; 19: 12, 18, 38–39, 42, 71; 20: 40–41, 58, 63–64
Eksell, Kerstin 17: 83, 86
Elamitiskt språk 14: 32
Eld(svåda) 11: 10; 12: 101–103, 105, 130; 14: 23, 34, 59; 16: 62, 74; 20: 65
Eldh, Carl 15: 38–39
Elektricitet(-sverk) 12: 113, 122, 126, 133; 14: 81; 17: 5; 19: 18; 20: 64
Elektrolux, Istanbul 17: 84, 86, 90
Eleusia 12: 44
Eliade, Mircea 19: 10, 12–13; 20: 54
Elias 14: 94
Elias, Norbert 20: 53
Elieser 11: 14
Eliot, Henry 13: 66
Elisa 14: 94
Elkan, Sophie 17: 27–40
Ellenius, Allan 15: 95
Elma dağ 12: 32
Eloğlu, Metin 13: 43; 20: 23
Emancipation 20: 34–35
"Emanuel", skepp 16: 100
Emblematik 15: 13
Eminönü 16: 54–55
Emir 11: 34; 13: 15–16; 17: 7, 9, 11
Emre, Gültekin 20: 24
Emre, Yunus 13: 27, 47
Eneman, Michael 14: 6; 16: 13–14; 18: 78
Engdahl, Björn 14: 104–105; 15: 96; 16: 54–69
Engelbrektsson, Ulla-Britt 11: 87–88; 15: 95; 17: 88; 20: 70
Engelska kanalen 17: 10
Engels(-kt)(-män) 11: 35, 39; 12: 20, 22–24, 28, 31, 40–41, 58, 80, 101, 130; 13: 66, 79, 87, 90; 14: 7, 9, 34, 37, 91–92, 97; 15: 9, 69; 16: 11, 46, 74, 79, 86–87, 90, 92, 106; 17: 9, 16, 18, 21–22, 26, 28–30, 45, 59; 18: 23, 54, 77, 82, 85; 19: 44, 46, 52, 59, 67, 74, 76; 20: 33, 61
Engeström, Johan 12: 10
Engin, İ. 19: 85
England 11: 29; 12: 20 24, 113, 132; 13: 66, 71–72; 14: 91; 16: 86–88, 92–93, 96; 17: 8, 23, 74; 18: 82; 19: 58;

20: 24
"Enigheten", fregatt 16: 100
Enköping 12: 14–15
Envoyé. Se *Ambassadör.*
Enzensberger, Hans Magnus 18: 12
Ephesos 13: 71, 81–82; 20: 108, 112
Epirus 13: 5
Epitrachilion 11: 24
Eray, Nazlı 18: 21, 54
Erbakan, Necmettin 19: 24
Erbil, Leyla 13: 40–41
Erciyes dağı 12: 33
Erdek 13: 77
Erdemli 12: 44
Erduran, Refik 13: 44
Eremit 11: 18, 20, 28
Ergüven, Abdullah Rıza 20: 24
Ericsson, Istanbul 17: 84, 90
Eriksson, Ann 15: 71; 19: 41, 45
Eriksson, Christian 15: 39
Eriksson, Maja 15: 96
Eriksson, Monika 19: 87, 90
Erlander, Tage 11: 40
Ermitaget, S:t Petersburg 11: 53; 19: 57
Erosion 12: 54
Ersoy, Mehmet Akif 20: 8
Ersun, Ömer 12: 141
Erya 15: 77
Erzincan 13: 16
Erzurum 11: 68–69; 12: 84; 13: 15–16; 19: 7
Esad Pascha, Ahme 13: 65, 68–69, 71
Eş'arîyye(r) 14: 54, 56–57
Esau 11: 14
Esen, Nüket 18: 23, 54
Esin, Emel 11: 60
Eskader 17: 8, 11
Eski Saray 16: 62
Eskilstuna 15: 104
Estland 17: 56, 63
Etiopien 12: 27, 31; 17: 74–75
Etiopiskt språk 17: 74–77
Etnicitet (etnisk) 14: 75, 77, 82; 15: 67; 16: 17, 20, 23, 71; 19: 6, 35–36, 41, 48, 67–68, 70; 20: 58, 60, 64, 73, 85
Etnocentrism 14: 28
Etnograf(i) 12: 61, 66, 70, 76–78, 113; 14: 9, 23; 16: 30, 32; 20: 64, 80, 83
Etnolog(i) 11: 45, 49, 51–52, 61, 66, 68–69, 73–74, 76; 12: 58, 61, 77–78, 80–81; 18: 83; 20: 60
Etymologi 12: 82–85; 14: 32
Eufrat 11: 5–8, 12, 17; 12: 113
(S:t) Eugenios 13: 5, 8–24
Eumenes 13: 80
Eunuck 11: 42; 17: 7
Europaväg 24 11: 6
Eutin 12: 80
Evangeliebok 13: 19
Evangeliska Fosterlandsstiftelsen 17: 76
Ewerlöf, Frans Anton 13: 64
Ewers, Johann Philipp Gustav 17: 56, 61–63
Exercis 17: 19
Exil 13: 34, 36; 15: 81; 18: 11; 19: 14; 20: 7–8, 11–12, 18–19, 24
Existentialism 14: 57
Exmouth, viscount, amiral. Se *Pellew, Edward.*
"Express" 16: 100
Eyrumlu, Reza 19: 70–72
Eyüboğlu, Bedri Rahmi 13: 43; 19: 63; 20: 21
Eyüp 16: 62

Fabler 12: 5–6, 11, 16–18, 22
Fabrik 12: 37, 87, 92, 100; 13: 82–83, 85; 14: 11
Fahlbeck, Pontus 12: 114
Faik Abasıyanık, Sait 13: 37; 18: 8; 19: 63, 65; 20: 28-33
Faktori 12: 27
Falkenberg, Melker 16: 94
Falkman, Kaj (& Sigrid)

17: 87; 18: 94–96; 19: 86, 89; 20: 102, 106, 108–109, 113
Fallmerayer, J.Ph. 13: 7–8
Falun 17: 27
"Fama", fregatt 16: 101
Fanatism 19: 54–55, 58, 65
Farīd ud-Dīn 'Aṭṭār 18: 25
Fartyg 12: 23–24, 27, 39, 46; 13: 66, 71, 76; 14: 91; 16: 71, 74, 79–82, 85–86, 90, 92, 95, 100–103; 17: 6–10, 16–18, 21, 23–24; 18: 80; 19: 65
Fascist(er) 14: 39
Fasis, flod 13: 15
Fasta 14: 80; 16: 30, 40 20: 81
Fastemånad. Se *Ramadan.*
Fatalism 14: 26, 57–58
Fâtih 16: 62
Fâtih-moskén, Istanbul 18: 73–74
Fazıl Kısakürek, Necip 13: 41; 19: 5–27; 20: 12
Faẓlāllah från Astarābād 18: 31
"Fecr-i âtî" 13: 34; 20: 9
Felasife 14: 54, 56–60
Feluck 17: 9
Fergar, Feyyaz Kayacan 18: 82–83; 19: 75: 20: 24
Ferghana 17: 64
Fest 12: 19-31, 77; 16: 25
Fez 17: 38
Fezzan 16: 88, 102
Fidias 15: 21, 23, 33
Field, Cyrus W. 19: 52
Fikon(träd) 13: 80, 83; 16: 28
Fikret, Tevfik 13: 34; 19: 63; 20: 7
Filantrop(i) 14: 8–9; 19: 57
Filhellen(er) 14: 14; 17: 8
Film 14: 74; 17: 41–55; 18: 19–20, 27–29, 55; 19: 43–44, 46, 88, 99; 20: 109, 123
Filolog(i) 12: 10, 14, 82–86, 134; 14: 29 42, 83–89; 16: 96, 105,107; 17: 74; 18: 85–86
Filosof(i) 11: 56; 13: 31; 14: 48, 50, 54, 56, 58, 60–61, 64–65, 72; 16: 30; 18: 13, 31, 56; 19: 10, 13, 20, 53, 76; 20: 14, 25, 37, 48
Finans 12: 110–111, 116, 118–123, 128, 132; 14: 34; 15: 71; 16: 27, 52, 70–72, 76, 80–82, 84, 86, 88–89, 98–99; 19: 66
Finland 11: 30; 12: 106; 15: 38, 40; 18: 85
Finländare 11: 65; 14: 14
Fisk(e)(-are) 12: 52, 58–59, 64, 68–69, 72–74, 76–78, 80–81; 13: 11, 37, 77, 80, 82, 86; 18: 7; 19: 38
Flagga 14: 91; 17: 23
Flaggskepp 17: 8
Fledelius, Karsten 20: 124
Flemberg, Johan 12: 140; 15: 95
Flemingsberg 15: 78
Flemming, Barbara 17: 86
Flod 12: 32, 34, 51
Flodbåt 17: 28–29
Floding, Pehr G. 12: 22
Flora 14: 6, 86–89; 16: 17, 94–95, 100
Florens 16: 96
Florin, Tage 14: 103, 110; 16: 95; 19: 80–81; 20: 92
Flott(a)(-station) 14: 91; 15: 9; 16: 14, 77, 79, 82, 84; 17: 6 9, 11–12, 15–16, 18, 20; 19: 54–55
Flygfält 13: 78
Flykting 14: 73–74, 78–80, 82, 105; 15: 77; 16: 47; 18: 78; 19: 35
Fläskkött 11: 34; 14: 80; 16: 47–48; 20: 73
(S:t) Fokas 13: 9–10
Fokier 15: 45
Folkdiktning 13: 27, 30, 32–33, 48–51; 14: 81; 18: 82; 19: 76–77; 20: 6, 20–21, 25
Folklore 12: 80; 13: 36, 38, 42, 45, 48, 51, 53; 14: 81; 19: 76; 20: 18, 21

Folkslag **12**: 16
Fontän **12**: 103, 130; **16**: 7, 16
Forlati, B. **15**: 23
Fornlämning **11**: 8
Fornturk(ar)(-iska) **13**: 25–26
Forshell, Helena **18**: 105
Forskarexpedition **12**: 28, 31, 61
Forsskål, Peter **12**: 19, 29, 31; **16**: 15
Fortifikation(-sofficer) **15**: 66; **16**: 12, 16
Fossati, Gaspare & Giuseppe **18**: 75
Fotograf(i) **11**: 22; **18**: 8–13, 18–20
Frank(er)(-isk) (= europé) **12**: 28; **15**: 44, 58
Frankrike **11**: 30; **12**: 20; **15**: 88; **16**: 32–33, 79, 86–88, 92–93; **17**: 8, 12, 55, 74; **18**: 8; **20**: 7, 24, 28
Frans I av Österrike **15**: 26, 32
Frans(kt)(-män) **11**: 22, 35, 38, 41; **12**: 20, 28–29, 31, 66, 69; **13**: 66, 71; **14**: 9–10, 12, 15, 20, 91; **15**: 57, 60–61, 66; **16**: 39, 43, 46, 74, 86, 90, 94, 100–101; **17**: 10, 12, 17–18, 20, 26, 41, 49; **19**: 13, 21; **20**: 6–7, 9, 12–20, 40, 61
Franskt språk **12**: 5–6, 20, 31, 137; **13**: 33–34, 37, 66; **14**: 36–37, 39, 44–45, 92; **15**: 59, 85–86; **18**: 8, 13, 23, 54, 82
Franzén, Anne-Marie **14**: 98
Franzén, Frans Michael **11**: 33
Frauenburg **11**: 32
Frazer, James **20**: 60
Fredagsbön **17**: 37–38. Se även *Bön.*
Fredholm, Carl Gustaf **17**: 38
Fredlund, Gustav **12**: 28
Fredrik I **16**: 98; **17**: 17
Fredrik Barbarossa **12**: 51; **17**: 7
Fredsavtal **16**: 18, 20, 35, 74–75, 77, 85–86, 96, 98
Fredsförhandlingar **11**: 30, 32
Fregatt **17**: 8–11, 16–17, 26
"Freja", korvett **17**: 24
Fréjus **15**: 38
Fresk **11**: 22, 24–25, 28
Freud, Sigmund **20**: 46
Freyschuss, Agneta **18**: 107; **19**: 109
Frihetskrig. Se *Grekiska frigörelsen*
Friström; Jan Olof **15**: 46
Frizell, Barbro **17**: 84
Frukt **12**: 23–24, 37–38, 41, 44, 69; **13**: 71; **14**: 85-86; **15**: 77; **16**: 11, 102; **20**: 65, 83
Fry, Northrop **18**: 46–47
Främlingsfientlighet **19**: 42
Främre Orienten **11**: 29; **12**: 122; **14**: 5–7, 78, 88
Fröding, Gustaf **15**: 39
Funck, Thomas **16**: 9–10, 13, 16
Fundamentalism **15**: 81; **19**: 67
Furstespegel **12**: 6
Furuhagen, Hans **11**: 77–81, 89; **15**: 95, 105
Furunäs, Christina **19**: 87, 90
Futurism **20**: 12
Fuzulî, Mehmed **13**: 30
Fürüzan **13**: 39
"Fylgia", pansarkryssare **17**: 24
Fysik(er) **14**: 65
Fågel **11**: 16, 46; **12**: 26, 64, 72, 74–75, 77–78; **13**: 97; **18**: 25; **20**: 32–33
Fågelstation **17**: 7
Fång(e)(-vård) **11**: 33–34; **12**: 22; **13**: 63; **16**: 14, 79; **18**: 63
Får **11**: 9, 12, 14, 79; **12**: 39, 51, 54–55, 69, 75, 77; **13**: 78, 83; **15**: 78; **20**: 65, 77, 81
"Fäderneslandet", skepp **16**: 100
Fältherre **12**: 41
Fälttåg **11**: 32, 39;

13: 29, 51
Fängelse 13: 42; 15: 76, 82; 17: 17, 23, 36; 19: 8, 10; 20: 11–12, 18, 23
Färger 11: 47, 60–62, 82–83; 12: 23, 33, 87–88, 93, 95, 97, 100; 13: 85; 14: 84, 86; 16: 28, 100, 102; 18: 48–49; 19: 28
Färja 11: 6
Fästning 11: 6, 8, 12, 16–17, 39; 12: 24, 28, 41, 46; 13: 59; 15: 53; 17: 8
Författare 11: 48–49, 52; 12: 28; 13: 36–38, 44, 48, 101; 14: 8, 12, 23, 29–30, 42, 46; 15: 19, 85; 16: 28, 34, 42, 44, 108; 17: 46; 18: 8, 10, 12–13, 18–21, 35, 37, 42, 44–45, 54, 58–59; 19: 13–14, 26, 53, 55, 57–58, 60–65, 76; 20: 28, 36, 108
Förföljelse 17: 40
Försvarsförbund 17: 17–18
Förtennare 11: 69, 72, 76
Förvaltning 16: 25, 32

Gadā'ī 14: 83–89
Gadjali 14: 75
Gagaus(er)(-isk) 14: 73, 76–78, 81
Gairdner, W.H.T. 14:25
Galaev, Muhammad 19: 68
Galata 15: 59; 16: 13, 55, 61, 69; 18: 29
Galatabron 16: 5, 47
Galatasaray 16: 46–47; 17: 39
Galatatornet 17: 36
Galeja 17: 9
Galileen 17: 35
Galip, Şeykh 13: 33; 18: 44, 59
Galliazzo, V. 15: 23
Galär 12: 26; 17: 7, 9; 18: 52
Galärslav 17: 8, 9
Ganges 14: 8, 10, 26
"Gangut", linjeskepp 17: 8
Gao, Mali 16: 71
Garde 17: 6
"Garip" 13: 42; 18: 82; 19: 73; 20: 13–16, 20
Garnison 12: 59
Garrett, George W. 17: 22–23, 26
Garstang, John 12: 41
Gas(-belysning)(-kök) 12: 109, 132; 17: 28
Gaspari, A.C. 14: 9
Gauffin, Axel 15: 38
Gazel 13: 26–27, 30
Gazzâlî 14: 57
Gecekondu 15: 67; 18: 84
Geels, Antoon 15: 96, 98; 16: 111; 19: 81
Geertz, Clifford 19: 15–16; 20: 56
Geffroy, Mathieu August 13: 74
Geijer, Agnes 14: 96–99
Gejvall, Nils-Gustaf 11: 86
Gellner, Ernest 19: 66–67; 20: 51
Gemlik 13: 89
Genesarets sjö 17: 35–36
Gennadios II Scholarios 18: 74
Genua 13: 6, 64; 16: 72, 95, 100, 108; 17: 6
Genueisk 13: 78
Geograf(i) 12: 79, 81, 113; 13: 29, 32; 14: 8, 11, 15, 17, 32, 54; 15: 51–52, 55–59, 61, 77; 16: 32, 70–72, 95; 17: 68; 18: 62, 78; 19: 20, 69
Geometri(sk form) 14: 47–72; 15: 56; 18: 61, 71; 19: 30
(Den helige) Georg 11: 25, 28
Georg II Rakoczy 11: 34, 39–40
Georgien 13: 15, 19
Georgier 16: 18, 40
Gerholm, Tomas 19: 81; 20: 92
Gerlovoturk 14: 75
Get 11: 72; 12: 39, 50; 17: 32; 20: 65
Gevherî 13: 51
Gevär 17: 17
Ghat (gat) 16: 102
Ghedini, F. 15: 23
Ghetto 16: 29
Ghiberti, Lorenzo 15: 21
Gibbon, Edward

15: 42, 45
Gibraltar 16: 85
Gidos, Andronikos 13: 15, 19–20, 23–24
Gierow, Pär Göran 20: 92
Gigant 12: 48
Gjut(are)(-ning) 15: 26, 31, 35–37, 40
Gjörwell, Carl Christoffer 16: 95
Glas 13: 15; 16: 102; 17: 32
Glassen, Erika 17: 86
Gloria Dei-kommittén 12: 137
Godsägare 12: 38
Goell, Therese 12: 42–43
Goethe, Johann Wolfgang von 15: 26, 33
Goldman, S. 12: 42
Goldziher, Ignaz 14: 20
Goletta 17: 9
Golgata 17: 34
Goodwin, Gottfried 18: 64
Goody, Jack 20: 63
Goter 11: 77–78
Gotiskt språk 11: 78
Gotland 16: 95; 19: 65
"Gotland", kryssare 17: 24
Gottfried av Bouillon 12: 40
Goujon, Jean 15: 40
Graesse, J.G.Th. 12: 20
Grammatik 18: 85–86, 104
Gran(skog) 16: 13
Granlund-Larsson, Anette 14: 109
Grassi, Alfio 14: 12, 14
Grate, Eric 15: 39–40
Grav 11: 53, 55, 59–60, 62; 12: 31, 40, 43, 47, 78; 13: 81; 14: 6; 18: 74; 20: 81–82
Gravfält 12: 44, 47; 13: 84
Gravinskrift 13: 25; 16: 57, 60, 69
Gravmonument 11: 8–11, 21–24; 12: 14–15; 14: 47, 64, 72; 16: 57, 60, 69
Gravör 12: 19, 22, 31; 15: 31
Green, John 12: 20, 31
Grefing, Lorenz Ludvig 12: 5
Gregoriansk 16: 20
Grek(er) 11: 8, 22, 78, 81; 12: 24; 13: 88; 14: 12, 14, 90; 15: 42, 45, 88; 16: 12, 17–18, 20, 22, 25, 27, 29–30, 32–35, 37, 40, 42–43, 46, 52; 17: 22: 18: 52, 74; 19: 35, 56
Grekisk eld 16: 6; 17: 6
Grekisk kultur 11: 48, 63, 74; 12: 41, 52–53; 13: 6, 24, 76–78, 80; 14: 7, 50, 54, 56; 15: 17, 21, 24, 51, 53, 61, 87; 16: 15, 21–22, 35, 37–40, 42–43, 46, 49; 17: 23, 56, 65; 18: 61, 71; 19: 16, 53–54, 57, 76
Grekiska frigörelsen 14: 12; 16: 32, 34, 52; 17: 8–9
Grekisk-ortodox 16: 18, 20–21, 34; 20: 103
Grekiskt språk 11: 8, 70, 81; 13: 5, 8, 66; 14: 7, 77; 15: 18; 16: 29; 17: 74; 20: 87, 103
Grekland 11: 63; 12: 41, 128; 13: 79; 14: 50, 54, 59, 77; 15: 15, 24, 33, 70; 16: 6, 15–16, 18, 20, 30, 35, 52, 106; 17: 8, 23; 19: 42
Gren, Erik 12: 135
Grethenius, rysk abbot 11: 21
Grigorios V, patriark 16: 34
Grotta 11: 18, 20–22, 24–25, 28; 12: 47–51
Grunewald, Ingelise 19: 63, 109
Gruva 13: 79, 87; 16: 72, 94
Gryaznov, Mikhail 11: 62
Gråberg af Hemsö, Jacob 16: 71, 95–97
Gräns 11: 8; 15: 52
Grönsaker 13: 11; 16: 23
Guardi, Francesco 15: 9, 11, 33
Guaryān 16: 95
Gud(ar) 11: 8, 10, 12, 16, 20, 46, 48–49;

12: 27, 48; **14**: 6, 16, 24, 48, 60, 64; **15**: 19; **16**: 28; **18**: 71; **19**: 53; **20**: 43–44, 75
Gudinna **11**: 10–11
Gudsmodern **11**: 20–21, 24–27; **18**: 72–73
Gudstjänst **11**: 24–25; **13**: 57; **16**: 6, 12, 15, 39; **17**: 34; **18**: 66, 74; **19**: 53
Guerville, Amédée Baillot de **14**: 24
Guld(-smed) **12**: 23, 26; **13**: 11, 71; **14**: 32, 94; **15**: 17–19, 24, 33, 42, 45, 50, 78, 80; **16**: 7, 10, 12–13, 98–100; **17**: 32, 76; **18**: 70, 73; **19**: 52
Gullberg, Hjalmar **18**: 81
Gustaf, prins **15**: 39
Gustav II Adolf **11**: 29
Gustav III **17**: 14, 16, 18, 26
Gustav IV Adolf **14**: 7; **16**: 99
Gustav V **13**: 74–75
Gustav VI Adolf **12**: 114–116, 121; **15**: 39
Guvernör **11**: 73; **12**: 23, 27, 31; **17**: 59
Gülek Boğazı **12**: 40
Gün, Güneli **18**: 23; **19**: 76–77
"Günes-Dil Teorisi" **14**: 32-33, 46
Güney, Yılmaz **17**: 55
Gürgün, Abdullah **13**: 97
Gürpınar, Hüseyin Rahmi **13**: 35
Gürpınar, Melisa **20**: 21
Gürsel, Nedim **19**: 63; **20**: 24
Gürsoy-Naskali, Emine **17**: 86; **20**: 107
Gycklare **16**: 25
Gyllenborg, Carl **12**: 9
Gyllene Hornet **13**: 32; **16**: 7, 11, 13, 15, 28, 54, 57–59, 61–63, 66–69; **17**: 20–21, 23; **18**: 52; **19**: 54
Gyllene snittet **14**: 65
Gyllenskepp, Hans **16**: 12; **18**: 78
Gyllensvärd, Bo **12**: 122, 124, 134; **13**: 97; **14**: 109
Gymnasium **12**: 43–44; **13**: 82–83; **17**: 74; **18**: 8; **19**: 70
Gästabud. Se *Fest*
Göçmen, Füsün **15**: 71; **19**: 41, 45
Gödsel **11**: 16
Gök Su **12**: 51
Gökalp, Ziya **13**: 35
Göle, Nilüfer **20**: 54
Görbersdorf **13**: 65
Göta Hovrätt **12**: 16–17
Göteborg **11**: 42–43; **14**: 5; **15**: 67–68; **17**: 10, 74; **19**: 28–29, 31–32, 35, 37, 70–72, 88; **20**: 59, 93, 106
Ḥāci Bektāş-i Velī **18**: 32
Hacıkusner mahalle **11**: 70
Hadrianus **13**: 80
Hāfiz **13**: 30
Hagen, Tord **13**: 76–89
Hagia Sofia. Se *Aya Sofya*
Hagiografi **13**: 9, 23–24
Haifa **17**: 35
Haiku **19**: 14
Haireddin Barbarossa **17**: 7
Hairuk Barbarossa **17**: 7
Haj(ar) **12**: 46
Hakkors **14**: 61, 64
Halikarnassos **18**: 105
Hallberg, Håkan **12**: 140
Halman, Talat Sait **17**: 45–46, 51; **18**: 82; **19**: 73–74; **20**: 24
Halmstad **18**: 97
Halvdan, väring **13**: 55, 57–58; **17**: 6
Halvmåne **14**: 10; **16**: 29; **17**: 16–18
Halys **12**: 32
Hamal. Se *Bärare*
Hamam **11**: 73; **16**: 24, 57
al-Hamdânî **12**: 27; **17**: 75–76
Hamilton, Mathilda **14**: 26
Hammargren, Bitte **18**: 103; **20**: 108, 115
Hamn **11**: 41; **12**: 24, 26–28, 38–39, 55,

110, 112, 132; **13**: 71–72, 79, 81, 87; **14**: 91; **16**: 13, 62, 66, 68, 70, 72, 78, 81, 84–85, 88, 90, 92, 100–101, 103; **19**: 54, 65
Hamsun, Knut **16**: 29; **19**: 26
Han Fei **11**: 59
Hancerioğlu, Orhan **13**: 39
Han-dynastin **11**: 56
Handan, drottning **18**: 52
Handel **11**: 8, 12, 63, 72–73, 76, 78; **12**: 9, 23, 26–29, 31, 55; **13**: 60, 69; **14**: 11, 38; **16**: 13–14, 16–17, 23, 25, 27–29, 70–72, 74, 77–78, 85, 87, 91–92, 94–95, 98–100, 102–103; **17**: 64; **18**: 77
Handelsfartyg **17**: 9, 26
Handelsmän **11**: 6, 63, 70; **12**: 59, 74–75; **15**: 77; **16**: 27, 29, 46, 48–49, 53, 76, 80, 94, 100, 102
Handelstraktat **17**: 17
Handskrift(er) **12**: 11; **14**: 7; **15**: 9, 42, 47, 52–53, 56, 58; **16**: 14; **17**: 62, 73–76; **18**: 78, 83, 104; **20**: 103, 112, 119, 125
Hanefit(er) **14**: 57
Hangöudd **17**: 8
Hannover **16**: 87
Hansan **16**: 72
Hansen, Ove **15**: 42–45, 47; **17**: 88
Hansson, Ola **18**: 81
Hantverk **11**: 72
Harald Hårdråde **17**: 6
Hare, Augustus John Cutbert **13**: 74
Harem(sdamer) **11**: 35; **14**: 34; **16**: 9–11; **17**: 7, 11, 28
Harran **11**: 5, 12-17
Hasan dağı **12**: 33
Haşim, Ahmet **13**: 35; **19**: 13; **20**: 9, 14–15
Haskell, Francis **15**: 32
Hasselquist, Fredrik **12**: 11; **14**: 6
Haussmann, Georges Eugène **16**: 62
Haven, F.C. van **12**: 28
Hayalî **13**: 30
Haydar Aga **12**: 24
Hayreddin, arkitekt **18**: 74
Hazai, G. **17**: 68
Hebreiskt språk **12**: 9–10; **14**: 7; **16**: 40; **20**: 109
Hece vezni **13**: 35, 41; **20**: 7–8, 11–12, 25
Hedeby (Haithabu) **16**: 6
Hedin, Bengt-Erik **19**: 98
Hedin, Krister **19**: 81
Hedin, Sven **11**: 29; **12**: 61–63, 65, 67, 71–72, 76, 79–81; **14**: 23; **17**: 40, 64, 93; **20**: 108, 115
Hedman-Björling, Lilian **20**: 94, 102
Hedqvist, Hedvig **19**: 28–31
Hegumenos **11**: 22. Se även *Abbot*
Heidenstam, Carl Peter von **17**: 18; **18**: 80
Heidenstam, Gerhard Johan von **12**: 101–103, 106, 130–131; **17**: 18
Helbig, Wolfgang **13**: 74
Helgedom **11**: 8, 20; **14**: 6–7
Helgon **11**: 26–28, 46-47, 52; **12**: 27, 31, 51; **13**: 5, 9–10, 12–15, 17–18; **18**: 68; **20**: 81–82
Helig man **11**: 5–6; **13**: 5, 8
Heliga landet **11**: 28–29; **14**: 6–7; **16**: 7, 14, 28; **18**: 78. Se även *Palestina*
Helios **11**: 10-11; **15**: 19
Hell, Merit **18**: 107
Hellenism **11**: 6; **15**: 88
Hellenistisk **12**: 41; **13**: 80; **18**: 71
Hellesponten **13**: 76
Hellström, Lars **14**: 110; **18**: 107
Hellström, Pontus **14**: 102–105, 109–110; **15**: 9, 97; **16**: 112, 115–116; **17**: 83, 85–91; **18**: 90, 104; **19**: 81, 86, 110
Helsingborg **16**: 9
Henna **11**: 5

Henri d'Orléans, prins **12**: 68–69, 72, 76, 78, 80
Heraklion **17**: 5
Heraldik **12**: 46; **17**: 17–18
Herat **13**: 30; **14**: 85
Herbarium **16**: 95
Herculaneum **15**: 24
Herde **12**: 60, 76, 81; **17**: 24, 32
Hermes **11**: 10–11
Herodes **14**: 6
Herrmann, Albert **17**: 64
Herzl, Theodor **20**: 39
Hettiter **11**: 8
Hettitisk **12**: 41, 43
Heybeliada **16**: 42; **19**: 7, 13
Heyd, Uriel **14**: 31, 35
Heymowski, Adam **18**: 108
Hierapolis **13**: 84–85
Hieroglyfer **18**: 52
Hikâye **13**: 51–52
Himalaya **14**: 26; **17**: 67
Hinduism **14**: 50, 65
Hippodromen, Istanbul **15**: 5, 18–20, 33, 42–45; **16**: 5–6, 11, 16
Hirsch, Axel **15**: 40
Historieskrivare **16**: 27, 34
Hitler, Adolf **20**: 39
Hjort, Øystein **17**: 87; **20**: 125
Hjältedikt **13**: 23
Hjärpe, Jan **11**: 86
Hohti, Paavo **17**: 87
Holland **11**: 30; **15**: 78; **17**: 74. Se även *Nederländerna.*
Holländ(are)(-sk) **12**: 28, 31, 109; **15**: 55; **16**: 114; **20**: 101
Holm, Lars **12**: 128
Holmberg, Åke **14**: 5–28
Holsteinska partiet **17**: 17
Holthoer, Rostislav **17**: 87; **18**: 90, 108; **19**: 81, 110
Hondius, Jodocus **15**: 54–55, 57
Honung **13**: 11
Hoppe, Gunnar **16**: 115
Horn, Lorenz Leopold von **17**: 24
Hoskjaer, Valdemar **13**: 69
Hospodar **11**: 34
Hotell **11**: 9; **13**: 80–81, 83; **16**: 42–44, 48; **17**: 27–29, 32, 38, 48, 51, 55; **18**: 12, 32; **20**: 29, 33
Hovdhaugen, Even **15**: 95; **18**: 85
Hov(et) **11**: 30, 32, 36, 42; **13**: 27, 29–30, 32, 51; **15**: 52; **16**: 12, 20, 22; **17**: 38; **18**: 51, 61, 74; **20**: 89
Hovén, Bengt E. **19**: 87, 93
Hovmästare **12**: 101, 130
Hovstallmästare **11**: 36
Hui **12**: 59, 69
Hultgård, Anders **17**: 87
Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet **12**: 128–129, 135, 141; **13**: 100; **14**: 102; **15**: 96
Humor **13**: 30, 39
Hund **11**: 72; **12**: 50; **17**: 32
Hunner **11**: 56, 60–62, 69, 77–78
Hunnturkar **11**: 53
Huntington, Ellsworth **12**: 69
Hurra **14**: 90–92
Hurriter **11**: 8
Hurufism **18**: 30–32, 34, 36, 45–46, 56–57, 59-60
al-Husain, Ishaq **18**: 62
"Husaren", brigg **17**: 10–11
Huschref Pascha **11**: 36
Husdjur **11**: 46–47, 50, 56, 63, 72; **12**: 75–78; **13**: 78; **20**: 65
Hussein Pascha, Küçük **17**: 18
Huvudstad **12**: 23, 35, 113; **16**: 20, 22, 94; **18**: 61, 64, 66, 73
Hülâgü, mongolhärskare **11**: 14; **18**: 51
Hümayun-name **12**: 6, 8
Hüseyin, Hasan **20**: 18, 24
Hydrograf(i) **12**: 62, 79; **15**: 53
Hymn **13**: 21

Hyrtakenos, Theodoros **13**: 21
Hägg, Erik **17**: 11
Hällström, Gunnar af **17**: 87
Händel, Georg Friedrich **19**: 52
Hängning **16**: 9
Härbärge (tabhane) **16**: 57, 60, 68
Härväg **12**: 40
Häst **11**: 12, 14, 33, 35, 38, 41, 56, 62, 72, 78; **12**: 52, 75, 78; **13**: 78; **15**: 5–41; **16**: 7, 10–13, 15, 99, 102, 107; **17**: 12, 28, 35, 38, 59, 61, 64; **19**: 38; **20**: 65, 81
Hästdroska **16**: 42
Hästhandlare **11**: 33, 72, 76
Hästkapplöpning **16**: 6
Hästskjuts **17**: 28, 35
Höga Porten **12**: 13; **15**: 60; **16**: 10, 52; **17**: 9, 19–20, 38
Högberg, L.E. **14**: 24
Höns **11**: 34, 72; **12**: 24, 109; **13**: 78; **20**: 65, 82
Höpken, Carl Fredrik von **12**: 9; **14**: 6; **16**: 14; **17**: 17; **18**: 78

Iasos **17**: 60
Ibn Butlân **17**: 75
İbn Khaldun **16**: 96
Ibn Rüşt **14**: 56
Ibn Sina (Avicenna) **14**: 56
Ibrāhīm Katībī **15**: 53
Ibrahim Müteferrika **12**: 8, 16–17; **15**: 46–49, 56–66; **16**: 13
Ibrahim Nezzam **14**: 54
Ibrahim Pascha **11**: 73, 76; **12**: 41; **15**: 43–44, 59
Ibsen, Henrik **13**: 73
İci **14**: 57
Icke-muslim(sk) **16**: 27–28, 33, 35, 46, 52
Iconium **15**: 77; **18**: 64
Idrott **13**: 86, 100; **14**: 104; **15**: 19; **17**: 56; **19**: 36–37, 44, 47–48
"Iho", tidning **16**: 39
Ihre, Albrecht Elof **14**: 93–95; **20**: 113
Ihre, Nils E. **20**: 113
"İhvan-i Safa" **14**: 50, 65
"İkdam Gazetesi", tidning **19**: 13
"İkinci yeni" **13**: 43; **18**: 82; **20**: 15–17, 19
Ikon **11**: 21–22, 24–28; **13**: 20; **17**: 93; **18**: 68, 72–73, 76; **19**: 57
Ikonmålare **11**: 22, 25
Ikonografi **11**: 24, 53, 61; **14**: 47; **15**: 17
Ikonoklasm **11**: 21
Ikonostas **11**: 24–25; **18**: 73
İleri, Selim **13**: 40
İlgaz, Rifat **13**: 39; **20**: 18
İlhan, Attila **13**: 40, 42; **20**: 20
Iliescu, Mircea **20**: 99, 117
Iliescu, Petru **19**: 81
Ilknaner **13**: 21
"Illerim (Ilderim)", fregatt **17**: 14, 16–17, 26
Imam **12**: 23; **14**: 57; **18**: 30, 75; **20**: 70, 74, 80, 82–83
Imperialism **14**: 31
Impressionism **13**: 35
İnan, Mehmet Akif **19**: 18
İnce, Özdemir **20**: 21–22
India Office **12**: 22
Indien **11**: 8, 64; **12**: 23, 27–29, 31, 40; **13**: 28; **14**: 20, 50, 54, 59, 64–65; **17**: 64
Indi(er)(-sk) **12**: 5–6, 17; **14**: 47, 54, 56; **15**: 51; **17**: 64–65
Indiska Oceanen **16**: 107
Indo-europeisk **14**: 30; **18**: 85
Induscivilisationen **14**: 64
Industri **14**: 26, 78; **15**: 67, 77, 81; **16**: 33; **19**: 29–30, 33
Inflation **15**: 78
Ingenjör(er) **11**: 8; **17**: 18; **18**: 8; **20**: 44
Ingenjörskonst **16**: 6; **18**: 74
Inkunabler **15**: 46
Inkvisition **14**: 14; **16**: 22–23, 38, 52

(spansk)
Inskription **12**: 48, 52; **13**: 55, 58; **14**: 30, 93–94; **15**: 21; **17**: 56
Institut d'Études Françaises d'Istanbul **18**: 93
Institut Français d'Études Anatoliennes **17**: 90; **18**: 93
Intrater, R. **17**: 49-50
Invandrare **16**: 29. Se även *Migration.*
Inönü **13**: 88
İpekçi, Abdi **18**: 38
Irak **11**: 6; **12**: 29; **13**: 30; **15**: 53; **16**: 106
Iran **13**: 21; **14**: 25, 61, 64, 66; **15**: 53, 59–63; **16**: 106–107; **17**: 64; **18**: 51; **19**: 21, 42, 70; **20**: 36
Iransk(a) **14**: 67; **17**: 77, 86
Irene Komnena **13**: 11, 20
Irgat, Cahit **18**: 8
Irländsk **11**: 63
Isa. Se *Jesus.*
İsa Mesihî **13**: 30
Isak **11**: 14; **14**: 94
Isaksson, Olov **18**: 90
Işfarainî **14**: 57
Ishaq-al-Husain **18**: 62
Isidorus från Miletos **18**: 71
Isidorus d.y. **18**: 72
İskender, Küçük **20**: 23
Iskenderum **12**: 34, 39
Islam **11**: 45-46, 52; **12**: 88, 97, 100; **14**: 7–8, 10–11, 16, 20, 22–27, 48, 50, 54, 56, 58–60, 64–65, 78; **15**: 51; **16**: 14, 30, 32, 67, 71; **17**: 17, 64, 66, 75–76; **18**: 31–32, 54, 56, 61, 64, 68, 84; **19**: 5–6, 8, 10, 12, 15–16, 18–19, 67, 76; **20**: 12, 41, 43, 48, 50–51, 53–55, 64, 73, 80, 129
Islamabad **16**: 108
Islamisering **11**: 45; **13**: 26; **14**: 30; **20**: 5
Islami(ti)sk **11**: 45–48, 50, 52, 82; **12**: 13–14, 27, 77; **13**: 27–28, 30, 35, 49, 51, 53; **14**: 22, 47–72, 80, 83, 86, 103; **15**: 61, 68; **16**: 12, 15, 55, 57; **17**: 66; **18**: 23–25, 47, 54, 56, 58–59, 61, 68, 72, 74, 80, 93; **19**: 5–6, 8, 10, 13, 15–16, 10, 21, 25, 36, 67; **20**: 19, 24, 34–36, 41–42, 47–50, 52–56, 125
Islamologi **18**: 104
Island **13**: 55, 58
Ismael **14**: 94; **20**: 75
Israel **16**: 23, 28–29, 35, 38, 52
Israelisk **16**: 30, 40; **20**: 109
Issik-Köl **17**: 66
Istanbul **11**: 67, 69–71, 73, 76, 78–79, 87–88; **12**: 23, 37, 87–135, 142; **13**: 28, 31, 33, 37, 41, 48, 55, 58, 76, 79, 89; **14**: 73; **15**: 42–45, 52–54, 67, 85, 88; **16**: 17–69, 108, 114; **17**: 65, 68, 73, 75, 93; **18**: 7–8, 13–14, 26–27, 30, 44, 46–48, 52, 55–56, 59–60, 77, 79–81, 90–94, 105, 108; **19**: 7, 13, 15, 31, 61, 63, 65, 74, 77, 81–83, 99; **20**: 9, 16, 21, 23–24, 28, 31, 33-34, 86. Se även *Bysans. - Konstantinopel. - Miklagård.*
Istiklâl caddesi, Istanbul **12**: 103, 109–110, 118, 130, 132; **15**: 99; **16**: 39, 46, 48
Istituto Italiano di Cultura **18**: 93
Italien **13**: 72; **14**: 22; **15**: 24, 33, 53–54; **16**: 30, 85, 108; **17**: 7, 74
Italiensk(t) **12**: 24, 105, 130, 132; **13**: 65–66, 81; **14**: 7, 10, 12, 91; **15**: 24, 26, 53–54, 61; **16**: 52, 74, 85–86, 96, 103, 108; **20**: 99
Izmir **11**: 70, 72–73, 76; **12**: 36, 113; **13**: 80; **16**: 30; **17**: 24; **18**: 108; **20**: 108, 112
Iznik **19**: 31

Jacobson & Ponsbach Fondkommission AB **12**: 140
(Herbert & Karin)

Jacobssons stiftelse **16**: 113, 119; **17**: 84, 90
Jaffa **12**: 38; **17**: 31, 35
Jahve **20**: 43
Jak **12**: 78
Jakmyr, Jitka. Se *Zamrazilová-Jakmyr, Jitka*
Jakob **11**: 14, 20; **14**: 94
Jakobs källa (Bir Yakub) **11**: 14
Jakobsklostret, Jerusalem **16**: 34
Jakt **11**: 35; **12**: 57–58, 61, 64, 68, 74–75; **14**: 92; **15**: 15
"Jamanak", tidning **16**: 39
Jāmī **13**: 30
Janitschar(er) **11**: 41; **12**: 101, 103, 130; **16**: 7, 10, 78; **17**: 59; **18**: 32, 53, 74, 79
Janssens, E. **13**: 7
Janson, Ingmar **12**: 122
Janssonius, Jan **15**: 54, 58
Japan **12**: 22; **17**: 67, 70
Japansk **20**: 14
"Jaramas", fregatt **17**: 14–17, 26
Jarring, Gunnar **11**: 29–44, 86; **12**: 5–19, 79, 122–123, 128, 134–137; **13**: 90, 99; **14**: 110; **15**: 46, 84–88, 95, 104; **16**: 104–108; **17**: 17, 87; **18**: 77–81, 83, 105; **20**: 106–107, 112
Java **12**: 28, 31
Jefferson, Thomas **16**: 80, 86
Jemen **12**: 23, 27
Jemeniter **16**: 18
Jenisej **12**: 66
Jerichau, Harald **13**: 69
Jerim **12**: 29
Jermolov, Aleksej Petrovič **17**: 61, 63
Jerusalem **11**: 22, 24, 28; **12**: 47; **14**: 6; **15**: 9; **16**: 13, 34–35; **17**: 27, 32–36, 40; **19**: 56
Jesuit **12**: 16
Jesus **12**: 47, 50; **14**: 64, 94; **16**: 34; **17**: 76. Se även *Kristus.*
Job **14**: 94
Johan Georg III, sachsisk kurfurste **11**: 81
Johan Kasimir, polsk kung **11**: 32
Johannes **14**: 94
Johannes VIII (Xifilinos) **13**: 10
Johannes Damaskenos **11**: 21, 25–28; **20**: 88–89
Johannes Döparen **13**: 18
Johannesevangeliet **17**: 75–76
Johanniterorden **17**: 7, 20
Johansson, Bengt O.H. **12**: 111
Johanson, Éva Csató **17**: 83, 85–91; **18**: 90, 92–105
Johanson, Lars **15**: 85; **16**: 120; **17**: 83, 86; **20**: 94
(Axel & Margaret Ax:son) Johnsons stiftelse **12**: 120
Jona **14**: 94
Jordbruk(-sredskap) **12**: 39; **14**: 78; **15**: 67, 76, 79; **16**: 70, 78, 81, 91, 94–95; **20**: 63–64, 85
Jordbävning **11**: 10; **12**: 101; **13**: 84, 86; **17**: 21; **18**: 71
Jorsback, Jan Olov **12**: 126
Josef **14**: 94
Josef, metropolit (Johannes Lazaropoulos) **13**: 10
Josef, patriark **14**: 5
"Josephine", fregatt **17**: 12
Josephson, Folke **12**: 140; **16**: 115
Jourdain, John **12**: 23
Journalist(ik) **13**: 37; **14**: 22; **16**: 34, 39–40; **18**: 34, 38, 40, 58; **19**: 7, 9, 13–14, 18, 63–64; **20**: 6, 28, 108
Joyce, James **18**: 21, 47, 54, 59
Juan d'Austria **17**: 7
Judas **16**: 34
Jude(ar) **16**: 12, 18, 22–23, 25, 27–32, 34-35, 37–38, 43, 49, 52; **17**: 38; **20**: 109

Judéen **11**: 18
Judeförföljelse **16**: 38
Judendom **16**: 28; **19**: 53; **20**: 43
Judisk **16**: 39–40, 52; **19**: 53, 55–56, 60
Jugendstil **16**: 46
Jugoslavien **11**: 64; **14**: 75, 82; **15**: 67, 70; **16**: 106; **19**: 35–36, 42, 49
Juhlin, Gunnar **18**: 8
Junel, Jack **12**: 140
Jupiter **12**: 47–48, 50
Juridik **11**: 30, 32; **13**: 28, 31, 62–63; **18**: 75
Jurta **11**: 79
Justinianus **12**: 34; **15**: 19; **16**: 11; **18**: 61, 63–64, 71, 73–74
Juveler **11**: 53; **14**: 84–86, 88; **16**: 6, 100; **17**: 12–13, 20; **19**: 30
Jägerskiöld, L.A. **14** : 23–24
Jägmästare **17**: 12
Järn **16**: 77, 94, 96, 98, 100, 102
Järnväg **12**: 34, 38, 41, 98, 124; **17**: 32; **19**: 55
Jørgensen, Niels Peter Skøtt **17**: 83, 85, 89; **19**: 93–94, 97; **20**: 117, 123

Al-Kabasi, Fuad **16**: 70
Kabbalistisk **18**: 31, 56
Kabul **16**: 108
Kadaffi, Muammar **17**: 11
Kadariyya **14**: 54, 58
Kadı Burhaneddin **13**: 28
Kadife Kale **11**: 73, 76
Kadiköy-Moda **12**: 113–114, 134
Kadir, A. **20**: 18
Kafé **13**: 82; **14**: 79; **17**: 61; **18**: 8, 32, 42; **19**: 44, 48; **20**: 30, 34
Kaffe **11**: 35; **12**: 19, 26–29, 31, 36, 82–86; **13**: 71, 77–78, 83, 88; **14**: 79; **16**: 7, 16, 92, 99, 102; **17**: 13; **19**: 43
Kafka, Franz **13**: 39
Kaftan **11**: 40, 79; **16**: 10, 99
Kaftancıoğlu, Ümif **13**: 38
Kaganat **13**: 25
Kahle, Sigrid **14**: 110; **18**: 108; **19**: 63–65; **20**: 128
Kahramanmaraş **19**: 7
Kahta **11**: 9
Kairo **12**: 23; **14**: 5–6, 53; **17**: 28; **18**: 64, 74
Kakelugn(-smakare) **12**: 87–100
Kalabalik **14**: 92; **16**: 12; **17**: 15, 17
Kaldéen **11**: 14
Kalé, Kemal **18**: 82
Kalif(at) **11**: 21; **14**: 54, 64; **18**: 62, 64, 72; **20**: 89
Kalila wa Dimna **12**: 5–6
Kalkberg **11**: 6; **17**: 29
Kalligrafi **12**: 24; **18**: 30, 33, 57, 60
Kalmar **19**: 32
Kalmucker **12**: 66, 68
Kalott **16**: 17
Kalykadnos **12**: 51
Kamel **11**: 56, 78–79; **12**: 44, 52, 74; **13**: 90; **16**: 102; **17**: 24, 28–29, 35
Kameleont **16**: 8, 14
Kamelförare **11**: 66
Kamera **17**: 44
Kanaan **11**: 14
Kanidios **13**: 9
Kanık, Orhan Veli **13**: 42; **18**: 8; **19**: 61, 63, 65, 73–74; **20**: 13–14, 23
Kanon(er) **12**: 24; **16**: 77, 83, 93, 96, 98; **17**: 10–11, 16–17, 19–20
Kanra, Chet **16**: 114; **19**: 85, 90; **20**: 126
Kansler **12**: 20
Kansli(st) **12**: 101, 103, 115–116, 130, 133–134; **20**: 94–95
Kanslikollegium **12**: 10, 12, 14, 16
Kaosteori **14**: 59
Kapare **17**: 10, 16
Kapell **11**: 20–22, 24–25, 28; **12**: 46, 106, 131; **18**: 68; **20**: 101, 111
Kappadokien **11**: 18
Kapplöpning **16**: 6
Kapten **12**: 22–23, 26, 28–29, 31, 110, 112, 132; **13**: 66, 69; **16**: 71–72, 80, 84, 99

Kapucı başı **11**: 36
Kapudan Pascha **17**: 18, 20
Kara, Mustafa **14**: 54
Karacabey **13**: 78
Karacadağ **15**: 81
Karacaoğlan **13**: 50–51; **20**: 21
Karachi **15**: 88
Karadja Pascha, J. **12** : 98
Karaharman **15**: 61
Karakoç, Sezai **20**: 19
Karakorum **17**: 64, 67
Karaman **12**: 55; **20**: 63–64
Karamanli-perioden **16**: 70, 74–76, 78, 87–91, 93, 96, 101
Karaosmanoğlu, Yakub Kadri **13**: 36; **19**: 13
Karasjok **14**: 33
Karavan(-väg) **11**: 6, 8, 12, 78; **12**: 23, 55; **13**: 5, 18, 82; **16**: 15, 71–72, 77–78, 81, 87–91, 100, 107; **17**: 64
Karavanseraj **11**: 78; **13**: 78; **18**: 75
Karay, Refik Halit **13**: 36
Karelen **14**: 32
Kargalık **11**: 60
Karien **15**: 98; **17**: 56, 59, 63
Karl V, tysk-romersk kejsare **17**: 7
Karl X Gustav **11**: 32–33, 38, 42, 44; **16**: 7
Karl XII **11**: 81; **14**: 5, 14, 92; **15**: 58; **16**: 9, 12–14, 16, 107; **17**: 6, 11, 13–17, 26, 38; **18**: 78; **20**: 105
Karl XIII **17**: 18
Karl XIV Johan **12**: 105; **14**: 12
Karlgren, Bernhard **12**: 118, 120, 134
Karlowicz **15**: 58, 61
Karlskrona **17**: 10, 16, 18–19, 24
Karlsson, Gustav H. **12**: 118, 128, 134; **20**: 86–89
Karlsson, Ingmar **20**: 93
Karlsson, Lars **18**: 92, 95, 99, 103, 105; **19**: 84, 86
Karnak **17**: 30
Karolin(sk) **16**: 16; **17**: 17; **18**: 78
Karp **11**: 56
Karpaterna **16**: 7
Kars **11**: 17; **12**: 84; **18**: 25
Karta **15**: 46, 48–49, 51–66
Kartograf(i) **15**: 46, 51–53, 56–57, 60–61, 66; **17**: 64–68
Kasaker **11**: 47
Kasern **12**: 40
Kashgar(ien) **12**: 58–60, 66, 70, 78–79; **13**: 25; **15**: 51; **16**: 106; **17**: 64–72; **18**: 83; **20**: 115
al-Kashghari, Mahmud **13**: 25; **14**: 85; **15**: 51; **17**: 64-72
Kaside **13**: 26
Kasimpaşa **11**: 70
Kaspiska Havet **14**: 8; **15**: 46–49, 60–61
Kastman, Carl **14**: 26
Kastsamhälle **11**: 66
(De) Katalauniska fälten **11**: 78
Katarakt **17**: 30
Katekumen **11**: 25
Katholikon **11**: 24
Katolicism **14**: 8; **16**: 33; **20**: 39, 41
Katolik **16**: 12, 20, 32; **17**: 7
Katolsk **14**: 6; **16**: 46, 77
Kaukasien **19**: 67
Kaukasier **13**: 8
Kaukasus **13**: 19; **15**: 60; **16**: 29
Kaušutov, Ata **11**: 49, 52
Kavalleri **16**: 7
Kavur, Ömer **17**: 41–55, 87
Kayacan Fergar, Feyyaz **18**: 82–83; **19**: 75; **20**: 24
Kayaoğlu, Turhan **19**: 61, 64
Kayıkçı Kul Mustafa **13**: 51
Kaymakam **13**: 79
Kayseri **18**: 74
Kazak(er)(-isk) **12**: 57, 79
Kazakiskt språk **17**: 71
Keçiborlu **13**: 85, 88
Kejsar(e)(-inna) **11**: 14,

18, 21, 33–34, 40, 63; **12**: 6; **13**: 57; **15**: 17–21, 24, 26, 33, 42; **16**: 5–7, 11, 20; **17**: 6, 61, 64; **18**: 62–64, 66, 75; **19**: 51, 57
Kelâm **14**: 56-57
Kelter **11**: 78
Keltzene **13**: 16
Kemal, Namık **13**: 34; **20**: 6
Kemal, Orhan **13**: 38
Kemal, Yahya **15**: 85–88; **19**: 63
Kemal, Yaşar **13**: 37–39; **18**: 21; **20**: 18, 109
Kemalism **20**: 40
Kemer **17**: 56
Kempe, Carl **12**: 120
(Carl) Kempes stiftelse **11**: 88
Kennedy, Alan **17**: 52
Kenter, Müşfik **19**: 63
Keramik **12**: 41; **14**: 67
(Sällskapet) Keramikvännerna **15**: 98
Kerasunt **13**: 9
Kerem, Âşik **13**: 52
Keskin, Göksan **17**: 86, 88; **19**: 86
Kestel **13**: 89
Ketchane **16**: 15
Khadaffi (Qadhdhafi), Muammar **17**: 11
Khan **12**: 10–11, 57
Khartum **14**: 24
Khazarer **15**: 61
Khazarien **13**: 11
Khediv **17**: 8, 28
Khomeyni, Ruhollah **19**: 21
Khorāsān **11**: 69; **18**: 25, 31
Khotan **12**: 68, 79
Kibla **15**: 51; **16**: 57–58, 68; **18**: 75
Kidrondalen **11**: 18, 28
Kiev **18**: 61
Kihlgren, Johan Aron (adlad af Borneman) **17**: 18–20, 26
Kiilerich, Bente **17**: 87; **20**: 124
Kina **11**: 8, 59; **12**: 6, 58–59, 66, 70; **14**: 10, 24; **16**: 106–107; **17**: 64–70; **18**: 43; **20**: 107
Kınalıda **16**: 42
Kines(er)(-isk) **11**: 56, 62; **12**: 57, 59, 62, 64, 66, 69–70, 75, 79–81; **14**: 24; **16**: 107; **17**: 64–65, 68–69; **18**: 39, 42–43, 59
Kinesisk skrift **17**: 71
Kiosk **12**: 103, 106, 108, 131; **14**: 92; **16**: 8, 11, 16
Kipchak(er) **15**: 61
Kipchakiskt språk **13**: 29
Kipling, Rudyard **14**: 22
Kirgis(er)(-isk) **11**: 45–52; **12**: 60, 66, 79; **13**: 25
Kirgisiska SSR **11**: 48
Kirgisistan **17**: 64, 66
Kırıksoku **11**: 70
Kırkpınar **11**: 70
Kısakürek, Necip Fazıl **13**: 41; **19**: 5-27; **20**: 12
Kista **16**: 17
Kız Kalesi **12**: 46
Kızılırmak **12**: 32
Kiöping, Nils Matson **11**: 29
Kjellberg, Lennart **12**: 113
Klasson, Christofer **11**: 18
Klimt, Gustav **20**: 46–47
Klingberg, Gunvor **11**: 77, 81–83
Klinteberg, Fredrik Ludvig **17**: 10, 18–20, 26
Klippgrav **12**: 44, 46–47, 52; **15**: 98
Klissov **11**: 81
Klockringning **11**: 25
Kloster **11**: 18–28; **12**: 51; **13**: 14–17, 20, 24; **16**: 11, 34–35, 43; **17**: 76; **18**: 68
Kluge, Kurt **15**: 24
Kläder **11**: 53, 78; **12**: 19, 23–24, 26, 37, 58, 64, 76–78; **13**: 59, 79; **15**: 72; **16**: 6–7, 10, 15, 17–18, 28, 95, 100, 102; **17**: 27–28, 36, 38; **18**: 43; **19**: 29, 38–41, 57, 76; **20**: 34–35, 57, 82. Se även *Slöja*
Knutsson, Bengt **18**: 90–105; **19**: 81, 83; **20**: 96, 99–126, 129

Kocagöz, Samım **13**: 39
Koçel, Osman Naci **19**: 85
Koctürk-Runefors, Tahire **18**: 84–85, 108; **19**: 35
Kolchis **13**: 8
Kollekt **16**: 15
Kolmodin, Johannes **12**: 114, 134; **13**: 27
Koman, Ilhan **18**: 107
Kommagene **11**: 8, 10–11
Kommendant **17**: 8
Kommerskollegium **17**: 17
Kommunist(er) **14**: 39; **19**: 14, 55–57; **20**: 11, 24
Komnenos, familj **13**: 5–6, 8–9, 18–21, 23–24
Komotini **11**: 74–75
Kompass(ros) **15**: 56, 66
Konak **16**: 66
Konchedarya **12**: 62
Konditori **16**: 46
Kondottiär **17**: 8
Konfucianism **14**: 24
Konfucius **14**: 24
(Det) kongelige Bibliotek, Köpenhamn **12**: 19
Konkurs **16**: 35
Konservering **11**: 53, 77, 79, 81–83; **14**: 97
Konstakademien **13**: 101
Konstantin den Store **15**: 20–21, 24, 26, 32–33, 42–43, 45; **16**: 20; **18**: 74
Konstantin Monomachus **11**: 63
Konstantin VI Porfyrogennetos **16**: 6, 11
Konstantin X **13**: 16
Konstantinopel **11**: 20, 22, 29, 32–33, 35–36, 42, 44, 63; **12**: 8–9, 17, 22–23, 87, 100, 102, 106, 110, 113–114, 128, 130–131; **13**: 5–7, 10, 21–22, 24, 57, 65, 69, 71; **14**: 7, 9–10, 12, 15, 23, 93–95; **15**: 5, 9, 13, 18–20, 32–33, 42–43, 45–47, 55–56, 59–60, 62; **16**: 5–18, 29; **17**: 6–8, 18, 20–24, 27, 35–40, 56, 58, 62, 84, 87, 93; **18**: 51, 61–64, 66, 74, 78, 80; **19**: 51, 53–56, 59–60, 82; **20**: 106, 113. Se även *Bysans.* - *Miklagård.* - *Istanbul.*
Konsthantverk **11**: 79
Konsthistoriker **12**: 120, 134; **14**: 97, 105
Konstnär **13**: 69, 73; **18**: 77–81; **20**: 21, 23, 39, 46
Konstruktions(-kår) (-staten) **17**: 18–19
Konsul, även general- **13**: 80; **16**: 71, 73–74, 76, 79, 83–84, 86–88, 92–93, 95–97, 99–100, 102–103; **17**: 12, 36, 38, 40
Konsulat **13**: 64–66, 71–72, 74–75; **16**: 37; **18**: 94; **20**: 33
Konung. Se *Kung.*
Konvertit **17**: 17
Konvoj **17**: 10
(Kungl.) Konvojkommissariatet **17**: 10–11, 26
Konya **12**: 84, 126; **13**: 1, 27; **14**: 61–63; **15**: 67, 77, 81; **18**: 37, 58; **20**: 58, 63
Kooperativa Förbundet **12**: 28
Koppar (metall) **16**: 10
Kopparsmed **16**: 23
Kopparstick **12**: 19–20, 22, 24, 26, 29, 31, 124, 135; **13**: 102; **15**: 5, 18, 31–32, 59–60; **17**: 60
Kopparålder **12**: 41, 43
Koranen **11**: 6; **14**: 15, 54, 56, 58, 60, 94; **18**: 31, 56, 76; **19**: 19, 46; **20**: 43–44, 49, 67, 70–71, 73, 81-83
Korfu **11**: 63
Korigos **12**: 46
Korintinska viken **17**: 7
Korkmaz, Zeynep **14**: 40–41
Korruption **11**: 36; **14**: 14
Kors **12**: 40; **13**: 13;

14: 10, 66; **18**: 73
Korsar(er) **16**: 71, 77–82, 84, 88; **17**: 7
Korsfarare **11**: 22, 28; **13**: 5, 24
Korsfästelse **17**: 34
Korsriddare **11**: 8, 14
Korståg **14**: 14; **15**: 9, 33
Korvett **17**: 20, 24, 26
Korykiska grottan **12**: 47–51
Korykos **12**: 46, 48
Kosacker **11**: 33; **14**: 75, 91
Kosmo(-grafi)(-logi) **14**: 48, 50, 65, 72; **15**: 55; **20**: 58, 72
Kosmopolitism **14**: 8–9; **15**: 77; **16**: 17–53; **17**: 46; **19**: 61, 65
Kosmos **18**: 61, 71, 76; **19**: 10, 12–13, 15, 17
Kraków **15**: 46
Kramhandlare **16**: 28–29
Krantz, Bengt **19**: 85, 87, 90
Kreditiv(brev) **11**: 39–40; **12**: 23, 26; **16**: 7, 9–10
Kreta **11**: 63
Kretensisk kultur **11**: 24; **17**: 5
Kreuger, J.H. **16**: 81–82, 86
Krig **11**: 8; **12**: 64; **13**: 88; **15**: 58; **16**: 37, 72, 74, 79, 81–82, 84–85, 87, 89, 103, 105; **17**: 23, 26; **18**: 8, 74; **19**: 59; **20**: 8
Krigare **16**: 5–6
Krigsbyte **11**: 81; **15**: 13, 26, 33
Krigsfånge **15**: 43; **16**: 32, 107; **17**: 20
Krigsmateriel **17**: 17
Krigsminister **13**: 79
Krigsråd **11**: 32
Krigståg **16**: 16
Krigsväsen **16**: 27
Krim **12**: 11; **13**: 22; **14**: 75; **15**: 53, 58–61, 66
Kriminella **11**: 64
Krimkriget **14**: 15, 28, 75; **17**: 21
Kristen **11**: 18, 21, 35, 68–69, 78; **12**: 14, 28, 31, 46, 51; **14**: 10, 12, 14, 24–26, 28, 47, 64, 76, 80; **15**: 9, 13, 24; **16**: 25, 27–28, 30, 34, 52, 79, 85, 87–88; **17**: 75–76; **18**: 74, 80; **19**: 35, 51, 53, 55–56, 59, 67; **20**: 41, 43, 49
Kristendom **11**: 28; **13**: 16, 23, 73; **14**: 8, 18, 20, 23–25; **17**: 6–8, 27; **18**: 84; **19**: 57, 76; **20**: 43
Kristenhet **16**: 7
Kristianstad **13**: 59–60, 64, 75
Kristus **11**: 8, 24, 26–27; **14**: 6, 27; **17**: 27, 34; **18**: 73. Se även *Jesus*
Kroat(er) **16**: 46; **20**: 38
Krog **17**: 5
Krokodil **16**: 14
Krustrup, Mogens **18**: 70
Kryddor **12**: 26; **16**: 102
Kryssare **17**: 24
Kubism **20**: 12
Kufiskrift **14**: 61, 64
Kula **12**: 126
Kulspruta **17**: 23, 26
Kulu **15**: 67, 71, 74–83; **19**: 35
Kung **11**: 10, 32–34, 39–40, 42; **12**: 6, 12, 22–24, 26, 28, 52; **14**: 10, 91; **15**: 21, 31; **16**: 7, 12–14, 16, 71, 74, 93, 98-99; **17**: 6; **18**: 25, 78
Kungadöme **11**: 8, 12; **16**: 15
Kungafonden **12**: 120
Kungl. biblioteket **11**: 89; **12**: 11, 16, 20, 22, 124, 135; **15**: 46; **16**: 97; **18**: 78, 104
Kungl. kansliet **12**: 10, 18
Kungl. maj:t **12**: 106, 110; **13**: 75
Kungligheter **17**: 22, 40
Kupol **11**: 14–16, 49, 79; **14**: 64; **15**: 13, 44; **16**: 11, 54, 57–58, 61, 66, 68–69; **18**: 30, 61, 64, 66, 68, 71–76
Kuran, Aptullah **18**: 64
Kurd(er) **11**: 5, 8–10, 66; **14**: 15; **15**: 67, 77, 83; **16**: 23; **19**: 6, 34–35, 42, 47, 70;

20: 108, 114
Kurdiska (språk) 11: 70
(Sommar-)Kurser 12: 120, 124, 134
Kurtoglu, Asim 20: 128
Kuşadası 12: 126, 134; 13: 82; 20: 108
Kusseyir 15: 51
Kutlar, Onat 20: 24
Kutterbrigg 17: 10–11
Kuwait 16: 108
Kuyl, Henrik Vilhelmsson (Ali Pascha) 16: 13
Kuylenstierna, Alexis ("Mustafa") 14: 22
Küçük (Hussein Pascha) 17: 18, 20
Küçük Çekmece 11: 73
Küçük Menderes-dalen 11: 73
Külebi, Cahit 13: 43; 20: 21
Künchiqqan Beg 12: 70
Kütahya 13: 28, 88
Kvadriga 15: 15–17, 19–21, 24, 26, 33
Kvinnor 11: 5; 12: 36–37, 80; 13: 29, 36, 51, 57, 90; 14: 11, 14, 18, 24–26, 73, 79–80, 84–86, 88; 15: 19, 67, 70, 81; 16: 10–11; 18: 6, 77, 84, 108; 19: 29, 32–33, 38, 41–47, 49, 57, 76; 20: 21, 35, 45, 50, 54–55, 65–66, 68–71, 74, 77–78, 81, 83
Kyrillisk skrift 14: 77–78
Kyrillos från Skythopolis 11: 18, 20
Kyrka 11: 20, 22, 24–25; 12: 50–51; 13: 12–15, 19–20, 23, 56–58, 81, 90–92; 14: 23, 64; 15: 13–14; 16: 5, 8, 11–13, 15–16, 20, 33, 46, 48; 17: 33–34; 18: 52, 62–63, 66, 73–75; 19: 53; 20: 32, 89
Kyrkofäder 11: 21, 28
Kyrkogård 12: 28, 31, 40
Kåda 16: 6
Kök 11: 36; 16: 23
Kök-türk 13: 25
Kömürciyan, Eremia Çelebi 16: 34
König, Carl Fredrik 12: 103
Köpenhamn 12: 19–20, 29; 13: 64–65; 15: 40; 17: 77
Köpman 11: 33; 12: 23–24, 55, 101, 130; 13: 69
Köprü 11: 36
Köprülü, släkt 11: 38
Köprülü Mehmet Paşa 11: 35–39; 16: 34
Köprülüzāde Fazil Ahmet Paşa 15: 55
Köroğlu 13: 51
Kösem Sultan 11: 36
Kött 11: 72; 12: 26, 51, 74–76; 13: 11, 78; 16: 10; 20: 59, 65, 73–76, 82
Laban 11: 14
Labranda (Labraunda, Labraynda) 12: 114, 128, 135; 14: 103–105; 15: 98; 16: 114–115, 119–120; 17: 61, 86, 91; 19: 86; 20:109, 119
Ladino 16: 23, 29, 40–41, 43
La Fontaine, Jean de 12: 22; 18: 13
Lag 14: 16, 24, 26; 16: 6, 21, 77, 79–80, 105; 18: 6; 19: 8, 18, 54, 56–57; 20: 37, 52
Lagerlöf, Louise 17: 27–29, 31, 35–36, 40
Lagerlöf, Selma 15: 38–40; 17: 27–40
Lahtis 18: 12
Laing, Alexander Gordon 16: 90
Lamartine, Alphonse de 14: 16-17
Lamas 12: 44
Lamm, Jan Peder 15: 95
Lampa 13: 15–16
Landberg, Carlo 14: 18
Landenius, Olof 12: 136–137
Landshövding 11: 30
Landskrona 17: 22, 26, 36
Langenfelt, Gösta 12: 116
Lantbruk 12: 35–36, 38–39
Laodike 11: 8

Larisa **12**: 113
Larsson, Birger **17**: 31–32
Larson, Karl-Olov **18**: 104
Larsson, Mats G. **13**: 54–58, 98; **14**: 105
Larson, Rikard **19**: 84, 91, 94–95
Latin **11**: 42; **12**: 16, 48; **15**: 18, 55; **17**: 74; **19**: 53, 56; **20**: 87
Latinamerika **19**: 42
Latinsk skrift **13**: 36, 47; **14**: 31; **15**: 54; **20**: 8–9
Lattimore, Owen **12**: 57
Lausanne **15**: 88; **16**: 18, 20, 35, 52
Lav, Ercüment Behzat **20**: 12
Lawntennis **17**: 29
Lavra-kloster **11**: 20, 28
Lazaropoulos, Johannes **13**: 10–12, 14, 16-24
Lazer **13**: 8
Leach, Marianne & Jerry **20**: 67
Leander Touati, Anne-Marie **15**: 9
(Istanbulinstitutets) Ledamöter **12**: 120, 122, 137; **14**: 103, 109; **15**: 91–94; **19**: 104–107
Legation **12**: 101, 108, 110–111, 113, 116, 130–133; **13**: 76; **14**: 94–95; **16**: 10, 13, 15, 32; **17**: 18, 58, 63
Legationspräst **12**: 101, 110, 130, 132; **14**: 6; **16**: 13–14, 16
Legationssekreterare **16**: 13
Legend(er) **11**: 21; **13**: 27, 50–51; **15**: 19; **17**: 27, 30; **20**: 89
Lehmann-Hartleben, Karl **15**: 24
Leiden **11**: 30
Leipzig **15**: 56
Lejon **11**: 10; **12**: 41; **15**: 13, 43; **16**: 99; **17**: 12
Lenin, Vladimir Iljitj **19**: 52, 55, 57, 59
Leningrad **11**: 53; **19**: 57
Leo III Isaurien **11**: 21
Lepanto **17**: 6–7
Leptis Magna **16**: 95
Lerkärl **12**: 41, 43
Lertavla **11**: 12
Lertegel **11**: 14–17, 77, 79
Lethe **12**: 50
Levanten **12**: 28; **14**: 6, 10–11
Levantin(are)(sk) **12**: 9; **16**: 46, 48, 50, 53
Levantinska Kompaniet **12**: 22
Le Vasseur de Beauplan, Guillaume **15**: 66
Lévi-Strauss, Claude **20**: 58, 61–62
Lewis, Bernhard **16**: 27–28
Lewis, G.L. **18**: 85
Lewis, Raphaela **20**: 79, 82–83
Lexikon **12**: 10, 16–17, 79, 83; **14**: 30–31, 33, 40, 43, 45, 83–85; **15**: 51; **17**: 78–79; **18**: 104
Libanon **14**: 10; **17**: 36
Libyen **16**: 70–103; **20**: 36
Lidingö **15**: 38
Lidman, Sven **17**: 58, 62–63
Lik **12**: 78; **16**: 7
Liljenstolpe, Peter **19**: 86; **20**: 92–93, 99, 110, 118
Liljeström, Rita **19**: 70
Lillkyrka **12**: 14–15
Lin **12**: 37–38
Lindblom, Magnus **15**: 1, 34, 41
Lindblom, Sivert **15**: 5, 24, 33–41; **17**: 88
Lindegren, Erik **18**: 13
Lindén, Bo **18**: 89; **19**: 109
Lindencrona, Birgitta **18**: 89, 91, 96–97
Linders, Tullia **14**: 103; **17**: 84
Lindqvist, Sigvard **17**: 38
Lindstrand, F.T. **13**: 75
Lingvist(ik) **13**: 25; **18**: 85–86; **20**: 61–62
Linjeskepp **17**: 8–10, 20
Linné, Carl von **12**: 28–

29, 31; **14**: 6–7; **16**: 15–16
Linnér, Sture **17**: 83, 94
Lisle, Jean **12**: 101, 130
Lissabon **12**: 137; **16**: 76
Litteratur **11**: 51; **13**: 25–53; **14**: 18, 42, 81; **16**: 52; **18**: 45–47, 59; **19**: 13, 58, 61–65; **20**: 5–7, 9, 11–12, 18, 21, 23–25, 28, 86, 128
Litteraturhistoria **13**: 25; **15**: 88; **17**: 76; **20**: 14, 24
Liturgi **11**: 24–25; **18**: 62
Livland **17**: 58
Livläkare **16**: 25
Livorno **16**: 72, 85, 99, 102–103
Livrustkammaren **16**: 99
Livvakt **16**: 6, 16
Ljungh, Lars **20**: 102
Lode, Gustaf de **12**: 19–20
Lode, Odoard Helmond de **12**: 19
Logie, George **16**: 75, 92, 96
Logotype **12**: 128; **14**: 110
London **11**: 44; **12**: 20, 22, 31; **15**: 23, 60; **16**: 76; **19**: 59
Loos, Cornelis **14**: 5; **16**: 8, 12–13; **18**: 78; **20**: 114
Lop, öken, Nor, sjö **12**: 57–58, 61–62, 66, 68–70, 72, 74–76, 78, 80–81
Loplyk(er) **12**: 57–81
Lorenzon, Oscar **17**: 23
Lot **14**: 94
Loukites, Konstantin **13**: 21
Loulan **12**: 61
Lovisa Ulrika, drottning **12**: 11–12, 103, 130
"Lovisa Ulrika", linjeskepp **16**: 100
Lueger, Karl **20**: 39
Lund **12**: 13, 129, 135, 141; **13**: 66; **14**: 90–91, 102, 105; **15**: 69, 85, 98; **16**: 6, 14; **18**: 81; **19**: 32, 34–35, 37, 40, 46–47; **20**: 93
Lundberg, Henrik **17**: 86
Lundberg, Ingrid **15**: 50, 74–83
Lundgren, Åsa **17**: 83; **18**: 92, 101
Lundkvist, Artur **18**: 12–13
Lunds stift **12**: 10
Lunds universitet **12**: 8–9, 18; **13**: 25, 60–61, 69, 90, 100; **14**: 90
Lunds universitetsbibliotek **12**: 9; **15**: 46, 58, 60, 62; **18**: 78
Lundstedt, G.E. **14**: 11
Lundström, Per **14**: 90
Lundström, Ulla **19**: 61, 63–64
Lusthus **16**: 8, 11, 16
Lutheran(ism) **16**: 13, 15, 72, 77
Luxor **17**: 29–30
Lüdeke, C.W. **15**: 66
Lykisk **13**: 90
Lyle, Peter (Murad Rais) **16**: 71, 83
Lyngenfjord **12**: 106
Lyon **14**: 97
Lysippos **15**: 21, 23, 32–33
Läckö slott **12**: 87
Läder **11**: 82
Läkare **12**: 18, 83; **16**: 25, 39, 57
Länna **11**: 30
Löfgren, Oscar **14**: 104; **17**: 73–77
Löfvenberg, Fredrik **14**: 104
Löwenhielm, Carl Gustaf **12**: 103–105, 130; **14**: 94; **17**: 58; **18**: 77–81, 105; **19**: 82, 90, 99–101, 110; **20**: 112–113

Mac Farlane, Charles **14**: 12
Machiavelli, Niccoló **18**: 66
Madrid **15**: 88
Maghreb **16**: 96
Magi, Filippo **15**: 24, 26
Magnarella, Paul J. **11**: 70; **20**: 71
Magnesia **13**: 83
Magnetism **15**: 56

Magnusson, Kjell **19:** 110
Mahmoud Karamanli **16:** 75
Mahmoud (Muhammed) aga **16:** 94, 96
Mahmud Agha **12:** 11–12
Mahmud al-Kashgari **13:** 25; **14:** 85; **15:** 51; **17:** 64–72
Majakovskij, Vladimir **13:** 41; **20:** 11, 89
Makal, Mahmut **13:** 37; **18:** 21, 54
Makedonien **11:** 63–64; **13:** 78
Makedoni(er)(-sk) **11:** 8, 10; **13:** 19; **18:** 73; **19:** 34, 42
Malaria **12:** 36, 41
Malinowski, Bronislav **20:** 61
Malmæus, Åke **12:** 116, 118
Malmborg, August **14:** 93–95; **18:** 80
Malmström, Bernhard Elis **13:** 62
Malmö **14:** 74, 79, 81–82; **15:** 67, 69–72, 104; **17:** 17; **19:** 34–35, 37–38, 42–43, 46–47
Malmöhus **17:** 17
Malov, Sergei N. **12:** 61, 66, 79–80
Malta **16:** 85, 100, 102; **17:** 6, 20
Maltesare **17:** 7
Malteserorden **16:** 79; **17:** 7
Mamluk(er) **11:** 8; **12:** 23; **15:** 53
Manavgat **11:** 71; **13:** 86, 88
Manchester **17:** 23
Mandala **14:** 47–72
Mango, Cyril **18:** 64
Manikeism **13:** 26; **19:** 17
Mann, Thomas **18:** 23, 54
Manoff, Per Nilsson **13:** 69
Manuel I **13:** 9
Manöver **17:** 19
Mar Gabriel **20:** 107
Mar Saba-klostret **11:** 18–28
Marakesch **17:** 11
Maraş **19:** 7
Marcus Aurelius **15:** 22, 24–26, 33
Mardin, Şerif **19:** 5–6
Margarete, drottning **14:** 98
Marguelies, Roni **20:** 23
Mari, stad **11:** 12
(Jungfru) Maria **13:** 20; **14:** 6
Maria Palaeologina **18:** 51
Marin(-historia) **17:** 5–6, 9, 17, 21, 23
Marinmuseet, Istanbul **17:** 23
Marinmuseet, Karlskrona **14:** 91
Markis (titel) **17:** 7
"Marmara", tidning **16:** 38–39
Marmararegionen **19:** 35
Marmarasjön **16:** 42; **17:** 56; **18:** 80; **19:** 7, 13; **20:** 30
Marmor **12:** 34, 41, 44, 48, 52, 54, 103, 130; **13:** 55, 58, 81, 84; **14:** 61; **15:** 13–14, 19, 38; **16:** 8, 17; **18:** 68, 72–73, 75
Marocko **16:** 70, 82; **17:** 7, 9, 11–12, 16, 26; **18:** 11
Maronit(er) **14:** 10
Marr, Nikolai Jakovlevitsj **14:** 32
Marseille **16:** 76
Marsili, Luigi Ferdinando **15:** 53
Marton, Elisabeth **18:** 13
Martyr(er) **11:** 24; **13:** 9–14, 16, 23; **18:** 68
Marx, Karl **19:** 58
Marxism **19:** 66; **20:** 17, 35
Massör(er) **11:** 66; **16:** 23–24
Mat **11:** 34, 41, 49, 51, 73; **12:** 18–19, 23, 26, 61, 64, 74–76, 82–86; **13:** 11, 17, 71; **14:** 19, 21, 73, 92; **16:** 10, 23, 34, 44, 46–48, 57, 93, 102; **17:** 12–13, 32; **18:** 84; **19:** 57; **20:** 1, 30, 58–85

Matematik(er) **12**: 8; **13**: 21; **14**: 59, 64–65, 67, 72; **15**: 52; **18**: 61, 71; **20**: 37
Matrakçı Naşuḥ **15**: 53
Matta **11**: 41, 53, 56–57, 61, 79; **12**: 26, 126, 134; **15**: 105; **17**: 24, 87, 93; **19**: 28, 31–33; **20**: 65, 105, 120
Matthaios, munk **13**: 15
Mattväveri **11**: 66, 79
Matutin **11**: 24–25
Mâtürîdîyye **14**: 54, 57
Matzner, Boel **15**: 96, 98; **17**: 87; **19**: 1, 28–33
Matzobröd **16**: 34
Matzouka **13**: 16
Mausoleum **17**: 64–66, 69–71; **18**: 72
Mawdu'di, Sayyid Abu al-Ala **19**: 21
Mazeus **13**: 81
Mead, Margaret **20**: 68
Meander **13**: 82–83; **17**: 56
Mechitar, munk **16**: 33
Mecka **12**: 23, 27; **14**: 8; **15**: 51; **16**: 15, 57, 68; **18**: 72, 75–76; **20**: 73
Medalj **16**: 104–106
Medea **13**: 8
Medelhavet **12**: 34, 39, 41, 52, 119, 122; **15**: 51, 53–54, 58, 61, 88, 99; **16**: 71–72, 78–79, 84–85, 98–99, 102–103, 108; **17**: 6–7, 9–10, 16, 26, 28; **19**: 35–37, 42, 54, 64; **20**: 21, 64
Medelhavsmuseet, Stockholm **14**: 103, 105; **18**: 77, 80, 90, 105, 107; **19**: 82, 99
Meder **11**: 12
Medicin **12**: 18, 75, 83; **13**: 80; **14**: 86–88; **16**: 23, 25, 52, 102; **18**: 75; **19**: 87, 98; **20**: 81
Medina Sidonia **16**: 76
Medinet Habu **17**: 30
Medlemsförteckning **11**: 91–92; **12**: 146–147
Medrese **14**: 61–64; **16**: 57; **18**: 74–75
Megas Komnenos **13**: 5–6, 8–10, 17–18, 20
Mehmed Ikhlāsī, sheik **15**: 55
Mehmet II (Mahmud) "Erövraren" **14**: 95; **15**: 42–43, 52–53; **16**: 21; **18**: 36, 66–67, 72, 74; **19**: 51, 54–55; **20**: 113
Mehmet IV **11**: 35; **15**: 55; **16**: 7, 16
Mehmet Ali Paşa **11**: 73
Meiton, Grethe **14**: 110
Meletios, abbot **13**: 17
Mellanösterns Bokhandel **19**: 63
Mellersta Östern **11**: 64; **14**: 9; **15**: 51, 59; **16**: 38; **19**: 5; **20**: 36, 39, 64, 68
Melling, A.-I. **12**: 124
Memnonstoderna **17**: 30
Menageri **17**: 12
Meninski, Franciscus **12**: 16–17
Meran **13**: 65
Mercator, Gerard **15**: 54–55, 57
Merdol, Tahire **15**: 67, 69; **19**: 45
Meriamlik **12**: 51
Mersin **12**: 38–39, 41–44
Mert, Özkan **20**: 19, 24
Mesnevi **13**: 26, 28, 30, 32
Mesopotamien **12**: 42
Mesopotamisk **11**: 9, 12
Messias, Den falske **16**: 30
Metallarbete **14**: 67
Metropolit **13**: 10, 24
Mevlānā **11**: 6; **13**: 1, 27; **18**: 37–39, 44, 58–59. Se även *Dervisch*
Mevlanamuseet, Istanbul **12**: 126, 135
Mexiko **18**: 13
Michaux, Henri **18**: 11
Michelangelo **15**: 24
Midas, kung **14**: 32
Middleton; Henry **12**: 22–24, 26–28, 31
Migration **12**: 68–69, 80–81; **13**: 42, 79; **14**: 77–78; **15**: 67–71, 74, 77–78, 81–83; **16**: 52;

17: 78–79; 18: 84–85; 19: 34–39, 42, 45, 48, 70; 20: 64
Mıgrıdıç Galatavi, gravör 15: 59
Mihrab 16: 57, 68; 18: 75
Mikael Panaretos 13: 8
Miklagård 16: 5; 17: 6
Milano 16: 108; 17: 74–76
Milas. Se *Mylasa*
Miletos 13: 82; 18: 71
Militär 11: 32–33, 35–36, 40, 76; 12: 59, 80; 13: 19, 22–23, 51, 60, 69, 79; 14: 12, 17, 23, 39, 75, 90–91; 15: 52, 71; 16: 71–72, 77–79, 96, 105; 18: 5, 13, 80; 19: 8, 13, 57; 20: 24, 36–37, 52
Militärattaché 17: 22
Militärtjänst 16: 33
Milles, Carl 15: 37–39
Millet(ler) 16: 18, 20
Milli Nizam (Selamet) Partisi 19: 24
Minaret 11: 16; 12: 34; 13: 76; 16: 54; 17: 38; 18: 30–31, 72–76; 20: 31
Mindre Asien 12: 32, 42, 55; 13: 5, 16, 100; 14: 104; 16: 11; 17: 58–59, 63
Mineral 16: 70, 72
Miniatyrkonst 14: 67; 15: 47, 53
Minister 12: 11–12, 32, 56, 98, 101-103, 110, 114, 130-132; 13: 65, 75; 14: 94; 15: 87; 16: 15, 32; 17: 11; 18: 80; 19: 82; 20: 75. Se även *Ambassadör*
Minneapolis 12: 137
Minoritet 14: 73–82; 16: 18, 20, 23, 27–30, 32–35, 37–40, 42–44, 46, 48, 50, 52; 17: 79; 18: 7; 19: 70; 20: 125
Minoritetskultur 16: 18
Miraç, Yaşar 20: 21
Mirakel 13: 5, 10–12, 14, 16, 19, 22, 24
Miran 12: 80–81
Misrātah 16: 95, 102
Missionär 14: 24–27
Mithra 11: 10–11
Mithradates Kallinikos 11: 8
Mithridates 13: 81
Mittag-Leffler, Gösta & Signe 17: 29
Mo och Domsjö AB 12: 118
Moberg Nilsson, Katrin 18: 89; 20: 92
Modi, parsisk överstepräst 14: 18
Mohseni, Minoo 18: 108
Mokka 12: 19–31
Moldavien 14: 76
Moldaviskt språk 14: 77
Moluckerna 12: 22
Monastisk 11: 18
Mongol(er)(-isk) 11: 14, 78-79; 12: 54, 57, 60, 66, 68; 13: 5, 21, 27; 14: 36, 75; 18: 51; 19: 58
Mongoliet 13: 25; 17: 64, 67
Monofysiter 13: 16
Monsun 12: 28
Montan, Ulla 18: 7, 19
Montenegro 11: 74
Montesquieu, Charles-Louis de Secondat de 14: 10
Montgomery, Gustaf 14: 12, 14
Montgomery, Hugo 17: 87
Monument 13: 71, 74; 15: 17; 16: 5, 12, 57, 67; 18: 63, 74, 80
Mord 11: 36; 13: 85; 14: 10; 16: 34; 17: 49–51, 55; 18: 36–40, 51, 58–59; 19: 59
Morgenstern, Karl 17: 59, 62
Morosini, Domenico 15: 13
Mosaik 13: 80; 15: 13–15; 16: 8; 18: 68–69, 72–73
”Mosaik”, tv-program 14: 74
(Andra) Mosebok 11: 20
(Första) Mosebok 11: 14, 20
Moses 11: 20; 14: 64, 94
Moské 11: 16, 82; 12: 27, 31, 34–35; 13: 12, 19, 69, 81, 89; 14: 7, 61, 73; 16: 8,

11–13, 15, 54–69; **17**: 36–38, 66, 73; **18**: 24, 29–30, 52, 61, 63–64, 66, 68, 73, 75–76; **19**: 15, 46
Moskva **13**: 41; **18**: 11; **19**: 57; **20**: 11
Motraye, Aubry de La **15**: 44
Mount Wutai **17**: 65
Mouradgea d'Ohsson, Ignatius. Se *D'Ohsson, I. Mouradgea*
Muğith al-Din Tugrilşah **13**: 15
Muhammad Aga **12**: 26
Muhammed **14**: 8, 23–26, 58, 61, 64; **16**: 30; **19**: 15; **20**: 49, 51, 74, 83
Muhammed (Mehmet) Ali **14**: 11–12
Muhammed Beit al-Mal **16**: 88
Muhammed Deghies **16**: 88
Muhammedansk. Se *Islamisk*
Multi-etnicitet **11**: 74; **16**: 18, 33. Se även *Kosmopolitism*
Mumier **14**: 6–7
Mungan, Murathan **20**: 23
Munk(ar) **11**: 18, 20–22, 24–25, 28, 63; **13**: 14–15, 17–18; **16**: 33
Munkstol **11**: 24
Munthe, Gustaf **17**: 16
Munthe, Sven Johan **12**: 9
Muonio älv **12**: 106
Mur **11**: 16, 20, 22; **12**: 46, 50–51, 54–55, 101–102, 126, 130; **13**: 81–82; **16**: 5–6, 57, 59–61, 68; **17**: 29, 32, 34; **18**: 30. Se även *Stadsmur*
Murād I **15**: 43
Murād II **13**: 29
Murād III **15**: 47; **18**: 72
Murād IV **13**: 51; **15**: 43; **18**: 52
Murad Rais. Se *Lyle, Peter*
Murmansk **18**: 12
Murzaev, E.M. **12**: 81
Musa. Se *Moses*
Museum **12**: 87; **13**: 80–81; **16**: 92; **18**: 96, 102; **19**: 29; **20**: 30
Musik **11**: 34, 68, 70; **12**: 23, 26; **13**: 32, 52, 71, 84; **14**: 50, 73; **15**: 9; **16**: 7, 17, 43, 46–49; **17**: 38, 44, 76; **19**: 43–44, 46; **20**: 9, 20, 87, 89
Musikant **11**: 33; **12**: 60; **15**: 80
Musiker **11**: 72; **13**: 49; **20**: 89
Musikinstrument **11**: 78; **12**: 26, 80; **13**: 50; **14**: 81; **15**: 80; **17**: 30
Musil, Robert **20**: 36–38
Musköt **16**: 9
Muslim(er) **11**: 74–75; **12**: 64, 75, 77; **13**: 26; **14**: 5, 10, 20, 22, 24–26, 75, 77, 80; **15**: 51, 59; **16**: 18, 27, 30, 34–35, 79; **17**: 6; **18**: 36, 63, 84; **19**: 36, 51; **20**: 49, 73, 70
Muslimsk **13**: 52; **14**: 6, 12, 14, 17, 20, 25–28, 31; **15**: 55; **16**: 28, 33, 40, 48; **17**: 83, 86; **18**: 23–24, 31, 66, 82; **19**: 12, 16, 34-35; **20**: 37, 50, 56, 71, 75, 79
Musorgskij, Modest **20**: 89
Mustafa, prins **15**: 43
Mustafa Hassan ağa **11**: 32–33
Mustafa Kayıkçı Kul **13**: 51
Mustafa Tardjuman **12**: 24
Mûtazile (mûtaziliter) **14**: 54, 57–58
Müldür, Lâle **20**: 21, 24
Müller, Max **14**: 18, 20, 22
Müteferrika, Ibrahim **12**: 8, 16–17; **15**: 46–49, 56–66; **16**: 13
Mütekellimin (mütekelimer) **14**: 54, 56, 60
Myhrberg, August Maximilian **17**: 8
Mykensk kultur **17**: 5
Mylasa (Milâs) **12**: 114, 128, 135; **17**: 59–60

Mynt **12**: 12, 23, 37–38, 46, 78, 101–103, 111, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 130; **13**: 9; **15**: 20–21, 66; **16**: 6, 15–16, 86, 98–100, 102; **19**: 87; **20**: 81
(Kungl.) myntkabinettet **16**: 99
Myra **13**: 90–92
Myrten **12**: 41, 43–44
Mysticism **18**: 24, 39, 54, 56; **19**: 5, 15, 26; **20**: 55
Mystik(er) **11**: 47; **12**: 27, 31; **13**: 27–28, 50, 52; **14**: 61; **18**: 82; **19**: 58, 76–77; **20**: 6, 12, 25
Mytilene **13**: 79
Mytologi **11**: 56; **12**: 58; **18**: 25; **19**: 16, 19; **20**: 12, 14, 60, 72, 76
Måleri **11**: 24; **14**: 67; **16**: 13; **20**: 46. Se även *Fresk*
Månggifte **14**: 16, 24
Månsson, Sven-Axel **15**: 70; **19**: 43
Mårtelius, Johan **18**: 89
Mäklare **16**: 29
Möbler **11**: 79, 81; **12**: 109, 116, 121–122, 124, 126–127, 133–135, 142; **14**: 105; **19**: 29, 40; **20**: 101
Möller, Gunhild **13**: 76, 79, 84–86, 88; **19**: 82, 97; **20**: 122
Möller, Rutger **19**: 82, 97
Mönster **11**: 53, 56, 62, 81–82; **12**: 88, 95, 97, 100; **14**: 47–48, 51–53, 55, 62–64, 67; **15**: 31; **18**: 73, 75; **19**: 28–31

Nabi **18**: 68
Nabi, Yaşar **20**: 24
Nabî, Yusuf **13**: 31
"Naboland" **17**: 23, 26
Nafta **16**: 6
Naimâ **13**: 32
Naime, Sayın **19**: 85
Nakshibendi, sheikh **19**: 15
Namık Kemal **20**: 6
Namn **14**: 80; **17**: 11, 17, 26
Namnchiffer **12**: 103, 130; **18**: 72
Nantes **17**: 55
Napoleon Buonaparte **14**: 91; **15**: 26, 33; **16**: 87, 89; **17**: 20
Narthex **11**: 24–25
Narva **17**: 17
Nasaret **17**: 35
Nasr, Seyyid Hüseyin **14**: 48
(Carl-Bertel) Nathorsts stiftelse **12**: 120
Nationalisering **14**: 32, 34
Nationalism **13**: 35–36, 53; **14**: 29–31; **16**: 32–33; **18**: 5, 55; **19**: 5–6, 12, 25–26, 66–67; **20**: 7–8
Nationalitet **14**: 91
Nationalmuseum, Stockholm **13**: 65; **14**: 97; **15**: 11, 38
Nationalskald **20**: 9
Nationalstat **16**: 18, 33
Nationalsång **20**: 8
Nationernas Förbund **19**: 59
Nattklubb **16**: 48
Naturgud **11**: 50–51. Se även *Vindgud*
Nauplion **17**: 8
Navarino **17**: 6, 8–9
Navigation **15**: 51, 53
Nazilli **13**: 83
Nazim Hikmet Ran **13**: 41, 43; **18**: 11, 82; **19**: 13–14; **20**: 10–12, 18
Nazis(m)(ter) **16**: 38; **19**: 53, 58–59
Necati **13**: 30
Necatigil, Behçet **13**: 43; **20**: 16, 20
Nederländerna **15**: 54; **16**: 77, 87–88; **17**: 78, 90
Nedim, Ahmed **13**: 32–33; **20**: 5
Nefî **13**: 31
Neger **11**: 47, 73–74, 76
Negroid **11**: 73–76
Nelson, Horatio **17**: 20
Nemrut Dağı **11**: 8–11, 17
Nepotism **12**: 10
Nero **15**: 18, 20–21, 26, 32–33
Nerval, Gérard de **18**: 50

Nesimi **13**: 28
Nesin, Aziz **13**: 39, 44, 46; **14**: 74
Nestorianism **13**: 26
(The) Netherlands Historical Archaeological Institute **18**: 93, 96
New York **12**: 137
Newcastle-upon-Tyne **13**: 71–72
Newman, James R. **14**: 60
Nevşehir **11**: 68
Nicea **13**: 5
Nicolaisen, Bente **19**: 89; **20**: 99, 102
Nicolaysen, norsk hamnkapten 1883 **12**: 110, 112, 132
Niebuhr, Carsten **12**: 19, 28–29, 31
Nietzsche, Friedrich **19**: 19
Niğde **11**: 70, 72
Niger **16**: 78, 90, 100
Nike från Samotrake **15**: 40
Niketas Choniates **15**: 19–20
(S:t) Nikolaus **11**: 24–25, 28; **13**: 90–92
Nilen **14**: 26; **15**: 58; **17**: 20, 28–30
Nilsson, Harald **16**: 112, 120
Nilsson, Sten Åke **15**: 95
Nilsson, Torsten **12**: 120
Nilsson Piraten, Fritiof **17**: 11
Nimrodberget. Se *Nemrut Dağı*
Nineve **11**: 12
Nizāmī **13**: 30
NK-Turitz **19**: 29
Noa **14**: 94
Nobelpris(tagare) **15**: 88; **18**: 10–11
Nockert, Margareta **14**: 98
Noghaj(er) **14**: 75; **15**: 77, 83
Noin Ula **11**: 59–60
Nomad(er) **11**: 49, 52, 64, 77–79; **12**: 39, 58, 60, 68; **13**: 6, 8, 25–26, 27, 51, 83, 90; **14**: 75; **15**: 61, 76–77
Nomadkultur **11**: 79
Nomadliv **11**: 45, 49, 61; **12**: 54; **14**: 71
Norberg, Mathias **16**: 113
Nordafrika **14**: 7, 87; **16**: 70, 72, 84, 87, 92, 95, 98
Nordberg, Michael **11**: 87–88; **12**: 141; **14**: 109–110; **18**: 108
Nordenfelt, Thorsten **17**: 21–23, 26
Nordenskiöld, Erland **14**: 24
Nordesjö, Hans **12**: 20; **18**: 61
Nordhagen, Per Jonas **17**: 87; **20**: 125
Nordiska Museet, Stockholm **11**: 42; **14**: 97
Nordvästafrika **11**: 64
Norge **12**: 106, 131; **13**: 64; **14**: 29
Norges Forskningsråd **18**: 91, 104; **19**: 82, 101; **20**: 96, 104, 124
Norrman, norsk **12**: 105–106, 110, 131-132; **13**: 65, 71–73; **14**: 29–31, 38, 43; **16**: 83, 115; **17**: 6; **18**: 23, 54, 85, 91, 95, 103; **19**: 61, 64; **20**: 104
North Pole, N.Y. **13**: 90
Nostalgi **16**: 42, 48, 50, 52–53
Novell(er) **13**: 28, 32, 36–38, 48; **20**: 6, 24, 28
Nubien **11**: 73
Numismatik **13**: 100
Nurcu **19**: 5
Nuri Güntekin, Reşat **13**: 36
Nursi, Bediüzzaman Said **19**: 5–6, 21
Nutritionist **20**: 63
Nyberg, H.S. **12**: 120; **17**: 76–77; **18**: 64; **20**: 129
Nyblom, Carl Rupert **13**: 64
Nylander, Carl **12**: 119; **18**: 94
Nylander, Erik **12**: 113
Nylander, Eva **18**: 94–95, 103; **20**: 94–95, 100, 121
Nylander, K.U. **14**: 20

Nyman, Lars-Erik **12**: 126
Nyplatonism **14**: 56
Nås (Dalarna) **17**: 27, 34

Oas(er) **12**: 59, 69, 80; **17**: 69
Obelisk **15**: 19
Observatorium **15**: 52
Oceanien **14**: 17
Ockupation **11**: 73, 76
Odelberg, Wilhelm **17**: 5–26; **18**: 107
Oden **16**: 5
Odhner, Bengt **12**: 140; **14**: 103; **16**: 108
Odin, Bengt & Ulla **18**: 94
Officer(are) **12**: 27; **16**: 12, 14, 16; **17**: 18–19, 21, 24, 26, 38
Oghuzer **13**: 27, 53; **14**: 75, 77
Oghuziskt språk **13**: 28, 49, 52–53
Oholiab **11**: 20
Olán, Eskil **16**: 79; **17**: 11
Olba **12**: 51–52, 55
Oleander **11**: 9
Olivodling **13**: 77, 79–80
Olja **11**: 6; **12**: 39, 41; **16**: 95, 102; **20**: 82
Oljeberget, Jerusalem **17**: 34
Oljelampa **11**: 25
Oljepressar **12**: 37; **13**: 77, 79
Olson, Mark **15**: 71
Omajader **14**: 61
Omayyad-dynastin **11**: 16
Omskärelse **11**: 72; **12**: 77; **14**: 80; **16**: 40; **17**: 51; **18**: 74; **20**: 76
Opal **17**: 66, 68–72
Opera **13**: 33
Orakel **12**: 51
Ordensriddare **17**: 7
(S:t) Orentios **13**: 9–10
Orestes, munk **13**: 15
Orgel **20**: 101
Orhan Veli Kanık **13**: 42; **18**: 8; **19**: 61, 63, 65, 73–74; **20**: 13–14, 23
Orhonlu, C. **15**: 56–57
Orientalisk **12**: 11–13, 16, 19, 83; **13**: 66; **14**: 5–6, 15, 18, 20, 22, 93, 96–99; **18**: 78; **20**: 12
Orientaliska språk **12**: 9–10, 12–14; **14**: 17; **16**: 15
Orientalist(-ik) **12**: 8–10, 13, 16, 18, 114; **14**: 7; **16**: 13; **17**: 73–74, 77
Orientalistkongressen 1889 **14**: 17–22
Orienten **12**: 14, 114; **14**: 5–6, 14, 17, 20, 22; **15**: 15; **16**: 108; **17**: 28, 38, 75
Orientexpedition **16**: 12–16
Orientexpressen **16**: 48
Orient-Institut der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft **18**: 93, 96, 104
Orientresa **17**: 27
Ormkolonnen, Istanbul **15**: 42–45, 47
Ormuzd **11**: 10
Ornament. Se *Mönster*.
Orphei Drängar **13**: 64
Ortayli, İlber **19**: 68
Ortelius, Abraham **15**: 54–55
Ortner, Sherry, **20**: 71–72
Ortodox(i) **11**: 18; **14**: 76; **16**: 18, 20; **19**: 57; **20**: 89
Ortografi **16**: 40
Oscar I **14**: 12
Oscar II **17**: 12
"Oscar II", pansarskepp **17**: 24
Oslo (Kristiania) **12**: 137; **14**: 20; **15**: 67; **20**: 99
Osman, kalif **14**: 64
Osman(er) **11**: 8, 73, 76; **13**: 28, 30, 35; **14**: 16, 23, 73, 75, 77, 80–82; **16**: 18, 54–55; **18**: 64, 76
Osmaniye **11**: 66
Osmanlıca **13**: 26
Osmansk **12**: 13; **13**: 28–32, 35; **14**: 9, 16, 30, 36–38, 43, 75, 77; **15**: 52, 58; **16**: 20, 22–23, 27, 30, 32–34, 38, 72, 78, 85, 90, 103; **18**: 24, 41, 44, 64, 66, 68, 72–75; **19**: 7, 31, 42, 51, 74,

77; **20**: 5–6, 25, 106, 112
Osmanska riket **11**: 63, 74, 76; **12**: 23, 27, 29; **13**: 5–6, 24, 26, 33, 53; **14**: 5, 10, 12, 14–15, 27, 30, 77; **15**: 43, 53–58, 77, 88; **16**: 14, 18, 21–23, 25, 28–30, 32–33, 52–53, 66, 105; **17**: 6, 12–13, 21, 23; **18**: 5, 61–62, 64, 78; **20**: 5–6
Osnabrück **11**: 30
Ossipov, Alexander **19**: 68
Ost **16**: 23
Ostindien **12**: 22
Ostindiska Kompaniet **12**: 22, 27–28, 31
Oudney, Walter **16**: 90
Oudry, Jean-Baptiste **12**: 22
Ould Ali Bey, Mohammed **16**: 103
Oxe **11**: 56, 72; **12**: 24
Oxenstierna, Axel **11**: 30
Oxenstierna, Bengt (Resare-Bengt) **11**: 29; **16**: 7
Oxenstierna, Johan Gabriel **12**: 103

Pacifism **19**: 59
Paflagonien **17**: 59
Pakistan **17**: 69; **19**: 21
Pakistansk **16**: 108
Palais de Suède **12**: 101–103, 110, 114–116, 118, 120–121, 125–126, 132-135; **13**: 66; **15**: 99; **16**: 15–16, 46; **17**: 18, 26, 38, 56, 58, 63; **18**: 96
Palamedes **17**: 8
Palatin **16**: 96
Palats **11**: 41; **12**: 19, 28, 32, 44, 87; **13**: 32, 80, 84, 86; **14**: 7, 61; **15**: 19, 35, 44; **16**: 5–6, 8, 11, 16, 42, 62; **18**: 52; **20**: 89
Palestina **12**: 38; **14**: 6, 9; **16**: 12, 30; **17**: 31, 35–36, 58, 63; **19**: 53, 60
Palestinensisk **11**: 20
Palin, Nils Gustaf **12**: 103, 105, 130; **17**: 58
Palme, Olof **15**: 82
Palmett **14**: 71–72
Palmstedt, Carl **13**: 62
Palmyra **18**: 71
Palva, Heikki **17**: 86
Palva, Jale **18**: 45, 49
Pamir **12**: 60; **17**: 64, 67, 69–70
Pamuk, Orhan **18**: 21–60; **19**: 64–65; **20**: 109, 116, 118
Pamukkale **13**: 84
Panaretos, Mikael **13**: 8, 21
Panarin, Sergei A. **19**: 68
Pancatantra **12**: 6, 18
Panofsky, Erwin **17**: 43
Panteism **13**: 27; **14**: 60
Pantheon **11**: 79
Panturkism **13**: 35
Panvinio, Onofrio **15**: 18
Paperon **12**: 48
"Papirüs" **20**: 24
Pappas **11**: 72
Papper **16**: 102
Parfym **12**: 26
Pariafolk **11**: 64, 66
Parion (Kemer) **17**: 56, 58
Paris **11**: 30; **13**: 65; **14**: 10, 17; **15**: 26, 28–29, 31, 33, 40, 60, 66; **16**: 62; **17**: 55; **18**: 8–9, 11–13; **19**: 14
Pariserhjul **16**: 11
Parisot de la Valette, Jean **17**: 7
Park **11**: 63; **16**: 8, 13, 54, 57, 62, 66–68
Pars(er) **14**: 18
Parthenon-templet **15**: 21, 23, 40
Parther **11**: 12; **14**: 64; **15**: 20
Pascha **11**: 34–36, 41–42; **12**: 12, 23–24; **14**: 10–11; **16**: 70–72, 75–77, 80–83, 86–89, 92–93, 95, 98–101; **17**: 11
Pashazāde, Kemāl **15**: 43
Paspati, Aleksandre G. **11**: 69
Pass (bergs-) **12**: 40–41
Pass (res-) **12**: 24, 26; **14**: 73, 80
Pass (sjö-) **16**: 71, 80, 83, 85
Patras **17**: 8

Patriark **11**: 14, 22, 28; **13**: 10; **14**: 5, 20; **16**: 20, 34; **18**: 64, 73–74
Patriarkat **11**: 22; **16**: 18, 20–21, 35; **19**: 56; **20**: 103, 113
Patriotism **13**: 33–35; **20**: 8
Paul VI, påve **11**: 22, 28
Paulus **12**: 43, 51
Pavlos Silentiarios **18**: 63
Pazarkaya, Yüksel **20**: 24
Pazyryk **11**: 53–62; **20**: 105
Peçevi **13**: 32
Pedasos **17**: 61
Pedersén, Olof **15**: 95
Pehlevi **12**: 6
Pelare **11**: 20, 24, 79; **12**: 34, 43, 54–55, 88, 93; **13**: 80–82; **14**: 7; **15**: 13, 19, 42, 45; **16**: 7, 11, 58; **18**: 68, 72, 75–76
Pellew, Edward, viscount Exmouth **17**: 12
Pelopennesos **17**: 5, 8
Pendik **12**: 113
Pengar **11**: 41; **16**: 28
PEN-klubben **20**: 108
Penny, Nicholas **15**: 32
Pensionat **16**: 49
Pera **12**: 101, 103, 109–110, 130, 132; **13**: 66, 71; **16**: 10, 12–13, 15–16, 46, 48, 50, 52; **17**: 18, 23, 26, 39
Pera Palas, hotell **16**: 48
Perevolotjna **17**: 13, 26
Pergamon **13**: 80
Persepolis **11**: 79
Perser **11**: 8, 21, 24, 78; **13**: 5; **14**: 16-17; **16**: 17; **18**: 64; **19**: 36, 42
Perserkriget **15**: 42, 45
Persien **11**: 8; **12**: 16, 29, 40; **13**: 5, 27, 29; **14**: 10, 15–17, 22; **15**: 58, 60, 64–65; **16**: 107; **17**: 61, 63, 64
Persisk(t) **11**: 10, 46, 79; **13**: 27, 30-31, 45; **14**: 17; **16**: 12; **18**: 24–25; **19**: 17; **20**: 5, 9, 25
Persiska viken **12**: 23
Persiskt språk **12**: 5–6, 8–9, 16–17, 24; **13**: 21, 26, 27–28, 30, 36, 47, 53; **14**: 29–36, 40, 85; **16**: 7, 14; **17**: 75, 86
Persson, Axel W. **12**: 114
Persson, Sune **19**: 88
Pest **16**: 10; **17**: 21
Peter den Store **15**: 58, 60
Peterson, Bengt J. **19**: 81
Petersson, Claes **12**: 140; **18**: 89
Petrarca, Francesco **15**: 13–15, 33
Peverata, ital. arkitekt 1819 **12**: 105, 130
Pevcov, Mikhail **12**: 61, 66, 68, 72
Phanaroiter **16**: 21, 34
Philadelphia **12**: 137
Philae **17**: 29
Piaggio, Th. **16**: 97
Piale Pascha **17**: 7
Pilgrim **11**: 21–22; **16**: 7; **17**: 34
Pilgrimsfärd **20**: 50
Pilpay **12**: 5–6, 11, 16–18
Piltz, Elisabeth **18**: 61-76
Pirat(er) **16**: 78–79; **17**: 9–10, 26
Piraten, Fritiof Nilsson **17**: 11
Pirî Reis **15**: 46, 51, 53, 56, 61
Pisa **15**: 38
Pittsburg **20**: 20
Plataea **15**: 45
Platon **14**: 59
Platonism **14**: 59
Plinius d.ä. **15**: 21
Plog **11**: 17
Plundring **11**: 33, 78; **16**: 37
Plysch **17**: 27
Poe, Edgar Allan **18**: 41, 46
Poesi **13**: 27–32, 34, 41–43, 51, 53; **14**: 83–89; **15**: 87–88; **17**: 83, 86; **18**: 8–10, 13, 82–83; **19**: 8–9, 25, 61, 73–75; **20**: 5–27, 88–89
Poet(er) **11**: 21, 28; **13**: 27–31, 41–44, 50–52;

15: 84, 88; **18**: 7, 9–11, 59, 68, 82–83; **19**: 7, 9, 13–14, 61, 63–64, 73–76
Polack(er) **11**: 32, 39–40, 81; **15**: 44–45, 58, 61; **16**: 46
Polcirkeln **16**: 107
Polemaeanus, C. Julius Celsus **13**: 81
Polen **11**: 32–33, 39–40; **14**: 14
Polis **16**: 37; **17**: 28
Politik **11**: 40; **13**: 34, 40, 52, 76, 79; **14**: 8, 12, 17, 22, 25, 30, 34–35, 38–40, 46; **15**: 19, 58, 81, 85; **16**: 27, 52, 67, 74, 76, 78, 86, 93; **17**: 51, 54, 68, 71; **18**: 5, 11, 21, 27, 48, 55; **19**: 5–6, 10, 21, 23, 25–26, 37, 54, 57, 69; **20**: 7–8, 11–12, 15, 18, 20, 35–36, 38–42, 46, 48, 52, 54
Polsk **11**: 32, 39–40; **15**: 44
Poltava **16**: 9, 16, 107; **17**: 13, 26
Pomak(er) **14**: 77–78, 80–81
Pommern **11**: 32
Pompeiopolis **12**: 43–44
Pompeius **12**: 43
Pontiska alperna **13**: 6
Pontos **13**: 5–8, 18, 22, 24
Porslinsfabrik **12**: 87–100
Port(al) **11**: 20, 24, 41; **12**: 34, 43, 46, 52, 110, 132; **13**: 81–82, 84; **14**: 61; **15**: 13–15; **16**: 5–7, 13, 59–61; **18**: 75. Se även *Stadsport*
Port Said **17**: 31
Porto Farino **17**: 9
Portolan **15**: 53–54
Portugal **16**: 87
Portugis(er)(-isk) **12**: 28, 137; **15**: 53; **16**: 22, 100; **20**: 87
Posen **11**: 32
Post, Eric von **12**: 32–56, 116; **15**: 84–88
Pozanti **12**: 41
Pozarevac **15**: 58
Prag **12**: 137; **14**: 73, 79; **16**: 7; **19**: 66; **20**: 62
Predestinationslära **14**: 57
President **12**: 32; **15**: 85; **17**: 17; **19**: 59; **20**: 52
Press **16**: 20
Pressburg **16**: 7
Preussen **11**: 32; **14**: 10
Preussisk **19**: 55
Prévost, abbé A.F. **12**: 20, 31
Priene **13**: 83
Primat **16**: 20
Prinkipo **16**: 42
Prinsöarna **13**: 76; **16**: 42; **18**: 80; **19**: 7
Procession **11**: 38, 41, 53, 56, 60, 62; **15**: 8, 10, 26; **16**: 93; **17**: 37
Processionskors **13**: 13
Profanering **16**: 25
Profet **13**: 28, 71; **16**: 30; **18**: 32, 64, 68; **19**: 57; **20**: 45, 78
Program för Mellanöstern- och Nordafrikastudier **13**: 25
Prohászka, Marianne **12**: 140; **16**: 115
Prokopius **18**: 68
Proti **16**: 42
Protopresbyter **11**: 18
Proust, Marcel **18**: 21, 47, 54
Prut **17**: 15
Przhevalsky, Nikolai **12**: 61–62, 64, 66, 68–69, 74–75, 77–79
Präst **11**: 22; **12**: 8, 10, 20, 22, 52, 54–55; **14**: 8–9, 18; **16**: 10, 13–15, 17, 21; **17**: 22–23, 58, 63
Psellos, Mikael **13**: 10
Psykiatri **14**: 83, 86, 89
Psykoanalys **20**: 38
Psykolog **15**: 69; **19**: 35
Ptolemaios, Klaudios **15**: 55
Publicist(-ik) **13**: 34; **14**: 11, 15–16, 20, 22, 25, 28, 40, 43
Publikationer **16**: 38, 40
Puke, Johan **17**: 19
Pulgher, D. **12**: 110, 132
Purchas, Samuel **12**: 22, 24, 31
Purim-fest **16**: 40

Pylos **17**: 8
Pyramid **14**: 6–7, 59; **16**: 12, 57; **17**: 28–29
Pythagoras **14**: 65
Pythagoréer **14**: 59
Pyxites **13**: 17
Påhlson, Svante **15**: 38–40
Påsk **16**: 15, 34
Påve **11**: 22, 28, 40; **13**: 72; **16**: 96; **18**: 38; **19**: 54
Påvestol **17**: 7
Påvlig **12**: 57
Pälsverk **12**: 26, 77; **16**: 96, 98, 102; **17**: 12

Qual'ah-i-Bîst **14**: 55, 72
Queckfeldt, Amelie **13**: 63, 65, 75
Qibla **15**: 51; **16**: 57–58, 68; **18**: 75

Rabbin **16**: 32
Rachid (Ebu Câfer Hârun), kalif **14**: 54
Radcliffe-Brown, A.R. **20**: 61
Radio **11**: 64
Ragnar Lodbrok **16**: 7
Ragnvald, väring **16**: 6
Rajalin, Johan V. **16**: 101
Rakel **11**: 4
Rakoczy, Frans **11**: 34
Rakoczy, Georg II **11**: 34, 39–40
Ramadan **11**: 9; **14**: 80; **16**: 40; **19**: 46; **20**: 50, 54, 80–81
Ramesseum **17**: 30
Ramie, tyg **17**: 27
Ramses III **17**: 30
Ran, Nâzim Hikmet **13**: 41, 43; **18**: 11, 82; **19**: 13–14; **20**: 10–12, 18
Rasmussen, Stig **12**: 19
Rasmusson, Ludvig **18**: 7, 9–13
Rauf, Mehmet **13**: 34
Ravenna **18**: 73
Rebecka **11**: 14
Rebell **11**: 40, 76; **12**: 64
Redaktion **16**: 38-39
Redjib Aga **12**: 23–24, 26
Refah Partisi **19**: 24
Refektorium **11**: 25, 28
Reform **16**: 33
Regemente **17**: 38
Regering **16**: 14
Regn **11**: 50
Reis Effendi **17**: 20
Reklam **16**: 44
Relativitetsteori **14**: 60
Relief **11**: 10; **12**: 41, 88, 93; **16**: 13
Religion **11**: 45–46, 50; **12**: 58; **13**: 27–28, 51; **14**: 5–28, 54, 56, 67, 77, 80; **15**: 55, 68, 72, 81; **16**: 20, 23, 25, 27, 50, 52, 107; **17**: 64, 74; **18**: 24, 43, 78; **19**: 5–6, 10, 12–13, 15–17, 20–21, 47, 54–55, 67; **20**: 36, 38–40, 42–44, 47–48, 51, 53–54, 56, 60, 67–68, 70, 73, 75, 77, 79–80, 83–84
Religionsfrihet **16**: 12, 20
Religionshistoriker **16**: 30
Religiös **16**: 39, 44, 54, 57, 68
Relik(er) **11**: 21–22, 28
Renda, Günsel **18**: 97
Renegat **12**: 24; **15**: 55–56; **16**: 13, 32, 71
Renässans **16**: 21
Republik **16**: 29, 33
Research Centre for Islamic History, Art and Culture **18**: 93
Resebyrå **17**: 27
Resenär **11**: 29; **13**: 73; **14**: 5, 10, 15, 22, 27; **15**: 5, 44–45, 61; **17**: 56, 59
Reseskildring **11**: 29, 35, 38, 40, 44; **12**: 19–20, 22, 28, 31–56; **13**: 32, 76–89; **14**: 6–7, 9–10, 12, 15, 17; **15**: 26, 45, 52; **16**: 7–10, 15–17, 25, 28–29; **17**: 59, 63; **18**: 78
Resolution **16**: 32
Restaurang **16**: 44, 46–48; **19**: 39, 44, 46
Restaurering **16**: 67
Retsö, Jan **17**: 83, 86–87; **19**: 80, 88
Retzius, Anders **13**: 62
Reuterswärd, Patrik **14**: 47, 64
Revanî **13**: 30
Revett, William **12**: 23, 27
Revolution **11**: 36; **13**:

41–42; **19**: 52, 57–58; **20**: 7, 19, 38, 40
Rhodé, Anders **17**: 18–20, 26
Rhodos **14**: 10; **15**: 21, 32; **17**: 6, 20
Richter, Otto Friedrich von **17**: 56–63
Rifat, Oktay **13**: 42, 44; **19**: 73–75; **20**: 13–15, 23
Riga **11**: 42
Riksantikvarieämbetet **14**: 97
Riksarkivet, Stockholm **11**: 42–43; **12**: 10–11, 13, 18, 80; **16**: 71, 73, 75–76, 83, 99
Riksdagen **12**: 6; **16**: 15
Riksvapen **12**: 24
Rimbaud, Arthur **18**: 13
Rimskij-Korsakov, Nikolaj A. **20**: 89
Ringgren, Helmer **15**: 95
Rio de Janeiro **12**: 137
Rioni, flod **13**: 15
Ris **16**: 10
Ritter, Helmut **17**: 74–75
Ritual **20**: 60, 72, 75, 77, 79, 82–83
Rizaion (Rize) **12**: 84; **13**: 9
Rizvi, Yaseen **16**: 108
Robbe-Grillet, Alain **17**: 49, 54
Rockhill, William Woodville **12**: 57–58
Rodopi-bergen **14**: 77
Rogers, Michael **18**: 64
Rohnström, John **11**: 89; **15**: 46
Rojalism **20**: 39
Rolamb, Nicholas **11**: 44
Rom **11**: 79; **12**: 119, 137; **13**: 72–75, 83; **14**: 8, 97; **15**: 15, 17, 20–22, 24–25, 32–33, 84, 88; **17**: 58; **18**: 95; **19**: 54–55; **20**: 100
Romaiotisk **16**: 22
Roman(er) **13**: 34, 38–39, 42, 52; **16**: 40, 42, 52; **17**: 27–55; **18**: 21–60; **19**: 7, 25, 76–77; **20**: 6, 24, 36–37
Romanes **11**: 64, 68–70
Romare **11**: 8, 78; **12**: 41; **15**: 20–21
Romersk **11**: 12; **12**: 41, 43–44, 48, 50–51, 55; **13**: 80–81; **15**: 19, 21, 23–24, 33; **16**: 11–12, 20; **18**: 61, 71; **19**: 59–60
Romersk-katolsk **16**: 32, 46, 53
Rom-institutet **12**: 119–120, 122; **14**: 102, 104; **18**: 91, 94, 104; **20**: 94–95, 102, 117, 121–122
Roos, Aarand **12**: 122
Roos, Paavo **12**: 122, 129, 135, 141–142; **13**: 97–98, 100–102; **14**: 102, 104–106; **15**: 96–99; **16**: 115, 117; **17**: 56–63, 86, 88; **18**: 94; **19**: 86
Roque, Jean de la **12**: 22, 28
Rosén, Staffan **20**: 93, 115
Rosenqvist, Jan Olof **13**: 5–24; **15**: 95; **17**: 87
Rosett **14**: 47, 64
Rosette-stenen **18**: 52
Rossi, E. **15**: 58
Rothman, Göran **16**: 92, 94–95
Rottneros **15**: 35, 37–40
Rougemont, Fr. de **14**: 15, 17
Rubens (Rubenius), Peter **12**: 5–18
Rubinstein, Anton **20**: 89
Rudberg, Stig Y. **20**: 86
Ruin **11**: 16–17; **12**: 40–44, 46, 48, 55, 61; **13**: 71, 81–83, 85–88; **14**: 10, 17; **15**: 77; **17**: 29, 56, 59, 61; **18**: 66
Rum **18**: 64
Rumeliskt språk **14**: 74
Rumjancev, Petr Aleksandrovič **17**: 61
Rumän(er)(sk) **12**: 137; **16**: 20
Rumänien **11**: 34; **13**: 77; **14**: 75; **16**: 106; **17**: 15; **18**: 7; **20**: 105
Runblom, Harald **15**: 69; **19**: 35
Runeberg, Johan Ludvig **14**: 90

Runor **13**: 25, 54–58; **14**: 30; **17**: 6; **20**: 105, 109
Runsten(ar) **16**: 6, 16; **17**: 6
Ruskin, John **15**: 26, 33
Rydén, Lennart **11**: 18; **15**: 9; **16**: 120; **17**: 84, 87; **20**: 125
Rydén, Magnus **20**: 103
Rymning **15**: 74
Rysk **11**: 25, 50; **12**: 9, 61–62, 66, 79, 81; **13**: 37; **14**: 16, 32; **15**: 66; **16**: 46–47, 105, 107; **17**: 58, 62–63; **18**: 12; **19**: 52, 58–59, 67–68; **20**: 87
Rysk-turkiskt krig **17**: 21
Ryska revolutionen **16**: 47; **19**: 52, 58
Ryss(ar) **11**: 21–22, 33, 40; **12**: 105–106; **14**: 14, 91; **15**: 58, 61; **16**: 13, 46; **17**: 8, 15; **18**: 10; **19**: 57–58
Ryssland **11**: 22; **14**: 12, 14, 17, 22, 28, 75; **15**: 77; **16**: 5, 7, 16, 106; **17**: 8, 15, 18, 21, 26, 61, 64; **19**: 55–58; **20**: 89
Ryttare **11**: 12, 56–57, 62, 78
Ryttarfolk **11**: 78
Rålamb, Broder Andersson **11**: 30
Rålamb, Claes Brorson **11**: 29–44; **16**: 7, 9, 11, 16, 25; **18**: 78
Röda Havet **12**: 22; **15**: 53; **16**: 28
Rörstrand **12**: 87–100
Rössel, Agda **16**: 115
Rövare **11**: 33; **20**: 18

Saarikoski, Pentti **18**: 12
(Helige) Sabas **11**: 18–28
Sabbat **16**: 29
Sachnoe **13**: 17
Sachs, Lisbeth **15**: 72
Sachsisk **11**: 81
Sa'deddin **18**: 66
Sadel **11**: 56, 62; **16**: 99
Sa'dī **13**: 30
Safa, Peyami **19**: 13
Safi **17**: 9
Saga(-or) **13**: 42; **16**: 7; **20**: 21
Şahabettin, Cenap **13**: 34
Sahara **14**: 26; **16**: 71, 78
Sa'id, Mehmed **13**: 32
Sakaranaho, Tuula **19**: 87, 95
Sakarias **14**: 94
Sakristia **11**: 20
Şale paviljongen, Istanbul **12**: 87–100
Salihli **11**: 70
Salmān-i Savejī **13**: 30
"Şalom", tidning **16**: 39–41
Salomo **14**: 94; **18**: 63, 70
Saloniki **11**: 63; **16**: 23, 30, 37
Salt **12**: 33, 62, 69, 76–77, 81; **13**: 79, 87; **15**: 77; **16**: 78, 91, 95–96, 102-103; **20**: 65, 81, 83
Salut **14**: 91
Samarbetsnämnden för de klassiska institutionerna **12**: 119; **14**: 102–103
Samarkand **11**: 78; **14**: 57, 85
Samer **11**: 77
Sāmī (Frashëri), S. **12**: 83
Samotrake **15**: 40
Samuelsson, Ewa **14**: 104
San Michele **17**: 7
San'a **12**: 23–24, 27, 29, 31
Sande, Siri **17**: 87
Sandgren, Folke **18**: 104
Sandıklı **13**: 88
Sankt Petersburg **19**: 57; **20**: 89
Sanskrit **12**: 6; **14**: 18, 22
Sansovino, Francesco **15**: 20, 32, 34
Santa Claus, Ind. **13**: 90
Santa Cruz **17**: 7
Saraköy **13**: 84
Sardanapal **12**: 43
Sardinfiskare **11**: 72
Saris, John **12**: 22, 24, 26–27, 31
Sarkofag **11**: 23–24; **12**: 41, 44, 46, 52; **17**: 71

Saron **17**: 32
Saros **12**: 34
Sarraute, Nathalie **17**: 49
Sartre, Jean Paul **13**: 39; **17**: 50
Sassanidisk **14**: 64
Satir **13**: 28, 31, 39, 44; **20**: 23
Saudiarabien **20**: 36, 51
Saumur **11**: 30
Savaşçi, Fethi **20**: 24
Schabrak **11**: 53–62; **14**: 92
Schaman **11**: 60; **13**: 50; **16**: 107
Schamanism **13**: 25; **14**: 67; **18**: 84
Scharlipp, Wolfgang **14**: 37
Schaufeli, Alida Johanna **17**: 78
Schlegel, A.W. **15**: 24
Schlyter, Birgit N. **20**: 28–33
Schmalensee, Patric von **20**: 93, 99, 110, 119
Scholem, Gershom **16**: 30
Scholes, Robert **17**: 44
Schomberg, R.C.F. **12**: 80–81
Schori, Pierre **16**: 115
Schorske, Carl E. **20**: 38–40, 46
Schulz, Michael **19**: 88
Schweigger, Salomon **15**: 43
Schweiz **19**: 52, 55
Schweiziskt **12**: 98
Schylander, Björn (& Ingrid) **13**: 90–94; **18**: 91
Schönerer, Georg von **20**: 39
Scognamillo, Giovanni **16**: 48, 50, 53
Sebaste **12**: 44; **18**: 68
Sefarder **16**: 22–23, 52
Seferis, George **15**: 88
Sejd **11**: 48, 50
Sekularisering **13**: 36–37; **16**: 18; **18**: 6, 24, 55; **19**: 5, 8, 10, 13, 16, 53, 65–67; **20**: 8, 24, 36, 40, 49, 51, 54, 56
Selçuk **11**: 73; **13**: 81
Seldjuk(er)(-isk) **11**: 8, 16; **13**: 5, 16, 18, 27, 86; **14**: 47, 61, 64–65, 72; **18**: 64, 73–74
Selefiyye **14**: 54, 58
Seleukia Tracheotis **12**: 51–52, 55
Seleukider **11**: 6, 8
Seleukos I **11**: 6
Seleukos Nikator **12**: 51
Selim I **15**: 43
Selim II **15**: 43; **18**: 72
Selim III **17**: 18, 20, 26
Seminati, A. Delfo **12**: 112–113, 133
Semitiskt språk **14**: 30; **17**: 74, 77
Şems (Şams-i Tabrīzī), munk **18**: 37–39, 58
Şener, Refik **19**: 64
Seralj **12**: 87, 92, 96, 98, 100
Seraljen **14**: 10; **16**: 7–11, 13, 15; **17**: 20
Serb(er) **14**: 14; **16**: 46; **20**: 38
Sergel, Johan Tobias **15**: 40
"Serion", skepp **13**: 22
"Servet-i Fünun" **13**: 34; **20**: 7
Servis (te-) **17**: 12
Sester, Karl **11**: 8–9
Seyda, Mehmet **13**: 39
Seydi Ali Reis **15**: 53
Seyfettin, Ömer **13**: 36
Seyhan **12**: 34, 38
Şeyhi **13**: 28
Seyyid Nûh **15**: 53, 61
Sezer, Sennur **20**: 21
Sfinx **17**: 29
Shabbetai Zvi **16**: 30–31, 52
ash-Shadhili, Ali ibn Omar **12**: 27, 31
Shami, Seteney **19**: 68
(Molla) Shams al-Din **13**: 1
Shanxi-provinsen **17**: 65
Sharpeigh, Alexander **12**: 22–23, 27, 31
Sheldon, Charles **17**: 16
Sheldon, Gilbert **17**: 14, 16–17, 19
Shiit(er) **13**: 30; **18**: 32
Shule **17**: 64
Sibbern, Georg Christian **12**: 106, 108–110, 131
Sibirien **16**: 107
Sicilien **15**: 59, 104; **16**:

85, 87; **17**: 7
Siden **12**: 23, 26; **16**: 5–6, 99; **17**: 27
Sidenmark, Erik & Elsie **12**: 121–122, 126
Sidenvägen **11**: 78, 89; **17**: 64; **20**: 108, 115
Siebenbürgen **11**: 33–34, 40–42; **15**: 105; **16**: 7
Sigill **14**: 93–95
Sigillbevarare **17**: 11
Silahdār, Findiklili Mohammed **15**: 44
Silifke **12**: 36, 43, 51, 55
Silistria **11**: 34; **16**: 7
Silke **11**: 82; **13**: 77
Silver **12**: 26; **13**: 71; **14**: 94; **16**: 6, 10, 12, 15–16, 99–100, 102; **17**: 76; **18**: 70, 73
Silverstolpe, G.A. **14**: 8–9
Simmandron **11**: 25
Simonides, Konstantin **13**: 21
Sin **11**: 12, 16
Sinaihalvön **14**: 23; **16**: 14
Sinan **16**: 55, 60, 68; **18**: 64, 74–75
Şinasi, İbrahim **13**: 34; **20**: 6
Sinolog(i) **11**: 66; **12**: 134
Sinope (Sinop) **13**: 9, 22
Şiran **13**: 17
Sivas **12**: 84; **16**: 23, 47; **20**: 24
Sjukdom **12**: 11, 18, 68, 80; **13**: 64–65; **16**: 92, 103; **17**: 60–62
"(Den) sjuke mannen" **17**: 21
Sjukhus **11**: 20; **16**: 11, 39, 57; **18**: 75; **20**: 52
Själavård **16**: 13
Sjöberg, Lars-Olof **16**: 111
Sjöberg, Åke **12**: 118
Sjöexpedition **17**: 11–12
Sjöfart **16**: 70–71, 73–74, 77, 81, 85–91, 98–99
Sjöfolk **12**: 115, 133; **14**: 91; **16**: 71
Sjöförsvar **17**: 18
Sjökartografi **15**: 53–54, 58–59, 61, 66
Sjömakt **17**: 5–26
Sjömanskista **16**: 73
Sjörövare (-eri) **12**: 46; **16**: 79–82, 87, 89; **17**: 7, 9, 12–13, 26
Sjöslag (-krig) **16**: 6; **17**: 6–9
Sjösättning **17**: 21, 23
Sjöväsen **17**: 19
Skandinaver **17**: 34
Skatt **16**: 27, 33, 35, 37, 89
Skatteindrivning **11**: 36; **12**: 70; **16**: 27, 30, 35
Skatteväsen **15**: 52; **16**: 27
Skelett **11**: 24
Skepp **16**: 5. Se även *Båt*
Skeppsbyggare **17**: 16, 18
Skeppsbyggeri **16**: 72, 102; **17**: 19
Skeppsdocka **17**: 19–21
Skilsmässa **14**: 79
Skinn **16**: 102
Skola **11**: 16, 64; **12**: 35–36; **13**: 60, 69; **14**: 24, 29, 31, 35–36, 42, 73, 78; **15**: 68–69, 72; **16**: 11, 20, 29, 57, 68; **19**: 34–35, 38–42, 45, 47–49, 53, 70, 72; **20**: 32, 36, 43–44, 52, 82
Skolskepp **17**: 17
Skomakare **16**: 29
Skopje **11**: 64
Skoputsare **11**: 72–73
Skotsk (skotte) **14**: 12; **16**: 92
Skram, Amalie **16**: 42
Skriftspråk **11**: 64
Skrivkonst **11**: 17
Skrot **17**: 23, 26
Skrå **16**: 80
Skuld(er) **16**: 14; **17**: 17; **18**: 78
Skulptur **16**: 12
Skutari **13**: 71. Se även *Üsküdar*
Skyddspatron **11**: 46–48, 50–51
Skyter **11**: 78
Skythopolis **11**: 18, 20
Skådespelare **19**: 61, 63
Skåne **12**: 8, 34; **17**: 17
Skånska nationen, Lund **12**: 10
Skägg **11**: 35
Skäktning **20**: 73–74
Slakt(are) **16**: 48; **20**: 73–75

Slakteri **11**: 72
Slang (språk) **11**: 68, 70; **20**: 23, 28
Slav(-eri) **11**: 10, 73–74, 76; **12**: 24; **14**: 10, 14, 18, 25; **16**: 8, 10, 13, 15, 79–80, 87, 89; **17**: 9, 11. Se även *Galärslav*
Slav(er)(-isk) **14**: 75, 77, 82, 91; **17**: 65
Slavmarknad **11**: 73
Slott **11**: 77, 79; **12**: 46; **15**: 35; **16**: 12–13, 16
Slum **16**: 28, 66, 69
Slöja **13**: 90; **14**: 80; **20**: 34–57
Smed(er) **11**: 69–70, 72, 76
Smith, Wilfred Cantwell **20**: 48–49, 54–55
Smittkoppor **14**: 92
Smycken **11**: 53; **16**: 6. Se även *Juveler*
Smyrna **12**: 36; **13**: 71; **16**: 8; **17**: 24, 58, 61–63. Se även *Izmir*
Snusdosa **17**: 20
Snöman **12**: 57
Sobelskinn **11**: 41
Sobiesky, Johan **11**: 81
Socialantropolog(i) **11**: 70, 74; **13**: 98; **20**: 59, 61–62
Socialstyrelsen **14**: 105
Sociolog(i) **11**: 66; **19**: 22–23; **20**: 38, 50, 53–54, 61
Sofia **12**: 137
(Heliga) Sofia, Sabas' mor **11**: 26
Sofia Magdalena, drottning **14**: 7–8
Sofiakyrkan. Se *Aya Sofya*
Soldat **11**: 21; **13**: 14; **16**: 7, 9, 16; **17**: 38
Solförmörkelse **13**: 22
Soloi **12**: 43
Somaliland **15**: 53
Sophia, drottning **13**: 74
Soppkök **16**: 57, 68; **18**: 75
Sorgun D. **12**: 44
Soros, George **19**: 66
Soucek, Svat **15**: 54
Soukkan, Türker **12**: 140; **14**: 103
Sovjetisk **11**: 48–49, 51–52
Sovjetunionen **13**: 42; **16**: 106–107; **18**: 10; **19**: 57, 59, 66, 69. Se även *Ryssland*
Soysal, Sevgi **13**: 40
Spahier **16**: 7
Spanien **16**: 22, 25, 52, 79, 87; **17**: 6–7, 9
Spanjor **16**: 22
Spansk(a)(t) **15**: 53; **16**: 23, 29, 40–41, 84, 100
Sparre, Conrad **16**: 12; **18**: 78
Spioneri **11**: 33, 39
Spira **16**: 10
Språkband **11**: 26
Språkblandning **16**: 40
Språkforskare. Se *Filolog(i)*
Språkhistoria **14**: 36
Språkkunskap **11**: 69; **12**: 10, 16–17; **13**: 33; **16**: 25, 29, 32, 36, 52, 96
Språkreform **14**: 29–46; **18**: 27, 56; **20**: 25
Sprängämne **12**: 37
Spåkvinna **11**: 72
Spårväg **17**: 28
Stadgar **13**: 98; **14**: 102–103, 109–110; **15**: 101–103 (vänföreningen)
Stadion **13**: 81–83; **17**: 56
Stadsmur **12**: 24, 43; **13**: 84; **16**: 6, 13
Stadsplan **13**: 87; **16**: 13, 62, 64–66, 68; **18**: 8–10
Stadsport **16**: 10; **18**: 52
Stalaktiter **12**: 50
Stambul **13**: 69; **14**: 15. Se även *Konstantinopel*
Stapelavlöpning **17**: 16
Statens fastighetsverk **19**: 82, 85, 87, 90; **20**: 95, 100–101
Statens invandrarverk **20**: 103, 125
Statlig tjänst **16**: 20
Statsman **11**: 32, 44
Staty **11**: 10–11; **16**: 12
Stearinljus **11**: 25
Stein, Aurel **12**: 61, 66, 79
Stenbock, A.M.C. Otto P. & Clemens Marie **17**: 38

Stenersen, Oluf **12**: 110, 132
Steuerwald, Karl **14**: 31–32
Stigbygel **11**: 47
Stilla Oceanen **16**: 107
Stipendiat(er) **12**: 118, 122, 126, 134; **13**: 55, 98, 100–101; **14**: 104–105; **15**: 96; **16**: 14, 112; **18**: 90–92, 98, 107; **19**: 29, 31, 81; **20**: 93, 95, 99, 103, 115, 118–119
Stirling, Paul **19**: 68
Stjärna **14**: 64–65, 67, 70–72; **18**: 70–71
Stockholm **11**: 29–30, 32, 44; **12**: 5, 9, 11–12, 14, 18, 20, 87, 93, 100–101, 119, 124, 134; **13**: 32, 57, 60, 62; **14**: 17–22, 94, 97, 103; **15**: 5, 33–41, 67–68, 81–82, 85; **16**: 6, 12–13, 16, 93–95, 99, 104; **17**: 10–12, 23, 26, 64, 73; **18**: 9–10, 12, 78; **19**: 35, 37, 64; **20**: 93, 95
Stockrosor **11**: 9
Stoetzer, Willem **17**: 86
Storamiralsämbetet **17**: 19
Storbritannien. Se *England*
Stork(ar) **12**: 38
Storvesir (-visir) **11**: 35–42; **13**: 29, 65, 68–69, 71; **15**: 43, 55, 59; **16**: 7, 30, 34; **17**: 15, 20; **20**: 89, 113
Strahlenberg, Philip Johan von **13**: 25
Stralsund **12**: 12
Strassburg, Paul **11**: 29
Strategi **16**: 72
Strindberg, August **11**: 29; **15**: 9, 26
Ström, Erland **17**: 12
Strömstad **16**: 14
Stuckatur **14**: 55, 67, 72
Student **11**: 30, 33; **16**: 57
Styrenius, Carl-Gustaf **14**: 109–110
Stål **16**: 77
Ståthållare **12**: 19, 22–24, 26–29, 31; **16**: 7
Stäpp **11**: 78
Subsidier **16**: 81, 84–85, 89
Sudan **11**: 73, 76; **14**: 23–24
Sudanes(er) **16**: 18
Suez **12**: 23; **13**: 5
Suezkanalen **16**: 90
Sufi(sk)(sm) **12**: 31; **18**: 24–25, 28, 31–32, 34, 39, 45, 54–56, 58–59; **19**: 76; **20**: 55
Suhaili, Anvari **12**: 6
Suhravardı, Muhammed Tahir **13**: 1
Sultan **11**: 32–36, 38–44, 79, 81; **12**: 23–26, 87, 98, 100, 102; **13**: 15, 19, 22–24, 29, 31–32, 51, 65, 71; **14**: 16, 92, 95; **15**: 42–45, 47, 52, 55–56; **16**: 7–12, 14–16, 20, 22, 25, 27, 34, 52, 54, 62; **17**: 6–7, 13, 17–18, 20, 23, 26, 36-38, 59; **18**: 52, 62, 64, 66, 68, 72, 74-76, 78; **19**: 51, 77; **20**: 7, 75
Sultan Ahmet-moskén. Se *Blå moskén*
Sultan Veled **13**: 27
Sulukulu **11**: 70, 76
Sumeriskt språk **14**: 32
Sundler, T. **14**: 16
Sundvall, Viveca **19**: 98
Sunna **13**: 30; **14**: 57, 80; **20**: 64
Surat **12**: 28
Surrealism **13**: 37, 46; **20**: 12, 14–15, 23
Susurluk **11**: 70; **13**: 78
Suvaynî **14**: 57
Süleyman den Store **12**: 141; **13**: 31; **15**: 43, 53; **16**: 54, 60, 69; **17**: 7; **18**: 64, 73
Süleyman Çelebi **13**: 28
Süleymaniye-moskén **16**: 54–69; **18**: 29–30, 61–63, 75–76
Süreya, Cemal **13**: 43, 49; **20**: 16, 23–24
Svahn, Matthias **19**: 81
Svanberg, Ingvar **11**: 63–76; **12**: 57–81; **15**: 67, 69, 83; **19**: 35
Svarta Havet **13**: 8, 11, 22; **14**: 17; **15**: 46, 53, 58–61, 66; **16**: 5, 23; **18**: 80; **19**: 64–65, 98
Svastika **14**: 61
Svavel **16**: 6

Swederus, N.S. **14**: 8
Al-Sweid **16**: 71
Sven Estridsen **16**: 6
Svenningsen, Christina & Nils **12**: 107, 115, 117, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 142; **17**: 89
Svensén, Birgitta **18**: 91, 96–97
Svensén, Emil **14**: 18, 20
Svenska Akademien **11**: 33; **14**: 94; **19**: 61
Svenska Institutet **12**: 116
Svenska Orientlinjen **17**: 23
Svenska Orientsällskapet **12**: 114
Svenska skolföreningen i Istanbul **15**: 98
Svensk-Turkiska Sällskapet **18**: 107; **19**: 110
Sveriges författarförbund **13**: 101; **18**: 105; **19**: 64–65, 87, 98; **20**: 108
Sveriges Radio **19**: 63
Swieçicka, Elżbieta **18**: 92, 102; **20**: 93
Swift, Jonathan **18**: 47
Svärd **12**: 26; **14**: 23, 34; **16**: 99
Sylwan, Vivi **14**: 97
Symbol(ik) **11**: 56; **14**: 48–50, 60, 64, 72; **15**: 13, 17, 33, 74; **18**: 25, 33, 38, 48, 56, 58, 68; **19**: 51, 54–56; **20**: 8
Symbolism **13**: 35; **19**: 12, 20, 28–33; **20**: 12, 34–36, 50, 54, 58–85
Synagoga **16**: 12, 22–23, 26
Syrianer **15**: 67; **19**: 35; **20**: 104, 114
Syrien **11**: 14, 17; **12**: 29, 42, 55; **14**: 9–10, 25; **15**: 53; **16**: 12, 39, 106; **17**: 35; **18**: 107
Syrisk **18**: 68
Syrisk-ortodox **20**: 103, 107
Sång **11**: 6, 24; **12**: 80; **13**: 32, 48–50, 52, 64, 72–73, 84; **14**: 81; **16**: 17, 48–49; **17**: 30; **19**: 46
Säckpipa **16**: 17
Sädesslag **12**: 37, 69–70, 76; **15**: 76; **20**: 65, 67–69, 71–72, 83
Sändebud. Se *Ambassadör*
Söderberg, Lasse **19**: 64
Söderblom, Nathan **14**: 24
Södergård, Peter **15**: 96, 98
Södermanland **17**: 6
Söke **13**: 82–83
Sönmez, Tekin **20**: 24

Tabaghi, handelsmän i Tripoli **16**: 103
Tabernakel **11**: 20, 81
Tabīb Ibrāhīm al-Mursī **15**: 53
Tabriz **13**: 1, 5, 21–22; **18**: 37, 58
Tabu **11**: 66; **20**: 60, 67, 73
Tahir, Kemal **13**: 38
Taiyan **17**: 65
Ta'izz **12**: 24
Tajik(er) **12**: 60
Taklamakan **12**: 60; **20**: 93
Taksim **11**: 67; **16**: 55, 62, 68; **18**: 8
Tamburin **11**: 6
Taner, Haldun **13**: 39, 44
Tanger **16**: 95
Tanpınar, Ahmet Hamdi **19**: 13; **20**: 12
Tanyol, Turgut **20**: 23
Tanzimat **13**: 33–34, 37; **17**: 96; **18**: 54; **20**: 6–7
Tapahinen, Maria **19**: 96, 110
Tarancı, Cahit Sıtkı **20**: 12
Tarhan, Abdülhak Hamit **13**: 34; **20**: 7
Tarim-bäckenet (-floden) **12**: 61–63, 66, 69, 76, 80–81; **17**: 64
Tarlabaşı **16**: 48
Tarsus **12**: 38–41, 43
Tartan **17**: 9
Tartu **17**: 56, 62–63
Tarus, İlhan **13**: 39
Taşhcalı Yahya Bey **13**: 30

Tashkent **11**: 40
Tashkurgan **12**: 60
Tatar(er) **11**: 42; **12**: 11, 18; **14**: 75–77, 81, 91; **15**: 61, 77, 83; **19**: 58; **20**: 107
Tattare **11**: 64
Taurusbergen **11**: 66; **12**: 34, 36, 38–39, 43–44; **13**: 86, 88, 90
Tautologi **14**: 44
Tavşanlı **13**: 88
Taylan, Cem **17**: 41–55, 87
Te (-drickning) **11**: 5–6; **14**: 79; **16**: 98, 102; **17**: 34, 38, 71; **18**: 83; **19**: 43
Teater **11**: 64, 81; **12**: 44, 55; **13**: 32–34, 42, 44, 80–84, 86–88; **16**: 25, 36; **17**: 56, 60; **18**: 71; **19**: 46
Tecer, Ahmet Kutsi **19**: 13
Tecknare **12**: 22, 61; **15**: 31; **16**: 12, 16; **17**: 59–60; **18**: 78, 80; **20**: 87
Tegel. Se *Lertegel.*
Tegnér, Esaias **17**: 13
Teheran **14**: 10; **16**: 108; **17**: 62
Tehus **11**: 9–10; **16**: 60
Teknik **14**: 17, 45; **18**: 77
Tekniska museet, Stockholm **17**: 22
Telefon **12**: 113, 133; **17**: 28
Telegraf(ering) **12**: 38; **19**: 52
Tell **11**: 16
Tempel **11**: 12, 16, 79; **12**: 43–44, 46–55; **13**: 71, 80–84, 86–87; **15**: 21; **16**: 11; **17**: 29–30; **18**: 61, 68, 70–71
Tennis **17**: 29
Teolog(i) **11**: 21, 28; **12**: 13; **13**: 31; **16**: 13; **20**: 89
Tera **11**: 14
Termer **18**: 74
Termitstack **11**: 14
Terracotta **12**: 43; **13**: 65
Terrass **11**: 10–11
Territorialvatten **16**: 77–78, 87
Terrorism **17**: 8
Tersána Emin **17**: 20
Tessin, Carl Gustaf **12**: 22; **15**: 31
Tessin, Nicodemus d.y. **15**: 35; **16**: 12
Testa, Antoine **12**: 105, 131
Tetra Pak, Istanbul **17**: 90
Tetuan **17**: 9
Teukriderna **12**: 54
Texier, Charles **13**: 20
Textil **11**: 62; **12**: 76–77; **13**: 83; **14**: 96–99; **16**: 25, 102; **17**: 27; **18**: 73; **19**: 28–33; **20**: 82, 111
Textilindustri **12**: 36, 39
Textilkonservator **11**: 77
Thekla **12**: 51
Theodora Komnena **13**: 20; **15**: 19
Theodoridis, Dimitri **11**: 45–52; **12**: 82–86; **14**: 83–89
Theodosius I **15**: 19
Theodosius II **15**: 19, 32; **18**: 71
Therborn, Göran **19**: 88
Thesleff, Arthur **11**: 65
Thieme, Thomas **14**: 104; **16**: 115, 117; **17**: 86, 89; **18**: 89; **19**: 86
Thiesen, Finn **17**: 86
Thomée, Gustaf **14**: 15–16
Thomsen, V. **13**: 25
Thrakien **11**: 74–75; **13**: 78; **14**: 77; **16**: 18
Thunberg, Daniel af **17**: 19
Tibet **12**: 57, 74, 80
Tid(eräkning) **11**: 18; **12**: 14, 35; **14**: 48–50
Tidaholm **19**: 32
Tidning(svärld) **13**: 34; **14**: 35, 43, 73, 81; **15**: 71, 85; **16**: 30, 37–40, 95; **18**: 26, 34, 38–39, 55, 58. Se även *Publicistik*
Tienshan-bergen **11**: 60
Tiger **11**: 56; **12**: 75; **16**: 99
Tiggare **11**: 63, 72; **12**: 60; **14**: 25; **15**: 47; **16**: 47
Tiggarmunk **18**: 37

Tigris **11**: 8, 12, 17
Timbuktu **16**: 71
Timmerhuggare **11**: 66; **12**: 41
Timoni, Georg **12**: 112, 132; **13**: 66, 70
Timuridisk **13**: 30
Timurtasch **16**: 14
Tingsten, Eva **18**: 8
Tingsten, Herbert **18**: 8
Tiridates **15**: 21
Titlar **11**: 41; **12**: 23–24
Titus **15**: 17
Tjagataiska. Se *Djagataiska*
Tjajkovskij, Peter **20**: 89
Tjechov, Anton **18**: 46
Tjecker **20**: 38
Tjeckoslovakien **14**: 74
Tjerkesser **16**: 18
Tjänstefolk **12**: 12–13, 19, 101, 103, 108–109, 130
Tjära **16**: 77, 96
Tobak **12**: 83–86; **13**: 71, 79–80; **14**: 10, 79; **16**: 9, 11; **18**: 30, 42, 49, 53, 83; **20**: 64
Tobolsk **16**: 107
Toderini, G.B. **15**: 58–59
Togan, İsenbike **19**: 68
Toijer-Nilsson, Ying **17**: 27–40
Tolerans **14**: 7, 9, 20, 28; **16**: 34, 81, 90; **18**: 83; **19**: 53; **20**: 52,56
Tolk **11**: 38-39; **12**: 9–11, 13–14, 17, 24, 26, 80, 101, 130-131; **16**: 10, 29, 32; **17**: 18, 35. Se även *Dragoman*
Toll, Christopher **12**: 19–31, 123–124, 134–135; **14**: 93–95, 104; **17**: 73–77; **20**: 92
Tolstoj, Alexej Konstantinovitj **20**: 88–89
Tolstoj, Leo **19**: 52, 57
Tophane **12**: 105
Topkapı Saray **15**: 52–54, 56, 60; **19**: 7, 31
"Toplumcu sanat" **13**: 39
"Toplumen şiir" **20**: 17–19
Torg **16**: 54–55
Torn **11**: 20; **12**: 54; **16**: 13
Tornerspel **15**: 13
Torp, Hjalmar **17**: 87
Torped **17**: 23, 26
Torrington, Conn. **13**: 90
Toscana **16**: 87, 96
Tosuner, Necati **13**: 40
Totemdjur **11**: 56
Tournefort, J. Pitton de **13**: 7
Trabzon **11**: 36; **13**: 5–24
Trafik **16**: 42, 54, 62
Traini, R. **17**: 76
Trakien. Se *Thrakien*
Traktat **11**: 21; **16**: 74–75, 77, 85–86, 96, 98
Tralles **18**: 71
(Istanbulinstitutets) Transactions **12**: 128, 135; **13**: 99; **14**: 104; **16**: 113
Translator **12**: 5–18. Se även *Översättning*
Transport **16**: 70, 73, 100
Tranströmer, Tomas **18**: 12
Trapezan **11**: 25
Trapezunt **11**: 36; **13**: 5–24
Trappa **12**: 103, 109–110, 112, 132–133; **13**: 81–83; **18**: 75
Trdat, arkitekt **18**: 72
(Det) Tredje Rom **19**: 55
Trettioåriga kriget **11**: 30; **16**: 72
Tricheirousa **11**: 21
Tripolis **11**: 73; **12**: 11–12; **16**: 70–103; **17**: 7, 9, 11, 26
Tripolitansk **12**: 12–13; **17**: 13
Triumfbåge **15**: 13, 17, 20, 26, 28, 32–33
Triumvir **11**: 12
Troilius, Magnus **16**: 14
Troja **17**: 58
Trolle-Wachtmeister, Hans Gabriel **13**: 60, 62–63
Trollkonstnär **16**: 25
Tron **11**: 32; **13**: 29; **16**: 7, 10, 31
Trubadur **13**: 32, 47–52; **19**: 77; **20**: 6, 8, 21, 25
Tryckeri **16**: 25
Tryggelin, Erik Hugo **12**: 88, 93, 96, 100

Trä **11**: 16, 53
Träd **11**: 35, 41; **12**: 37–38
Trädgård **11**: 22; **12**: 37, 106, 119, 131–132, 135; **13**: 32, 77; **15**: 77; **16**: 8, 13, 16, 54, 62, 66, 68–69; **17**: 71; **20**: 29–33, 65, 74
Trähus **11**: 77; **12**: 98, 103, 105, 119, 130; **16**: 54–55, 58, 62, 66, 68–69
Tsar **11**: 40; **17**: 15; **19**: 55; **20**: 89
Tughra **12**: 24–25
Tull **12**: 29; **16**: 27, 72, 81
Tullberg, O.F. **17**: 74
Tully, Richard **16**: 93
Tulpan(er) **12**: 44; **13**: 32
Tulum **11**: 73
Tumba **15**: 78
Tunis(ien) **16**: 70, 78, 81–82, 92, 98, 108; **17**: 7, 9, 26
Tunnel **14**: 33
Tur Abdin **20**: 107
Turban **11**: 41; **12**: 19, 26, 59; **17**: 13, 28
Turbe **13**: 89
Turgut, Şevket **13**: 76–81, 83–85, 88
Turism **13**: 76, 80; **17**: 28, 35
Turk(ar)(-iskt) **11**: 32–35, 39–40, 42, 44, 50, 53, 56, 66, 69, 73–74, 76–79, 81; **12**: 12, 23–24, 27–28, 31–32, 36, 38–39, 43, 87, 98, 101, 105, 118, 124, 126, 130, 134–135, 141; **13**: 27, 35, 53, 78–79, 84, 88; **14**: 5–28, 31–32, 34, 57, 61, 65, 67, 73–82, 92, 94; **15**: 42, 44–45–46, 51–52, 56, 58, 60–71, 66–72, 77, 81, 83, 85, 87–88, 104; **16**: 6, 8–11, 13–15, 18, 20–21, 25, 27–28, 30, 32–35, 37, 71, 100–101, 104–106; **17**: 12–13, 18–20, 32, 41, 46, 55, 65, 68, 71, 78; **18**: 7, 9–10, 29, 35, 78, 80–85; **19**: 5, 21, 28–31, 34–49, 51, 56, 70–72, 76; **20**: 5, 23, 25, 35–36, 40, 47, 52–54, 64, 67–68, 71, 79, 84–85
Turkbulgarer **14**: 74, 82
Turkestan **13**: 26; **14**: 67; **15**: 59–60; **17**: 64. Se även *Östturkestan*
Turkfolk **11**: 45–46; **14**: 57; **16**: 106–107; **18**: 64
Turki, folk **12**: 69
Turkic, språk **12**: 59, 66, 68, 79-81
Turkiet **11**: 29, 34, 38, 42, 44, 63–65, 68–70, 72, 74, 76; **12**: 9, 13, 16, 29, 32, 34, 36, 39, 56, 106, 113–114, 116, 121–124, 126, 128, 130–131, 133–135, 137, 142; **13**: 41, 44–45, 48, 65, 69, 76–89, 100; **14**: 10, 12, 14–16, 22, 26–29, 31, 34, 40, 74–75, 77, 79–82, 95, 105; **15**: 67–72, 77–78, 81, 83–84, 87–88, 98, 104; **16**: 7, 12, 14, 18, 20, 22–23, 28, 30, 33–35, 38–39, 42, 46, 52, 72, 85, 90, 104–108, 111; **17**: 18, 20–23, 26, 36, 46, 48, 54–55, 63, 73, 78, 86, 90; **18**: 5–9, 11, 13, 21, 23–24, 27, 32, 44, 54–55, 71, 78–82, 84–85, 107; **19**: 5–6, 14, 21, 29, 31–35, 37, 45–46, 48, 68, 70–71, 76, 82; **20**: 11–12, 19–20, 24–25, 34, 36, 39–40, 44, 47, 50, 53–54, 56, 59, 63, 71, 76, 79, 83
Turkisk litteratur **13**: 25–53; **15**: 58; **17**: 45–46, 51; **18**: 21, 23, 48, 54, 82; **19**: 61–65
Turkiska frihetskriget **16**: 18
Turkiska turistbyrån **12**: 124
Turkiskt språk **11**: 39, 51, 68, 70, 73, 76; **12**: 5–6, 8–9, 11, 13–14, 16–17, 42, 82–86, 116; **13**: 27, 36, 50, 66; **14**: 29–46, 73–74,

76–78, 81, 84–85, 91, 110; **15**: 46, 54–56, 59, 69, 85–86, 104; **16**: 7, 13–16, 18, 29, 34, 40, 42–44, 47–48, 75, 83, 106–107; **17**: 17, 19, 26, 66, 68, 71, 75, 78–79; **18**: 9, 13, 21, 23–24, 27, 47, 83, 85–96, 105; **19**: 44, 67–68, 70; **20**: 5–28
Turkmen(er)(-isk) **11**: 47, 49–51; **12**: 39–40, 50; **13**: 27
Turkmeniska SSR **11**: 51
Turkologi **12**: 61, 66, 79; **13**: 25–26; **14**: 37, 40, 73; **16**: 105, 107; **17**: 87; **18**: 82, 85; **19**: 61, 64; **20**: 107
Turpan **12**: 69–70
Tursun Beg **18**: 66
Tuz Gölü **12**: 33; **15**: 76
Tuzlu, Hüseyin **12**: 87
Türk Dil Kurumu **14**: 31, 33, 35, 40, 42, 45–46; **18**: 98, 104
Türk Dili Dergisi **14**: 42
Türk Dilini Koruma ve Geliştirme Cemiyeti **14**: 34
Türkay, Osman **20**: 24
Türkeş, Alparslan **19**: 25
Tyche **11**: 11
Tyfon **12**: 48, 50
Typologi **14**: 47
Tysk(ar) **11**: 8-9, 42, 70; **12**: 40; **15**: 20, 24, 43; **16**: 28–29, 46; **17**: 74, 76; **19**: 55
Tyskland **12**: 13; **13**: 40; **14**: 92; **15**: 77; **17**: 74; **19**: 58; **20**: 24, 78, 105
Tyskt **12**: 20, 22, 40; **13**: 34, 37, 66, 74; **14**: 9, 15, 20, 37, 92, 97; **15**: 52, 58; **16**: 38, 107; **18**: 23, 54; **19**: 53
Tzaner **13**: 8
Tåg **17**: 28
Tält **11**: 49, 63, 66, 70, 72, 76–83; **12**: 39, 50; **13**: 71, 90; **19**: 28, 31
Tältskötarkåren **11**: 81
Törnquist, John **14**: 24
Törnström, Johan **17**: 19

Ubåt **17**: 5, 21–24, 26
Uçkan, Gürhan **19**: 62–64; **20**: 24
Uigur(er) **11**: 46–47; **12**: 59, 64, 75, 78–79, 81; **13**: 26; **17**: 68–71
Ukraina **14**: 76; **15**: 58
Ulner, Carl Hans **17**: 12
"Ulrika Eleonora", fregatt **17**: 16
Unckel, Per **18**: 91, 96–97
Undantagstillstånd **16**: 37
Undervattensbåt. Se *Ubåt*
UNESCO **11**: 77; **12**: 137; **16**: 66
Unge Sörling, Suzanne **14**: 103, 110; **19**: 82; **20**: 93, 102
Ungern **14**: 29
Ungersk **13**: 78, 81; **14**: 20; **16**: 100; **19**: 66
Ungrare **11**: 34; **15**: 54, 56; **16**: 13, 46, 49; **20**: 38
Uniform **17**: 38
Universitet **11**: 30; **12**: 8–9, 13, 18, 116, 120, 129, 134; **13**: 60–61, 69, 90, 100; **14**: 40, 90, 97; **15**: 52, 54, 81, 83; **16**: 38, 52, 57, 62, 66; **17**: 58, 62–63, 74, 77; **18**: 8, 74, 85; **19**: 13, 31, 66, 87–88; **20**: 28, 35–36, 42, 44–45, 52, 59, 63
Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) **14**: 102, 104
Uppenbarelseboken **17**: 32
Uppfinnare **11**: 17; **17**: 22
Uppland **13**: 55; **17**: 6
Uppror **11**: 32, 73, 76; **15**: 19; **16**: 34, 37
Upprorsrörelse **17**: 8–9, 17
Uppsala **11**: 30; **12**: 5, 8, 13–14, 18, 114, 116, 119, 134; **13**: 61–62; **14**: 90, 97; **16**: 14; **17**: 73–77; **20**: 86–87, 93, 121
Uppsala universitetsbibliotek **12**: 5, 11, 20, 135; **16**: 14;

17: 74–76; 18: 61, 77–80; 19: 82–83, 99
Upptäcktsresande 12: 57, 61, 64, 70, 77, 80; 15: 77; 16: 7, 14
Ur (ort) 11: 14
Ura 12: 55
Urfa 11: 12, 17
Urmia 15: 60
Urumchi 12: 57
USA 12: 137; 13: 76; 16: 82, 93; 17: 45; 18: 84; 19: 59, 76; 20: 24
Uşak 12: 126
Uşaklıgıl, Halit Ziya 13: 35
Utas, Bo 12: 120; 14: 103; 16: 120; 17: 77, 83, 86–87; 18: 89, 108; 19: 80–81; 20: 94, 125
Utbildningsdepartementet 12: 123, 128; 18: 90, 92; 19: 82
Utgrävningar 12: 41–43, 113–114; 13: 71, 87; 14: 67, 104–105; 15: 98; 16: 115, 120; 19: 86
Utrikesdepartementet 12: 110–111, 116, 118–119, 132, 134, 136–137; 14: 105; 15: 85; 16: 104–106, 108; 19: 88, 99; 20: 104–105, 107
Utställning 12: 124. Se även *Världsutställning*
Utvandrare 16: 28, 35, 37; 17: 31, 34, 40. Se även *Migration*
Utvik, Bjørn Olav 18: 95
Uyar, Tomris 13: 40
Uyar, Turgut 13: 43; 20: 16
Uzbek(er)(-isk) 11: 46; 16: 105
Uzbekistan 11: 40
Uzun, Mehmed 19: 98; 20: 108
Uzuncaburç 12: 51–54

Ülger, Ali Saim 18: 75
Ünaydin, Solmaz 18: 5–6
Üsküdar 11: 70; 12: 107; 18: 52

Wachtmeister, Ulla 13: 59–60
Vagn 11: 12, 17, 33, 72, 78; 12: 12; 15: 15–17, 19, 26, 80; 16: 7, 98; 17: 69
Wagner, Moritz 14: 15, 17
Wagner, Otto 20: 46
Vahlquist, Fredrik 20: 128
Wahlqvist, Håkan 17: 93
Wahlund, Torsten 19: 61, 63
Vakttorn 16: 13
Valakiet 11: 34; 16: 7
Waldenström, Paul Peter 13: 63
Valerianos 13: 9
Valhall 16: 5
Wallenberg, Gustaf O. 12: 114
(Knut & Alice) Wallenbergs stiftelse 12: 116, 122; 16: 112–115, 119; 17: 84–85
Wallenborg, Irma 11: 77, 81–83; 18: 108
Vallfart(-sort) 12: 51; 13: 18
Wallquist, Olof 14: 7
Walter, Eva 17: 85, 89; 18: 92, 102
Valv 12: 52, 55; 13: 81; 16: 13; 18: 71–72
Van 11: 17, 69; 14: 72; 15: 60
Wang Fu 11: 56
Vapen 11: 8; 16: 5–7, 10; 17: 19–20, 23, 26
Vapenhandlare 17: 22, 26
Vapenkonstruktör 17: 22, 26
Warburg, Betty 17: 27
Vargas Llosa, Mario 18: 12
Varjag 16: 5
"Varlık" 13: 37; 18: 8; 20: 24
Varna 14: 73
Warszawa 11: 32; 15: 84, 88; 16: 108
Varv, skepps- 17: 21
Vasall 11: 33, 40
Washington 16: 108; 18: 64
Vâşil b. Atâ 14: 57
Vatikanen, -biblioteket 14: 97; 15: 58; 18: 95
Vattenförsäljare 20: 79
Vattenreservoar 12: 43, 46, 81, 126, 135

Vazelon **13**: 8
Weber, Albrecht **14**: 22
Weber, Max **11**: 66; **19**: 17
Vefik Paşa, Ahmet **13**: 34
Veli Kanık, Orhan **13**: 42; **18**: 8; **19**: 61, 63, 65, 73–74; **20**: 13–14, 23
Welling, Gotthard **11**: 42
Wells, Berit **17**: 84; **20**: 105
Weltman, Jitka. Se *Zamrazilová-Weltman, J.*
Weman, Gunnar **19**: 88–89
Weman, Torsten **12**: 116
Venedig **11**: 22, 28; **12**: 137; **13**: 6; **15**: 5–34, 40; **16**: 33, 100, 103; **17**: 6; **18**: 74
Venetianare **15**: 13, 19, 26, 33, 53; **16**: 9; **19**: 54
Venetiansk **11**: 24; **13**: 78; **15**: 5, 9, 20, 24, 33, 37; **16**: 100
Werden, Karl van **15**: 60
Vergilius **20**: 87
Verkstad **16**: 13
Wern, Carl R. **19**: 85, 87, 90
Werner, Kjell **16**: 112, 114, 117
Veronardi-Hof, Bärbel Amira **11**: 87; **12**: 141; **13**: 98, 100
Versmått **13**: 28–29, 32; **20**: 5–7, 25
Versteeg, Harald **15**: 96
Vesir, visir **11**: 36; **12**: 6, 24; **15**: 59
Vesper **11**: 24
Wester, Lena **19**: 63
Westerdahl, Christer **16**: 113
Westholm, Alfred **12**: 120, 122, 124, 134–135; **13**: 55
Vete **11**: 17. Se även *Sädesslag*
(Kungl. Svenska) Vetenskapsakademien **12**: 28; **16**: 94–95; **17**: 18
Veterinär **20**: 59
Vevey **13**: 65
Veysel, Âşik **13**: 52; **18**: 82
Whiston, William **15**: 56
White, Joseph **14**: 8
Wickbom, T.G. **17**: 5
Widell, J. **16**: 93
Widengren, Geo **15**: 95
Widgren, Greger **14**: 102; **18**: 95; **19**: 85; **20**: 92, 107
Vidua, Charles **14**: 10
Wien **11**: 79, 81; **13**: 65; **14**: 94; **15**: 26, 52; **16**: 7; **17**: 94; **18**: 8; **19**: 57; **20**: 37–38, 46–47
Wien-kongressen **17**: 11
Wieselgren, Sigfrid **13**: 63
Vigeland, Gustav **15**: 39
Wigström, E. **16**: 99
Wijnberg, Jöns **16**: 102
Wikander, Stig **12**: 5, 116, 134; **13**: 25
Vikingar **16**: 5, 16
Wikström, Ann **19**: 98
Wikström, Sören **18**: 89
Viktoria, gudinna **15**: 17, 24, 26, 33
Vilayet **13**: 76; **15**: 55
Vilda djur **17**: 12
Vildman **12**: 57-58
Willers, Uno **12**: 124
Wilson, Th. Woodrow **19**: 59
Vin **11**: 34; **12**: 24, 27, 69; **13**: 11, 28, 71; **15**: 44; **16**: 102; **18**: 52, 83
Winckelmann, Johann Joachim **15**: 31
Vind(ar) **11**: 48–51
Vindgud **11**: 45, 48–52
Windsor Castle **15**: 9, 12
Winfield, D. **13**: 7
Winqvist, P.O. **14**: 15
Vinranka **16**: 28
"Winston Churchill", flyktingbåt **14**: 79
Viranşehir **12**: 43
Wirsén, Einar af **12**: 113–114
Vision **11**: 20
Visum **14**: 74
Vita (=biografi) **11**: 24
Witakowski, Witold **17**: 87

Vitruvius **18:** 71
(Kungl.) Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien **17:** 84, 91
Vladimir den Helige **18:** 61
Vogue, Melchior, comte de **13:** 66
Volbach, W.F. **14:** 97
Voltaire, François Marie de **14:** 7, 10, 28; **18:** 47
Wood, J.T. **13:** 71
Voronezj **17:** 62
Votivgåva **13:** 14, 24
Wrangel, Carl Gustaf **17:** 9
Wulfila **11:** 78
Vulkan **12:** 33
Wupar **17:** 66, 68–72
Vykort **17:** 27
Väckelse **17:** 27
Väg(-beskrivning) **15:** 53; **16:** 7
Wägner, Elin **17:** 40
Vänföreningen **12:** 120, 124, 135; **14:** 103, 108–110; **15:** 96, 100–125; **16:** 115, 119; **17:** 84, 86–87, 90; **18:** 93, 96, 98, 104–111; **19:** 61, 64, 87, 108–113; **20:** 28, 124
Väring **13:** 56–57; **17:** 6. Se även *Varjag*
Väringsgarde **16:** 5–6
Värja **11:** 34
(Andra) världskriget **11:** 73; **13:** 76; **15:** 31, 38; **16:** 38; **19:** 58
(Första) världskriget **12:** 40, 113; **14:** 5, 27–28, 30; **15:** 31; **16:** 18, 105; **17:** 22; **19:** 57; **20:** 37
Världsutställning **12:** 98, 100
Värnplikt **16:** 33
Västafrika **15:** 46; **16:** 78
Västasien **11:** 63, 76; **12:** 58
Wästberg, Per **20:** 108–109, 120
Vävning **11:** 79; **12:** 36–37, 77
Växter **11:** 53, 56, 72
Växtförädling **12:** 36

Xanthi **11:** 74
Xerxes **12:** 40
Xian **17:** 66
Xifilinos, Johannes **13:** 10, 12, 14, 16, 21
Xinjiang **12:** 57–81; **16:** 107; **17:** 66, 68, 71

Yalova **13:** 89
Yamanlar, Kemal **18:** 22, 53
Yanbol-synagogan, Istanbul **16:** 26
Yantsekiang **14:** 26
Yarkand **12:** 59–60, 79
Yavar, Ayten **20:** 99–100, 102
Yavuz, Hilmi **20:** 21
Yazgan, A. **15:** 69, 71; **19:** 39, 45
"Yeditepe" **18:** 8; **20:** 24
"Yeni Mecmua", tidskrift **19:** 13
"Yeni Şiir" **13:** 42; **20:** 14
Yeniciftlik **11:** 73
Yenigün, Hikmet Yaşar **18:** 104; **20:** 123
Yenilikler **18:** 8
Yeşil, Cemal **15:** 85–86, 88
Yıldız, Bekir **13:** 38
Yıldız-kiosken, -palatset **17:** 38; **18:** 93
Yıldız-parken **12:** 87–100
Ylle **12:** 37
Yoghurt **12:** 36
Yordamidou, Maria **16:** 42
Yozgat **11:** 70
Yovakim, biskop **16:** 21
Yrken **11:** 46, 64, 66, 69, 72, 76; **16:** 23, 29
Ystad **12:** 12
Yunus Emre **13:** 27, 47
Yurbaş, Fatma **19:** 84
Yurdakul, Mehmet Emin **13:** 35; **20:** 7
Yussof bin Ali **16:** 92
Yusuf från Balasaghun **13:** 26
Yusuf Karamanli Pascha **16:** 80–82, 84, 88–89
Yüce, Ali **20:** 21
Yücel, Can **18:** 82; **20:** 23
Yücel, Tahsin **13:** 40
Yörük(er) **11:** 66, 69; **12:** 54; **13:** 83; **14:** 75, 77

Zaharoff, Basil(eios) **17**: 22–23, 26
Zamrazilová-Jakmyr, Jitka **17**: 78–79; **18**: 82–86; **19**: 34–50, 70–77; **20**: 5–27
Zamrazilová-Weltman, Jitka **13**: 25–53; **14**: 73–82; **15**: 67–73, 95
Zanetti, Antonio Maria di Gr. & A.M. di A. **15**: 30–31
Zangı Ata **11**: 47
Zati **13**: 30
Zeitler, Rudolf **15**: 95
Zeloter **19**: 60
Zeno, Marino **15**: 13
Zetterstéen, K.V. **12**: 14; **14**: 94
Zeugma **11**: 6, 8
Zeus **11**: 10; **12**: 48, 50, 55; **13**: 80
Zeuxippos **18**: 74
Zhenzhou **17**: 65
Zigenare **11**: 5, 63–77; **12**: 19; **14**: 76
Zimmet (Zimmi) **16**: 20
Zionism **20**: 39
Ziya Paşa **13**: 34; **20**: 6–7
Zlitan **16**: 95
Zoroastrianism **19**: 17
Zuo Zongtang **12**: 64
Zuwārah (Az Zāwiyh) **16**: 85, 95–96, 102–103
Zweig, Stefan **19**: 51–60
Zwemmer, Samuel M. **14**: 26
Zvi, Shabbetai **16**: 30–31

Åberg, Alf **15**: 95; **16**: 5–16
Åbo **11**: 30
Ådahl, Andreas **16**: 70–103; **17**: 11
Ådahl, Karin **13**: 99; **14**: 103; **17**: 89; **18**: 96–97; **19**: 82, 110
Åkerström, Åke **17**: 84, 90–91; **18**: 103; **20**: 122
Åkerström-Hougen, Gunilla **17**: 87
Åman, Anders **19**: 81
Ångbåt **17**: 31
Åskvigg **11**: 10
Åsna **11**: 8, 72, 78–79; **12**: 39–40, 52, 74–75; **15**: 80; **17**: 24, 28–30; **20**: 65
Åsnedrivare **16**: 43
Åström, Paul **12**: 128, 135; **17**: 84

Ädelsten **13**: 71; **14**: 94; **16**: 7, 12, 16; **18**: 73
Äktenskap **14**: 79–80, 82; **15**: 70–72, 74, 78, 80, 83; **19**: 7, 32, 43, 45, 71, 76; **20**: 64, 71, 77
"Älvsnabben", minkryssare **17**: 24
Ärkebiskop **12**: 10; **16**: 14

Ödman, Lars **12**: 118–119

Ögren, Håkan **16**: 112, 120; **17**: 83, 85, 89
Öhrstedt, Raija **19**: 81, 84, 96
Öken **11**: 18, 24; **12**: 58, 62, 64, 81; **13**: 82; **17**: 29–30, 69
Ökte, Faik **16**: 35
Ömer, kalif **14**: 64
Ömerköy **13**: 78
Öresund **16**: 72
Örlogsskepp **16**: 79, 83–84; **17**: 10, 17, 24, 26
Örn **11**: 10-11, 56; **12**: 38, 41; **13**: 56; **18**: 71
Örs, Sedat & Vedat **14**: 44
Östergötland **12**: 28
Österland **16**: 13; **17**: 10–11, 27–40
Österreichisches Kulturinstitut **18**: 93
Österrike **11**: 33, 35; **15**: 26, 32, 78; **16**: 87, 100; **17**: 74; **20**: 39–41, 46, 114
Österrikisk **12**: 110, 132; **13**: 71; **14**: 32; **19**: 51; **20**: 36
Östersjöprovinserna **16**: 13
Östromerska riket **16**: 6
Östturkestan **12**: 61, 79–80; **14**: 24; **16**: 105–107; **18**: 83; **20**: 93
Översvämning **11**: 33; **12**: 38; **17**: 30

Översättning **11**: 50, 78; **12**: 5–18, 20, 24, 26, 28, 31, 80; **13**: 27–28, 34, 38, 47, 90; **14**: 8, 14, 16, 42, 83–84; **15**: 55–56, 58, 60; **16**: 107; **17**: 75–77; **18**: 9, 11, 13–17, 48, 82–83; **19**: 59, 61, 63–64, 73–75; **20**: 7, 11, 49, 54, 87
Öz, Erdal **13**: 40
Özal, Turgut **20**: 52
Özbel, Kenan **19**: 30–31
Özdalga, Elisabeth **16**: 112, 114, 118; **17**: 86; **18**: 108; **19**: 5–27, 66–69, 81, 88; **20**: 34–57, 106, 111
Özdenoğlu, S. **15**: 85
Özel, İsmet **18**: 82; **20**: 19
Özer, Kemal **20**: 19
Özgen, Engin **18**: 97
Özkök, Anne-Marie **14**: 110; **17**: 89; **18**: 7–9, 11, 18; **19**: 61, 63–64, 97; **20**: 29–33
Özkök, Lütfi **13**: 38–39, 41–48; **17**: 89; **18**: 7–20; **19**: 97–98; **20**: 10, 13, 17, 22, 24
Özlü, Demir **13**: 40; **19**: 61, 65
Özyalçıner, Adnan **13**: 40

Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul

Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul upprättades 1962. Institutet har till ändamål att främja främst humanistisk forskning i Turkiet under dess olika historiska epoker.

Sedan 1976 utger institutet en årsskrift, **Meddelanden**, under redaktörskap av Gunnar Jarring och Ulla Ehrensvärd.

Sedan 1978 har institutet också deltagit i publiceringen av det arkeologiska materialet från de svenska utgrävningarna i Labraunda. Denna skriftserie, **LABRAUNDA. Swedish Excavations and Researches**, distribueras genom Paul Åströms förlag, William Gibbons väg 11, 433 76 Partille.

Istanbul-institutet utger en populär skriftserie:
Lars Holm: *Brev till Jacob Björnståhl om ett besök i Konstantinopel/Istanbul* (1984, 55:-); Ulla Ehrensvärd: *"Dragomanhuset" och Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul* (1988, 30:-); Christer Westerdahl: *Från Norrtjärn till Konstantinopel. Mathias Norberg (1747–1826)* (1990, 35:-).

En vetenskaplig serie på utländska språk, **Transactions**:
Turcica & Orientalia. Studies in honour of Gunnar Jarring . . . 1987 (1988, 197:-); *On both Sides of al-Mandab. Ethiopian, South-Arabic and Islamic Studies presented to Oscar Löfgren . . . 1988* (1989, 225:-); Gunnar Jarring: *Prints from Kashghar* (1991, 230:-); *Aspects of Late Antiquity and Early Byzantium*. Ed. Lennart Rydén & Jan Olof Rosenqvist (1993, 210:-); *Arabic Prosody and its Applications in Muslim Poetry*. Ed. Lars Johanson & Bo Utas (1994, 210:-); *Symbolae Turcologicae*. Ed. Árpád Berta, Bernt Brendemoen & Claus Schönig (1996).

Institutets postgironummer: 2 90 27-0

